

**T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ
ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE
UYARLANMIŞ METİNLERİN ÖĞRENİCİLERİN
OKUDUĞUNU ANLAMA BAŞARISINA ETKİSİ:
MEVLANA CELALEDDİN RUMÎ'NİN MESNEVİSİ**

Doktora Tezi

Hazırlayan

Yusuf Ziya ÖZEN

Danışman

Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN

NİSAN 2026, ERZİNCAN

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

“Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Uyarlanmış Metinlerin Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Başarısına Etkisi: Mevlana Celaleddin Rumî’nin Mesnevisi” isimli **“Doktora Tezim”** tarafımda incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim. Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim.

Yusuf Ziya ÖZEN

T. C.

ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Ana Bilim Dalı : Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Program Adı : Doktora

Tez Başlığı : “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Uyarlanmış Metinlerin Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Başarısına Etkisi: Mevlana Celaleddin Rumî'nin Mesnevisi”

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 113 sayfalık kısmına ilişkin 22/04/2026 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı 24'tür.

Filtrelemeye tırnak içerisindeki alıntılar dâhil edilmiştir. Filtrelemede yedi (7) kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 22/04/2026

Danışman: Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN

Öğrenci: Yusuf Ziya ÖZEN

KILAVUZA UYGUNLUK

“Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Uyarlanmış Metinlerin Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Başarısına Etkisi: Mevlana Celaleddin Rumî’nin Mesnevisi” başlıklı Doktora Tezi Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Yusuf Ziya ÖZEN

Danışman

Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN danışmanlığında **Yusuf Ziya ÖZEN** tarafından hazırlanan “**Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Uyarlanmış Metinlerin Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Başarısına Etkisi: Mevlana Celaleddin Rumî’nin Mesnevisi**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı’nın Türkçe Eğitimi Bilim Dalı’nda **Doktora Tezi** olarak kabul edilmiştir.

22/ 04/ 2026

JÜRİ:

Danışman : **Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN** (İmza)
Üye : **Prof. Dr. İlhan ERDEM** (İmza)
Üye : **Prof. Dr. Mehmet Celal VARIŞOĞLU** (İmza)
Üye : **Doç. Dr. Nur Hümeysra ÖZDEMİR EREN** (İmza)
Üye : **Dr. Öğr. Üyesi Bilal Ferhat KARADAĞ** (İmza)

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu’nun .../ .../ 2026 tarih ve ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...../ ...../ 2026

Doç. Dr. Müge MANGA

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Yabancı dil öğretiminde öğrencilerin hedef dilde okuduklarını anlayabilmeleri büyük önem arz etmektedir. Bu durum yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için de geçerlidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrencilerin okuma becerisini geliştirebilmeleri onların sıkça okuma yapmaları ile doğru orantılıdır. Ancak özellikle başlangıç seviyelerinde hedef kitlenin dil seviyesine uygun okuma metni bulmak -ders kitapları dışında- pek mümkün değildir. Bu eksiklik hem öğretmenler hem de öğrenciler için ciddi bir güçlük ortaya çıkarmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında çalışan araştırmacılar, bu ihtiyacın giderilmesine yönelik olarak çeşitli yollara başvurmaktadır. Metin uyarlama çalışmaları da bu anlamda en sık başvurulan yöntemlerden biridir. Metin uyarlama, özgün bir metnin farklı işlemlerden geçirilerek hedef kitlenin dil seviyesine uygun olacak şekilde tekrar düzenlenmesidir. Metin uyarlama çalışmaları öğrencilerin bir taraftan okuma becerisini geliştirirken diğer taraftan hedef dili öğrenme arzusunu pekiştirmektedir.

Bu çalışma, yabancı dil öğretiminde kullanılan uyarlanmış metinlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin okuduğunu anlama başarısına etkisinin olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

Çalışmanın giriş kısmında; araştırmanın problem durumu, önemi, amacı, sınırlılıkları ve temel kavramları hakkında bilgi verilerek ilgili alanda yapılan çalışmalara yer verilmiştir. Birinci bölümde çalışmanın kuramsal çerçevesi çizilmiştir. İkinci bölümde çalışmada kullanılan araştırma desenleri açıklanmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise İnönü Üniversitesi Türkçe Uygulama ve Araştırma Merkezinde (TÖMER) yapılan uygulamaya dair bulgulara yer verilmiştir.

Çalışmanın sonuç, tartışma ve öneriler bölümünde ise bulgulardan hareketle ulaşılan sonuçlar literatür çerçevesinde yorumlanmış ve akabinde araştırmacılara çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Çalışma kaynakça ve ek listesi ile sonlandırılmıştır.

Yusuf Ziya ÖZEN, Erzincan, 2026

TEŞEKKÜR

Tez çalışmasının her aşamasında bilgisini ve tecrübesini esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. Mahmut Abdullah Arslan'a, tez izleme komitesinde yer alan Doç. Dr. Nur Hümeysra Özdemir Eren'e ve Dr. Öğr. Üyesi Bilal Ferhat Karadağ'a teşekkür eder, saygılar sunarım.

Çalışma boyunca tavsiye ve eleştirileriyle bana yol gösteren Doç. Dr. Niymet Bahşi'ye, İnönü TÖMER Müdürü Dr. Öğr. Üyesi Bahtiyar Bahşi'ye ve diğer öğretim görevlilerine teşekkür ederim. Ayrıca Malatya Ortaöğretim Kitap Komisyonu Koordinatörü Ahmet Yalçın'e, dil uzmanları Esin Güneş Şahin'e ve Gülay Seylan'a da katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Son olarak uzun ve meşakkatli bu süreçte daima yanımda olan kıymetli eşim Zeynep'e, çocuklarım Hidayet Talha, Rumeysa ve Muhammed Salih'e de teşekkürlerimi sunarım.

Yusuf Ziya ÖZEN

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE UYARLANMIŞ
METİNLERİN ÖĞRENCİLERİN OKUDUĞUNU ANLAMA BAŞARISINA
ETKİSİ: MEVLANA CELALEDDİN RUMÎ’NİN MESNEVİSİ**

Yusuf Ziya ÖZEN

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi,

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Doktora Tezi, Nisan 2026

Danışman: Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin uyarlama teknikleriyle sadeleştirilen edebî metinlerin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısına etkisini incelemektir. Çalışma kapsamında, Türk edebiyatının önemli isimlerinden Mevlâna Celaleddin Rumî’nin Mesnevi adlı eserinde yer alan hikâyeler, metin uyarlama teknikleri kullanılarak A2 düzeyine uygun biçimde yeniden düzenlenmiştir. Uyarlama sürecinde ölçüt olarak Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (CEFR) ve Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı esas alınmıştır. Araştırmada karma yöntem desenlerinden “keşfedici sıralı desen” kullanılmıştır. Çalışmanın ilk aşamasında özgün metinlerin seçimi, incelenmesi ve dilsel açıdan uyarlanması sürecinde nitel araştırma yöntemlerinden biri olan “doküman incelemesi” kullanılmıştır. İkinci aşamada ise uyarlanmış metinlerin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısına etkisini belirlemek amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden “Tek Gruplu Öntest-Sontest Zayıf Deneysel Desen” uygulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2023-2024 akademik yılında İnönü Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezinde öğrenim gören 18 uluslararası öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında beş farklı ölçme aracı kullanılmış; elde edilen nicel veriler SPSS 22.0 programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar, dil düzeyine uygun olarak uyarlanan edebî metinlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin okuma becerilerinin gelişimine olumlu ve güçlü bir katkı sağladığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Mevlana, Okuma Becerisi, Özgün Metin, Uyarlanmış Metin

**THE EFFECT OF ADAPTED TEXTS ON LEARNERS' READING
COMPREHENSION ACHIEVEMENT IN TEACHING TURKISH AS A
FOREIGN LANGUAGE: MEVLANA CELALEDDIN RUMÎ'S MESNEVÎ**

Yusuf Ziya ÖZEN

Erzincan Binali Yıldırım University

Graduate School of Social Sciences

PhD Dissertation, April 2026

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the effect of literary texts simplified through text adaptation techniques on learners' reading comprehension achievement in teaching Turkish as a foreign language. Within the scope of the study, stories from Mesnevi, written by one of the prominent figures of Turkish literature, Mevlana Celaleddin Rumî, were adapted to the A2 proficiency level based on the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) and the Curriculum for Teaching Turkish as a Foreign Language. An exploratory sequential mixed-methods design was employed. In the qualitative phase, document analysis was used to select, examine, and linguistically adapt the original texts. In the quantitative phase, One-Group Pretest-Posttest Weak Experimental Design was implemented with 18 international learners studying at the Turkish Teaching Application and Research Center of İnönü University during the 2023-2024 academic year to determine the effect of the adapted texts on learners' reading comprehension achievement. Data collected through five instruments were analyzed using SPSS 22.0. The results suggest that proficiency-level adaptation of literary texts contributes positively and substantially to reading skill development in teaching Turkish as a foreign language.

Keywords: Teaching Turkish as a Foreign Language, Mevlana, Reading Skill, Original Text, Adapted Text

İÇİNDEKİLER

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE UYARLANMIŞ METİNLERİN ÖĞRENCİLERİN OKUDUĞUNU ANLAMA BAŞARISINA ETKİSİ: MEVLANA CELALEDDİN RUMÎ'NİN MESNEVİSİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI.....	ii
KILAVUZA UYGUNLUK.....	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	iv
ÖN SÖZ.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xiii
TABLolar LİSTESİ	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xvii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Dil Becerileri	18
1.1.1. Dinleme Becerisi.....	19
1.1.2. Konuşma Becerisi.....	20
1.1.3. Yazma Becerisi.....	21
1.1.4. Okuma Becerisi.....	23
1.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma-Anlama Becerisinin Önemi	24

1.3. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni.....	26
1.3.1. D-AOBM A2 Seviyesi Okuma Becerisi Tanımlayıcıları.....	28
1.4. TMV Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı	29
1.4.1. TMV Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı A2 Okuma Becerisi Kazanımları.....	31
1.5. YEE Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Seviyesi Dil Yapıları.....	34
1.6. Metin Nedir?.....	35
1.6.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Metin Türleri.....	35
1.6.1.1. Özgün (Otantik) Metin.....	36
1.6.1.2. Üretilmiş (Otantik Olmayan) Metin.....	36
1.6.1.3. Uyarlanmış Metin.....	36
1.7. Metin Uyarlama.....	38
1.7.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlamanın Önemi.....	39
1.8. Metin Uyarlama Yaklaşımları.....	41
1.9. Metin Uyarlama Yöntem ve Teknikleri.....	43
1.9.1. Sadeleştirme.....	44
1.9.2. Genişletme.....	46
1.9.3. Kolaylaştırma.....	47
1.9.4. Kısaltma.....	48
1.9.5. Bölme.....	48
1.9.6. Özetleme.....	49
1.9.7. Açıklama.....	49
1.9.8. Basitleştirme.....	50
1.9.9. Düşürme.....	51

1.9.10. Yerine Koyma.....	51
1.9.11. Eksiltme.....	51
1.9.12. Düzenleme.....	52

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli.....	53
2.2. Metinsel Materyal.....	54
2.3. Çalışma Grubu.....	56
2.4. Veri Toplama Araçları.....	57
2.4.1. Öğrenici Profili Anketi.....	58
2.4.2. Alan Uzmanları Görüşme Formu.....	58
2.4.3. Özgün ve A2 Seviyesine Uyarlanmış Metinler.....	59
2.4.3.1. Özgün Metinler.....	59
2.4.3.2. A2 Seviyesine Uyarlanmış Metinler.....	59
2.4.4. Başarı Testleri.....	60
2.4.5. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	60
2.5. “Şair ve Ona Caize Veren Padişah ile Caizeyi Artıran Ebu-l Hasan Adlı Vezirin Hikâyesi” Adlı Hikâyenin A2 Seviyesine Uyarlanması.....	61
2.6. Nicel Verilerin Analizi.....	75
2.7. Geçerlik ve Güvenirlilik.....	77
2.7.1. Uyarlanmış Metinlerin Geçerlik ve Güvenirliliğinin Sağlanması.....	77
2.7.2. Başarı Testlerinin Geçerlik ve Güvenirliliğinin Sağlanması.....	80
2.8. Uygulama Süreci.....	82
2.9. Araştırma Etiği.....	86

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3. 1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	87
3. 2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	92
3. 3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	104

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4. 1. Birinci Alt Probleme Ait Sonuçlar	106
4.2. İkinci Alt Probleme Ait Sonuçlar	109
4.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Sonuçlar	111
KAYNAKÇA.....	114
EKLER	134
ÖZ GEÇMİŞ	219

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

CEFR	: The Common European Framework of Reference for Languages
D-AOBM	: Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni
EBYÜ	: Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
ed.	: Editör
f	: Frekans
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
Ö	: Öğrenici
ÖC	: Özgün cümle
ÖK	: Öğrenici kodu
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfa sayısı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TMV	: Türkiye Maarif Vakfı
TÖMER	: Türkçe Uygulama ve Araştırma Merkezi
TYDÖP	: Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı
UC	: Uyarlanmış cümle
vb.	: Ve benzerleri
vd.	: Ve diğerleri
YEE	: Yunus Emre Enstitüsü
YÖKTEZ	: Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi
YTB	: Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. 1: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Seviyesi Dil Yapıları.....	34
Tablo 2. 1: Tek Grup Öntest-Sontest Desen.....	54
Tablo 2. 2: Çalışma Grubuna Ait Bilgiler.....	57
Tablo 2. 3: Normal Dağılım.....	76
Tablo 2. 4: Başarı Testlerine Yönelik Uzman Görüşü Kapsam Geçerliliği Analizleri.....	81
Tablo 2. 5: Uygulaması Yapılan Hikâyelere Ait Bilgiler.....	83
Tablo 2. 6: Uygulamanın İş Akış Takvimi.....	85
Tablo 3. 1: Birinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması	87
Tablo 3. 2: İkinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması.....	88
Tablo 3. 3: Üçüncü Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması	88
Tablo 3. 4: Dördüncü Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması.....	88
Tablo 3. 5: Beşinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması.....	89
Tablo 3. 6: Altıncı Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması.....	89
Tablo 3. 7: Yedinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması.....	89
Tablo 3. 8: Sekizinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması.....	90
Tablo 3. 9: Dokuzuncu Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması.....	90

Tablo 3. 10: Onuncu Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması.....	91
Tablo 3. 11: On Birinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması.....	91
Tablo 3. 12: On İkinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması.....	91
Tablo 3. 13: Demografik Özelliklere Göre Birinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması.....	92
Tablo 3. 14: Demografik Özelliklere Göre İkinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması	93
Tablo 3. 15: Demografik Özelliklere Göre Üçüncü Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması	94
Tablo 3. 16: Demografik Özelliklere Göre Dördüncü Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması	95
Tablo 3. 17: Demografik Özelliklere Göre Beşinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması	96
Tablo 3. 18: Demografik Özelliklere Göre Altıncı Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması	97
Tablo 3. 19: Demografik Özelliklere Göre Yedinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması	98
Tablo 3. 20: Demografik Özelliklere Göre Sekizinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması	99
Tablo 3. 21: Demografik Özelliklere Göre Dokuzuncu Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması	100
Tablo 3. 22: Demografik Özelliklere Göre Onuncu Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması	101
Tablo 3. 23: Demografik Özelliklere Göre On Birinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması	102

Tablo 3. 24: Demografik Özelliklere Göre On İkinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması 103

Tablo 3. 25: Uyarlanmış Metinlere Dair Öğrenici Görüşleri.....104

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. 1: Genel Okuduğunu Kavramaya Yönelik Tanımlayıcılar.....	28
Şekil 1. 2: Yazışmaları Okumaya Yönelik Tanımlayıcılar.....	28
Şekil 1. 3: Fikir Sahibi Olmak İçin Okumaya Yönelik Tanımlayıcılar.....	28
Şekil 1. 4: Bilgi ve Sav İçin Okumaya Yönelik Tanımlayıcılar.....	29
Şekil 1. 5: Yönergeleri Okumaya Yönelik Tanımlayıcılar.....	29
Şekil 1. 6: Serbest Zaman Etkinliği Olarak Okumaya Yönelik Tanımlayıcılar.....	29
Şekil 1. 7: TMY A2 Seviyesi Okuma Becerisi Kazanım Listesi.....	32
Şekil 1. 8: A2 Seviyesi Dil Yapıları ve Dil Bilgisi İçeriği.....	33
Şekil 2. 1: Uyarlanmış Metinlerin Konu Bütünlüğünün Korunmasına Dair Uzman Görüşleri.....	78
Şekil 2. 2: Uyarlanmış Metnin Söz Varlığının Hedef Seviye İçin Yeterliliğine Dair Uzman Görüşleri.....	78
Şekil 2. 3: Uyarlanmış Metnin Dil Yapılarının Hedef Seviye İçin Yeterliliğine Dair Uzman Görüşleri.....	79
Şekil 2. 4: Uyarlanmış Metnin Cümle Uzunluklarına Dair Uzman Görüşleri.....	79
Şekil 2. 5.: Uyarlanmış Metinlerin Sınıf İçi Etkinliklerde Kullanılmasına Dair Uzman Görüşleri.....	80

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, önemi, amacı, sınırlılıkları ve temel kavramları hakkında bilgi verilerek ilgili alanda yapılan çalışmalar sıralanmıştır.

Problem Durumu

Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde üzerinde durulması gereken önemli hususlardan biri okuma becerisinin geliştirilmesi konusudur. Çünkü okuma becerisi yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminin temelini oluşturmaktadır (Akıncılar, 2018). Literatüre bakıldığında okuma becerisinin geliştirilmesinde sıklıkla ders kitaplarından ve bu kitaplarda yer alan metinlerinden yararlanılmaktadır. Özellikle ders kitaplarında yer alan okuma metinleri, okuma becerisinin geliştirilmesinde başat rol oynamaktadır. Ancak ders kitaplarında yer alan bu metinler, okuma becerisinin geliştirilmesinde tek başına yeterli değildir. Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik yardımcı kaynakların az olduğu gözlenmektedir (Bilgiç, 2021, s.1).

Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretimi alanında hedef dilde okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik olarak uyarlanmış metinlerden sıklıkla yararlanılmaktadır. Durmuş'a (2013b) göre uyarlanmış metinlerin en önemli faydalarından biri, öğrencinin okuduğunu anlama düzeyini artırması ve onlara öz güven sağlamasıdır. Aytan vd., (2018) yapmış oldukları çalışmada özellikle okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik seviyelere göre hazırlanmış okuma kitaplarına ihtiyaç duyulduğunu belirtmiş; bu kitapların hedef kitlenin dil seviyesine uygun kolay ve anlaşılır metinler olduğunu ifade etmiştir. Özcan'a (2022) göre de ders kitaplarının yanı sıra yabancı dil öğretiminde kullanılması gereken önemli kaynaklardan bir tanesi okuma kitaplarıdır. Ders kitaplarında yer alan metinlerin sayıca yeterli olmaması uyarlanmış metinlerine olan ihtiyacı arttırmıştır. Bunun yanı sıra yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde metin uyarlamaları konusuna yönelik akademik çalışmaların sayıca yetersizliği de uyarlanmış metin ihtiyacını gözler önüne sermektedir. Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde okuma kitaplarının yetersizliği probleminin çözümlenebilmesi için hedef kitlenin seviyesine uygun uyarlanmış hikâye kitaplarının hazırlanması gerekmektedir (Şimşek, 2011). Özgün metinlerin seviyelere uygun olarak düzenlenmesi, öğrencilerin okuduğunu anlama becerisini geliştirecektir

(Yıldız, 2024). Yapılan akademik çalışmalar, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan okuma metinlerinin yeterli olmadığını ve özgün metin kullanmanın özellikle başlangıç ve orta seviyelerde dil öğrencileri için pek faydalı olmadığını göstermektedir (Binzet, 2024; Bölükbaş, 2015; Demirel, 2020; Durmuş, 2013a; Gür, 2024; Kara ve Ghaffarı, 2020; Özmen, 2019; Şimşek, 2022).

Bu çalışmada bahsedilen problem durumundan hareketle Türk edebiyatının önemli şahsiyetlerinden Mevlana'nın Mesnevi adlı eserinde yer alan hikâyeler metin uyarlama teknikleri kullanılarak A2 seviyesine uygun olarak yeniden düzenlenmiştir. Böylece mevcut problemin çözülmesine katkı sunmak amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde materyal kullanımı denildiğinde akla ilk olarak ders kitapları gelmektedir. Genel olarak yabancı dil öğretiminin karmaşık ve çok yönlü bir süreç olduğu göz önüne alındığında öğretmen merkezli ve sadece ders kitabı üzerinden yürütülen bir öğretimin kalıcı bir öğrenmeyi sağlamasının pek mümkün olmadığı görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında yabancı dil öğretiminde okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik olarak dil seviyelerine göre uyarlanmış okuma materyallerine ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü hedef dilde hazırlanmış hikâye ve benzeri okuma kitapları ana dili okurlarına yönelik olarak hazırlandığı için hem dil yapısı hem de söz varlığı bakımından yabancı dil öğrencilerine hitap etmemektedir. Bu sebeple yabancı dil öğretiminde kullanılacak okuma materyallerinin hedef kitlenin dil düzeyine uygun olması ve uzman kişilerce metin dilbilimsel ölçütler doğrultusunda hazırlanması gerekmektedir (Özcan, 2022). Bu öğretim materyallerinin planlanması, içeriğinin geliştirilmesi hedef kitlenin ihtiyaçlarına uygun ve hedef kitlenin başarısını arttırmaya yönelik olmalıdır (Duman, 2013).

Bu çalışma, Türk edebiyatının önemli kişiliklerinden Mevlana'nın Mesnevi adlı eserinde yer alan hikâyeleri A2 seviyesine uyarlamayı ve uyarlanan bu hikâyelerin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısına etkisinin olup olmadığını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda araştırmacı aşağıdaki sorulara yanıt aramıştır:

1. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin ön test son test puanları arasında okuduğunu anlama seviyeleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin ön test son test puanları arasında cinsiyet, ana dili ve eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin uyarlanmış metinlere ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin Türk dilinin zenginliğini ve inceliğini gösteren seçkin edebî eserlerle tanışması, hedef dil olan Türkçeyi daha hızlı ve istekli öğrenmesini sağlayan önemli bir noktadır. Bu sebeple birçok önemli yazarımıza ait eserin yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde okuma materyali olarak kullanıldığı görülmektedir. Öte yandan bu edebî eserler, ana dili Türkçe olan okurlar için yazıldığından bu eserlerin doğrudan yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretimi alanında kullanılması beraberinde bazı problemleri ortaya çıkarmaktadır. Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde Türk edebiyatının seçkin eserlerinin ve diğer yardımcı materyallerin plansız ve seviyelere göre düzenlenmeden kullanılması öğrencinin metni okurken zorlanmasına ve metni anlamakta zorluk çekmesine neden olmaktadır (Kutlu 2021). Dolayısıyla edebiyatımızın bu önemli eserlerinin yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilmesi için hedef kitlenin dil seviyesine uygun olarak uyarlanması/sadeleştirilmesi gerekmektedir.

Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretimi alanında metin uyarlama konusunda son yıllarda yapılan akademik çalışmaların sayısının giderek arttığı görülmektedir. Bu çalışmalarda edebiyatımızın önemli isimlerine ait roman, hikâye, deneme, fıkra, destan, tiyatro gibi farklı türdeki edebî eserlerin hedef kitlenin dil seviyesine uygun biçimde uyarlanarak kullanıldığı görülmektedir. Ancak yapılan literatür araştırmasında edebiyatımızın en önemli edebî şahsiyetlerinden biri olan Mevlana'nın hiçbir eserinin uyarlama/sadeleştirme çalışmalarına konu olmadığı görülmüştür. Ayrıca yapılan birçok uyarlama çalışmasından sonra herhangi bir uygulama yapılmadığı görülmüş ve bu eksikliğin de giderilmesine çalışılmıştır.

Bu çalışma, Mevlana'nın Mesnevi adlı eserinde yer alan hikâyeleri A2 seviyesine uyarlamayı ve uyarlanan bu hikâyelerin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısına etkisinin olup olmadığını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca alanda

eksikliği hissedilen dil seviyesine göre uyarlanmış metin ihtiyacının giderilmesine de katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Mevlana'nın Mesnevi adlı eserinde geçen on iki hikâye A2 seviyesi söz varlığı ve dil yapılarına uygun olarak uyarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İnönü TÖMER'de dil eğitimi alan A2 seviyesi öğrencileri oluşturmaktadır. Uyarlama sürecinde ölçüt olarak Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı ve Yedi İklim Türkçe A2 Seviyesi Ders Kitabı esas alınmıştır.

Temel Kavramlar

Okuma: Yapılandırıcı yaklaşıma göre “Bireyin ön bilgileriyle metindeki bilgileri ilişkilendirerek, bütünleştirerek yeni anlamlar oluşturduğu etkin bir süreçtir.” (Güneş, 2021).

Metin: Kendisini oluşturan söz öbeği ve cümle dizilerinin birbirlerine bağdaşıklık ve tutarlılık ölçekleriyle bağlanarak bir anlam bütünü oluşturdukları, belli bir amaçla üretilmiş, başı ve sonu kesin çizgilerle sınırlandırılmış, yazılı ya da sözlü bir dil ürünüdür (Karaağaç, 2013).

Metin Uyarlama: Yabancı dil öğrencilerinin hedef dilde okudukları bir metni daha iyi anlamalarını sağlamaları için yapılan söz dizimsel ve sözcüksel değişimlere metin uyarlama denir (Bölükbaş, 2015).

Metin Değişirim: Kaynak metin ile bu metin üzerinde yapılan bir dizi dilbilimsel değişiklik sonucunda ortaya çıkan hedef metin arasındaki ilişkiyi karşılamaktadır (Durmuş, 2013c).

Özgün Metin: Herhangi bir dil öğretim kaygısı olmaksızın doğal iletişim ortamlarında ana dili konuşucuları için üretilmiş malzeme (Durmuş, 2013/a).

Yapay (Kurma) Metin: Başlangıç ve orta seviyelerde, hedef dile ait dil bilgisi kurallarının ve sözcüklerin öğrencilere aktarılması amacıyla öğretmenler tarafından ders materyali olarak hazırlanan metinlerdir (Güdek, 2021).

Sadeleştirme: Öğrencinin anlayamayacağı varsayılan yapıların yerine bazen daha kısa veya uzun olan eş veya yakın anlamlı yapıları koymak, bazen de kaynak metinde yer alan ve metnin anlamını çok fazla değiştirmeyeceği varsayılan yapıları tamamen çıkarma yoluna gitmektir (Eroğlu, 2015).

Yardımcı Okuma Kitapları: Dil edinimine ve öğretim sürecine yardımcı ve destekleyici olmak amacıyla hazırlanmış kitaplardır (Şimşek, 2017).

Benzer Yurt İçi Araştırmalar

Doktora Tezleri

Önal (2025) tarafından yapılan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlamaları ve Türk ve Dünya Masallarından Örnekler” adlı doktora tezinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ders dışı okuma ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak Türk ve dünya masallarından seçilen elli bir adet masal, B1 seviyesine sadeleştirme ve genişletme teknikleri kullanılarak uyarlanmıştır. Masalların uyarlanmasında TMV tarafından hazırlanan Türkçe Öğretim Programı’ndaki B1 seviyesi kazanımları ve dil yapıları esas alınmıştır. Yapılan çalışma sonucunda uyarlanan masalların özgün hâllerine göre daha anlaşılır olduğu kanısına varılmıştır.

Ergenekon (2023) tarafından yapılan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dil Setlerindeki Söz Varlığı: A1 Düzeyi” adlı çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde 2018-2022 yılları arasında kullanılan öğretim setlerinde yer alan söz varlığı çözümlenmiştir. Çalışma sonucunda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi A1 düzeyi ders ve çalışma kitaplarındaki söz varlığı oranlarının farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Özcan’ın (2022) “Köroğlu Destanı’nın B1 Düzeyine Uyarlanmasının Okuduğunu Anlamaya Etkisi Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmada Behçet Mahir’in Köroğlu Destanı anlatısında yer alan üç farklı Köroğlu Destanı kolu B1 seviyesine uyarlanmıştır. Çalışma sonucunda uyarlanmış/sadeleştirilmiş metinlerin okuduğunu anlamaya olumlu yönde etki ettiği tespit edilmiştir. Çalışmada elde edilen sonuçlar benzer çalışmalarla da karşılaştırılarak metin uyarlama/sadeleştirme çalışmaları yapmayı düşünen araştırmacılara çeşitli öneriler dile getirilmiştir.

Kutlu (2021) tarafından yapılan “Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Peyami Safa’nın Öykülerinin A2 Seviyesine Uyarlanması” adlı doktora tezinde Peyami

Safa'nın Cingöz Recai öykü serisinde yer alan bazı öyküler, D-AOBM A2 seviyesi kazanımları ve metindilbilim ölçütleri çerçevesinde A2 seviyesine uyarlanmıştır. Yapılan uyarlama çalışmasında öyküler cümleler hâlinde incelenerek uyarlanmış ve “anlaşılabilir mesaj” sunan bir yapı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Şenyiğit'in (2020) “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sözlü Dilin Kelime Sıklığı ve A1-A2 Seviye Sözlüğü” adlı çalışmasında özellikle A1-A2 seviyesinde sıklık sözlüğü oluşturmak amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda yabancılara Türkçe öğretiminde en sık kullanılan 1000 kelimenin bilinmesinin önemi ortaya konulmuş, ayrıca çeşitli sıklık araştırmaları farklılıklar gösterse de 500-600 civarında kelimenin bu listelerde ortak olduğu tespit edilmiştir.

Ghaffarı (2020) tarafından yapılan “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dil Yeterliliklerine Uygun Edebî Metin Uyarlama” adlı doktora tezinde Türkçe öğrenen yabancılar için gerekli okuma kitabı ihtiyacını karşılamak için D-AOBM A2 ve B1 düzeyi okuma becerisi yeterliliklerine uygun Türk edebiyatından seçilmiş özgün edebî metinler A2 ve B1 seviyesine uyarlanmıştır. Yapılan uygulama sonucunda uyarlanmış metinlerin her iki seviyedeki öğrenciler tarafından daha kolay anlaşıldığı tespit edilmiştir.

Özmen (2019) tarafından yapılan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirim Teknikleriyle Öykülerin Yeniden Oluşturulması” adlı çalışmada derste kullanılmaya uygun edebî öykülerin metin değiştirim teknikleri kullanılarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen başlangıç ve orta seviye öğrencilerinin kullanımına sunulması amaçlanmıştır. Çalışma neticesinde metin uyarlama yöntemlerinin uygulanabilir olduğu sonucuna varılmıştır.

Göçmen'in (2018) “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Otantik Dokümanların Kullanımı ve A1-A2 Düzeyinde Dil Becerilerine Etkisi” adlı doktora tezinde otantik dokümanların kültürel ve dilbilimsel açıdan Türkçe ve Fransızca ders kitaplarında nasıl ele alındığı incelenmiştir. Tezin sonuç bölümünde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan otantik dokümanların sağladığı katkılar tespit edilmiştir.

Kaya (2018) tarafından hazırlanan “Dokuzuncu Hariciye Koğuşu ve Yılkı Atı Adlı Eserlerin Yabancılar için A2 Düzeyine Uyarlanması” adlı doktora tezinde Dokuzuncu Hariciye Koğuşu ve Yılkı Atı adlı eserler, yabancı dil olarak Türkçe

öğrenenler için D-AOBM A2 düzeyi okuma becerisi yeterlilikleri kapsamında sadeleştirilmiştir. Sadeleştirme yapılırken karmaşık ve zor cümleler genişletilerek açıklanırken gereksiz sözcük ve cümleler ise çıkarılmıştır. Yapılan uyarlama işlemleri sonucunda özgün metin ile uyarlanmış metinde kullanılan kelime sayıları arasında büyük bir fark oluşmadığı görülmüştür.

Yüksek Lisans Tezleri

Kavaklı (2025) tarafından yapılan “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütlerle Ömer Seyfettin’in İnat ve Sivrisinek İsimli Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması” adlı yüksek lisans tezinde Ömer Seyfettin’in iki hikâyesi D-AOBM ve metindilbilimsel ölçütler doğrultusunda uyarlanmıştır. Çalışma sonucunda hikâyelerin uyarlanması sürecinde metindilbilimsel ölçütlerin ne derece etkili olduğu çeşitli veriler doğrultusunda aktarılmıştır.

Sarıöz (2025) tarafından yapılan “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Türk Masallarının B1, B2 Okuma Metni Olarak Uyarlanması” adlı çalışmada araştırmacı tarafından uzman görüşleri doğrultusunda belirlenen dört masal yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler için B1, B2 seviyelerine uyarlanmıştır. Uyarlanan masallarla yabancılara Türkçe öğretimi alanında alternatif kaynaklar oluşturmanın yanı sıra başta okuma anlama becerisi olmak üzere diğer dil becerilerinin geliştirilmesi ve Türk kültürünün yabancı öğrencilere tanıtılması amaçlanmıştır.

Aydın (2025) tarafından yapılan “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sabahattin Ali’nin Pazarcı ve Arabalar Beş Kuruşa Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması” adlı çalışmada A2 seviyesine uyarlaması yapılan hikâyelerle edebî metinlerin sadece dil becerilerini geliştirmekle kalmayıp aynı zamanda Türk kültürünün aktarımında da önemli bir rol oynadığı tespit edilmiştir.

Mikael’in (2025) yaptığı “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kuzey Irak Bölgesinden Derlenen Masalların B1 Düzeyine Uyarlanması” adlı çalışmada, Kuzey Irak bölgesinde derlenmiş binlerce masal arasından otuz bir masal Kürtçeden Türkçeye tercüme edilmiştir. Bu masallardan on tanesi D-AOBM ve TMV’nin hazırladığı TYDÖP temel alınarak B1 düzeyi dil yeterliliklerine uygun olarak uyarlanmıştır. Çalışmanın sonucunda kültürel öğeler açısından zengin metinlerin

öğrencilerin dil becerilerini geliştirdiği ve buna ek olarak hedef dile ait kültürel farkındalık oluşturduğu tespit edilmiştir.

Gür'ün (2024) “Mavisel Yener'in Tırtıl Teyze Öyküsünün Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi A2 Düzeyine Uyarlanması, Okuma Hızı ve Kavranabilirliği” adlı çalışmasında Tırtıl Teyze adlı öykü D-AOBM, TMV'nin hazırladığı TYDÖP ve MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün hazırladığı program ölçütleri doğrultusunda uyarlanmıştır. Yapılan uyarlama sonucunda uyarlanan metnin özgün metne göre okuma hızını ve metnin kavranabilirliğini artırdığı sonucuna varılmıştır.

Yazar'ın (2024) “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama Bağlamında Türk Masallarından Yararlanma” adlı çalışmasında Pertev Naili Boratav ve Ignac Kunos'un derlediği yedi Türk masalı metin uyarlama teknikleri kullanılarak B1 düzeyine uyarlanmıştır. Daha sonra ise uyarlanmış metne yönelik etkinlikler tasarlanmıştır. Çalışma sonucunda özgün edebî metinlerin uyarlanarak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabildiği tespit edilmiştir.

Hafif (2024) tarafından yapılan “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in Aşk Mektupları ve Bir Yudum Su Hikâyelerinin B1 Seviyesine Uyarlanması” adlı yüksek lisans tezinde Reşat Nuri Güntekin'in iki hikâyesi, Bölükbaş'ın metin uyarlama teknikleri doğrultusunda uyarlanmıştır. Yapılan bu çalışmayla yabancılara Türkçe öğretiminde serbest okuma etkinlikleri için gerekli yardımcı kaynak ihtiyacının giderilmesine katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Yatmaz'ın (2024) “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Hüseyin Su'nun Gülşefdeli Yemeni Adlı Hikâyesinin B1 Seviyesine Uyarlama Çalışması ve Okunabilirliği” adlı çalışmasında okuma kitaplarının sayıca az olduğu ifade edilerek bu eksikliği gidermek amacıyla Hüseyin Su'nun Gülşefdeli Yemeni adlı eseri metin değiştirim ölçütleri doğrultusunda B1 düzeyine uyarlanmıştır. Çalışmada uyarlanmış metinlerle ilgili farklı etkinlikler tasarlanarak öğrencilerin okuma anlama becerisine katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Ünlütürk'ün (2024) çalışmasında ise Tanzimat Dönemi sanatçılarından Samipaşazade Sezai'nin Kediler adlı hikâyesi önce günümüz Türkçesine sadeleştirilmiş, daha sonra ise çeşitli metin uyarlama yöntemleri kullanılarak B1 seviyesine

uyarlanmıştır. Yapılan uyarlama çalışması ile alanındaki okuma metni eksikliğini giderilmesi hedeflenmiştir.

Gelmez'in (2024) tarafından yapılan "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Bağlamında Satuk Buğra Han Destanı'nın B1 Düzeyine Uyarlanması" adlı çalışmasında TMV tarafından hazırlanan programda yer alan B1 okuma becerisi kazanımları ve dil yapıları dikkate alınarak Satuk Buğra Han Destanı uyarlanmıştır. Çalışmanın Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında eksikliği hissedilen materyal sorununu çözmek ve yardımcı okuma materyali hazırlamak amacıyla yapıldığı dile getirilmiştir.

Başkapan'ın (2023) yapmış olduğu yüksek lisans çalışmasında Sabahattin Ali'nin Hasan Boğuldu hikâyesini bağdaşıklık ve bağlaşıklık ilkeleri çerçevesinde uyarlanmış ve A2 seviyesinde öğrenim gören biri on dört diğeri on sekiz kişilik iki sınıfta uygulanmıştır. Yapılan uygulama sonucunda uyarlanmış metnin özgün metne göre öğrencinin okuduğunu anlama başarısını daha olumlu etki ettiği tespit edilmiştir.

Maldonado'nun (2023) yapmış olduğu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin uyarlama çalışmalarının giderek arttığına vurgu yapılarak CEFR doğrultusunda hem okuma hem de konuşma dil becerilerine yönelik olarak Moliere'in Hastalık Hastası adlı oyunu A2 düzeyine uyarlamıştır. Çalışmaya alan uzmanlarının ve A2 düzeyinde öğrencilerin görüşleri doğrultusunda son şekli verilmiştir. Çalışmada Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti ile Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Seti'nden yararlanılmıştır. Bu çalışma sonucunda uyarlanan oyunun öğrencilerin hem okuma hem de konuşma dil becerilerini geliştirme potansiyeline sahip olduğu görüşü ön plana çıkmıştır.

Işık'ın (2022) çalışmasında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dil seviyelerine uygun okuma kitabı ihtiyacı dile getirilerek bu eksikliğin giderilmesi için özgün metinlerin, metin değiştirim ölçütleri doğrultusunda uyarlanmasının önemi vurgulanmış ve bu doğrultuda Mustafa Kutlu'nun Rüzgârın Oğlu adlı eseri A2 seviyesine uyarlanmıştır. Yapılan uyarlamanın A2 seviyesine uygunluğu yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler tarafından değerlendirilmiş ve uyarlanmış metnin A2 seviyesine uygun olduğu tespit edilmiştir.

Kaya (2022) tarafından yapılan "Türk Edebiyatındaki Denemelerin Yabancılar Türkçe Öğretimi için B1 Seviyesine Uyarlanması" adlı çalışmasında Türk edebiyatının

önemli yazarlarından Nurullah Ataç, Sezai Karakoç, Ahmet Haşim gibi yazarların denemeleri metindilbilimsel ölçütler ve CERF B1 seviyesi kazanımları doğrultusunda uyarlanmıştır. Çalışmada seçilen deneme türündeki metinler tablolar hâlinde verilerek metinlerin hangi uyarlama işlemine tabi tutulduğu gösterilmiştir. Ayrıca uyarlama işlemi sonunda uyarlanmış metinlerin zayıf ve güçlü yönlerinin tespiti için değişik soru tiplerinden oluşan konu anlama soruları hazırlanarak öğrencilere yöneltilmiştir. Elde edilen veriler yorumlandığında uyarlanmış metnin anlaşılabilirliğinin özgün metne göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Ahmet (2021) yapmış olduğu çalışmada Ömer Seyfettin'in Pembe İncili Kaftan hikâyesini metin değiştirim ölçütleri çerçevesinde B1 düzeyine uyarlamış ve akabinde bir uygulama yapmıştır. Uygulama sonucunda uyarlanmış metnin özgün hâline göre daha anlaşılır olduğu sonucunu tespit etmiştir.

Tuğrul (2021) çalışmasında yabancılara Türkçe öğretiminde dil seviyelerine uygun okuma materyali ihtiyacı olduğunun altını çizerek edebiyatımızın önemli isimlerinden Refik Halit Karay'ın Şeftali Bahçeleri adlı eserini metindilbilimsel ölçütler ve sadeleştirme ilkelerine göre A1-A2 dil düzeyine uyarlamıştır. Çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında uyarlanmış edebî bir metnin nasıl kullanabileceği ortaya konulmak istenmiştir. Ayrıca alanda ihtiyacı hissedilen okuma materyali eksikliğinin giderilmesine katkı sunmak hedeflenmiştir.

Oğuztürk (2019) yapmış olduğu çalışmada, Dirse Han Oğlu Boğaç Han Destanı'nı B1 düzeyine uyarlayarak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilir bir öğretim materyaline dönüştürmüştür. Yunus Emre Enstitüsü ve Avrupa Dil Portfolyosu dil yeterlilikleri esas alınarak yapılan uyarlama çalışmasında metinler, okuma-anlama etkinlikleriyle desteklenmiştir. Araştırma sonucunda tarihsel-edebî metinlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde kullanılabilirliğine dair somut bir örnek ortaya konulmuştur.

Demirel (2019) çalışmasında, uyarlanmış metinlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin okuduğunu anlama başarısına etkisi olup olmadığını araştırmış ve seçilen üç kısa öyküden ikisini A2 seviyesine, birini ise B1 seviyesine uyarlayarak Kastamonu Üniversitesi Türkçe Öğretim ve Uygulama Merkezi'nde öğrenim gören B1 seviyesindeki 100 öğrenciye uygulamıştır. Uygulama sonucunda uyarlanmış metni

okuyan öğrencilerin lehine anlamlı farklılıklar tespit edilmiş ve uyarlanmış metinlerin kullanımının gerekliliği konusunda olumlu sonuçlar elde edilmiştir.

Süner'in (2018) hazırladığı çalışmasında yabancı dil öğretiminde kullanılan metinlerin özgün biçimiyle mi yoksa uyarlanmış biçimleriyle mi kullanılması gerektiği tartışmalarına yer verilerek Eskici adlı metin, metinsellik ölçütleri doğrultusunda Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 düzeyindeki öğrenciler için sadeleştirilmiştir. Daha sonra hem özgün hem de sadeleştirilmiş metnin kavranmasını ölçmeye yönelik uygulama yapılarak değerlendirilmiş ve uyarlanmış metinlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi süreçlerine kazandırılması gerektiği ifade edilmiştir.

Gürler (2017) tarafından yapılan "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması" adlı çalışmada adı geçen yazara ait beş hikâyeye, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nde yer alan A1-A2 seviyesi okuma kazanımlarına göre uyarlanmıştır. Çalışmanın akabinde her hikâyeye için düzeye uygun etkinlik örnekleri hazırlanarak öğrencilerin anlama-yorumlama becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Eroğlu (2015) çalışmasında, Türkçeyi en doğru ve güzel biçimde kullanan yazar ve şairlerin eserlerinin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmasının önemine vurgu yaparak uyarlanmış metinlerin kullanılmasının öğrencilerin ders dışı okuma materyali ihtiyacının giderilmesinde önemli katkı sağlayacağını belirtmiştir. Bu doğrultuda Ömer Seyfettin'in Üç Nasihat adlı eseri B2 dil düzeyine uygun olarak sadeleştirilmiştir.

Aydın (2015) tarafından yapılan "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma Kitaplarındaki Kelime Sıklığı ve Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi Çalışması" adlı yüksek lisans tezinde yabancılara Türkçe öğretiminde A1, A2, B1, B2, C1 seviyelerinde hangi kelimelerin kullanılması gerektiğini belirlemek amaçlanmıştır. Özellikle yurt içi ve yurt dışı yayımlanan ilgili ders ve okuma kitapları incelenerek hangi seviyede hangi kelimelerin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Mazlum (2014) çalışmasında, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç ve Peyami Safa'nın Dokuzuncu Hariciye Koğuşu adlı romanlarını A1-A2 seviyesine uyarlamıştır. Çalışmanın uyarlama aşamasında Dr. Mustafa Çetin'in Turkofoni Dil Eğitim Setleri'nden yararlanılmıştır. Çalışma sonucunda Türkçeyi yeni

öğrenen dil öğrencileri için gerekli materyal eksikliğinin giderilmesine katkı sunulduğu belirtilmiştir.

Bakan'ın (2012) yüksek lisans çalışmasında ise yazınsal metinlerin hangi ölçütler doğrultusunda sadeleştirilmesi gerektiği üzerinde durularak Saik Faik Abasıyanık'ın Meserret Oteli adlı öyküsü, “bağlaşıklık” ve “bağdaşıklık” ölçütleri göz önünde bulundurularak sadeleştirilmiştir. Daha sonra sadeleştirilen metnin anlaşılmasına yönelik sorular oluşturulmuştur.

Bozkurt'un (2011) “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Bir Metin Yöntemi Çalışması” adlı çalışmasında ise Yavuz Bahadıroğlu'nun iki öyküsü D-AOBM çerçevesinde uyarlanmıştır. Yapılan çalışmayla alanındaki materyal eksikliği giderilmeye çalışılmıştır.

Makaleler

Haykır ve Korkmaz (2025) tarafından yapılan çalışmada, Ömer Seyfettin'in “Kaç Yerinden” adlı hikâyesi B1 seviyesine uyarlanmıştır. Yapılan uyarlamada, uyarlama yöntemlerinden “koruma”, “sözcüksel değiştirme” ve “söz dizimsel değiştirme” kullanılırken; “özetleme” yöntemi kullanılmamıştır. Bu çalışmayla Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında metin uyarlama çalışmalarının sezgisellik ve deneyimsellikten çıkartılması amaçlanmıştır.

Bolluk ve Gülerer (2023) tarafından yapılan çalışmada ise Keçi ile Kurt adlı masal, Durmuş (2013c) tarafından tespit edilen metin uyarlama teknikleri göz önünde bulundurularak A2 seviyesine uyarlanmıştır. Çalışma sonucunda yapılan uyarlamanın hem kültürel değerlerin öğretimine hem de okuma becerisinin geliştirilmesine fayda sağladığı ortaya konulmuştur.

Ay ve Yasul (2023) tarafından yapılan çalışmada Keloğlan Masalları Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 seviyesi kazanımlarına göre uyarlanmış ve akabinde uyarlanmış metne yönelik farklı etkinlikler tasarlanmıştır. Çalışma sonucunda masalların barındırdığı zengin dil yapılarının dil öğretiminde önemli bir yer teşkil ettiği belirtilerek masalların temel dil becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlayacağı vurgulanmıştır.

Özdemir ve Eroğlu (2022) tarafından yapılan çalışmada yabancı dil olarak Türkçe ğretiminde yapılan metin uyarlama çalışmaları doküman analizi yöntemiyle betimlenmiştir. Makalede metin uyarlama çalışmalarının 2010 yılında başladığı ifade edilerek çalışmaların büyük bölümünün son dört yılda yoğunlaştığı belirtilmiş ve metinlerin uyarlanmasında en çok D-AOBM'nin esas alındığı tespitine yer verilmiştir.

Aktaş ve Ay'ın (2021) yapmış oldukları makale çalışmasında özgün bir metnin sadeleştirilme sürecinin öneminden bahsedilmiş ve sadeleştirme işleminin sadece metnin söz varlığını hedef dil düzeyine uyarlama veya tümceleri kısaltma işlemi olmadığı aynı zamanda metinsellik ölçütlerinden bağlaşıklık ve bağdaşıklık ölçütlerinin de göz önünde bulundurularak yapılması gerektiği üzerinde durulmuştur.

Başar (2021) tarafından yapılan “Yabancılara Türkçe ğretiminde Yunus Emre'nin Şiir ve Menkıbelerinden Yararlanma” adlı çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak ğretimi alanında kültürel bilgi paylaşımı ve ders materyali olarak Yunus Emre'nin şiir ve menkıbelerinden nasıl yararlanılabileceği üzerinde durularak amaca yönelik etkinlik örneklerine yer verilmiştir.

Kara ve Ghaffarı (2020) tarafından yapılan “Yabancılara Türkçe ğretiminde A2 Düzeyi Dil Yeterliliklerine Uygun Edebî Metin Uyarlama” adlı çalışmada Türkçe ğretim materyali hazırlamanın önemi belirtilmiş ve bu kapsamda KırLANGIÇLAR, İlk Mektup, Mefharet ve Arkadaşları adlı hikâyeler, D-AOBM A2 seviyesi dil yeterliliklerine uygun olarak uyarlanmıştır. Yapılan uyarlama, İran'da bir devlet üniversitesinin Türkoloji bölümü 1. sınıf öğrencilerine uygulanmış ve uygulama sonucunda uyarlanmış metinlerin özgün hâllerine göre öğrenciler tarafından daha kolay anlaşıldığı sonucuna varılmıştır.

Demirel (2020) tarafından yapılan çalışmada Bilim Teknik dergisinde yayınlanmış bir deneme metni yapısal yaklaşım ilkelerine göre A2 dil seviyesine uygun olarak uyarlanmıştır. Çalışma neticesinde yabancı dil olarak Türkçe ğretiminde metin uyarlamaları konusunda eğitim programlarının düzenlenmesi gerektiği üzerinde durulmuş ve yabancı dil olarak Türkçe öğrenmek isteyenlere dil seviyelerine uygun metin çeşitliliğinin derhal sunulması gerektiği ifade edilmiştir.

Haykır ve Üstten (2019) tarafından yapılan “Türkçenin Yabancı Dil Olarak ğretiminde Metin Seçimi” adlı makale çalışmasında Türkçenin yabancı dil olarak

öğretiminde kullanılacak materyallerin D-AOBM esas alınarak hazırlandığı belirtilmiş ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak metinlerin seçimini etkileyen değişkenler değerlendirilmiştir.

Şimşek (2017) tarafından yapılan “Yabancı dil olarak Türkçenin Öğretiminde Temel Materyaller: Okuma Metinleri ve Okuma Kitapları” adlı çalışmada yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde en temel materyallerin okuma metinleri ve kitapları olduğu ifade edilerek bu materyallerin yabancılara Türkçe öğretimi için önemi, etkisi, yeterliliği ve nitelikleri değerlendirilmiştir. Bu konuda Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezinde bir anket uygulanmış ve uygulama sonucunda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin amaca uygun olarak mutlaka oluşturulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bölükbaş’ın (2015) “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Dil Düzeylerine Göre Sadeleştirilmesi” adlı makalesinde okuma becerisini geliştirmek için kullanılacak metinlerin D-AOBM’de belirlenen ölçütler doğrultusunda düzenlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca uyarlamaların “Sadeleştirme” ve “Detaylandırma” olarak iki biçimde yapılabileceğini belirten Bölükbaş, sadeleştirme tekniklerinin ise dört başlık altında yapılabileceğini belirtmiştir.

Durmuş’un (2013a) “İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Özgün ve Değiştirilmiş Dilsel Girdi Üzerine” adlı çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında öğrenim gören öğrencilerin karşılaştıkları uyarlanmış metinlerin hedef öğrenci kitlesinin dil seviyesine uygun olarak sadeleştirilmiş ya da genişletilmiş metinler olarak sunulduğu belirtilmiştir. Çalışmada ayrıca dil öğretim sürecinde okuduğunu anlamamanın önemi üzerinde durularak özgün ve değiştirilmiş metin seçimi ile değiştirim türleri ele alınmıştır.

Durmuş’un (2013b) “İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Sadeleştirilmiş Metin Sorunları Üzerine” adlı çalışmasında metin uyarlama türlerinden olan sadeleştirmenin neden, nasıl ve kimler için yapıldığı ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Çalışmada ayrıca uyarlanmış metinlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özgün metinlerin alternatifi olabileceği belirtilerek son yıllarda bilgisayar tabanlı uygulamalarla metin uyarlaması yapıldığı ifade edilmiştir.

Durmuş'un (2013c) "Metin Değiştirimin Dilbilimsel Süreçleri Üzerine" adlı makalesinde metin değiştirim ile ilgili temel kavram ve terimler açıklanarak metin değiştirim işlemlerinin hangi amaçlar için yapılması gerektiği üzerinde durulmuştur. Ayrıca metin değiştirimin dilbilimsel süreçleri hakkında ayrıntılı kuramsal bilgilerin verildiği çalışmada, metin değiştirim yöntem ve teknikleri de ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Kara (2011) tarafından yapılan "Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Doğrultusunda Türkçe Öğrenen Yabancılara A1-A2 Seviyesinde Türkçe Öğretim Programı Örneği" adlı makale çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında A1-A2 seviyesine uygun olarak Türkçe öğretim programı hazırlanmıştır. Hazırlanan bu programda Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metni kaynak metin olarak kullanılmıştır.

Toprak'ın (2011) "Yabancılara Türkçe Öğretimi Kitaplarındaki Okuma Parçaları ve Diyaloglar Üzerine Bir Değerlendirme" adlı çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarının çok dikkatli bir şekilde yazılması gerektiği belirtilerek kitaplarda yer alan metinlerin sosyal hayatın içinden seçilmesi gerektiği önemle vurgulanmıştır.

Yurt Dışı Araştırmalar

Spring vd. (2021) tarafından yapılan "Exploring German Multi-Level Text Simplification" adlı çalışmada Almancayı A1, A2 ve B1 seviyelerinde D-AOBM dil tanımlayıcılarına göre metin basitleştirme programıyla sadeleştirme deneyleri yapılmıştır. Çalışma sonucunda sadeleştirme programının özellikle A2 ve B1 seviyelerinde daha tutarlı basitleştirme yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

Rets ve Rogaten'in (2021) yapmış olduğu çalışmada uyarlanmış metinlerin İngilizceyi ikinci dil olarak öğrenenler üzerindeki etkisini incelenmiştir. Çalışma sonucunda basitleştirilmiş metinlerin özgün biçimlerinden daha kolay anlaşıldığı sonucuna varılmıştır.

Ju (2018) tarafından yapılan çalışmada metin değiştirim tekniklerinin okuduğunu anlama becerisi üzerindeki etkileri incelenmiştir. İki grubu ayrılan öğrencilerden birinci gruba özgün metinler, ikinci gruba ise basitleştirilmiş metinler okutularak her iki grubun okuduğunu anlama seviyeleri ölçülmüştür. Çalışma sonucunda basitleştirilmiş metinleri okuyan grubun özgün metinleri okuyan gruba göre daha yüksek puan aldığı gözlemlenmiştir.

Shirzadi (2014) “Syntactic And Lexical Simplification: The Impact On EFL Listening Comprehension At Low And High Language Proficiency Levels” adlı çalışmasında söz dizimsel ve sözcüksel sadeleştirmenin dinleme becerisi üzerindeki etkisini araştırmıştır. Yüz seksen dil öğrencisi üzerinde iki deney bir kontrol grubu oluşturularak yapılan çalışmada, basitleştirilmiş metinleri dinleyen grupların diğer gruplara göre anlama seviyelerinin daha yüksek çıktığı tespit edilmiştir.

Crossley vd.nin (2012) yapmış olduğu çalışmada metin uyarlama işlemlerinin dil öğrencileri için rutin olarak yapıldığı belirtilmiştir. Çalışmada sezgisel yaklaşım yöntemiyle üç yüz haber metni başlangıç, orta ve ileri seviyede sadeleştirilmiştir. Yapılan sadeleştirme bir bilgisayar programında değerlendirilmiş ve başlangıç ile orta seviyedeki metinlerin ileri seviyelere göre daha az karmaşık yapı içerdiği tespit edilmiştir.

Allen’in (2009) “A Study of The Role of Relative Clauses In The Simplification of News Texts For Learners of English” adlı çalışmasında gazete metinleri üç seviyede sezgisel yaklaşımla sadeleştirilmiştir. Çalışmada sezgisel yaklaşıma dair öngörüler sunulmuş ve sadeleştirme yapılırken haber metinlerinde bilgi azaltma ve detaylandırma işlemlerinin kullanıldığı ifade edilmiştir.

Riz (2009) tarafından yapılan “A Model Of Simplification: The Ways In Which Teachers Simplify Learning Materials” adlı makale çalışmasında basitleştirilmiş metinlerin geliştirilmesinde iki farklı öğretmen grubunun yaklaşımları incelenmektedir. Çalışma sonucunda basitleştirilmiş metinlerin sınıfta eğitim materyali olarak önemli bir rol oynadığı sonucuna varılmıştır.

Siddharthan (2006) tarafından yapılan çalışmada söz dizimsel sadeleştirmenin nasıl ve niçin yapılması gerektiğine dair kuramsal bilgiler yer almaktadır. Ayrıca söz dizimsel sadeleştirme esnasında cümle sıralaması, anahtar kelime seçimi, zarf, zamir kullanımı gibi hususlarda nasıl bir yol izlenmesi gerektiği açıklanmıştır.

Yano vd.nin (1994) “The Effects Of Simplified And Elaborated Texts On Foreign Language Reading Comprehension” adlı çalışmalarında İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen dört yüz seksen üç Japon öğrenciye on üç okuma parçası özgün, sadeleştirilmiş ve genişletilmiş formuyla okutulmuş ve daha sonra otuz çoktan seçmeli test sorusuyla bir okuduğunu anlama sınavı gerçekleştirilmiştir. Yapılan sınav

sonucunda sadeleştirilmiş metni okuyan grubun anlama düzeyinin özgün ve genişletilmiş metni okuyan gruptan daha yüksek oranda çıktığı görülmüştür.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Dil Becerileri

Dil, anlama ve anlatma becerilerinden meydana gelen ve sadece insanoğluna verilmiş mükemmel bir özelliktir (Atalay, 2018). Anlama dil becerileri dinleme/izleme ve okuma, anlatma dil becerileri ise konuşma ve yazma becerileri olarak sınıflandırılmıştır. Kişinin anlama becerilerini geliştirmesi anlatma becerilerini geliştirmesinden daha kolaydır. Çünkü öğrenciler konuşurken ve yazarken birçok bilgi ve beceriyi birlikte kullanmaya çalışmaktadır (Duman, 2022).

Yabancı dil öğretimi yapılırken temel dil becerilerinin geliştirilmesi büyük önem arz eden bir husustur. Yabancı dil öğretim yöntemlerinin çoğu, temel dil becerilerine aynı derecede önem vermiş ve bu becerilerin bütüncül bir şekilde öğretilmesinin önemine vurgu yapmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de her bir dil becerisine eşit düzeyde önem vermek gerekmektedir (Er, 2021). Türkiye Maarif Vakfı da CEFR programını esas alarak hazırladığı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı'nda (2020) buna vurgu yapmış ve yabancı öğrencilerin Türkçeyi öğrenirken dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini bütüncül bir şekilde ve kurallarına uygun olarak kullanmalarını sağlamayı amaçladıklarını ifade etmişlerdir.

Yabancı dil öğretiminin giderek yaygınlaştığı günümüzde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin belli bir düzen içinde ve sürece dayalı olarak yürütülmesi gerekmektedir (Yıldız, 2024). Dünyanın her yerinde dil öğretiminde öncelikli amaç, temel dil becerilerinin kazandırılmasıdır (Yıldız, 2003). Çağımızda bireyin ve toplumun bilgiye ulaşması, bilgiyi kullanması ve yeniden üretmesi ancak temel dil becerilerinin gelişmiş olmasıyla mümkündür (Girmen vd., 2010). Dolayısıyla hedef dilde temel dil becerilerini kazanmış bir birey hem karşısındakini iyi anlar hem de anlatmak

istediklerini kolay bir şekilde ifade eder. İşte bu yüzden yabancı dil öğrencilerine dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerileri, belirli bir düzen içinde öğretilmeli ve öğrencilere öğrendiklerini hem sınıf içinde hem de sınıf dışında uygulama imkânı verilmelidir. Konunun daha net anlaşılmasını sağlamak amacıyla aşağıda temel dil becerileri hakkında ayrıntılı bilgiler verilmiştir.

1.1.1. Dinleme Becerisi

Dinleme, dört temel dil becerisi içinde ilk edinilen beceridir. Anne karnında başlayan dinleme becerisi yaşam boyu devam etmektedir. Dinleme, bireyin doğumuyla başlayan, eğitime gereksinim duyulmadan doğal yollarla gelişen ve insanlar arasındaki iletişimin önemli bir bölümünü teşkil eden bir beceri alanıdır (Aslan ve Yaylı, 2021). Dinleme becerisi aynı zamanda günlük hayatta en sık kullandığımız becerilerin başında yer almaktadır. Dinleme, duyulan sesler arasından istenilenin seçildiği bilinçli bir faaliyettir (Doğan, 2020). Dinleme, kulağımızın algıladığı her türlü sestten ibaret olmayıp bunun ötesinde fiziksel, zihinsel ve psikolojik yönleri olan üstbilişsel ve karmaşık bir faaliyettir (Emiroğlu, 2013). Dinleme, çaba gerektiren bilinçli bir süreçtir. Bu süreçte doğru bir dinlemenin gerçekleşebilmesi için seslerin tam işitilmesi, sağlıklı bir işitme ortamının olması, iletilen mesajın anlaşılır ve net olması, mesajı gönderenin kullandığı dilin alıcının düzeyine uygun olması gibi şartların sağlanması gerekmektedir (Özbay, 2005). Günlük hayatta sağlıklı bir iletişimin kurmanın en önemli kurallarından biri iyi bir dinleyici olmaktır. İyi bir konuşmacı olmanın anahtarı da yine iyi bir dinleyici olmaktan geçmektedir. Etkili iletişim kurabilmenin ve düzgün bir diksiyona sahip olabilmenin yolu da yine iyi bir dinleyici olmakla doğrudan bağlantılıdır (Altunkaya, 2018).

Ana dili eğitiminde olduğu gibi yabancı dil olarak Türkçe eğitiminde de dinleme becerisi önemli bir yere sahiptir. Yabancılara Türkçe öğretiminde dinleme becerisinin kazandırılmasında asıl hedef, öğrencinin dinlediği kelimeleri tanıması, doğru telaffuz etmesi ve verilen mesajı doğru anlamasıdır (Başkan ve Ustabulut, 2020). Dinleme becerisinin geliştirilmesi ancak bilinçli bir eğitim süreciyle mümkün olabilmektedir (Yatmaz, 2024). Bu eğitim sürecinin başarılı olabilmesi için planlı aktivitelerle desteklenmesi gerekmektedir. Özellikle popcastler, sosyal medya araçları, filmler, sesli kitaplar vb. farklı ders içi ve ders dışı materyaller kullanılarak dinleme becerisinin

geliştirilmesi amaçlanmalıdır. Dinleme metinlerinin seçiminde de dikkatli davranılmalı, öğrenci seviyesi özellikle göz önünde bulundurulmalıdır.

Sonuç olarak dinleme becerisi ilk edinilen dil becerisi olmasının yanı sıra karmaşık süreçler barındıran bir eğitim süreci gerektirmektedir. Bu becerinin tam anlamıyla kazanılması dinlemeyi etkileyen unsurların doğru bilinmesine bağlıdır. Bu nedenle gerek ana dili öğretiminde gerek yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bu beceriye gereken önem verilmeli ve iyi bir dil öğrenebilmenin iyi bir dinleme becerisine sahip olmaktan geçtiğinin bilincinde olunmalıdır.

1.1.2. Konuşma Becerisi

Konuşma, birçok organın birlikte uyumlu bir şekilde çalışmasıyla gerçekleşen karmaşık bir beceridir (Erdem, 2017). İnsanların duygu, düşünce ve isteklerini sözlü, sesli olarak ifade etmesidir. Konuşma becerisi, yazma becerisi ile birlikte anlatma dil becerilerini oluşturmaktadır. Konuşma becerisi aynı zamanda sözlü anlatımın da temel unsurudur. Konuşma; önce zihinde başlayan daha sonra düşüncelerin sözlere aktarılmasıyla devam eden ve böylelikle zihinsel yapı, süreç ve işlemlerin açığa kavuşturulmasıyla son bulan zihinsel ve fiziksel boyutu olan karmaşık bir süreçtir (Varışoğlu, 2018). Yabancı dil öğretiminde ise konuşma bireyin öğrendiği dilde duygu, düşünce, tasarım ve gözlemlerini düzeyine uygun söz varlığı ile ifade etmesidir (Bulutlu, 2024). Konuşma, oldukça karmaşık bir beceri olduğu için sadece hedef dilin dil yapılarına ve söz varlığına hâkim olmak yeterli olmayabilir. Konuşma becerisinin tam anlamıyla öğrenilebilmesi için özellikle hedef dilin ses özelliklerinin iyi kavranması gerekmektedir. Bir dili akıcı ve doğru bir şekilde konuşabilmek için hedef dilin dil yapılarının iyi bilinmesi zengin bir sözcük dağarcığının oluşturulmasının yanı sıra sürekli pratik yapmak, tekrarlar yapmak ve dilin otomatikleşmesini sağlamak büyük önem taşır (Surkamp ve Viebrock, 2018).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisinin öğretiminde amaç, hedef dilin gramer yapısını bilmekten öte rahat bir şekilde ana dili konuşurlarıyla iletişim kurabilecek düzeyde konuşma becerisine sahip olmaktır. Bunun gerçekleştirilebilmesi için konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik farklı etkinlikler tasarlanmalıdır. Etkinliklerin hem sınıf içinde hem de sınıf dışı alanlarda uygulanabilecek türde olmasına dikkat edilmelidir. Ancak her öğrencinin sınıf dışı

ortamlarda hedef dili kullanma olanağı olmaması sebebiyle sınıf içi etkinliklerin daha yoğun olması gerekmektedir (Koç, 2015). Ayrıca sınıf içinde yapılan aktivitelerde öğrencilerin kendilerini rahat hissedecekleri bir sınıf ortamının hazırlanması öğrencilerin motivasyonunu arttıracak ve konuşma becerisinin gelişmesine önemli katkı sağlayacaktır (Karatay ve Kartallıoğlu, 2016).

Konuşma becerisi sadece sözel olarak seslerin ve sözcüklerin doğru telaffuz edilmesi, dilin akıcı ve doğru bir şekilde konuşulmasından ibaret olmayıp sözel olmayan ve beden dili olarak adlandırılan kimi davranışları da içermektedir (Göçer, 2015). Görüldüğü üzere konuşma becerisinin tam anlamıyla kazanılması için hedef dilin dil yapılarını, söz varlığını; sesletim, vurgu, tonlama gibi unsurlarını eksiksiz bir şekilde ve uyum içinde kullanmak gerekmektedir. Bu unsurlardan birinin ya da birkaçının eksikliği öğrencinin hedef dilde konuşma isteğini olumsuz etkileyecek ve doğru iletişim kurmasını engelleyecektir. Konuşma becerisi bir öğrencide ne kadar iyi gelişirse o öğrencinin hedef dili öğrenme arzusu da o derece artacaktır (Yatmaz, 2024). Dolayısıyla konuşma becerisinin geliştirilebilmesi için öğrenciyi gerek sınıf içinde gerek sosyal ortamda teşvik edecek etkinlik ve ortamlar oluşturulmalı, bu şekilde öğrencinin hedef dili konuşma kaygısının önüne geçilerek konuşma becerisinin kazandırılması hedeflenmelidir.

1.1.3. Yazma Becerisi

Yabancı dil öğretiminde temel dil becerilerinden biri de yazma becerisidir. Yazma becerisi konuşma becerisiyle birlikte anlatma dil becerilerini oluşturmaktadır. Yazma; duygu, düşünce, tasarı ve görüp yaşadıklarımızı yazı ile ifade etmektir (Sever, 2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma ise hedef dilin dil kuralları, söz varlığı ve cümle yapısına uygun olarak yazma eylemini gerçekleştirmek demektir.

Yazma, konuşma gibi üretime dayalı bir beceri alanıdır. Zihinde başlayan ve harflerin yazımına kadar devam eden karmaşık işlemleri ve aşamaları gerçekleştirmeyi gerektiren bir süreçtir. Yazma becerisi; kalem tutma, harfleri yazma, ön bilgileri harekete geçirme, zihinde tasarlama ve sıralama, metin hâline dönüştürme ve gözden geçirme gibi alt becerilerden meydana gelen bir beceri alanıdır (Güneş, 2022). Bu açıdan bakıldığında yazma, öğrenilmesi pek de kolay olmayan bir dil becerisidir. Temel dil becerileri göz önünde bulundurulduğunda yazma becerisi en zor beceri alanı olarak

değerlendirilmektedir (Barış ve Şen, 2019; Süğümlü ve Bakdemir, 2023; Şimşek ve Erdem, 2021). Yazma becerisi, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hem dili öğrenen hem de öğretene için zor bir süreçtir (Tiryaki, 2013). Bu yüzden öğrencilere yazmanın gerekliliği ve faydaları mutlaka açıklanmalıdır.

Dil becerilerinden bazıları edinmeyi gerektirirken bazıları öğrenmeyi gerektirmektedir. Anlama dil becerilerinden okuma ile anlatma dil becerilerinden yazma, edinmeyi değil öğrenmeyi gerektiren beceri alanlarıdır. Yazma becerisi, konuşma becerisinin aksine daha planlı yürütülmesi gereken bir süreçtir. Çünkü konuşma esnasında eksik bırakılan bazı hususlar, konuşma devam ederken düzeltilirken yazma süreci planlı ve düzenli bir biçimde kurgulanmak zorundadır (Dilidüzgün, 2020). Dil becerileri arasında senkronize bir uyum vardır ancak doğal süreç içerisinde bazı dil becerileri daha önce edinilmeye ve öğrenilmeye başlamaktadır. Ana dili öğretiminde dinleme becerisi ilk edinilen beceri alanı olduğu gibi yazma becerisi de son öğrenilen beceri alanıdır (Azizoğlu vd., 2019). İkinci dil edinim sürecinde de yazma eğitimi son öğrenilen beceri olarak karşımıza çıkmaktadır (Kılınc ve Tok, 2012). Yazma becerisi dil eğitimi sürecinin son halkasını oluşturmaktadır (Maden, 2021). Yazma becerisinin son öğrenilen beceri alanı olması, öğrencilerin yazma becerisini geliştirme sürecini olumsuz etkilemekte ve öğrencilerin yazmada zorlanmalarına sebep olmaktadır.

Yazma becerisi de diğer dil becerileri gibi zihinsel ve fiziksel aşamaları olan karmaşık ve zor bir süreçtir. Bu becerinin elde edilmesi okul öncesinden itibaren bilinçli bir yaklaşımla gerçekleştirilebilir. Ailenin eğitim düzeyinden kültür seviyesine, okul öncesi okula gitme durumundan öğretmen yeterliliklerine, kitap sevgisinden kitap okuma alışkanlığına kadar pek çok faktör yazma becerisinin gelişiminde önemli rol oynamaktadır (Göçer, 2019). İşte bu yüzden yazma becerisinin edinilmesi uzun ve zorlu bir süreci kapsamaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, öğrencilerin yazma becerisini kazanmaları için sınıf içi etkinliklerle pratik yapmaları sağlanmalıdır. Düzenli ve sürekli yazı yazma çalışmaları ve etkinlikleri yaparak bu becerisinin bir alışkanlık haline getirilmesi amaçlanmalı ve bu süreç dikkatli bir şekilde takip edilmelidir.

1.1.4. Okuma Becerisi

Okuma becerisi; dinleme, konuşma ve yazma gibi temel dil becerilerinden biridir. Dinleme becerisi ile birlikte anlama dil becerilerini oluşturmaktadır. Dinleme becerisi ilk gelişen dil becerisidir. Okuma ise insanın fizyolojik gelişimi düşünüldüğünde dinleme ve konuşma becerilerinden sonra kazandığı bir beceridir. Yazma becerisi ise en son kazanılan dil becerisidir ve konuşma becerisiyle anlatma dil becerilerini meydana getirmektedir.

Alan yazın tarandığında okuma becerisiyle ilgili pek çok tanımlama yapıldığı görülmektedir. Okuma; sözcükleri, cümleleri veya bir yazılı metni bütün unsurlarıyla görme, algılama, kavrama ve anlamlandırma etkinliklerinin bütünü (Gündüz ve Şimşek, 2013); bir anlam kurma süreci (Akyol, 2006); düşünsel bir çabayı ve anlamlandırmayı gerektiren bir düşünme etkinliği (Sever, 2004) şeklinde tanımlanmaktadır. Okuma eylemi, kişinin görme duyusunu kullanarak beyne aktardığı bilgilerin algılama, kavrama ve değerlendirilmesi sürecidir (Sarıkaya, 2018). Alan yazında yapılan tanımlardan hareketle okumanın sadece yazılı bir metni seslendirmeden ibaret olmayıp hem fiziksel hem de zihinsel yönü olan karmaşık bir süreç olduğu görülmektedir.

Okumanın asıl amacı okuduğunu kavramak olduğu için kelime şekillerinin, anlamlarıyla eş zamanlı kavranması gerekmektedir. Anlam hem kelimelerin özel şekillerini tanıma hem de bağlamdan yararlanılması bakımından okumanın en önemli unsurunu meydana getirir. İnsanlar genellikle öğrendiklerinin %1'ini tatma, %1-5'ini dokunma, %3,5'ini koklama, %11'ini işitme ve %83'ünü görme duyusunu kullanarak elde etmekte ve okuma faaliyetinin de göze ve kulağa hitap ettiği göz önünde bulundurulduğunda öğrendiklerimizin %94'ü okuma yoluyla elde edilmektedir (Aytaç, 2005). Bu istatistikten de anlaşılacağı üzere okuma becerisinin geliştirilmesi öğrenme açısından son derece önemlidir. Bilgi edinmenin ve öğrenmenin en önemli araçlarından biri olan okuma, bireyin hem eğitim öğretim alanında hem de diğer alanlarda başarı kazanmasını sağlayan temel bir beceridir. Anderson vd. tarafından 1985 yılında yapılan çalışmada (aktaran Sayır, 2018) okuma becerisi, kişinin hem akademik hem de sosyal hayatında başarılı olmasını sağlayan temel mihenk taşlarından biridir ve okuma eylemini beceriye dönüştürmeyen birinin gerek kişisel hayatında gerek iş hayatında başarılı olması mümkün değildir. Çünkü akademik başarı için okuma kritik bir öneme

sahiptir. Lonigan vd. 2000 yılında yapmış oldukları çalışmada (aktaran Sayır, 2018) erken yaşlarda düzenli kitap okuyan bir bireyin, geniş bir bilgi birikimine sahip olduğunu belirtirken okuma becerisini kazanamayan bir bireyin ise okumaya karşı olumsuz tutum geliştirmesine yol açabileceğini ifade etmektedirler. Dolayısıyla okuma becerisi gelişmiş bir bireyin hayatın tüm alanlarında daha avantajlı olduğu görülmektedir (Arıcı ve Taşkın, 2019).

1.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma-Anlama Becerisinin Önemi

Okuma becerisi, ana dili öğretiminde olduğu gibi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de temel dil becerilerinden biridir. Yabancı dil öğretiminde amaç, öğrencilere temel dil becerileri olan anlama ve anlatma becerilerini kazandırmaktır. Okuma becerisi diğer dil becerilerinin gelişimini doğrudan etkileyen ve destekleyen bir beceri olduğu için bu beceri alanına daha fazla ağırlık vermek gerekmektedir (Binzet, 2024). Çünkü yabancı dil sınıflarında öğrencilerin okudukları metinleri anlamaları ve bu metinlerle ilgili düşüncelerini belirtmeleri büyük önem taşımaktadır (Ghaffarı, 2020). Ünalın'a (2006) göre öğrenme, ağırlıklı olarak okuyarak gelişir ve okuma alışkanlığı olmayan ya da okuduğunu anlayamayan öğrencilerin derslerinde başarılı olması, yeni sözcükler öğrenerek söz varlığını zenginleştirmesi beklenemez. Bu sebeple yabancı dil öğrencilerinin hedef dile ait pek çok bilgiyi öğrenmesi ancak okuyarak gerçekleşir.

Yabancı dil öğretiminde yapılan okuma ile ana dilde yapılan okuma arasında bazı farklılıklar söz konusudur. Araştırma ve kuram süreçleri bakımından birçok benzerlikleri olmasına rağmen ana dili eğitiminde yapılan okuma daha basit ve öngörülebilir iken yabancı dil öğretiminde yapılan okuma böyle değildir (Yaylı, 2019). Bu nedenle yabancı dil öğretiminde okuma amaçlarının belirlenmesi yapılan okumanın daha nitelikli olmasını sağlamak açısından büyük önem taşımaktadır. Hasırcı'ya göre (2016) her okur, kendi ilgi, istek ve hedefleri doğrultusunda okuma sürecini gerçekleştirir. Grobe ve Stoller 2002'de yaptıkları çalışmada (aktaran Hasırcı, 2016) bu durumu göz önünü alarak okumanın amaçlarını aşağıdaki başlıklar altında değerlendirmişlerdir:

- Temel bilgileri incelemek için okuma,

- Metnin ana hatlarını kavramak için okuma,
- Metinde yer alan bilgileri bir araya getirmek için okuma,
- Metinde yer alan bir bilgiyi öğrenmek için okuma,
- Yeni bir metin oluşturmak için okuma,
- Metni eleştirmek ve değerlendirmek için okuma,
- Anlamayı sağlamak için okuma.

Bu sınıflandırmaya bakıldığında temel bilgileri incelemek için yapılan okuma insanların okuma amaçlarının başında gelmektedir. Demirel'e göre (2021) ana dili öğretiminde olduğu gibi yabancı dil öğretiminde de öğrencilerde bazı okuma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Geliştirilmek istenen bu beceriler:

- Metnin konusunu tahmin etme,
- Metne uygun başlık önerme,
- Metinde geçen bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını kestirme,
- Metin hakkında genel bir bilgi sahibi olma,
- Metin hakkında ayrıntılı bilgi edinme,
- Metnin ana fikrini ve yardımcı fikirlerini bulmak,
- Okunan metinle ilgili bilgileri aktarmak,
- Okunan metni özetlemek.

Öğrenmenin büyük bölümünün okuma eğitimiyle gerçekleşmesi okunacak materyal seçiminin önemini gözler önüne sermektedir. Okuma hem ana dil hem de yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temelinde yer almakta ve metinlerle biçimlenmektedir (İnce, 2020). Metinler, yabancı dil öğrencilerinin hedef dili daha iyi öğrenmelerini ve tanımlarını sağlamanın yanı sıra hedef dilin söz varlığı, dil yapısı, yazım ve noktalama kuralları, cümle ve paragraf bilgisi hakkında önemli bilgilere sahip olmasına imkân sağlamaktadır (Gür, 2024). Pek çok ülkede yabancı dil öğretimi, yabancı dil öğretimi için hazırlanmış ders kitapları üzerinden yürütülen ve geliştirilen bir süreçtir. D-AOÇM dil düzeylerine göre hazırlanmış ders kitapları, Türkçenin

yabancı dil olarak öğretiminde de önemli bir referans noktasıdır. Ancak dil öğretiminin sadece ders kitapları ile sınırlı kalması mümkün değildir (Gürler, 2017). Özellikle ders kitaplarında yer alan okuma metinlerinin yetersizliği bu eksikliklerden biridir. Ders kitapları yanı sıra yabancı dil öğretiminde kullanılması gereken kaynaklardan biri de okuma kitaplarıdır. Yabancı dil öğretiminde seviyeye uygun olarak hazırlanmış okuma metinlerinin kullanılması hedef dili daha etkili bir şekilde öğrenme amacını desteklemekte ve öğrenci motivasyonunu arttırmaktadır (Özcan, 2022). Düzeye ve amaca uygun hazırlanmış nitelikli okuma metinlerinin dil öğretiminde kullanılması öğrencilere hedef dili bütünüyle görme, o dili oluşturan kültürü tanıma ve eğlenerek öğrenme imkânı sunmaktadır (Belser, 2023).

1.3. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin temel amacı, dil öğrencilerinin Türkçeyi kurallarına uygun olarak öğrenmelerini sağlamak ve ana dili konuşurları gibi rahat bir biçimde kullanmalarına olanak sağlamaktır. Bunu sağlamanın en temel ölçütü ise dört temel dil becerisinin her birini hedef dilde etkin bir şekilde kullanabilmektir. Bu bağlamda, anlama dil becerileriyle başlayan süreç üretici dil becerilerinin de işe koşulmasıyla devam eder. Anlama dil becerileriyle metin içi, metin dışı ve metinler arası anlam kurma süreci başlarken, anlatma dil becerileriyle de üretici beceriler geliştirilir. Bütün bu süreçlerin ise tam bir uyum içinde ve sistemli olarak yapılandırılması için öğretim programlarına ihtiyaç duyulmaktadır (Tayşi, 2023). Dil öğretimi, bir program doğrultusunda sistematik, planlı ve profesyonel bir süreçtir (Mutlu ve Gümüş, 2021). Bu bağlamda D-AOÇM Avrupa ülkelerindeki yabancı dil öğretim programlarını, dil yeterliliklerini, ders kitaplarını, ölçme ve değerlendirme ölçütlerini sınırlandırmak ve ortak bir çerçeve sunmak amacıyla oluşturulmuştur (Arslan ve Coşkun, 2012; Kurudayıoğlu, 2021). Bütün dünya, bu çerçeve metni esas alarak kendi dilinin söz varlığını ve dil yapılarını göz önünde bulundurarak kültürel unsurları da göz önünde bulundurarak yabancı dil öğretim programlarını hazırlamaktadırlar.

D-AOBM ile ilgili ilk çalışmalar, 1971 yılında Avrupa Konseyi Kültürel İş Birliği Komisyonunca üye ülkeleri birbirine yaklaştırmak amacıyla başlatılmıştır (Çelik ve Başutku, 2020). 1995 yılında ilk taslağı oluşturulan çerçeve metni 2001 yılında Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metni adıyla yayımlanmıştır. Yayımlanan

çerçeve metin, tüm dünyada yabancı dil öğretimi için temel başvuru metni olarak kabul görmüş ve birçok dünya dillerine tercüme edilmiştir (Özbal, 2020). Avrupa’da ve dünya genelinde yaşanan değişimler ve ihtiyaçlar doğrultusunda çerçeve metin; 2018, 2019 ve 2020 yıllarında olmak üzere 3 kez güncellenmiştir. En son 2020 yılında güncellenen çerçeve metin 2021 yılında Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı’nca Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metni: Öğrenme, Öğretme ve Değerlendirme Tamamlayıcı Cilt adıyla tercüme edilmiştir (Tayşi, 2023).

D-AOBM, yabancı dil öğretiminin sistematik olarak nasıl gerçekleştirilmesi gerektiğini gösteren kaynak bir metindir. Yabancı dil öğretiminde hem öğreticilerin, eğitimcilerin hem de dil öğrencilerinin ihtiyaçlarını karşılayan bir kılavuz metindir. Bu kılavuz, dil öğrencilerinin hedef dilde temel dil becerilerini geliştirmek için neler yapması gerektiğini belirleyen, dil düzeylerini ve bu düzeylerde bilmesi gereken söz varlığı, gramer yapıları vb. yeterlilikleri gösteren bir metindir. Ayrıca D-AOBM hedef dilin kültürel yapısını da göz ardı etmeyen hedef dilin sosyo-kültürel özelliklerini de işe koşan bir başvuru metnidir.

D-AOBM dil yeterlilik seviyelerini; temel kullanıcı, bağımsız kullanıcı ve yetkin kullanıcı olmak üzere üç ana kategoriye ayırmış ve her seviyeyi de kendi içinde alt kategorilere ayırmıştır. Temel kullanıcı A1-A2, bağımsız kullanıcı B1-B2, yetkin kullanıcı ise C1-C2 olarak altı dil seviyesi tanımlanmıştır. Bu dil seviyelerine ek olarak örnek tanımlayıcılarda “ölçüt seviyeler” (örneğin A2 veya A2.1) ile “artı seviyeler” (örneğin A2+ veya A2.2) de yer almaktadır. Ayrıca ilk defa başvuru metnine “A1 öncesi” de eklenmiştir (D-AOBM, 2021).

Güncellenen çerçeve metninde dil seviyeleri ve bu seviyelere ait yeterlilikler her beceriye yönelik olarak ayrıntılı tanımlanmıştır. Metin; dört temel beceri alanı yerine iletişimsel dil yetkinlikleriyle iletişim becerilerine vurgu yaparak alımlama, üretim, etkileşim ve aracılık kavramlarına yoğunlaşmıştır (Tayşi, 2023). Başvuru metninde “İletişim Odaklı Dil Etkinlikleri ve Stratejileri” başlığı altında “Alımlama” girdiyi alma ve işleme şeklinde tanımlanırken alımlama etkinlikleri; sözlü kavrama, görsek/işitsel kavrama ve okuduğunu kavrama başlıklarıyla ayrıntılı ele alınmakta ve bu başlıklarda kendi içinde alt başlıklara ayrılmaktadır.

1.3.1. D-AOBM A2 Seviyesi Okuma Becerisi Tanımlayıcıları

D-AOBM, tüm dünyada yabancı dil öğretimini belli bir kalıba sokmak amacıyla hazırlanmış, kılavuz niteliğinde kaynak bir metindir. Başvuru metni, dil öğretimine modern bir yaklaşım getirerek dil öğrencilerinin hangi bilgi ve yeterliliklere sahip olmaları gerektiğini kapsamlı olarak ele alan ve açıklayan bir metindir (Aytan vd., 2024). Çerçeve metin, dil öğrenen bireylerin bu dildeki ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri adına hangi bilgi ve becerileri kazanmaları ve geliştirmeleri gerektiğini betimlemektedir (Kurudayıoğlu, 2020).

D-AOBM’de Okuduğunu Kavrama başlığı altında okuma amaçları ve yeterlilikleri altı kategoriye ayrılmış ve her dil düzeyi için ayrı tanımlayıcılara yer verilmiştir. Aşağıdaki şekillerde D-AOBM’de yer alan A2 seviyesindeki öğrenciler için tanımlanan okuma becerisi kazanımları yer almaktadır.

Şekil 1. 1: Genel Okuduğunu Kavramaya Yönelik Tanımlayıcılar

A2	Somut türde aşına olduğu meselelerle ilgili, yüksek kullanım sıklığına sahip günlük veya işle ilgili dilden oluşan kısa ve basit metinleri anlayabilir.
	Bir kısmı ortak uluslararası kelime ögeleri olan yüksek kullanım sıklığına sahip kelimeleri içeren kısa ve basit metinleri anlayabilir.

(D-AOBM, 2020)

Şekil 1. 2: Yazışmaları Okumaya Yönelik Tanımlayıcılar

A2	Yazan kişinin aşına konular (arkadaşlar ve aile gibi) hakkında konuştuğu veya bu konularda soru sorduğu basit bir kişisel mektup, e-posta veya ilanı anlayabilir.
	Aşına olduğu konularda temel standart rutin mektup veya faks türlerini (soruşturma, sipariş, onay mektupları gibi) anlayabilir.
	Kısa ve basit kişisel mektupları anlayabilir.
	Çok basit resmî e-posta ve mektupları (rezervasyon veya çevrim içi satın alma onayı gibi) anlayabilir

(D-AOBM, 2020)

Şekil 1. 3: Fikir Sahibi Olmak İçin Okumaya Yönelik Tanımlayıcılar

A2	Basit bir dilde ifade edilmeleri koşuluyla pratik, somut ve öngörülebilir metinlerdeki (ör. seyahat rehberleri, tarifler) belirli bilgileri bulabilir.
	Broşür ve web sitelerinde yer alan ürünlerin (ör. taşınabilir dijital araçlar, kameralar) kısa ve basit açıklamalarındaki temel bilgileri anlayabilir.
	Reklamlar, tanıtım broşürleri, menüler, kaynak listeleri ve çizelgeler gibi basit gündelik materyallerdeki belirli ve öngörülebilir bilgileri bulabilir.
	Listelerdeki belirli bilgileri bulabilir ve gerekli bilgiyi ayırabilir (ör. hizmet veya satıcı bulmak için telefon rehberini kullanma).
	Sokak, restoran, tren istasyonu gibi kamusal alanlardaki gündelik işaret, duyuru vb. ve iş yerlerindeki yönlendirme, yönerge ve tehlike uyarısı gibi metinleri anlayabilir.

(D-AOBM, 2021)

Şekil 1. 4: Bilgi ve Sav İçin Okumaya Yönelik Tanımlayıcılar

A2	<p>Olayları tarif eden mektup, broşür ve kısa haber makaleleri gibi daha basit materyallerdeki belirli bilgiyi bulabilir.</p> <p>İçeriğin aşına ve tahmin edilebilir olması koşuluyla aşına olduğu türdeki bir olay üzerine olan bir haber bülteninin genel taslağını takip edebilir.</p> <p>Sayıların, isimlerin, resimlerin ve başlıkların önemli bir rol oynadığı ve metnin anlamını desteklediği kısa haber metinleri veya basit makalelerdeki temel bilgileri anlayabilir.</p> <p>Günderlik konularla (ör. yaşam tarzı, hobiler, spor, hava) ilgili kısa metinlerin ana noktalarını anlayabilir.</p>
	<p>Basit bir dil kullanması koşuluyla insanlar, yerler, günderlik hayat ve kültür vb. konuları anlatan metinleri anlayabilir.</p> <p>Resimli broşür ve haritalarda verilen bilgileri (ör. bir şehrin başlıca turistik yerleri) anlayabilir.</p> <p>Kişisel ilgi alanına giren konulardaki (ör. spor, ünlüler) kısa haber metinlerinin ana noktalarını anlayabilir.</p> <p>Basit bir dil kullanması ve tahmin edilemeyen bir ayrıntı içermemesi koşuluyla kendi alanıyla ilgili kısa olgusal bir tarif veya raporu anlayabilir.</p> <p>İnsanların kısa bir ilan veya gönderide kendileri hakkında söylediklerinin ve diğer insanlarda neleri sevdikleriyle ilgili söylediklerinin çoğunu anlayabilir.</p>

(D-AOBM, 2021)

Şekil 1. 5: Yönergeleri Okumaya Yönelik Tanımlayıcılar

A2	<p>Basit bir dille ifade edildiğinde güvenlik talimatnamesi gibi düzenlemeleri anlayabilir.</p> <p>Adım adım resmedilen kısa yönergeleri (ör. yeni bir teknoloji kurmak için) anlayabilir.</p>
	<p>Halka açık bir telefon gibi günderlik hayatta karşılaşılan araç gereçlerle ilgili basit yönergeleri anlayabilir.</p> <p>Resimlendirilmiş olmaları ve aralıksız olmamaları koşuluyla basit kısa yönergeleri anlayabilir.</p> <p>Basit bir komut (ör. "Yemeklerden önce alınız!" veya "Araç kullanıyorsanız almayınız!") şeklinde ifade edilen ilaç prospektüslerindeki yönergeleri anlayabilir.</p> <p>Özellikle en önemli adımları gösteren resimler varsa basit bir yemek tarifini takip edebilir.</p>

(D-AOBM, 2021)

Şekil 1. 6: Serbest Zaman Etkinliği Olarak Okumaya Yönelik Tanımlayıcılar

A2	<p>Yüksek kullanım sıklığına sahip sözcüklerle günderlik dilde, aşına olduğu somut durumları betimleyen kısa, basit hikâyeleri ve çizgi romanları okuyabilecek kadar anlayabilir.</p> <p>Somit, günderlik konularla (ör. hobiler, spor, serbest zaman etkinlikleri, hayvanlar) ilgili kısa dergi raporları veya kılavuz girişlerinde belirtilen ana noktaları anlayabilir.</p>
	<p>Kısa anlatıları ve birinin hayatını anlatan basit bir dille oluşturulmuş betimlemeleri anlayabilir.</p> <p>Bir fotoğraf hikâyesinde (ör. yaşam tarzı üzerine bir dergide) neler olduğu ve karakterlerin nasıl olduğu hakkında izlenim oluşturabilir.</p> <p>Bir kişinin (ör. bir ünlünün) kısa betimlemesinde verilen bilginin çoğunu anlayabilir.</p> <p>Basit bir dilde ve açık bir şekilde oluşturulmuş olması koşuluyla öngörülebilir bir yapı izleyen bir olayı (ör. Oscar Ödülleri) bildiren kısa bir makalenin ana noktasını anlayabilir.</p>

(D-AOBM, 2021)

1.4. TMV Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı

Türkiye Maarif Vakfı, yurt dışında eğitim öğretim faaliyetleri yürütmek amacıyla 2016 yılında kurulmuştur. Dünyanın pek çok ülkesinde faaliyet gösteren TMV, okul öncesinden yükseköğretime kadar her eğitimin her kademesinde çalışmalar

yürütmekte olup bu çalışmaların yanı sıra Türkçenin uluslararası ölçekte yabancı dil olarak öğretimine de ayrıca önem vermektedir (TYDÖP, 2020).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi yurt içinde ve yurt dışında üniversiteler başta olmak üzere pek çok kurum ve kuruluş tarafından yürütülmektedir. Ancak yürütülen bu çalışmaların belli bir standartta ve sistemli olarak yürütülmesi gerekmektedir. Pek çok akademik çalışma yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde görülen eksiklikleri dile getirmektedir. Özellikle başta öğretim programı eksikliği olmak üzere öğrenci kabul ve seviye tespit sınavları, kur atlama kriterleri, materyal eksikliği gibi pek çok husus yapılan çalışmalarda göze çarpmaktadır (Durmuş, 2018; Er vd., 2012; Ergül vd, 2019; Karababa, 2009; Kurt, 2021; Memiş, 2021; Moralı, 2018; Şengül, 2014). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan problemler yabancı dil öğretiminde standart bir sisteme istenilen düzeyde ulaşılmadığını ortaya koymaktadır. Ayrıca dünya çapında Türk dili ve kültürüne karşı artan ilgi, Türkiye üzerinde yoğunlaşan göç dalgası, uluslararası öğrenci hareketliliği, siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmeler bu alana yönelik bir Türkçe öğretim programının hazırlanmasını gerekli kılmıştır (TYDÖP, 2020).

İnsanlığın evrensel değerleri ile Anadolu'nun irfanını bir araya getirip yoğurarak kapsamlı ve nitelikli bir eğitim faaliyeti yürütmeyi amaçlayan Türkiye Maarif Vakfı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hissedilen eğitim program ve içeriklerini geliştirip Türkçenin uluslararası ölçekte öğretimine büyük katkılar sunmayı amaçlayan bir kurumdur. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin çeşitli sebeplerle (ilgi, bölgesel ve küresel hareketlilik, siyasal, sosyal ve ekonomik gelişmeler vb.) artmakta olduğu günümüzde Türkiye Maarif Vakfı önemli bir sorumluluk olarak formal eğitim doğrultusunda okul öncesinden başlayarak öğretim süreçlerinin her kademesinde Türkçenin en az B2 seviyesinde öğretilmesini hedeflemektedir (Kaplan, 2023).

D-AOBM esas alınarak geliştirilen Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı, yurt içinde ve yurt dışında hem Türkçe öğrenenler hem de Türkçe öğretenler için dil öğretim standartlarını belli bir çerçevede yapılandıran bir öğretim programı olarak hazırlanmıştır (TYDÖP, 2020). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı, onaylanan ilk program olması ve bu alanda çalışma yapan kurumları birleştirici rol üstlenmesi yönünden oldukça önemli bir materyaldir. Ayrıca standart bir

Türkçe öğretim sürecini belirlenmesi açısından büyük önem arz etmektedir (Balcı ve Melanlıoğlu, 2020). Bu program, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin çerçevesinin belirlenmesi açısından öğretmenler, öğrenciler ve sınav uygulayıcılar için temel bir kaynak niteliğindedir (Erdil ve Açık, 2021).

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı, MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından onaylanan ilk programdır. Program, okul öncesi, ortaokul ve lise kademelerini kapsamakta ve sekiz ana başlıktan oluşmaktadır. Ayrıca programın sonunda bir de sözlük bölümü bulunmaktadır. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı eylem odaklı yaklaşım temelinde; işlevsel, iletişimsel, sarmal, tematik, beceri ve görev odaklı bir bakış açısıyla yapılandırılmıştır (TYDÖP, 2020).

1.4.1. TMV Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı A2 Okuma Becerisi Kazanımları

TMV tarafından hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı, D-AOBM esas alınarak hazırlanmış bir programdır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilere Türk dilini etkili ve kapsamlı bir şekilde öğretmeyi amaçlayan bu program, temel dil becerilerini ve dil yapılarını hikâye, şiir gibi değişik metin türleri aracılığı ile hem kültürel farkındalığı artırır hem de dilimizin çeşitli kullanımını öğretir (Kızıtanrı, 2024). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının onayını alan ilk program olup programda A1 seviyesinden C1 seviyesine kadar dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerine ve bu becerilere ait kazanımlara yer verilmiştir (Çangal ve Kırabiş, 2021). Programda kazanımlar hem dil düzeylerine hem de dil becerilerine göre A1, A2, B1, B2, C1 şeklinde sınıflandırılmıştır. Alanında ilk olma özelliği gösteren TYDÖP, Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi noktasında alana önemli katkılar sağlayacak ve rehberlik edecek niteliktedir (Kaya ve Kardaş, 2020). TMV'nin bu programı yayımlaması ile dil öğreten kurumlar veya uygulayıcılar için yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin standartları belirlenerek uygulamada yaşanan pek çok sorun çözülmüştür (Gültekin, 2021). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nda A2 seviyesi okuma becerisi kazanımları aşağıdaki şekilde yer almaktadır.

Şekil 1. 7: TMV A2 Seviyesi Okuma Becerisi Kazanım Listesi

A2 Okuma Becerisi Kazanım Listesi

A2.0.1.	Söz varlığı unsurlarını bağlamdan hareketle anlamlandırır.
A2.0.2.	Sık kullanılan deyimleri bağlamdan hareketle anlamlandırır.
A2.0.3.	Hava durumuyla ilgili bilgileri belirler.
A2.0.4.	Sayısal ifadeleri tanıır.
A2.0.5.	Temel soru kalıplarına yönelik bilgileri belirler.
A2.0.6.	Temel soru ifadelerini tanıır.
A2.0.7.	Kişisel bilgiler içeren metinleri anlar.
A2.0.8.	Günlük hayattaki basit yönergeleri takip eder.
A2.0.9.	Bir durum/işin yapılışına ilişkin tarif ve yönergeleri takip eder.
A2.0.10.	Bir ürünün tanıtımı ve/veya kullanımıyla ilgili metinlerdeki bilgileri sıralar.
A2.0.11.	Okuduğu metinde geçen akrabalık adlarını belirler.
A2.0.12.	Günlük hayatta sık karşılaşılan bilgilendirme yönlendirme ve uyarı içeren levha ve simgeleri tanıır.
A2.0.13.	Basit betimleyici ifadeleri tanıır.
A2.0.14.	Tarih/zaman ifadelerini tanıır.
A2.0.15.	Günlük hayatta sıklıkla kullanılan ölçü birimlerini/miktar ifadelerini tanıır.
A2.0.16.	Bilgisayar vb. teknolojik araçlardaki yönerge ve bildirimleri anlar.
A2.0.17.	Bilinen/güncel konularda yazılmış basit metinleri anlar.
A2.0.18.	Metinlerdeki karşılaştırma unsurlarını belirler.
A2.0.19.	Mesleklerle ilgili özellikleri belirler.
A2.0.20.	Afiş, bilet, broşür, duyuru, ilan, menü vb. metinlerden ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.
A2.0.21.	Yardım talebi/izin/ rica/özür içeren ifadeleri tanıır.
A2.0.22.	Metinlerdeki istek/ihtiyaç, şikâyet vb. içeren ifadeleri ve temel iletiyi belirler.
A2.0.23.	Yol, yön ve adres tarifi içeren metinleri anlar.
A2.0.24.	Bir haber metnindeki yer, kişi, konu/olay ve zamanla ilgili bilgileri belirler.
A2.0.25.	E-posta veya mektuplardaki kalıp ifadeleri belirler.
A2.0.26.	E-posta veya mektuplardaki iletileri anlar.
A2.0.27.	Metinde geçen kişisel bakım ve sağlıkla ilgili bilgileri seçer.
A2.0.28.	Seyahat ve konaklamaya ilişkin bilgileri seçer.
A2.0.29.	Ulaşım ve ulaşım araçlarına ilişkin temel bilgileri seçer.
A2.0.30.	Kültürel bağlamlara (gelenekler, kutlama, davet, tebrik, teşekkür, temenni, taziye, bayram, anma vb.) uygun kalıp ifadeleri ve anlamlarını belirler.
A2.0.31.	Metinde geçen kültürel özelliklere ilişkin bilgileri belirler.
A2.0.32.	Metinlerdeki tavsiye/ uyarı cümlelerini belirler.
A2.0.33.	Metinlerdeki tercih/teklif cümlelerini belirler.
A2.0.34.	Metinlerdeki duygu ifadelerini belirler.
A2.0.35.	Metinlerdeki düşünce/görüşleri belirler.
A2.0.36.	Öneri ifadelerini belirler.
A2.0.37.	Metinlerdeki günlük rutinelere ilişkin ifadeleri belirler.
A2.0.38.	Kişisel bilgi ve görüş isteyen/bildiren metinleri (röportaj, anket vb.) anlar.
A2.0.39.	Kabul/ret/onay ifadelerini belirler.
A2.0.40.	Metinde verilen olay/bilgileri zaman ve mantık akışına göre sıralar.
A2.0.41.	Metinlerde geçen gerekçelendirme ifadelerini tanıır.
A2.0.42.	Öyküleyici metinlerdeki olay örgüsü, yer, zaman ve kişileri belirler.
A2.0.43.	Gazete, dergi ve çoklu ortamlardan ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.
A2.0.44.	Bir metinden istenilen bilgileri seçer.

Şekil 1. 7: TMV A2 Seviyesi Okuma Becerisi Kazanım Listesi (Devamı)

A2.O.45. Metindeki plan/tasarı/hayalleri anlatan ifadeleri belirler.
A2.O.46. Metnin konusunu ve temel iletisini belirler.
A2.O.47. Biyografi metinlerini anlar.
A2.O.48. Harita, kroki, grafik, tablo, zaman çizelgesi gibi görsellerden ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.
A2.O.49. Planlama içeren metinleri anlar.
A2.O.50. Karikatür veya mizah içerikli basit metinlerin iletilerini belirler.
A2.O.51. Metinleri doğru telaffuzla okur.
A2.O.52. Okuduklarından hareketle çıkarımlar yapar.
A2.O.53. Okuduklarını anlamak için başvuru kaynaklarını kullanır.
A2.O.54. Okuma amacını belirler.
A2.O.55. Okuma amacına uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanır.
A2.O.56. Temel bağdaşıklık öğelerinin anlama etkisini fark eder.
A2.O.57. Görsellerle desteklenmiş öyküleyici bir metnin iletisini anlar.
A2.O.58. Görsellerle desteklenmiş ilgi alanına giren metinlerin iletilerini anlar.
A2.O.59. Okuduklarındaki/ metindeki temel tutarlılık unsurlarını belirler.
A2.O.60. Geçmişe ilişkin olayları/ durumları belirler.
A2.O.61. Toplumsal yaşam alanlarına yönelik metinlerde kullanılan kelime ve kalıp ifadeleri tanıır.
A2.O.62. Tahmin ifadelerini belirler.
A2.O.63. Nezaket ifadelerini belirler.
A2.O.64. Hobi/ilgi alanlarına ilişkin metinleri/konuşmaları anlar.
A2.O.65. Gözlem ve izlenim içeren ifadeleri belirler.
A2.O.66. Gerekçeleştirme ifadelerini belirler.
A2.O.67. Okuduklarını özetler.

(TYDÖP, 2020)

Şekil 1. 8: A2 Seviyesi Dil Yapıları ve Dil Bilgisi İçeriği

A2	<ul style="list-style-type: none"> *Gelecek zaman + zaman zarfları *Görülen geçmiş zaman + zaman zarfları *Duyulan geçmiş zaman + zaman zarfları *Geniş zaman + sıklık zarfları *Ek fiil (görülen ve duyulan geçmiş zaman) *Zamirler, zamir +ki (Benimki) *Sıfatlar *Zarflar *Zarf fiiller (-Ip, -ArAk, -mAdAn, -A ... -A) *Gereklilik Kipi: (-mAll/ -mAk zorunda, -mAk gerek, -mAk lazım) *Dilek-Şart kipi *Yeterlik fiili (yetenek, tahmin, olasılık) *Bağlaçlar (hem ... hem, ne... ne, veya, belki, ya...ya, dA) *-mAdAn önce /-DİkTAn sonra	<ul style="list-style-type: none"> *Gibi, kadar (benzetme/karşılaştırma) *-cA, -A göre *bu yüzden / bu sebeple *-An (sıfat fiil) *Basit adlaştırmalar (-mAyl sev-/ -mAk iste-...) *-mAk için, -mAk üzere, -mAsl için *Mesela, örneğin *Doğrudan anlatım (diye sor-/diye cevap ver-) *Ünlemler *İkilemeler *-I beğen- / -I beğenme-, -I tercih et- /-I seç- *Kesinlikle/mutlaka *sadece ... değil ... ayrıca/aynı zamanda
-----------	---	---

(TYDÖP, 2020)

Şekil 1.8'de TYDÖP'de yer alan A2 seviyesi dil yapıları listesi ve dil bilgisi içeriği yer almaktadır.

1.5. YEE Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Seviyesi Dil Yapıları

Yunus Emre Enstitüsü, öncelikle Türk dilini korumak ve tüm dünyada Türk dilini ve kültürünü tanıtmak amacıyla 2009 yılında kurulmuş bir kamu vakfıdır. Temel amacı, yurt dışında Türkiye'yi, Türkçeyi, Türk kültür ve sanatını tanıtarak, Türkiye'nin diğer dünya devletleriyle olan kültürel ve sosyal ilişkilerini güçlendirmektir (Erdem ve Bahşi, 2022; Özel, 2021).

Yunus Emre Enstitüsü, Türk dilinin öğretilmesi maksadıyla kullanılacak özgün materyalleri kendi imkânları ile üretmektedir. Yunus Emre Enstitüsü'nün hazırladığı materyaller arasında ders ve çalışma kitapları, yardımcı okuma kitapları, görsel ve işitsel dil öğretim araç ve gereçleri mevcuttur. Enstitü, tüm bu öğretim materyallerini hazırlarken D-AOBM ölçütlerini ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin temel ilkelerini esas almaktadır (Akar, 2023). Yunus Emre Enstitüsü, bugün aktif olarak yurtdışında 66 kültür merkezinde Türkçe öğretimi faaliyetlerini sürdürmektedir (Memiş, 2021). Yabancılarla Türkçe öğretimi alanında pek çok kaynak kitap bulunmasına rağmen YEE'nin hazırladığı Yedi İklim Türkçe öğretim seti yurt içinde ve yurt dışında yaygın olarak kullanılmaktadır (Kemiksiz, 2021). Aşağıdaki tabloda Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 seviyesi dil yapıları yer almaktadır.

Tablo 1. 1: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 Seviyesi Dil Yapıları

Dil Seviyesi	Dil Yapıları
A2	<ul style="list-style-type: none"> • Belirsiz Geçmiş Zaman (-miş) • -DAn önce, -DAn sonra, DıkAan sonra, -mAdAn önce • pekiştirme, gibi, kadar • Geniş Zaman (-Ir / -Ar / -r) • -ca, -a göre, bu yüzden / bu sebeple • belki...belki, hem...hem, ne...ne, ya...ya, ister...ister • mA/ -mAk/ -Iş • Dolaylı Anlatım (Emir Kipi) • (y)Ip, -mAdAn, -(y)ArAk, mAyIp, -(y)a ... -(y)a • -Abilmek, (Yeterlilik v ihtimal) • -mAk için, -mAk üzere, ...diye sormak/cevap vermek • -an / -en

(Yedi İklim Ders Kitabı, 2018)

1.6. Metin Nedir?

Metin kavramının tanımına bakıldığında literatürde pek çok tanımı yapılmıştır. TDK'ye göre metin, “bir yazıyı biçim, anlatın ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü, tekst” olarak tanımlanmıştır. Günay'a (2013) göre metin, bir ya da birden çok kişi tarafından sözlü ya da yazılı olarak üretilen duygu ve düşünceleri aktarmaya yarayan dil dizgesi bütünüdür. İmer vd. (2011) ise metin kavramının geleneksel tanımının değiştiğini belirterek “metinselliğin yedi ölçütünü içeren iletişimsel oluşum” şeklinde tarif eder (İmer vd., 2011). Metin; iletişim yönü olan, eyleme yönelik devingen bir bütündür; başı ve sonu ile kapalı yapı oluşturan dille ilgili göstergelerin arka arkaya geldiği anlamlı yapıdır (Akbayır, 2013).

Bu tanımlardan hareketle metin kavramını metinsellik ölçütleri doğrultusunda oluşturulan, iletişim yönü olan duygu ve düşünceleri aktarmak amacıyla bir araya gelen kelimeler bütünü olarak tarif edebiliriz.

1.6.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Metin Türleri

Yabancı dil öğretimi, dört temel dil becerisinin sistemli ve planlı bir biçimde geliştirilerek yürütüldüğü bir süreçtir. Temel dil becerilerinden dinleme ve konuşma becerileri doğal yollardan kazanılırken okuma ve yazma becerileri eğitim yoluyla belirli bir çabanın sonucu olarak elde edilir (Binzet, 2024).

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde amaçlanan hedeflere ulaşabilmek için kullanılan yazılı, görsel, işitsel ve elektronik tüm ders materyallerin temelini metinler meydana getirmektedir (Korkmaz, 2021). Çünkü dil öğretimi büyük oranda metinler üzerinden gerçekleştirilmektedir (Çeçen ve Çiftçi, 2007).

Literatür incelendiğinde yabancı dil öğretiminde kullanılan metinlerin sınıflandırılmasında bazı farklılıklar görülmektedir. Güneş'e (2013) göre metinler yabancı dil öğretiminde kullanımına göre edebî, üretilmiş ve özgün ya da otantik olarak üç gruba ayrılmaktadır. Bazı araştırmacılar metin türlerini özgün metinler ve kurgu metinler olarak ikiye ayırmıştır (Bölükbaş, 2015; Gündüz, 2024; İltar ve Açık, 2019; İpek, 2018). Kınay'a (2016) ve Bilgiç'e (2021) göre metin türleri, özgün ve uyarlanmış metinler olarak sınıflandırılmıştır. Bazı çalışmalarda ise metin türlerinin otantik (özgün), yapay (üretilmiş) ve uyarlanmış metinler olarak üç grupta sınıflandırıldığı görülmektedir (Binzet, 2024; Hafif, 2024; Şimşek, 2022).

D-AOBM’de metin, hem dil etkinliklerinde kullanılan bir materyal hem de iletişim kurmaya yarayan bir yardımcı materyal olarak değerlendirilmektedir. Başvuru metninde kullanılması önerilen metinlerin sosyal hayatla içi içe olmasına özen gösterilmiştir. Ayrıca dil öğrencileri, başvuru metninde sosyal hayatın öznesi olarak sadece metinleri seslendiren değil okuduğunu anlayan ve değerlendiren bir aktör konumundadır (Yıldız, 2024). Başvuru metninde metinler; üretilmiş ve geliştirilmiş metinler olarak temelde ikiye ayrılmaktadır. Bu iki temel ayrımın dışında metinler, sözlü ve yazılı olmak üzere otuz bir ayrı alt türe ayrılmaktadır (Gür, 2024).

1.6.1.1. Özgün (Otantik) Metin

Özgün metin ya da otantik metinler, dil öğretme amacından ziyade daha çok iletişim amacıyla hazırlanan ve seçilen, toplumun dilini yansıtan, üzerinde herhangi bir düzeltme, basitleştirme gibi işlem yapılmamış gazete, dergi ya da benzer yayınlarda karşılaşılabilecek metinlerdir (Yazok, 2020). Özgün metinler, yaşadığımız hayattan hareketle oluşturulan ve genellikle eğitsel bir amaç gütmeyen metinler olarak tanımlanmaktadır (Bakan, 2012). Demircan’a (2005) göre özgün metinler, gerçek hayatta okuyucusunun karşılaşılabileceği bilgileri sunmaya yönelik olarak hazırlanmış metinlerdir. Tanımlardan da anlaşılacağı üzere özgün metinler; ana dili konuşurları için hazırlanmış, eğitsel amaç gütmeyen, toplumun kültürel özellikleri yansıtan, gerçek yaşamdan esinlenerek ya da kurgulanarak oluşturulan metinlerdir.

1.6.1.2. Üretilmiş (Otantik Olmayan) Metin

Üretilmiş metinler, gerçek hayatla doğrudan özdeş olmayan, dil öğretme amacıyla üretilmiş metinlerdir (Demircan, 2005). Güneş’e (2013) göre üretilmiş metinler, günlük hayattan bazı pasajlar sunan, ağırlıklı olarak sözcüklerin gerçek anlamında kullanıldığı, okuyanın metni anlamak için ön bilgilere ihtiyaç duymadığı metinlerdir. Üretilmiş metinler, literatürde yapay metinler olarak da adlandırılmaktadır. Bu tür metinlerde amaç, dil öğrencilerinin seviyelerine uygun olarak öğrenecekleri konu/ünite/temaya yönelik gerekli söz varlığının ve dil yapılarının öğretilmesidir (Burak, 2024, s.30).

1.6.1.3. Uyarlanmış Metin

Uyarlanmış metin, özgün bir metnin hedef kitlenin dil seviyesine uygun olacak şekilde değiştirilmesiyle ortaya çıkan metinlerdir. Uyarlanmış metinler, sadeleştirilmiş

metinler ya da genişletilmiş metinler olarak karşımıza çıkar (Durmuş, 2013a) Uyarlanmış metin oluşturmanın altında yatan temel unsur, özgün metinlerin yabancı dil öğrencileri için hazırlanmamış olmasıdır. Eğitim materyali olarak da kullanılan özgün metinlerin dil öğrencilerinin seviyeleri göz önünde bulundurularak hazırlanmadığı için metnin anlaşılmasında birtakım dezavantajlar ortaya çıkmaktadır. Bu sorunun ortadan kaldırılması için özgün metinlerin hedef kitleye göre yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Özgün metinlerin dezavantajları şu şekilde sıralanabilir:

- Özgün metinler, kültürel açıdan çok yönlü olduğu için bu metinleri yabancı dil öğrencilerinin anlamaları zordur.
- Özgün metinlerin söz varlığı dil öğrencisinin acil gereksinimleri ile ilişkili olmayabilir.
- Özgün metinlerde yer alan karmaşık yapılar başlangıç seviyesindeki öğrencilerin sorun yaşamasına neden olur.
- Özgün metinler, özel hazırlık gerektirir; zaman alır ve güncelliğini kolayca kaybedilebilir (Berardo, 2006, s.65).

Yukarıda ifade edilen dezavantajlar göz önünde bulundurulduğunda özgün metinlerin herhangi bir uyarlama işlemi yapılmaksızın yabancı dil sınıflarında kullanılması öğrencileri zorlayan bir durum olarak ortaya çıkmaktadır. Bu yüzden herhangi bir dil seviyesinde olan dil öğrencisinin bir metni daha kolay anlayabilmesi ve okuma başta olmak üzere diğer dil becerilerini geliştirebilmesi için uyarlanmış metinler oluşturulmaktadır (Burstein vd., 2007). Uyarlanmış metinler oluşturulurken özgün metinler gerek dil yapıları bakımından gerek söz varlığı bakımından gerekse anlam bakımından hedef kitlenin dil seviyesine indirgenir (Bakan, 2012; Durmuş, 2013b). Öğrenme materyali olarak kullanılan metinlerin hedef kitlenin seviyesine uygun olarak hazırlanmış olması gerekmektedir. Ancak her zaman öğrencinin seviyesine ve ihtiyacına uygun metin bulmak özellikle başlangıç seviyeleri olan A1 ve A2 için pek mümkün olmadığı için uyarlanmış metinlere ihtiyaç duyulmaktadır (Şahin, 2023, s.249).

1.7. Metin Uyarlama

Yabancı dil öğretiminde öğrencilerin okudukları metinleri anlamaları büyük önem arz etmektedir. Özellikle başlangıç seviyesinde okuma becerisinin gelişimi diğer dil becerilerinin de gelişimine büyük katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla okuma becerisinin geliştirilmesi için bolca okuma yapmak gerekmektedir. Özellikle son yıllarda yabancı dil öğretiminde benimsenen iletişimsel yaklaşım doğrultusunda hedef dilin doğal kullanımı için hazırlanmış metinlerin kullanımına sıkça rastlanmaktadır. Ancak bu metinlerin özellikle başlangıç ve orta seviyelerde kullanılması beraberinde bazı sorunları ortaya çıkarmaktadır (Akkaya ve Doyumağaç, 2019; Asaroğlu, 2023; Ay, 2020; Burak, 2024; Gür, 2024; Özcan, 2022; Şimşek, 2022; Yaşar, 2019). Yabancı dil öğrencilerinin özellikle başlangıç ve orta seviyelerde otantik metinlerle karşı karşıya gelmesi hedef dile karşı olumsuz tutum geliştirmelerine sebep olmaktadır. Ayrıca başlangıç ve orta seviyelerde dil öğrencilerinin ihtiyaçlarına hitap eden otantik metinler bulmak da oldukça zordur. Bu yüzden uyarlanmış metinlere ihtiyaç duyulmaktadır (Durmuş, 2013c; Sallabaş, 2012; Tokat, 2023).

Literatür incelendiğinde metin uyarlamasının ne olduğuna dair birçok farklı tanımlamalara rastlanmaktadır. Metin uyarlama, özgün bir metni farklı yöntem ve teknikler kullanarak ve çeşitli aşamalardan geçirerek daha anlaşılır hâle getirme sürecidir (Kızıtanrı, 2024; Özcan, 2022). Demirel'e (2020) göre özgün bir metnin hedef dili öğrenenlere daha anlaşılır girdiler sunabilmek amacıyla metni oluşturan dil bilgisel, söz dizimsel ve anlam öğelerine uygulanan değişiklikler olarak tanımlanabilir. Metin uyarlama/değiştirme terimi, kaynak bir metni hedef dile aktarırken yapılan dil bilgisel değişiklikleri ifade eder. Bu değişiklikler, özgün metnin anlam bütünlüğünü zedeledikten hedef dilin seviyesine uygun hâle getirmeyi içerir (Durmuş, 2013c).

Metin uyarlamalarının birbirinden farklı amaçları olduğu gibi birbirinden farklı hedef kitleleri vardır. Metin uyarlama işlemlerinin hedef kitlesinin özellikle bir dili ikinci/yabancı dil olarak öğrenenler başta olmak üzere öğrenme güçlüğü çeken, aynı dil ailesinde gelen ama farklı lehçeleri konuşan, işitme engeli olan bireyler olarak sıralanabilir (Daelemans vd., 2004; Durmuş,2013c; Margarito vd., 2008; Saggion vd., 2011; Siddharthan, 2014; Specia, 2010; Şahin ve Domatezova, 2023). Anlaşılacağı

üzere metin uyarlama çalışmaları geniş bir kitlenin ihtiyaç duyduğu dil seviyelerine göre metin eksikliği ihtiyacının karşılanmasını sağlayabilecek bir adımdır.

Metin uyarlamanın birçok amacı olmakla birlikte en önemli amacı bir metni daha okunabilir ve anlaşılır hâle getirmektir (Yazar, 2024). Literatüre bakıldığında uyarlanmış metinlerin faydalarını şu maddeler hâlinde sıralayabiliriz:

- Uyarlanmış metinler sayesinde özellikle yabancı dil öğrencileri okudukları metinleri daha rahat anlayabilmekte ve kendilerini daha rahat ifade edebilmektedirler (Şahin ve Domatezova, 2023).
- Uyarlanmış metinler, özellikle başlangıç seviyesindeki öğrencilerin dil öğretimine karşı olumlu tutum sağlamalarını desteklemektedir (Durmuş, 2013a).
- Uyarlanmış metin kullanımı öğrencilerin motivasyonunu arttırdığı gibi öz güvenlerini de geliştirmektedir (Burak, 2024; Keleş, 2023).
- Metin uyarlamaları, öğrencilerin metni daha kolay anlamalarının yanı sıra hedef dilin kültürüne dair de çeşitli bilgiler öğrenmesini sağlamaktadır (Arıcı, 2025).
- Seviyeye göre hazırlanmış uyarlanmış metinler, öğrenci için dili eğlenerek öğrenme imkânı sağlamaktadır (Beler, 2023).
- Dört temel dil becerilerinden biri olan okuma becerisini geliştirmektedir (Kızıtanrı, 2024).

Görüldüğü gibi öğrencilerin seviyelerine uygun metin uyarlamanın yabancı dil öğretiminde önemli bir yer tuttuğu açıkça görülmektedir. Bu yüzden dil öğrencilerinin basit metinlerden karmaşık metinlere doğru yönlendirilmeleri, hedef dile karşı daha istekli olmalarını sağlayacaktır. Bunun yanı sıra uyarlanmış metinlerin yukarıda saydığımız faydaları göz önünde bulundurulduğunda diğer metin türlerine çok göre daha faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

1.7.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlamanın Önemi

Genel olarak dil öğretiminde özel olarak ise yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel amaç başlangıç seviyesinden itibaren öğrencilerin anlama ve

anlatma dil becerilerini geliştirmektir. Dil öğretimi sürecinin etkin bir şekilde yürütülmesi için farklı eğitim materyalleri kullanılmaktadır. Özellikle Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılacak eğitim materyalleri birden çok duyuya hitap eden, çoklu öğrenme imkânı sunan, öğrenciyi daha aktif kılan özellikler taşımalıdır (Duman, 2013). Özellikle dil sınıflarında öğretmenlerin en sık kullandığı eğitim materyallerinin başında ders kitapları ve metinler gelmektedir. İşcan'a (2019) göre yabancılara Türkçe öğretimi alanında en önemli unsurlardan biri de metin seçimidir. Ancak dil öğretim sürecinde kullanılacak metinlerin hedef kitlenin özelliklerine uygun olması gerekmektedir (Kaya, 2018). Özgün metinler, ana dili konuşurları için hazırlandığından yabancı dil öğrencilerinin bu metinleri anlaması oldukça güçtür. Bu durum da öğrencilerin yabancı dil öğretimine karşı olumsuz tutum sergilemelerine yol açmaktadır. Uyarlanmış metinler ise hedef kitlenin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak (dil seviyesi, yaş, ilgi vb.) oluşturulduğu için yabancı dil öğrencilerinin anlamakta zorlanmadıkları metinlerdir.

Yabancı dil öğrencileri için dil girdisi olarak özgün metin kullanımının mı yoksa uyarlanmış metin kullanımının mı uygun olacağı konusunda literatürde tam bir fikir birliği oluşmamasına rağmen, özgün metinlerin içerdiği karmaşık dil yapıları, söz varlığı ve anlam özellikleri yönünden başlangıç ve orta seviye dil öğrencileri için zorlayıcı olduğu aşikârdır. Bu durum göz önüne alındığında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin uyarlama çalışmalarının önemi ve gerekliliği ortaya çıkmaktadır (Kınay, 2016; Yıldız, 2024).

Uyarlama çalışmalarında asıl amaç, öğrencilerin okudukları metni doğru bir şekilde anlamalarını sağlamaktır. Okuduğu metni doğru anlamlandıran dil öğrencileri dil öğrenim sürecinden zevk almakta ve dil öğretimine karşı olumlu tutum sergilemektedirler. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kapsamında yapılan uyarlama çalışmaları, dil öğrencilerine bir taraftan Türk dilini öğretirken diğer taraftan da öğrencilerin Türk kültürüne ait bilgileri öğrenmelerini sağlamaktadır (Yatmaz, 2024; Yılmaz, 2021). Eroğlu (2015), edebî eserlerimizin seviyelere göre uyarlanarak yabancı dil öğretiminde kullanılması gerektiğini savunarak bu yolla yabancı dil öğrencilerinin hem Türk edebiyatını hem de Türk kültürünü tanımalarına imkân sağlanmış olacağını belirtmiştir.

Türkiye’de ve tüm dünyada yabancı dil öğretiminde kaynak çerçeve metin konumunda kabul edilen D-AOBM de Aracılık Stratejileri başlığının altında “Dili Uyarlama” stratejisi olarak metin uyarlaması konusuna yer vermiştir. Çerçeve metin, “Kullanıcı/öğrenen, bir metnin içeriğini farklı bir metin türünde olan ve farklı bir üsluba sahip yeni bir metne dâhil etmek amacıyla, dil, tarz ve/veya üslup kullanımında değişikliklere ihtiyaç duyabilir.” der. Bunun da eş anlamlılar, benzetmeler, basitleştirme ve açıklama yoluyla yapılabileceği ifade edilmiştir. Çerçeve metin, öğrenenin A2 seviyesinden B2 seviyesine kadar metinlerin içeriğini daha anlaşılır kılmak için açıklama ve basitleştirme stratejilerini kullanabileceğini belirtilmektedir (D-AOBM, 2021).

Özetle D-AOBM ve literatürdeki uyarlama çalışmaları göz önüne alındığında metin uyarlama işlemleri kullanılarak özgün metinler hedef öğrenci kitlesinin dil seviyesine uygun olarak uyarlanabilir. Böylece yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak materyal eksikliği giderilmesine büyük katkı sağlanacaktır. Ayrıca hedef kitlenin dil seviyesine göre uyarlanmış metinler aracılığıyla bir taraftan öğrencilerin okuma becerisi geliştirilmekte diğer taraftan da hedef dilin kültürel kodlarına dair bilgilere ulaşmaları sağlanmaktadır.

1.8. Metin Uyarlama Yaklaşımları

Literatür incelendiğinde metin uyarlama yaklaşımları konusunda tam bir birlik söz konusu değildir. Her dilin kendine özgü dil yapısı ve kültürel özellikleri olması sebebiyle metin uyarlama yaklaşımları konusunda kesin ölçütler belirlemek ve sınırlamalar koymak mümkün değildir (Ahmet, 2021). Bazı araştırmacılar; yapısalcı, sezgisel ve metindilbilimsel olmak üzere üç ana metin uyarlama yaklaşımından söz etmektedir (Binzet, 2024; Gür, 2024; Yıldız, 2024). Bazı araştırmacılar ise yapısalcı ve sezgisel olmak üzere iki ana uyarlama yaklaşımını esas almaktadırlar. (Ahmet, 2021; Allen, 2009; Bilgiç, 2021; Bölükbaş, 2015; Demirel, 2019; Durmuş, 2013b; Hafif, 2024; Kaya, 2018; Kutlu 2021).

Yapısalcı yaklaşım, yabancı dil öğrencilerinin anlama dil becerilerinden okuma becerisinin daha etkili geliştirilmesi amacıyla sıklıkla kullanılan bir yaklaşımdır. Nunan’a göre (1999, akt. Bölükbaş, 2015) bu yaklaşımda uyarlama materyali oluşturulurken önceden hazırlanmış sözcük ve yapı listeleri kullanılmaktadır. Yapısalcı

yaklaşımında uyarlama işlemleri önceden hazırlanmış kelime listeleri, yapı listeleri ve okunabilirlik formüllerine göre gerçekleştirilir (Özdemir ve Eroğlu, 2022). Yani dil öğrencilerinin seviyeleri, kullandıkları söz varlığının sıklığı, cümlelerin ve metinlerin uzunlukları dikkate alınarak önceden hazırlanan listeler doğrultusunda metin uyarlama işlemleri yapılır.

Sezgisel yaklaşım ise yapısalcı yaklaşımdan farklı olarak uyarlama yapan kişi kendini dil öğretmenin ya da öğrencisinin yerine koyarak -empati yaparak- hareket eder ve uyarlamada tercih edeceği sözcük ve yapıları sezgilerine güvenerek belirler (Crosley, Allen ve Mcnamara, 2012; Nunan, 1999 akt. Aytan vd., 2021). Bu yaklaşım, yapısalcı yaklaşıma nazaran daha öznelidir. Uyarlama yapan kişinin bireysel fikirlerinin daha baskın olduğu bir yaklaşımdır. Sezgisel yaklaşımla uyarlanan metinler, uyarlama yapan kişinin kelime ve dil bilgisi tercihlerine göre şekillendiği için ortaya çıkan ürünler birbirinden farklı olabilmektedir. Farklı kurumlar ve kişiler tarafından hazırlanmış seviyelendirilmiş kitaplar, kelime ve yapı bakımından birbirinden farklılık göstermektedir (Ahmet, 2021; Bölükbaş, 2015).

Metindilbilimsel yaklaşıma göre ise metin uyarlama işlemleri bir metnin küçük yapısı, büyük yapısı ve üst yapısı dikkate alınarak gerçekleştirilir (Özdemir ve Eroğlu, 2022). Metnin üst yapısının belirlenebilmesi için metnin yapısının nasıl oluşturulduğunun çözümlenmesi gerekir (Dilidüzgün, 2017). Bu yaklaşımda, özgün metnin edebî değerinin ve bütünlüğünün korunması uyarlama esnasında göz önünde bulundurulması gereken hususlardan biridir. Ayrıca uyarlanacak metnin seviyeye uygun yapıları da korunarak uyarlama işlemleri yapılmaktadır.

Literatürde metin uyarlama yaklaşımlarından hangisinin daha yaygın kullanıldığı konusunda Durmuş (2013b), sezgisel yaklaşımın yapısalcı yaklaşıma göre daha sık kullanıldığını ifade etmiştir. Özdemir ve Eroğlu (2022) ise yukarıda bahsedilen üç yaklaşımdan en fazla yapısalcı yaklaşımın kullanıldığını diğer iki yaklaşımın ise benzer oranda tercih edildiğini belirtmiştir. Ayrıca metindilbilimsel yaklaşım ile uyarlanan metinlerin diğer yaklaşımlara göre daha doğal kaldığı belirtilmiştir. Ancak metin uyarlamada hangi yaklaşımın daha sıklıkla tercih edildiğine dair net bir veri literatürde mevcut değildir.

1.9. Metin Uyarlama Yöntem ve Teknikleri

Metin uyarlama, genel olarak özgün bir metni ekleme, çıkarma ve değiştirme işlemleri yapmak suretiyle okuyucunun dil seviyesine uygun hâle getirerek daha kolay anlayabileceği metinler oluşturma sürecidir (Hafif, 2024). Metin uyarlama çalışmaları yapılırken çeşitli yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Literatür incelendiğinde metin uyarlama yöntem ve tekniklerine dair farklı sınıflandırmalar olduğu görülmektedir.

Bazı araştırmacılar; metin uyarlama yöntemlerini ayrı, kullanılan teknikleri ayrı başlıklar altında sınıflandırırken bazı araştırmacılar ise bütün uyarlama işlemlerini “uyarlama teknikleri” başlığı altında sınıflandırmaktadır. Literatürde metin uyarlama yöntem ve teknikleriyle ilgili yapılan sınıflandırmalardan bazıları şu şekildedir:

Önal (2025) metin uyarlama yöntemlerini sadeleştirme, koruma, genişletme ve kolaylaştırma olarak dört başlık altında adlandırmıştır. Konyar ve Mercan (2021) ise metin sadeleştirme yöntemlerini koruma, özetleme, genişletme (açıklama), silme, sözcüksel değiştirme, söz dizimsel değiştirme ve biçimsel değiştirme olarak yedi farklı başlık altında sınıflandırmıştır. Özmen (2019), Binzet (2024), Aydın (2025) metin uyarlama yöntemlerini; sadeleştirme, genişletme ve kolaylaştırma olarak üç başlık altında sınıflandırmıştır. Kınay (2016) da çalışmasında metin uyarlamayı, sadeleştirme ve genişletme olarak iki tür olarak ele almıştır. Durmuş (2013c) metin değiştirimin dilbilimsel süreçlerini ele aldığı makalesinde metin değiştirim işlemlerini özetleme, sadeleştirme, kısaltma, bölme, açıklama, genişletim, birleştirme, yerine koyma, düzenleme, düşürme ve eksiltme olarak ele almıştır. Bu değiştirim işlemlerinden bazılarını başlı başına değiştirim türü olarak değerlendirirken (örneğin özetleme, sadeleştirme, genişletim) bazılarını ise bir veya birden fazla değiştirim türünde karşılaşılan birer değiştirim işlemi olarak ele almıştır (örneğin kısaltma, bölme, açıklama, birleştirme, yerine koyma, düşürme, eksiltme). Bölükbaş (2015), okuma metinlerinin dil düzeylerine göre sadeleştirilmesini konu aldığı makalesinde metin uyarlamalarında kullanılacak teknikleri koruma, değiştirme, özetleme ve silme şeklinde dört başlık altında sınıflandırmaktadır. Şahin ve Domazetova (2023), yabancı dil öğretiminde yaygın olarak kullanılan yöntemleri on iki başlık altında sınıflandırmıştır. Bu yöntemler: sadeleştirme, genişletme, kolaylaştırma, kısaltma, bölme, özetleme, açıklama, basitleştirme, düşürme, yerine koyma, eksiltme ve

düzenleme şeklindedir. Erişkin (2022) ise metin uyarlama ve alt aşamalarının literatürde birbirinden net ayırt edilemediğini tespit ettikten sonra kendi çalışmasında metin uyarlama aşamalarını birbirinden bağımsız kavramlar olarak başlıklandırmıştır. Bu başlıklar ise sadeleştirme, genişletme, özetleme, düzenleme, kısaltma, bölme, açıklama, birleştirme, yerine koyma, düşürme ve eksiltme şeklindedir.

Bu çalışmada Şahin ve Domazetova'nın (2023), "Türkçenin İkinci/Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metin Uyarlama" adlı kitap bölümünde yer alan metin uyarlama yöntemlerine yer verilmiştir.

1.9.1. Sadeleştirme

Yabancı dil öğrencilerinin özgün bir metni daha rahat ve kolay anlamalarını sağlamak amacıyla onların dil seviyesine uygun hâle getirmek için yapılan uyarlama tekniğine denir. Özgün bir metindeki söz varlığı, cümle ve dil yapılarının hedef öğrenci kitlesinin dil seviyesine ve yetkinliklerine göre basitleştirilmesidir. Hedef kitle bu sayede daha kolay iletişim kurmakta ve böylece okuma-anlama becerisinin gelişimine katkı sağlanmaktadır (Kaplan ve Doğru, 2022).

Metin sadeleştirmede amaç, metinde yer alan karmaşık dil yapılarının azaltılarak daha anlaşılır olmasının sağlanmasıdır. Ancak bu sadeleştirme yapılırken metnin anlam bütünlüğü ve içeriği de korunmalıdır (Siddharthan, 2014). Sadeleştirme, özgün bir metni daha basit bir versiyonla tekrar yazarak daha geniş bir kitleye ulaşmayı amaçlamaktır (Woodsend ve Lapata, 2011). Durmuş'a (2013a) göre sadeleştirmenin iki temel amacı vardır. Bunlardan birincisi metnin okunabilirlik düzeyini arttırmak ikincisi ise metnin anlaşılma düzeyini arttırmaktır. Birinci durumda metnin dil bilgisel açıdan daha basit ve kısa söz dizimsel cümleler hedeflenmektedir. İkinci durumda ise metnin anlama düzeyinde ele alınması söz konusudur ve öğrenci tarafından anlaşılmasının zor olduğu varsayılan dil yapılarının hedef dilde hangi biçimleri kullanılırsa anlamanın daha yüksek düzeyde gerçekleşeceği üzerinde durulmaktadır (Durmuş, 2013a)

Sadeleştirme tekniğinde özellikle okuma ve anlama becerileri yeni gelişmekte olan dil öğrencilerinin dil öğretimine karşı olumlu bir tutum sergilemeleri açısından oldukça önemlidir. Hedef kitlenin sahip olduğu dil seviyesine göre sadeleştirilmiş metinlerin özellikle öğrencilerin okuduğunu anlama başarısını arttırdığı savunulmaktadır (Akyüz, 2019; Demirel, 2020; Demirel, 2019; Özcan ve Batur, 2021).

Literatür incelendiğinde sadeleştirmenin dört biçimde yapılabileceği görülmektedir. Bunlar koruma, değiştirme, özetleme ve silmedir (Alderson, 2000; Chang, 2008; Long ve Ross, 1993; Nation, 1993; Oh, 2001; Williams ve Dallas, 1984; Yano, Long ve Ross, 1994 aktaran Bölükbaş, 2015). Koruma, metnin zor olmayan ve anlamaya engel olmayan bölümlerinin hiçbir işleme tabi tutulmadan bırakılmasıdır. Değiştirme, hedef öğrencinin bilmediği yapı ve kelimelerin bildiği yapı ve kelimelerle yer değiştirmesidir. Özetleme, bir metnin anlam bütünlüğü bozulmadan basit bir şekilde kısaltılarak yeniden oluşturulmasıdır. Silme ise metnin anlamıyla doğrudan ilişkili olmayan bölümler ile ayrıntı içeren kısımların metinden çıkarılmasıdır (Bölükbaş, 2015).

Yabancı dilde metinlerde yapılan sadeleştirmelerde en sık kullanılan sadeleştirme işlemi değiştirmedir. Alderson (2000), Chang (2008), Nation (1993) tarafından yapılan çalışmalarda (aktaran Bölükbaş, 2015) değiştirme yöntemlerini şöyle belirlemişlerdir:

1. Sözcüksel Değiştirme:

- a. Az kullanılan sözcük ya da ifadenin sık kullanılanlarla değiştirilmesi.
- b. Cümleden bazı sözcük ya da ifadelerin atılarak yoğunluğun azaltılması.
- c. Anlamayı kolaylaştırmak için cümleye yeni sözcük ya da ifadelerin eklenmesi.

2. Söz dizimsel Değiştirme:

- a. Devrik cümlelerin kurallı hâle dönüştürülerek yeniden sıralanması.
- b. Uzun cümlelerin kısa cümlelere; bağlı, sıralı ya da bileşik cümlelerin basit cümlelere dönüştürülmesi.
- c. Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla ayrı cümlelerin sebep-sonuç, amaç-sonuç, zıtlık, vb. anlamı taşıyan bağlaçlarla birleştirilmesi.

3. Sözcüksel-Söz dizimsel Değiştirme:

- a. Sözcük, ifade ve yapıların tekrarından kaçınarak metni küçültme.
- b. Yapısal ve anlamsal olarak karmaşık olan ifadeleri yeniden kurma.

c. Cümledeki örtük anlatımları ya da anlaşılması zor yapıları açıklamak için metne eklemeler yapma.

4. Biçimsel Değişirme: Anlamayı kolaylaştırmak için paragrafların bölünmesi ya da birleştirilmesidir (Bölükbaş, 2015).

1.9.2. Genişletme

Genişletme, yabancı dil öğretiminde kullanılan metin uyarlama tekniklerinden biridir. Durmuş (2013a) yabancı dil öğretiminde özgün ve değiştirilmiş metinleri konu aldığı makalede genişletmeyi, yabancı dil öğrencilerinin anlama seviyesini arttırmak amacıyla metnin anlam bütünlüğünü zedelemeyen metne tekrar, açıklayıcı parça vb. ekleme yapma işlemleri olarak tanımlamaktadır. Ancak genişletme, sadeleştirme aksine özgün bir metindeki öğrencinin dil seviyesine uygun olmayan kelime ve kelime gruplarını, seviyeye uygun olanlarla değiştirmek yerine; metni bağlamından koparmadan anlaşılmayan kelime ve kelime grupları için metne açıklayıcı eklemeler yaparak metnin anlaşılabilirliğini arttırmayı amaçlar (Kaya, 2019; Özcan ve Batur, 2021). Dolayısıyla genişletilmiş metinler, özgün metinlere göre daha hacimlidir. Genişletme yoluyla daha özgün bir zenginliğe kavuşan metin, yabancı dil öğrencilerinin ihtiyaçlarını karşılama kapasitesini de daha arttırmış olmaktadır (Korkmaz, 2021). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde yararlanılacak metinlerin genişletilmesinde dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır. Bu hususlar şu şekildedir:

- **Mesajın Koruması:** Genişletilme tekniği uygulanırken bir taraftan özgün metnin içerdiği mesaj korunurken diğer taraftan bu mesajın anlaşılabilirlik seviyesi yükseltilir.
- **Mesajın Açıklanması:** Özgün metnin içerdiği mesajın aydınlatıcı ve netleştirici ek ön bilgilerle, ipuçlarıyla daha anlaşılır kılınmasıdır.
- **İşaretli Metin Oluşturma:** Metin genişletmede kullanıcının ilgisini çeken diğer bir özellik de genişletilen metinde yer alan olaylar ile sonuçların açıkça ilişkilendirilebileceği işaretli metinler oluşturmaktır.
- **Tekrarlama ve Artık Bilgi:** Dil kullanıcılarının bilmedikleri kullanımı düşük sıklığa sahip sözcük veya sözcük gruplarını desteklemek için kullanılmaktadır (Korkmaz, 2021).

Genişletme tekniği, yabancı dil öğrenicisinin karşılaştığı bir metni daha ayrıntılı bir şekilde açıklayarak genişletmeyi ve bu şekilde metindeki bilgileri daha anlaşılır hâle getirmeyi amaçlayan bir tekniktir. Genişletme tekniği genel olarak metne; açıklama eklemek, örneklerle desteklemek, ayrıntılar eklemek ve ilgili bağlantıları kurmak şeklinde uygulanabilir (şahin ve Domazetova, 2023). Genişletme tekniği, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özellikle başlangıç ve orta seviyelerde kullanılabilir bir tekniktir.

1.9.3. Kolaylaştırma

Metin uyarlama tekniklerinden biri de kolaylaştırmadır. Bhatia (1983) yapmış olduğu çalışmada (aktaran şahin ve Domatezova, 2023) ilk defa kolaylaştırma tekniğinden bahsetmiştir. Bhatia'ya göre (1983) kolaylaştırma, öğrencinin basitleştirilmiş materyallerin ara aşamalardan geçmesine gerek kalmadan öğrenmeyi kolaylaştıracak bir tekniktir. Sandom (2013) kolaylaştırmayı, metni oluşturan kelimeleri değiştirmeden şemalar, resimler, tablolar, açıklamalar, başlıklar vb. türde destekler ekleyerek metnin okunmasının kolaylaştırılması olarak tanımlamaktadır (Özmen, 2019). Kolaylaştırma işlemlerinde amaç öğrenciye metnin tamamında rehberlik etmek ve metnin daha anlaşılır olmasını sağlamaktır. Kolaylaştırma tekniğinde dikkat öğrenci üzerindedir. Kolaylaştırma işlemi yaparken metnin anlaşılmasını sağlayacak bazı işlemler şunlardır:

- a.** Satırları numaralandırmak,
- b.** Paragrafları ayırmak,
- c.** Alt başlıklar eklemek,
- d.** Sözcükleri, tümceleri, paragrafları vurgulamak,
- e.** Görsel unsurlar eklemek,
- f.** Renkleri kullanmak,
- g.** Yazı fontunu değiştirmek,
- h.** Yorum ya da soru eklemek,
- i.** Başka metin eklemek (Özmen, 2019).

Özetle, kolaylaştırma bir metni oluşturan kelimelere müdahale etmeden, kelimeleri değiştirmeden metni daha anlaşılır yapmak için görsel, işitsel ya da yazılı materyallerle metnin desteklenmesidir. Bu teknik özellikle dil öğrenmekte zorluk çeken öğrenciler için kullanılabilir bir tekniktir.

1.9.4. Kısaltma

Sandom'un (2013) sadeleştirme başlığının altında yer verdiği kısaltma tekniği, özgün bir metni oluşturan uzun ve karma cümlelerin anlaşılabilirliğini arttırmak amacıyla daha kısa cümlelere dönüştürme işlemidir. Kısaltma, metni oluşturan cümle ve paragrafların kısaltılması olarak değerlendirilmektedir. Kısaltma yönteminin uygulama aşamaları şu şekildedir:

- **Cümleleri Kısaltma:** Uzun cümle ve paragrafların özetlenmesi.
- **Kelime Sayısını Azaltma:** Gereksiz kelimelerin çıkarılması.
- **Ana Fikirleri Vurgulama:** Metnin ana fikrinin vurgulanması.
- **Gereksiz Ayrıntılardan Kaçınılması:** Metindeki gereksiz ayrıntılardan kaçınılması (Şahin ve Domazetova, 2023, s.261).

Kısaltma ile sadeleştirme, bazı yönlerden benzerlikler ve farklılıklar göstermektedir. Kelime ve kelime gruplarının cümleden çıkarılması ile uzun cümlelerin kısaltılması bakımından sadeleştirme tekniğiyle benzerlik gösterse de kısaltma işlemi uygulanırken özgün metnin içeriğindeki bilginin ve dil bilgiselliğinin korunması gerekli değildir (Durmuş, 2013c).

1.9.5. Bölme

Özgün bir metinde yer alan uzun cümleleri bölerek daha kısa cümleler hâline getirme işlemine bölme denir. Bu teknikte anlaşılması zor ve uzun cümleler daha kısa cümlelere dönüştürülerek öğrencilerin metni anlama düzeylerinin artırılması amaçlanır. Bölme tekniğinin aşamaları şu şekildedir:

- **Paragrafları bölme:** Uzun paragrafları bölerek daha kısa ve öz paragraflara dönüştürmek.
- **Konuyu bölme:** Metni ana ve alt başlıklara ayırarak her bölümü ayrı bir konu olarak sunmak.

- **Listeleme:** Bilgileri daha düzenli vermek amacıyla listelemek ya da maddeleme yapmak.
- **Alt Başlıklar Oluşturmak:** Metne alt başlıklar ekleyerek konunun anlaşılmasını kolaylaştırmak (Şahin ve Domazetova, 2023).

Bölme tekniğinin temel amacı, yabancı dil öğrencilerinin anlamakta zorlandığı uzun cümle ve paragrafların kısaltılarak daha anlaşılır ve kolay metinlere dönüştürülmesi yoluyla hedef kitlenin seviyesine uygun hâle getirmektir.

1.9.6. Özetleme

Özgün bir metni; anlam bütünlüğünü bozmadan, hedef öğrenci kitlesinin dil seviyesine uygun olarak daha anlaşılır bir şekilde yeniden oluşturmaya özetleme denir (Bölükbaş, 2015). Özetleme, bir metnin önemli kısımlarının korunarak gereksiz kısımların çıkarılmasıdır (Erişkin, 2022). Özetleme işlemleri yapılırken uyulması gereken basamaklar şu şekildedir:

- **Ana Fikri Belirleme:** Metnin ana noktaları tespit edebilme.
- **Ayrıntı Gereksiz Sözcükleri Çıkarma:** Metindeki fazla ve gereksiz ayrıntılar tespit edildikten sonra çıkarılabilir.
- **Kısaltma:** Ana fikir korunarak bazı cümle veya paragraflar çıkarılabilir.
- **Önemli Bilgileri Vurgulama:** Metinde yer alan önemli bilgiler vurgulanabilir (Şahin ve Domazetova, 2023).

Kısaca özetleme, özgün bir metinde yer alan önemli bilgilerin dışında kalan kısımların çıkarılması sonucunda ortaya çıkan özet metne denir. Özet metinler, yabancı dil öğrencilerinin uzun ve anlaşılmaz metinleri anlamasını sağlayan bir uyarılama tekniğidir.

1.9.7. Açıklama

Açıklama, hedef kitlenin metni anlamasına engel olan sözcük veya sözcük gruplarının yerine eş anlamlılarının getirilmesi işlemidir (Durmuş, 2013c). Honeyfield, 1977 yılında yaptığı çalışmada (aktaran Aktaş ve Ay, 2021) bu tekniği, anlaşılması zor ifadelerin daha anlaşılır ifadelerle genişletilerek metnin yeniden oluşturulması işlemi olarak tanımlamaktadır.

D-AOBM’nde ise açıklama, dili uyarlama yollarından biri olarak ifade edilmektedir. Özgün bir metni daha iyi anlayabilmek ve dil becerilerini geliştirmek amacıyla açıklamaya başvurulabileceği ifade edilmiştir. D-AOBM’de (2021) A1 öncesi, A1 ve A2 dil seviyelerinde açıklamayla ilgili tanımlayıcı bulunmamaktadır. B1 ve üstü dil seviyeleri için ise sunulan tanımlayıcılardan hareketle yoğun bir metin detaylandırılarak açıklanabilir. B1 ve B2 seviyelerinde tekrar ve örnekler yardımıyla C seviyelerinde ise yardımcı ayrıntılar eklenerek zor metinlerin anlaşılır hâle getirilmesine odaklanılmaktadır. D-AOBM’de sözlü ve yazılı bir metindeki zor kavramların anlaşılması ve somut bir biçimde açıklanması için açıklama tekniğinin kullanılabilmesi belirtilmektedir. (D-AOBM, 2021).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metin uyarlama tekniklerinden olan açıklamayı kullanmak öğrencilerin okuduklarını daha kolay anlamalarına ve dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Açıklama yaparken eş ya da yakın anlam ifade eden kelimeler kullanılabilir ya da cümlenin yapısı değiştirilebilir. Ancak açıklama sürecinde özgün metnin içeriğinde bir artma ya da eksilme meydana gelmemelidir. Bu sebeple özellikle cümlelerde yer alan miktar ifade eden kelimelere, zarflara ve sıfatlara dikkat edilmelidir (Şahin ve Domazetova, 2023).

1.9.8. Basitleştirme

Özgün bir metni daha kolay ve anlaşılır yapmak amacıyla kullanılan bir tekniktir. Bu teknikte, karmaşık yapılar azaltılarak gereksiz ayrıntılar metinden çıkarılır ve daha sade bir metin ortaya konur. Sadeleştirme, kısaltma tekniğine benzer bir uyarlama tekniğidir. Basitleştirme tekniğinde uzun cümleler kısaltılır, karmaşık yapılar bölünerek daha basit hâle getirilir. Bunun yanı sıra bilinirliği sık olmayan kelimeler daha sık kullanılanlarıyla değiştirilirken gereksiz detaylardan da kaçınılır (Şahin ve Domazetova, 2023).

D-AOBM, basitleştirme konusunu “Bir metni basitleştirme stratejileri” alt başlığı altında ele almakta ve bilgi yoğunluğunun genellikle metni anlamının önünde bir engel olduğunu belirtmektedir. Bu teknikte, özgün metinde yer alan bilgiler gereksiz detaylardan arındırılarak daha ekonomik bir biçimde ifade edilir (D-AOBM, 2021). Paetzold ve Specia (2013) basitleştirme işlemlerinde kullanılacak iki yaklaşım türü önermektedir. Birincisi söz dizimsel basitleştirme, ikincisi ise sözcüksel

basitleştirir. Söz dizimsel basitleştirmede metinde yer alan karmaşık cümle yapıları basitleştirilirken sözcüksel basitleştirmede yerel sözcükler kullanıldıkları bağlamlar doğrultusunda değiştirilir.

1.9.9. Düşürme

Düşürme, özgün metinde yer alan önemsiz bölümlerin ve cümlelerin kaldırılarak metnin daha kısa ve anlaşılır olması amacıyla kullanılan bir tekniktir. Metin uyarlama yöntemlerinden biri olarak kullanılan düşürme, kaynak metinde yer alan sözcük, cümle ya da bölümün hedef kitlenin seviyesine göre silinerek metinden çıkarılması işlemidir (Erişkin, 2021). Düşürme işlemi, metinde yer alan gereksiz bölümlerin çıkarılarak metnin daha öz bir hâle getirilmesidir (Zhu vd., 2010).

Düşürme işlemi yapılırken ana metnin konu bütünlüğünün ve anlamının bozulmamasına dikkat etmek gerekmektedir. Düşürme yöntemi ile metne müdahale ederken; hedef kitlenin dil seviyesine uygun dil yapılarına ve söz varlığına yer vermek, metni temel dil seviyesine indirgemek, metni kısaltarak ana fikri ön plana çıkarmak gibi stratejiler kullanılabilir (Şahin ve Domazetova, 2023).

1.9.10. Yerine Koyma

Özgün metinde yer alan ancak günlük konuşma dilinde sık kullanılmayan kelime veya dil yapılarının yerine daha sık kullanılanlarının getirilmesi işlemine yerine koyma denir. Yerine koyma tekniği kullanılırken Yaşayan Türkçenin Sıklık Sözlüğü gibi kaynaklardan mutlaka yararlanılması gerekmektedir. Kelimelerin kullanım sıklığı ve anlamı zamana göre değişiklik gösterebilir. Bu yüzden metin uyarlaması yaparken değişime uğrayan, günlük konuşma dilinde kullanılan kelimelere dikkat etmek gerekmektedir (Erişkin, 2022). Örneğin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler için hazırlanacak bir metinde “Tacir” kelimesi yerine günlük konuşma dilinde daha sık kullanılan “Tüccar” kelimesinin kullanılması daha yerinde olacak ve öğrencilerin metni daha kolay anlamasına yardım edecektir.

1.9.11. Eksiltme

Eksiltme, özgün metinde daha önce bahsedildiği için gereksiz bulunan sözcük ve cümlelerin metinden çıkarılmasına denir (Richards ve Schmidt, 2010). Vardar (2007) eksiltmeyi “olağan koşullardaki biçimine oranla kimi öğeleri eksik olan, ama anlamayı

aksatmayan dizim. Eksilti ürünü biçimler ya durum ya da dil bilgisi açısından kolayca kavranabilecek, eksik yanı herhangi bir güçlük olmadan giderilebilecek biçimler” olarak tanımlanmıştır (Vardar, 2007). Konuşma dilinde bazen kullanılmayan dilsel yapılar konuşma anında anlamı bozmaz. Örneğin “Aramıza katılmanıza memnun oldum” cümlesine cevap olarak “ben de” cevabını veren kişi asıl anlatmak istediğini kolayca ifade etmektedir. Bu örnek eksiltmeye güzel bir örnek teşkil edebilir. Eksiltme tekniği kullanılarak uyarlanan metinler, konuşma diline daha yakın hâle gelen ve gerçekçi izlenim oluşturan metinlerdir (Erişkin, 2022).

1.9.12. Düzenleme

Literatüre bakıldığında “düzenleme”nin metin uyarlama yöntemi olarak değerlendirildiği çalışmalara rastlanılsa da aslında düzenleme bir metin uyarlama yöntemi değil bir metin oluşturma yöntemidir (Şahin ve Domazetova, 2023). Metin uyarlama işlemlerinden olan düzenleme; bir metnin bir editör tarafından hedef kitlenin düzeyi, beklentileri, amaçları dikkate alınarak belli bir çerçeveye uygun hâle getirme işlemidir. Özellikle yabancı dil derslerinde kullanılacak metinlerin ders kitaplarındaki temaya uygun hâle getirilmesi aşamasında düzenleme işleminden yararlanır (Erişkin, 2022).

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırma modeli, metinsel materyal, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin analizi, geçerlik ve güvenilirlik, uygulama süreci ve araştırma etiği hakkındaki bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada, karma yöntem desenlerinden keşfedici sıralı desen kullanılmıştır. Keşfedici sıralı desen, iki aşamalı bir araştırma yöntemidir. Araştırmacı nitel sonuçlara dayalı olarak oluşturulan aşamalar arasında orta adım olarak bir araç geliştirir ve bu aracı nicel verileri toplarken kullanır. Bu nedenle bu desen araç geliştirme deseni olarak da anılır (Creswell vd., 2004). Bu desende nitel aşama; incelenen örneklem grubuna en uygun ölçme aracının geliştirilmesinde, nicel aşamada kullanılacak en geçerli araçların tespit edilmesinde ya da bir devam çalışması niteliğindeki nicel araştırmanın temel değişkenlerinin belirlenmesinde stratejik bir rol oynar (Creswell, 2017). Karma desen araştırmaları nitel ve nicel desenlerin gelişigüzel bir şekilde birleşiminden oluşmamaktadır aksine bu desenlerin güçlü yönlerinin ortaya çıkarıldığı kapsamlı çalışmalardır (Fırat vd., 2014).

Araştırmanın ilk aşamasında özgün metnin tespit edilmesi, incelenmesi ve metin değiştirim teknikleri doğrultusunda uyarlanması bağlamında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Doküman inceleme, belli bir amaca yönelik olarak yazılı tüm kaynakların taranması yoluyla elde edilen bilgilerin analiz edilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Ayrıca araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Bu teknik, araştırmacı tarafından hazırlanan soruların görüşmenin seyrine göre araştırmacı ya da yanıtlayıcı tarafından birlikte tekrar düzenlenebildiği bir tekniktir (Sönmez ve Alacapınar, 2019). Uzman

görüşleri doğrultusunda hazırlanan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu aracılığıyla sekiz öğrenci ile görüşme yapılmış ve elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Araştırmanın ikinci aşamasında ise nicel araştırma yöntemlerinden “Tek Gruplu Öntest - Sontest Zayıf Deneysel Desen” kullanılmıştır. Bu desende, deneklerin bağımlı değişkene ilişkin ölçümleri uygulama öncesinde öntest, uygulama sonrasında ise sontest olarak aynı ölçme araçları kullanılarak elde edilmektedir (Büyüköztürk, vd., 2021). Araştırma modelinin deneysel boyutu aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 2. 1: Tek Grup Öntest-Sontest Desen

Grup	Öntest	İşlem	Sontest
Tek grup	Özgün metin başarı testi	Metinleri A2 seviyesine uyarlama	Uyarlanmış metin başarı testi

Tablo 2. 1’den anlaşılacağı üzere araştırmanın tek grup üzerinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Özgün metinlerin okunmasından sonra yapılan başarı testi çalışmanın ön testini, uyarlanmış metinlerden sonra yapılan başarı testi ise çalışmanın son testini oluşturmaktadır.

2.2. Metinsel Materyal

Bu çalışmada, metinsel materyal olarak Mevlana Celaleddin Rumî’nin Mesnevi adlı eseri kullanılmıştır. Tercümesini Prof. Dr. Derya Örs ile Prof. Dr. Hicabi Kırlangıç’ın yaptığı eserin kullandığımız baskısı Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından 2012 yılında Konya’da yayımlanmıştır.

Yabancı dil öğretiminde her metni ders materyali olarak kullanmak mümkün değildir. Bir metnin ders materyali olarak seçilmesini belirleyen birtakım hususlar vardır. Hedef kitle, kazanım, konu, metnin uzunluğu ve yöntem metin seçiminde belirleyici unsurlardan bazılarıdır (Haykır ve Üstten, 2019). Ayrıca dil öğretimi, salt dil becerilerini öğretmekten ibaret olmayıp aynı zamanda hedef dilin kültürel kodlarını da öğretmeyi gerektirmektedir. Yabancı dil öğretiminde hedef dilin kültürel özelliklerine yer vermek hem öğrencilerin dil öğrenme sürecini zor ve sıkıcı olmaktan çıkararak hem de öğrenilen dili zevkli ve kısa sürede öğrenmeyi sağlayan bir unsurdur (Boylu, 2014).

Bu bağlamda çalışmada hem Türk hem de dünya edebiyatının seçkin edebî şahsiyetlerinden Mevlana Celaleddin Rumî’nin “Mesnevi” adlı eseri seçilmiştir.

Çalışmada Mesnevi'nin seçilmesinde uzman görüşlerinin yanı sıra başlıca rol oynayan etkenler şunlardır:

- Mevlana Celaleddin Rumî'nin dünya çapında tanınırlığının üst düzeyde olması (Boylu, vd., 2020),
- Mevlana'nın değerlerimizi en iyi temsil eden şahsiyetlerin başında gelmesi,
- Mesnevi'nin Türk ve dünya edebiyatının en önemli klasik eserlerinden biri olması,
- Mesnevi'nin Türk kültürünün zenginliğini yansıttığının yanı sıra evrensel değerlere ait mesajlar vermesi,
- D-AOBM'de tarihî ve ünlü kişilerin sosyokültürel bilginin bileşenlerinden biri olarak yer alması (Fişekçioğlu, 2019, s.143)
- Eserin klasik olması itibarıyla günümüzde hâlâ dikkat çekici olması,
- Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında daha önce çalışılmamış olması.

İnceleme materyali olarak Mesnevi seçildikten sonra eser incelenmiş ve metin uyarlama işlemleri kapsamında eserin

- hacmi,
- eserde yer alan hikâyelerin uzunluğu,
- konu bütünlüğü,
- söz varlığı,
- dil yapıları,
- D-AOBM okuma becerisi kazanımları,
- Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti ders kitabında yer alan A2 seviyesi dil yapıları,
- TMV'nin 2020 yılında hazırladığı TYDÖP A2 Okuma Becerisi Kazanım Listesi,

göz önünde bulundurularak eserin bütününe yönelik bir uyarlama işlemine gidilmemiş; uyarlanabilecek otuz beş hikâye tarama yöntemiyle tespit edilmiştir. Daha sonra yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin uyarlama çalışmalarını konu alan lisansüstü tezler incelenmiştir. Akabinde bu tezlerde metinsel materyal olarak kullanılan metinlerin seçiminde dikkat edilen ölçütler de göz önünde bulundurularak “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Uyarlanacak Hikâyelerin Seçiminde ve Düzenlenmesinde Kullanılacak Ölçütler” şablonu oluşturulmuştur (Akbaş, 2013; Bilgiç, 2021; Çağlar, 2018; Erişkin, 2022; Gölpınarlı, 2014; Örs ve Kırlangıç, 2012, Şimşek, 2022; Özet, 2019; Özdin, 2020).

Araştırmacı tarafından tespit edilen 35 hikâye “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Uyarlanacak Hikâyelerin Seçiminde ve Düzenlenmesinde Kullanılacak Ölçütler” şablonu ile birlikte sekiz alan uzmanına gönderilerek değerlendirmeleri istenmiştir. Alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda uyarlanacak manzum hikâye sayısı on üçe indirilmiştir. Bir manzum hikâye pilot uygulamada kalan on iki manzum hikâye ise uygulamada kullanılmak üzere çalışmada yer almıştır.

Uzman görüşleri doğrultusunda belirlenen manzum hikâyeler, belirlenen ölçütler doğrultusunda A2 seviyesine uyarlandıktan sonra uzman görüşüne sunulmuş ve uzmanların görüş ve önerilerine göre gerekli düzeltmeler yapılarak metinlere son şekli verilmiştir. Pilot uygulamanın ardından özgün ve uyarlanmış metinler, İnönü Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezinde (TÖMER) A2 seviyesinde Türkçe öğrenen 18 öğrenciye 03.01.2024-23.02.2024 tarihleri arasında 8 hafta uygulanmıştır. Uygulama sürecinde, özgün metinlere yapılan uyarlama işleminin okuduğunu anlamaya etkisinin olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

2.3. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim öğretim yılı güz döneminde, İnönü TÖMER’de A2 seviyesinde öğrenim görmekte olan 18 yabancı öğrenci oluşturmaktadır. Bu çalışmaya katılan öğrenciler, Türkçe öğreniminde A1 dil seviyesini başarıyla tamamlamış ve A2 dil seviyesinde öğrenim gören öğrencilerdir.

Bu çalışmada özgün ve uyarlanmış metinlere ilişkin okuduğunu anlama başarı puanlarının tek grup üzerinde karşılaştırılması planlandığından çalışma grubunun

belirlenmesinde bağımlı gruplar (eşleştirilmiş) t testi esas alınmıştır. Örneklem hesabı G*Power programı kullanılarak a priori güç analizi ile yapılmıştır. Analizde, daha önce benzer eğitim ve okuduğunu anlama çalışmalarında raporlanan bulgular dikkate alınarak büyük etki büyüklüğü varsayımıyla Cohen's $d_z = 0,80$ kabul edilmiştir. Anlamlılık düzeyi $\alpha = 0,05$, testin yönlü olması nedeniyle tek yönlü (one-tailed) olarak belirlenmiş ve istatistiksel güç %90 ($1-\beta = 0,90$) olarak hedeflenmiştir. Yapılan güç analizi sonucunda, belirtilen parametreler altında çalışmanın yeterli güce ulaşabilmesi için en az 15 katılımcının araştırmaya dâhil edilmesi gerektiği hesaplanmıştır ($df = 14$; kritik $t = 1,76$). Bu örneklem büyüklüğü ile elde edilen gerçekleşen güç değeri 0,903 olup, planlanan gücün sağlandığı görülmektedir. Çalışma grubuna ait tanımlayıcı özelliklerine ilişkin dağılımlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 2. 2: Çalışma Grubuna Ait Tanımlayıcı Bilgiler

Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Erkek	11	61.1
Kadın	7	38.9
Dil Ailesi		
Hami-Sami Dil Ailesi	9	50.0
Hint-Avrupa Dil Ailesi	6	33.3
Ural-Altay Dil Ailesi	2	11.1
Çin-Tibet Dil Ailesi	1	5.6
Eğitim Durumu		
Lisans	14	77.8
Yüksek Lisans	4	22.2

Tablo 2. 2'de görüldüğü üzere katılımcıların cinsiyete göre dağılımları %61,1'i erkek, %38,9'u kadındır. Dil ailesi açısından değerlendirildiğinde katılımcıların yarısının Hami-Sami dil ailesine (%50,0) mensup olduğu, bunu Hint-Avrupa dil ailesi (%33,3), Ural-Altay dil ailesi (%11,1) ve Çin-Tibet dil ailesi (%5,6) izlediği görülmektedir. Çin-Tibet dil ailesinin frekansı 1 olduğu için çalışmada dikkate alınmamıştır. Eğitim durumu bakımından ise katılımcıların büyük çoğunluğunun lisans mezunu (%77,8) olduğu, %22,2'sinin ise yüksek lisans düzeyinde eğitime sahip olduğu belirlenmiştir.

2. 4. Veri Toplama Araçları

Bu bölümde, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ayrıntılı olarak verilmiştir. Araştırmada öğrenci profili anketi, uzman görüşme formu, başarı testi, yarı yapılandırılmış görüşme formu, özgün ve uyarlanmış metinler olmak üzere toplam beş veri toplama aracı kullanılmıştır. Aşağıda çalışmada kullanılan veri toplama araçları ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

2.4.1. Öğrenci Profili Anketi

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından Öğrenci Profili Anketi hazırlanmıştır. Hazırlanan bu ankette çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyeti, ülkesi, ana dili, yaşı, eğitim durumu, Türkiye’de bulunduğu zaman dilimine dair sorular yer almaktadır. Uygulama öncesinde kullanılan bu anket araştırmanın ekler bölümünde yer almaktadır.

2.4.2. Alan Uzmanları Görüşme Formu

Araştırmada kullanılan A2 seviyesine uyarlanmış metinlerin A2 seviyesine uygun olup olmadığını tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından Alan Uzmanları Görüşme Formu hazırlanmıştır. Hazırlanan bu görüşme formu dört bölümden oluşmaktadır. Görüşme formunun ilk bölümünde yapılan uyarlama işleminin genel kapsamı hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde, araştırmaya katılan alan uzmanlarının yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki tecrübelerine yönelik sorular yöneltilmiştir. Görüşme formunun üçüncü bölümünde özgün ve uyarlanmış metinlere dair sorular yer almaktadır. Uzmanlara bu soruların her birine 1 (Kesinlikle Yetersiz), 2 (Yetersiz), 3 (Kısmen Yeterli), 4 (Yeterli), 5 (Kesinlikle Yeterli) şeklinde değerlendirme yapmaları ifade edilmiştir. Dördüncü bölümde ise uzmanların eklemek istedikleri düşüncelere dair bir alan yer almaktadır.

Çalışmada kullanılmak üzere hazırlanan uyarlanmış metinlerin A2 seviyesine uygun olup olmadığının tespiti ve araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanabilmesi için 16 alan uzmanının görüşlerine başvurulmuştur. Uzmanlara görüşme formu ile birlikte metinlerin hem özgün hem de uyarlama işleminden sonraki hâlleri gönderilerek her iki metni okumaları ve görüşme formunda yer alan soruları cevaplamaları istenmiştir.

2.4.3. Özgün ve A2 Seviyesine Uyarlanmış Metinler

Uyarlanacak metin seçimi yapılmadan önce literatür ayrıntılı olarak taranmış ve özellikle YÖKTEZ’de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılmış metin uyarlama çalışmaları titizlikle incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda metin uyarlama çalışmalarına konu alan lisansüstü tezlerde kullanılan metinlerin ağırlıklı olarak hikâye, roman, masal gibi anlatmaya bağlı edebî metinler olduğu, manzum eserlerin ise çalışmalara konu olmadığı tespit edilmiştir (Bahşi ve Özen, 2024). Bunun üzerine manzum eserler üzerinde bir çalışma yapılmasına karar verilmiştir.

Uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlama becerisine etkisini tespit etmeyi amaçladığımız bu çalışmada, özgün metin olarak Mevlana’nın Mesnevi’sinde yer alan manzum hikâyelere yer verilmiştir. Uygulama aşamasında, çalışma grubuna önce özgün metinler daha sonra ise uyarlanmış metinler okutularak metin sonu başarı testlerini cevaplandırmaları istenmiştir.

2.4.3.1. Özgün Metinler

Bu çalışmada, özgün metin olarak Türk ve dünya edebiyatının en önemli edebî şahsiyetlerinden biri olan Mevlana’nın Mesnevi adlı eseri seçilmiştir. Araştırmacı tarafından Mesnevi’nin Türkçe tercümeleri ayrıntılı olarak incelenmiş ve Örs ve Kırlangıç (2012) tarafından yapılan Mesnevi tercümesi uyarlanmaya esas metin olarak belirlenmiştir. Çalışmada kullanılacak eser, temin edildikten sonra eser ayrıntılı olarak incelenmiştir. Araştırmanın uygulama aşamasında, özgün metin olarak kullanılacak manzum hikâyelerin tespitinde araştırmacı tarafından hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Uyarlanacak Hikâyelerin Seçiminde ve Düzenlenmesinde Kullanılacak Ölçütler şablonu oluşturularak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında görev yapmış sekiz alan uzmanına gönderilmiştir. Alan uzmanlarından gelen dönütler doğrultusunda uyarlanacak özgün metinler tespit edilerek uygulama sürecinde öntest sonuçlarını elde etmek amacıyla çalışma grubuna uygulanmıştır.

2.4.3.2. A2 Seviyesine Uyarlanmış Metinler

Bu çalışmada veri toplama araçlarından biri de A2 seviyesine uyarlanmış metinlerdir. Araştırmacı, Mesnevi’de yer alan manzum 12 hikâyeyi uyarlamış ve araştırmanın uygulama aşamasında son test sonuçlarını elde etmek amacıyla çalışma

grubuna uygulamıştır. Uyarlama işlemine başlamadan önce özgün metinlerde konu bütünlüğü sağlanmış daha sonra özgün metinlerin uyarlama işlemine geçilmiştir.

Uyarlama işlemi; metinsellik ölçütleri, D-AOBM A2 seviyesi yeterlilikleri ve okuma becerisi kazanımları, Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A2 seviyesi dil yapıları ve Türkiye Maarif Vakfı'nın Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı A2 Okuma Becerisi Kazanım Listesi (2020) dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Göz (2019) tarafından hazırlanan Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü'nden de yararlanılarak uyarlama aşamasında sık kullanılmayan kelimelerin yerine daha sık kullanılan karşılıklarına yer verilmiştir. Uyarlama işlemi bittikten sonra A2 seviyesine uyarlanmış metinler, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uzman öğretim üyelerine gönderilmiş ve onlardan uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda uyarlamalara son şekli verilerek araştırmanın uygulama aşamasında kullanılmak üzere 12 manzum hikâyeye çalışmada yer verilmiştir.

2.4.4. Başarı Testleri

Mesnevi'deki hikâyelerin A2 seviyesine uyarlamasının okuduğunu anlama başarısına etkisini tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından çoktan seçmeli, doğru yanlış, var yok, boşluk doldurma, eşleştirme ve kısa cevaplı sorulardan oluşan bir başarı testi hazırlanmıştır. Her bir hikâye için öğrencilere 20 soru yöneltilmiş ve öğrencilerin verdikleri yanıtlar önceden belirlenen cevap anahtarına göre doğru (1) ve yanlış (0) biçiminde kodlanmıştır.

Hikâyelerde bulunan açık uçlu soruların değerlendirilmesinde, yanıtlar iki bağımsız değerlendirici tarafından doğru/yanlış biçiminde kodlanmış ve değerlendiriciler arası uyum Cohen's Kappa katsayısı kullanılarak incelenmiştir. Değerlendiricilerin tüm yanıtlar için aynı kararları vermesi durumunda gözlenen uyum oranı %100 olarak belirlenmiştir. Yanıtların hem "doğru" hem de "yanlış" kategorilerinde dağılım göstermesi halinde, tesadüfi uyumun etkisi de dikkate alınarak Cohen's Kappa katsayısı 1,00 olarak hesaplanmakta ve bu değer değerlendiriciler arasında mükemmel düzeyde uyum olduğunu göstermektedir. Başarı testlerine ekler bölümünde yer verilmiştir.

2.4.5. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin uyarlanmış metinlere ilişkin görüşlerini almak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu

hazırlanmadan önce literatür taraması yapılmış ve hazırlanan sorular uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşlerinden sonra görüşme formu uygulanmadan önce pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Bu pilot uygulama aracılığıyla soruların anlaşılabilirliği ve geçerliliği test edilip değerlendirilmiştir. Pilot uygulama sonucunda herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Hazırlanan görüşme formunda özgün ve uyarlanmış metinlere yönelik sorular sorulmuştur. Görüşmeler uygulama süreci bittikten sonra gönüllülük esasını bağlı olarak çalışma grubunda yer alan sekiz öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen nitel veriler, araştırmanın nicel verilerini destekleyip desteklemediğinin tespiti bakımından büyük önem arz etmektedir. Çalışma grubunu yönelik olarak hazırlanan görüşme formuna çalışmanın ekler bölümünde yer verilmiştir.

2.5. “Şair ve Ona Caize Veren Padişah ile Caizeyi Artıran Ebu-l Hasan Adlı Vezirin Hikâyesi” Adlı Hikâyenin A2 Seviyesine Uyarlanması

“Şair ve Ona Caize Veren Padişah ile Caizeyi Artıran Ebu-l Hasan Adlı Vezirin Hikâyesi” adlı hikâyenin A2 seviyesine uyarlanması sürecinde D-AOBM, TYDÖP ve Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti’nin A2 seviyesi dil yapıları esas alınmıştır. Uyarlama yapılırken uyarlama yöntem ve teknikleri kullanılmış ve metinsellik ölçütleri göz önünde bulundurulmuştur. Manzum hikâyedeki özgün cümleler “ÖC” olarak uyarlanmış cümleler ise “UC” olarak kısaltılmıştır. Manzum hikâyedeki bazı mısralar aynı anlama geldiği ya da birbirini tamamladığı için bir mısra olarak uyarlanmıştır. Aşağıda Mesnevi’den uyarlanan hikâyelerden olan “Şair ve Ona Caize Veren Padişah ile Caizeyi Artıran Ebu-l Hasan Adlı Vezirin Hikâyesi” adlı sekizinci metin, uyarlamaların nasıl yapıldığına ve hangi teknikler kullanıldığına dair örnek oluşturması bakımından ayrıntılı olarak verilmiştir. Bu metne yönelik olarak hazırlanan okuma anlama soruları ekler bölümünde yer almaktadır.

Özgün Başlık

Şair ve Ona Caize Veren Padişah ile Caizeyi Artıran Ebu-l Hasan Adlı Vezirin
Hikâyesi

Uyarlanmış Başlık

Şair, Padişah ve Vezirin Hikâyesi

(**Sözcüksel değiştirim:** Arapça kökenli *caize* kelimesi YTKSS'deki sıklık sıralaması daha üst sırada yer alan *ödül (106)* kelimesi ile değiştirilmiştir.)

Söz dizimsel değiştirim: Başlıkta yer alan fiilimsiler çıkartılmıştır. Manzum hikâyenin başlığı daha anlaşılır kılmak kısaltılmıştır.)

1. Mısra

Ö. C.: Bir şair, hilat ve caize almak ve makam elde etmek umuduyla şahın huzuruna bir şiir getirdi.

U. C.: Bir şair bir şiir yazdı. Elbise ve ödül almak için şiiri padişaha götürdü.

(**Sözcüksel değiştirim:** Arapça kökenli *hilat* kelimesi sıklık sıralaması daha üst sırada olan *elbise (120)* kelimesiyle *şah* kelimesi *padişah (83)* kelimesiyle ve *caize* kelimesi *ödül (106)* kelimesi ile değiştirilmiştir. *Huzuruna getirmek* söz öbeğinin yerine *götürmek(375)* kelimesi kullanılmıştır.)

Söz dizimsel değiştirim: Uzun cümle iki cümle hâline getirilmiştir.)

2. Mısra

Ö. C.: Padişah cömertti. Ona bin kırmızı altın ile başka hediyeler verilmesini emretti.

U. C.: Padişah cömertti. Ona bin kırmızı altın ile başka hediyeler verilmesini emretti.

(Özgün cümle A2 seviyesine uygun olduğu için aynen korunmuştur.)

3. Mısra

Ö. C.: Sonra vezir dedi, bu az olur. Ona on bin altın caize ver de gitsin.

U. C.: Sonra vezir dedi, bu az olur. Ona on bin altın ödül ver de evine gitsin.

(**Sözcüksel değiştirim:** Arapça kökenli *caize* kelimesi *ödül (106)* kelimesi ile değiştirilmiştir.)

4. Mısra

Ö. C.: Böyle bir şair için senin gibi deniz avuçlunun söylediğim on bini vermesi bile azdır.

U. C.: Böyle bir şair için senin gibi cömert bir padişahın on bin altın vermesi bile azdır, dedi.

(Sözcüksel değiştirim: Soyut anlamlı olan *deniz avuçlu* söz öbeğinin yerine Şenyiğit (2020) çalışmasında yabancılara Türkçe öğretimi ders kitapları A1+A2 seviye sözlüğünde yer alan *cömert* (6) kelimesi kullanılmıştır. Cümle anlamı bozulmayacak şekilde düzenlenmiştir.)

5. Mısra

Ö. C.: Vezir, şaha hikâyeler anlatıp felsefe yaptı ve böylece caize on katına ulaştı.

U. C.: Vezir padişaha hikâyeler anlattı. Padişahın fikrini değiştirdi. Böylece hediye on katına çıktı.

(Sözcüksel değiştirim: *Felsefe yapmak* deyimini yerine bağlamdaki anlamı karşılayacak *fikrini değiştirdi* söz öbeği getirilerek cümle anlamı bozmayacak şekilde düzenlendi. Yabancı kökenli *caize* kelime yerine *ödül* (106) kelimesi getirildi.

Söz dizimsel değiştirim: Fiilimsi yükleme dönüştürüldü. Bağlaçlarla bağlanan cümle bölünerek iki kısa cümleye dönüştürüldü.)

6. Mısra

Ö. C.: Padişah, ona on bin altın caize ve kıymetli hilatler verdi. Şair de padişaha teşekkür edip övgülerde bulundu.

U. C.: Padişah, ona on bin altın ödül ve değerli elbiseler verdi. Şair de padişaha teşekkür etti. Övgülerde bulundu.

(Sözcüksel değiştirim: *Kıymetli* (26) kelimesi daha sık kullanım sıklığına sahip *değerli* (126) kelimelerle değiştirildi. Yabancı kökenli *caize* ve *hilat* sözcükleri daha sık kullanıma sahip *ödül* ve *elbise* sözcükleriyle değiştirildi.

(**Söz dizimsel değiştirim:** Fiilimsi yükleme dönüştürüldü. Birleşik yapılı cümle basit yapılı iki cümleye dönüştürüldü.)

7. Mısra

Ö. C.: Sonra şair, acaba bu kimin çabasının sonucudur, padişaha benim yetkinliğimi kim anlattı, diye araştırdı.

U. C.: Sonra şair, bu kadar çok hediye almama kim yardım etti? Benim şiir yazmadaki ustalığımı padişaha kim anlattı, diye araştırdı.

(**Sözcüksel değiştirim:** *Acaba* kelimesi seviye üstü olduğu için çıkarılmıştır. *Yetkinlik (9)* kelimesi daha sık kullanıma sahip olan *ustalık (18)* kelimesiyle değiştirilmiştir.)

Söz dizimsel değiştirim: Sıralı aktarma cümlesi soru cümlesine dönüştürülerek cümle anlam zedelenmeyecek biçimde düzenlendi.)

8. Mısra

Ö. C.: Dediler, bunu sağlayan, huyu ve gönlü güzel olan Hasan adlı filan vezirdir.

U. C.: Bunu, Hasan adlı iyi kalpli bir vezir yaptı, dediler.

(**Sözcüksel değiştirim:** *Filan* belgisiz zamiri seviye üstü olduğu için çıkarıldı.)

Söz dizimsel değiştirim: İşaret zamiri başa alınarak devrik cümle kurallı cümleye dönüştürüldü. Sıfat-fiil grubu cümlenin anlamında zedelenme olmayacak şekilde tekrar sadeleştirildi.)

9. Mısra

Ö. C.: Bunun üzerine şair, onu övmek için uzun bir şiir yazdı ve yeniden eve döndü.

U. C.: Bunun üzerine şair, onu övmek için uzun bir şiir yazdı. Yeniden eve döndü.

(**Söz dizimsel değiştirim:** Uzun cümle kısaltılarak iki cümleye dönüştürüldü.)

10. Mısra

Ö. C.: Padişahın verdiği o nimet ve hilatler, dil dudak olmadan padişahı övmekteydi.

U.C.: Padişah, şaire hediyeler verdi. Bu hediyeler yüzünden padişahı övmeye gerek kalmadı.

(Sözcüksel ve Söz dizimsel değiştirim: Fiilimsi ve *dil dudak* söz öbeği cümleden çıkarılmıştır. -mekteydi yapısı şimdiki zaman kipine *-yor* kipine dönüştürülmüştür. Cümleye “bu yüzden” söz öbeği eklenmiş ve tekrar düzenlendi.)

11. Mısra

Ö. C.: Birkaç yıl sonra şair, yoksul ve çulsuz kalıp geçim derdine düştü.

U. C.: Birkaç yıl sonra şair yoksul kaldı. Para sıkıntısı çekti.

(Sözcüksel değiştirim: *Çulsuz* sözcüğü seviye üstü olduğu için çıkarıldı. *Geçim derdine düşmek* deyimini yerine seviyeye uygun *para sıkıntısı çekmek* deyimini getirildi.

Söz dizimsel değiştirim: Fiilimsi yükleme dönüştürüldü. Bağlaçla bağlanan cümle ikiye bölündü. “geçim derdine düşmek” deyimini çıkarılarak cümle basitleştirildi.)

12. Mısra

Ö. C.: Dedi, yoksulluk ve darlık zamanında daha önce sınanmış olanı aramak daha iyi.

U. C.: Sıkıntı zamanında daha önce padişahın cömertliğini denedim. Yine aynısını yapayım, dedi.

(Sözcüksel değiştirim: *Yoksulluk* (34) ve *darlık* (8) sözcüklerinin yerine daha sık kullanıma sahip *sıkıntı* (198) kelimesi kullanılmıştır. *Sınamak* (15) kelimesinin yerine kullanımı sık *denemek* (123) kelimesi kullanılmıştır.

Söz dizimsel değiştirim: Fiilimsi çıkarılarak uzun cümle iki cümleye bölündü. Cümle anlamı bozulmayacak şekilde yeniden düzenlendi.)

13. Mısra

Ö. C.: En iyisi, bundan önce cömertlik bakımından sınıdığım kapıya ihtiyacımı arz edeyim.

U. C.: Padişahın cömertliğini bundan önce denedim. Yine aynısını yapayım. Padişaha durumu anlatayım.

(Sözcüksel değiştirim: *Arz etmek (42)* yerine daha sık kullanıma sahip *anlatmak (933)*, *sınamak (15)* kelimesi yerine *denemek (123)* kelimesi *ihiyaç (468)* kelimesi yerine *durum (1668)* kelimesi getirilmiştir.

Söz dizimsel değiştirim: Fiilimsi yükleme dönüştürülmüştür. Uzun cümle anlam bütünlüğü korunarak üç kısa cümleye dönüştürülerek basitleştirilmiştir.)

14. Mısra

Ö. C.: Şair, caize sevdasıyla bir kez daha o iyilik sahibi padişaha yöneldi.

U. C.: Şair, ödül almak için tekrar iyi kalpli padişaha gitti.

(Sözcüksel değiştirim: *Bir kez daha* ifadesi daha sık kullanıma sahip *tekrar (316)* kelimesiyle *yönelmek (135)* kelimesi *gitmek (2600)* kelimesiyle değiştirildi.

Söz dizimsel değiştirim: Cümle sebep sonuç cümlesine dönüştürüldü. Niteleme sıfatı seviyeye uygun olacak şekilde sadeleştirildi.)

15. Mısra

Ö. C.: Şair, önceki bahşış ve ihsandan umutlanarak şiirini padişaha götürdü.

U. C.: Şair, önceki ödülü ve iyiliği düşündü. Umutlandı. Şiirini padişaha götürdü.

(Sözcüksel değiştirim: Yabancı kökenli *bahşış (5)* kelimesi *ödül (106)* kelimesiyle *ihsan (14)* kelimesi *iyilik (47)* kelimesi ile değiştirildi.

Söz dizimsel değiştirim: Özgün cümledeki fiilimsi yükleme dönüştürüldü. Uzun cümle anlamı bozulmayacak şekilde üç kısa cümleye dönüştürüldü.)

16. Mısra

Ö. C.: Önceki ikramın tadı damağında, gerçek incilerle dolu nahif bir şiir getirmişti.

U. C.: Önceki ikramın tadını unutmadı. Padişaha inci gibi güzel bir şiir getirdi.

(Sözcüksel-Söz dizimsel değiştirim: *Tadı damağında* deyimini çıkarılarak cümlelerin anlamı bozulmayacak şekilde sadeleştirilerek ikiye bölündü. Niteleme sıfatı seviyeye uygun şekilde sadeleştirildi. Birleşik zamanlı fiil görülen geçmiş zaman kipine dönüştürüldü.)

17. Mısra

Ö. C.: Padişah da her zamanki huyu üzere “bin altın” dedi. Çünkü padişahın âdeti böyleydi.

U. C.: Padişah da her zamanki gibi bin altın verin, dedi. Çünkü padişahın alışkanlığı böyleydi.

(Sözcüksel değiştirim: *Huyu üzere* kelimesi seviye üstü olduğu için çıkarıldı. *Âdet (65)* kelimesi daha sık kullanılan *alışkanlık (157)* kelimesi ile değiştirilmiştir. Cümle anlamı zedelenmeyecek şekilde sadeleştirildi.)

18. Mısra

Ö. C.: Fakat bu kez o cömertlik dolu vezir, yücelik binitine binip dünyadan ayrılmıştı.

U. C.: Fakat bu kez o çok cömert vezir öldü, bu dünyadan ayrıldı.

(Sözcüksel-Söz dizimsel değiştirim: Birleşik zamanlı fiil görülen geçmiş zaman kipine dönüştürüldü. Özgün cümle ikiye bölündü. Cümledeki seviye üstü sözcük ve sözcük öbekleri cümleden çıkarılarak anlam bütünlüğü korunacak şekilde yeniden düzenlendi.)

19. Mısra

Ö. C.: Onun yerine yeni bir vezir gelmişti. Yeni vezir çok acımasız ve cimriydi.

U. C.: Onun yerine yeni bir vezir geldi. Yeni vezir çok acımasız ve cimriydi.

(Söz dizimsel değiştirim: Birleşik zamanlı yüklem görülen geçmiş zaman kipiyle değiştirilmiştir.)

20. Mısra

Ö. C.: Padişahım, dedi, bizim masraflarımız var. Bir şairin ödülü bu olamaz.

U. C.: Padişahım, bizim harcamalarımız var, dedi. Bir şairin ödülü bu olamaz.

(**Sözcüksel değiştirim:** *Masraf* (57) kelimesi yerine kullanım sıklığı daha yüksek olan *harcama* (61) kelimesi ile değiştirilmiştir.)

Söz dizimsel değiştirim: Devrik cümle kurallı cümleye dönüştürüldü.)

21. Mısra

Ö. C.: Ey ganimet sahibi padişah, ben şair adamı bu miktarın kırkta birine razı ederim.

U. C.: Ey zengin padişahım, ben, şaire bu ödülün kırkta birini kabul etmesini sağlarım.

(**Sözcüksel değiştirim:** *Ganimet sahibi* ifadesi seviye üstü olduğu için çıkarılarak kullanımını daha sık olan *zengin* (175) ifadesiyle değiştirilmiştir. *Razı etmek* (8) deyimini yerine daha sık kullanıma sahip *kabul etmek* (445) ifadesi ile değiştirilmiştir. Cümle anlam bütünlüğü zedelenmeyecek şekilde tekrar düzenlenerek sadeleştirildi.)

22. Mısra

Ö. C.: Orada bulunanlar, o, dediler, bundan önce, padişaktan on bin altın almıştı.

U. C.: Oradaki insanlar, şair, padişaktan bundan önce on bin altın aldı, dediler.

(**Sözcüksel-Söz dizimsel değiştirim:** Adlaşmış sıfat, sıfat tamlamasına dönüştürüldü. O zamiri yerine özne getirildi. Birleşik zamanlı fiil basit zamanlı fiile dönüştürüldü. Cümle anlamı bozulmayacak şekilde sadeleştirildi.)

23. Mısra

Ö. C.: Şeker yedikten sonra nasıl şeker kamışı çiğner? Sultanlık ardından nasıl dilencilik eder?

U. C.: Şair daha önce on bin altın aldı. Şimdi bu kadar az altını kabul eder mi?
Bu durum sultanlıktan sonra dilencilik yapmaya benzer, dediler.

(**Sözcüksel-Söz dizimsel değiştirim:** Mecaz anlamlı kelime ve kelime öbekleri çıkarıldı. Cümle anlam bütünlüğü bozulmayacak şekilde tekrar düzenlenerek genişletildi.)

24. Mısra

Ö. C.: Vezir dedi, onu sıktıkça sıkırım. Sonunda beklemekten gına gelir.

U. C.: Vezir, onu çok bekletirim, dedi. Şair sonunda beklemekten sıkılır.

(**Sözcüksel değiştirim:** *Sıktıkça sıkılmak* ifadesi *çok bekletmek* ifadesi ile yabancı kökenli gına gelmek deyiimi sıklık sözlüğünde daha sık kullanıma sahip *sıklılmak* (126) kelimesi değiştirildi.)

Söz dizimsel değiştirim: Devrik cümle kurallı hâle getirildi.)

25. Mısra

Ö. C.: O zaman ben ona yoldan toprak da versem, bahçeden gül yaprağı alıyormuş gibi kapar.

U. C.: O zaman ben ona yoldan toprak vereyim. O, bahçeden gül almış gibi sevinir, dedi.

(**Sözcüksel-Söz dizimsel değiştirim:** Şart ifadesi cümleden çıkarılarak cümle ikiye bölündü. Cümle anlamı bozulmayacak şekilde yeniden düzenlenerek sadeleştirildi.)

26 ve 27. Mısralar

Ö. C.: Bunu bana bırak. Çünkü ben bu işte ustayım. İstek sahibi ateşli de olsa...

Ö. C.: Ya da gökten yere uçup gelse, beni görünce yumuşar.

U. C.: Bunu bana bırak. Çünkü bu işte ben ustayım. Şair beni görsün. İsteklerinden vazgeçer, dedi.

(**Sözcüksel-Söz dizimsel değiştirim:** İki özgün cümle birleştirilmiştir. Fiilimsiler cümleden çıkarıldı. Mecaz anlamlı *yumuşamak* kelimesi çıkarılarak cümlenin anlam bütünlüğü korunarak *vazgeçmek* kelimesi

getirildi. Özgün cümlelerdeki soyut anlamlar yeniden düzenlenerek genişletildi)

28. Mısra

Ö. C.: Sultan, peki dedi, ferman senin. Fakat onu memnun et. Çünkü bizim için iyi şeyler söylüyor.

U. C.: Padişah peki, kararı sana bırakıyorum. Fakat onu memnun et. Çünkü bizim için iyi sözler söylüyor.

(**Sözcüksel değiştirim:** *Sultan* (106) kelimesi daha sık kullanıma sahip *padişah* (183) kelimesiyle değiştirildi. *Ferman senin* ifadesi seviye üstü olduğu için çıkarıldı. *Şey* zamiri seviye üstü olduğu için yerine özne getirilerek cümle sadeleştirildi.)

29. Mısra

Ö. C.: Dedi, onu da caize uman yüzlerce şairi de sen bana bırak, benim haneme yaz.

U. C.: Onu da ödül isteyen yüzlerce şairi de sen bana bırak, dedi.

(**Sözcüksel değiştirim:** *Caize* kelimesi *ödül* (106) kelimesi ile değiştirildi.

Söz dizimsel değiştirim: Devrik cümle kurallı cümleye dönüştürüldü. Cümle anlam bütünlüğü korunarak yeniden düzenlendi.

30. Mısra

Ö. C.: Vezir şairi bekletmeye başladı. Kış mevsimi geçti, bahar geldi.

U. C.: Şair, veziri beklemeye başladı. Kış mevsimi geçti, bahar geldi.

(**Söz dizimsel değiştirim:** Ettirgen çatı, geçişli yapıya dönüştürüldü.)

31. Mısra

Ö. C.: Şair, beklemekten yaşlanıp bu üzüntü ve düşünce yüzünden zavallı bir konuma düştü.

U. C.: Şair beklemekten yaşlandı. Bu üzüntü ve düşünce yüzünden zavallı bir duruma düştü.

(**Sözcüksel değiştirim:** *Konum* (142) kelimesi ise daha sık kullanıma sahip *durum* (1668) kelimesiyle değiştirildi.)

Söz dizimsel değiştirim: Fiilimsi yüklem yapılarak birleşik cümle yapısı basit yapılı iki cümleye dönüştürüldü.)

32. Mısra

Ö. C.: Dedi, altın yoksa en azından bana söv ki çile bitip canım kurtulsun da sana minnettar kalayım.

U. C.: Altın vermedin, en azından bana bir söz söyle. şu sıkıntı bitsin, canım kurtulsun. Sana teşekkür edeyim, dedi.

(**Sözcüksel değiştirim:** Seviye üstü *minnettar kalmak* ifadesi daha fazla kullanım sıklığına sahip *teşekkür etmek* (98) ifadesiyle *çile* (39) kelimesi daha sık kullanılan *sıkıntı* (198) kelimesiyle değiştirilmiştir.)

Söz dizimsel değiştirim: Devrik cümle kurallı hâle dönüştürüldü. Özgün cümle yeniden düzenlenerek ki'li birleşik cümle ikiye bölünmüştür. şart kipi çıkarılmıştır. Fiilimsi yükleme dönüştürülmüştür.)

33. Mısra

Ö. C.: Bekleyiş öldürdü beni. Hiç olmazsa gitmemi söyle de bu zavallı canım rehin olmaktan kurtulsun.

U. C.: Beklemek beni öldürdü. Gitmemi söyle, gideyim. Canım kurtulsun, dedi.

(**Sözcüksel-Söz dizimsel değiştirim:** Birinci cümledeki devrik yapı kurallı hâle getirildi. Uzun cümle ikiye bölündü. Seviye üstü *rehin olmak* deyimini çıkarıldı. Özgün cümle anlam bütünlüğü bozulmadan tekrar düzenlendi.)

34. Mısra

Ö. C.: Bir süre sonra vezir, ona altının kırkta birini verdi ve şair, derin bir düşünceye daldı.

U. C.: Bir süre sonra vezir, ona altının kırkta birini verdi. şair, uzun uzun düşündü.

(**Sözcüksel değiştirim:** Soyut anlama gelen *derin düşünceye dalmak* ifadesi A2 seviyesine uygun *uzun uzun düşünmek* ifadesiyle değiştirildi.)

Söz dizimsel değiştirim: Uzun cümle iki cümleye dönüştürülerek basitleştirildi.)

35. Mısra

Ö. C.: Önceki hem peşin hem fazlaydı, diye düşündü, buysa geç filizlenmiş bir demet diken.

U. C.: Önceki ödülü hem peşin hem de fazla verdiler. Bu kez ise çok geç ve az verdiler.

(**Sözcüksel-Söz dizimsel değiştirim:** Uzun cümle ikiye bölündü. Seviye üstü kelime ve kelime öbekleri çıkarıldı. Özgün cümle anlam bütünlüğü bozulmayacak şekilde sadeleştirildi.)

36. Mısra

Ö. C.: Sonra şaire dediler, o cömert vezir dünyadan göçtü, Allah ecrini versin.

U. C.: Sonra şaire dediler: O cömert vezir öldü. Allah ödülünü versin.

(**Sözcüksel değiştirim:** Soyut anlamlı *dünyadan göçmek* ifadesi cümledeki anlamı olan ve A2 seviyesine uygun *ölmek (401)* kelimesi ile değiştirildi. Arapça kökenli *ecir* kelimesi daha sık kullanılan *ödül (106)* kelimesiyle değiştirildi.

Söz dizimsel değiştirim: Sıralı cümle bölünerek üç cümleye dönüştürüldü.)

37. Mısra

Ö. C.: O zaman caize onun sayesinde artıyordu ve bahşişte hata pek olmuyordu.

U. C.: O zaman ödül onun sayesinde arttı. Bu sebepten ödülde hata pek olmadı.

(**Sözcüksel değiştirim:** Yabancı kökenli *caize* kelimesi *ödül (106)* kelimesi ile değiştirildi.

Söz dizimsel değiştirim: Birleşik zamanlı fiiller görülen geçmiş zaman kipiyle basitleştirildi. Sıralı cümle bölünerek iki cümle olarak düzenlendi.)

38. Mısra

Ö. C.: Şimdi o gitti, ihsanı da götürdü. Aslında o ölmedi, ihsan öldü.

U. C.: Şimdi o öldü. İyiliği de birlikte götürdü. Aslında o ölmedi, iyilik öldü.

(Sözcüksel değiştirim: Arapça kökenli *ihsan* (14) kelimesi sıklığı daha fazla olan *iyilik* (47) kelimesi ile değiştirildi. *Gitmek* fiili bağlamdaki anlamı olan *ölmek* (401) fiiliyle değiştirildi.)

Söz dizimsel değiştirim: Sıralı cümle iki cümleye bölündü. Cümle anlam bütünlüğü bozulmayacak şekilde düzenlendi.)

39. Mısra

Ö. C.: Cömert ve olgun vezir aramızdan ayrıldı, yoksulların derisini yüzüp canına okuyan vezir geldi.

U. C.: Cömert vezir aramızdan ayrıldı. Yerine yoksullara düşman bir vezir geldi.

(Sözcüksel değiştirim: Seviye üstü *olgun* kelimesi cümleden çıkarıldı.)

Söz dizimsel değiştirim: Sıralı, uzun cümle ikiye bölünerek kısaltıldı. Soyut anlamlı *derisini yüzüp canını okuyan* filimsi öbeği cümleden çıkarıldı. Özgün cümle seviyeye uygun olarak sadeleştirildi.)

40. Mısra

Ö. C.: Gidip bu verileni al ve gece vakti kaç buradan. Kaç ki vezir sana düşmanlık etmesin.

U. C.: Git, ödülü al. Hemen gece vakti buradan kaç. Vezir, sana düşmanlık etmesin.

(Söz dizimsel değiştirim: Zarf fiil yükleme dönüştürüldü. Sıfat fiil cümleden çıkarıldı. Sıralı cümle iki cümleye bölündü. Devrik cümle kurallı hâle dönüştürüldü. Ki bağlacı cümleden çıkarıldı.)

41. Mısra

Ö. C.: Ne kadar uğraştığımızdan haberin yok. Biz, bu hediye ondan yüz türlü hileyle alabildik.

U. C.: Ne kadar çalıştık. Haberin yok. Biz, bu hediye ondan yüz türlü hileyle alabildik.

(**Sözcüksel değiştirim:** Kullanımı az olan *uğraşmak* (172) yerine kullanımı daha sık olan *çalışmak* (2184) kelimesiyle değiştirildi.)

Söz dizimsel değiştirim: Fiilimsi çıkarılarak cümle ikiye bölündü.)

42. Mısra

Ö. C.: şair, onlara dönüp söyleyin a müşfikler dedi, bu zorba nerden geldi?

U. C.: şair onlara döndü: Dostlar söyleyin! Bu zalim nereden geldi, dedi.

(**Sözcüksel değiştirim:** Seviye üstü *zorba* (6) kelimesi *zalim* (19) kelimesi ile değiştirildi.)

Söz dizimsel değiştirim: Fiilimsi olan cümle iki kısa cümleye dönüştürüldü. Cümle anlam bütünlüğü bozulmayacak şekilde tekrar düzenlendi.)

43. Mısra

Ö. C.: Bu soyguncu vezirin adı nedir? Adamlar dediler, adı Hasan.

U. C.: Bu hırsız vezirin adı nedir? Adamlar adı Hasan, dediler.

(**Sözcüksel değiştirim:** Seviye üstü *soyguncu* (7) kelimesi daha sık kullanıma sahip *hırsız* (49) kelimesi ile değiştirildi.)

Söz dizimsel değiştirim: Devrik cümle kurallı hâle dönüştürüldü.)

44. Mısra

Ö. C.: Dedi, esirge Rabbim, onun adıyla bunun adı nasıl olur da aynı olur?

U. C.: Allah'ım sen bizi koru. Peygamber torunu Hasan'la bu adamın adı nasıl olur da aynı olur, dedi.

(**Sözcüksel-Söz dizimsel değiştirim:** Devrik cümle kurallı hâle dönüştürüldü. Özgün cümle anlam bütünlüğü bozulmayacak şekilde genişletildi.)

45. Mısra

Ö. C.: O, Hasan adlının bir kalemiyle yüz cömert vezir gelir.

U. C.: Peygamber torunu Hasan'ın bir sözüyle yüz cömert vezir gelir.

(**Sözcüksel değiştirim:** Özgün cümle anlam bütünlüğü bozulmadan genişletilmiştir. Soyut anlamda kullanılan kalem kelimesi söz kelimesiyle değiştirilmiştir.)

46. Mısra

Ö. C.: Bu Hasan adlıının çirkin sakalından yüz urgan örmek mümkün.

U. C.: Bu Hasan çok cimri biri biridir.

(**Sözcüksel-Söz dizimsel değiştirim:** Soyut anlam içeren cümlenin anlamı tekrar düzenlenerek kısaltılmıştır. Özgün cümle anlam bütünlüğü bozulmayacak şekilde tekrar düzenlenmiştir.)

47. Mısra

Ö. C.: Padişah, böyle bir vezirin sözünü dinlerse, padişahlığını da saltanatını da rezil eder.

U. C.: Padişah, böyle bir vezirin sözünü dinlemesin. Yoksa padişah çok utanır, dedi.

(**Sözcüksel değiştirim:** Seviye üstü rezil etmek (5) ifadesi daha sık kullanıma sahip *utanmak* (72) kelimesi ile değiştirilmiştir.

Söz dizimsel değiştirim: Birleşik zamanlı fiil emir kipine dönüştürülmüştür. Şart kipi çıkarılarak cümle ikiye bölünmüştür. Özgün cümle anlamı bozulmayacak şekilde düzenlenmiştir.)

2.6. Nicel Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen nicel veriler bilgisayar ortamında SPSS 22.0 istatistik programı aracılığıyla değerlendirilmiştir. Araştırmada özgün ve uyarlanmış metinlere ilişkin okuduğunu anlama başarı puanlarının aynı bireyler üzerinde karşılaştırılması planlandığından, örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde bağımlı gruplar (eşleştirilmiş) t testi esas alınmıştır. Araştırmaya katılan çalışma grubunun tanımlayıcı özelliklerinin belirlenmesinde frekans ve yüzde analizlerinden, ölçeğin incelenmesinde ortalama ve standart sapma istatistiklerinden faydalanılmıştır. Araştırma değişkenlerinin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek üzere Kurtosis (Basıklık) ve Skewness (Çarpıklık) değerleri incelenmiştir.

Tablo 2. 3: Normal Dağılım

Metin	Kurtosis	Skewness
Tutsağı Olan Papağanın Ticarete Giderken Hindistan'daki Papağanlara Kendisiyle Haber Gönderdiği Tacirin Hikâyesi (Özgün)	-0.422	0.356
Tüccar ile Papağanın Hikâyesi (Uyarlanmış)	0.525	-1.046
Kurtla Tilkinin Aslanın Yanında Ava Gitmeleri (Özgün)	-0.989	0.098
Kurtla Tilkinin Aslanın Yanında Ava Gitmeleri (Uyarlanmış)	0.863	-1.044
Sağırın Hasta Komşusunu Ziyarete Gitmesi (Özgün)	-0.336	0.369
Sağırın Hasta Komşusunu Ziyarete Gitmesi (Uyarlanmış)	-0.850	-0.245
Uyurken Ağzına Yılan Giren Adama Bir Beyin Eziyet Etmesi (Özgün)	-0.870	-0.205
Beyin Bir Yolcuya Yardım Etmesi (Uyarlanmış)	0.235	-0.964
Ayının Dostluğuna ve Vefasına Güvenmek (Özgün)	-0.215	0.517
Ayının Dostluğuna ve Vefasına Güvenmek (Uyarlanmış)	-1.332	0.290
Meyvesini Yiyenin Ölümsüzleştiği Ağacı Arayış (Özgün)	0.249	-0.236
Ölümsüzlük Ağacını Arayış (Uyarlanmış)	1.0425	-1.145
Donmuş Ejderhayı Ölü Sanıp İplerle Bağlayarak Bağdat'a Getiren Yılan Avcısının Öyküsü (Özgün)	-0.661	-0.237
Yılan Avcısının Öyküsü (Uyarlanmış)	-0.654	-0.652
Şair ve Ona Caize Veren Padişah ile Caizeyi Artıran Ebu-l Hasan Adlı Vezirin Hikâyesi (Özgün)	-0.951	0.420
Şair Padişah ve Vezirin Hikâyesi (Uyarlanmış)	-0.314	0.164
Şehzade ile Büyücü Kadının Hikâyesi (Özgün)	-1.170	0.124
Şehzade ile Büyücü Kadının Hikâyesi (Uyarlanmış)	1.068	-1.491
Ayaz'ın Çarığı ile Postunu Sarayda Bir Odada Saklaması (Özgün)	-0.467	-0.113
Ayaz'ın Çarığı ile Postunu Sarayda Bir Odada Saklaması (Uyarlanmış)	-0.527	-0.223
Tabibin Kendisinde Sağlıktan Yana Umut Görmediği Hastanın Hikâyesi (Özgün)	1.369	-1.265
Hasta Adam. Sufi ve Kadı (Uyarlanmış)	1.695	-1.274
Rüyasında Hazine Gören Adamın Hikâyesi (Özgün)	-1.121	-0.187
Rüyasında Hazine Gören Adamın Hikâyesi (Uyarlanmış)	-1.127	-0.440

Özgün ve uyarlanmış metinlere ilişkin okuduğunu anlama başarı puanlarının karşılaştırılmasında bağımlı gruplar t testi kullanılmış; anlamlı farklılık bulunan karşılaştırmalar için Cohen's d etki büyüklüğü hesaplanmıştır.

Demografik özelliklerin karşılaştırılmasında, gruplara düşen katılımcı sayılarının düşük olması ve bazı alt gruplarda örneklem büyüklüğünün sınırlı kalması nedeniyle parametrik olmayan istatistiksel testler tercih edilmiştir. Bu doğrultuda, iki gruplu demografik değişkenler olan cinsiyet ve eğitim durumu için okuduğunu anlama başarı puanlarının karşılaştırılmasında Mann Whitney U testi, üç ve daha fazla gruptan oluşan dil ailesi değişkeni için ise Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Kruskal Wallis testi

sonucunda anlamlı farklılık saptanan durumlarda, farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla ikili Mann Whitney U testleri ileri analiz olarak gerçekleştirilmiştir.

Tüm istatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir. Bulgular tablolar halinde sunulmuş ve tabloda yalnızca anlamlı sonuçlar etki büyüklüğü ile birlikte yorumlanmıştır.

2.7. Geçerlik ve Güvenirlilik

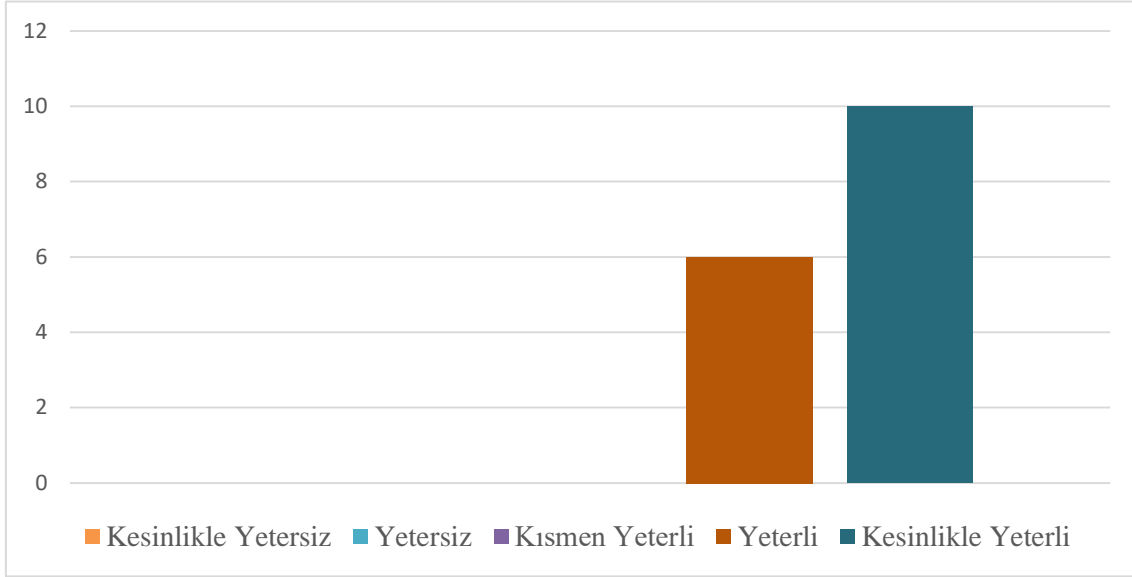
Bu bölümde araştırmanın geçerlik ve güvenirliliğinin sağlanmasına yönelik bilgiler verilmiştir.

2.7.1. Uyarlanmış Metinlerin Geçerlik ve Güvenirliliğinin Sağlanması

Araştırmanın her aşaması yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında tecrübeli alan uzmanlarının değerlendirmesine tabii tutulmuştur. Uygulama aşamasında özgün okuma metni olarak kullanılan Mesnevi’de yer alan manzum hikâyeler hem seçim aşamasında hem de A2 seviyesine uyarlanması aşamasında uzman değerlendirmesine tabii tutulmuştur. Öncelikle A2 seviyesine uyarlanacak manzum hikâyelerin seçimi, alan uzmanlarının değerlendirmeleri çerçevesinde yapılmıştır.

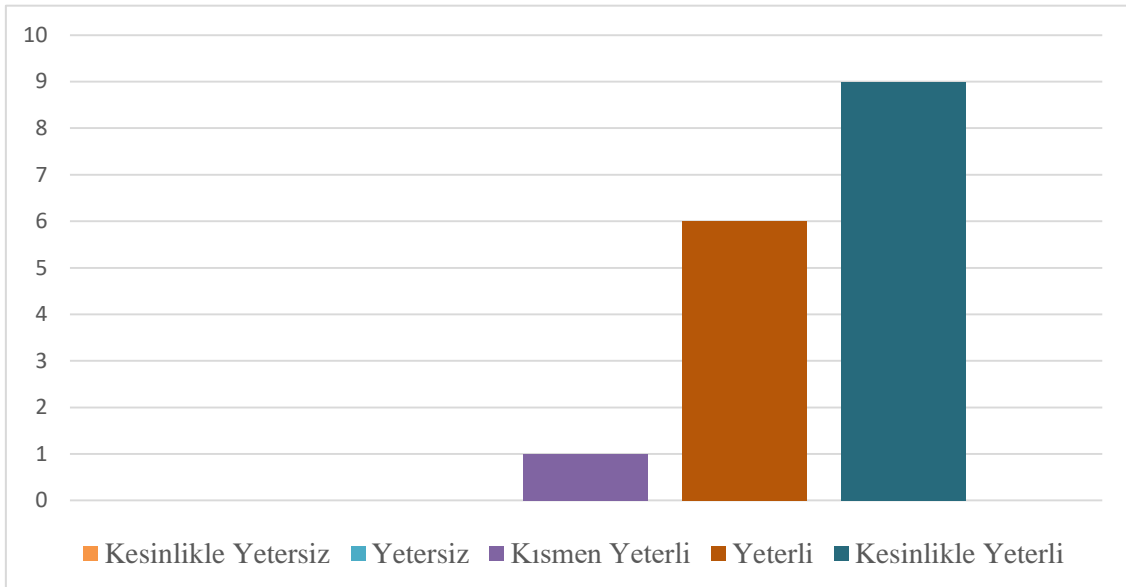
Üniversitelerin Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezlerinde ya da Yunus Emre Enstitüsü bünyesinde görev yapmış veya hâlen görev yapmakta olan 8 alan uzmanına “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Uyarlanacak Hikâyelerin Seçiminde ve Düzenlenmesinde Kullanılacak Ölçütler” şablonu gönderilmiştir. Daha sonra gelen dönütler doğrultusunda 13 manzum hikâye seçilmiş ve uyarlanmasına karar verilmiştir. Özgün metinlerin hangileri olduğuna dair karar verildikten sonra önce manzum hikâyeler belirlenen ölçütler doğrultusunda A2 seviyesine uyarlanmıştır. Daha sonra manzum hikâyelerin hem özgün hâli hem de A2 seviyesine uyarlanmış hâli 16 alan uzmanına hazırlanan “Alan Uzmanı Görüşme Formu” ile birlikte gönderilmiş ve uyarlanmış metinlerle ilgili aşağıdaki soruları “Kesinlikle Yetersiz”, “Yetersiz”, “Kısmen Yeterli”, “Yeterli” ve “Kesinlikle Yeterli” şeklinde değerlendirmeleri istenmiştir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında Türkiye’deki devlet üniversitelerinde öğretim üyesi ve okutman olarak görev yapmış ya da yapmakta olan 16 akademisyenden alınan farklı veriler aşağıda şekiller hâlinde verilmiştir.

Şekil 2. 1: Uyarlanmış Metinlerin Konu Bütünlüğünün Korunmasına Dair Uzman Görüşleri

Şekil 2. 1’de alan uzmanlarının uyarlanan manzum hikâyelerin konu bütünlüğünü yönelik değerlendirmelerine yer verilmiştir. Şekil 2.1’e göre 16 alan uzmanından 6’sı uyarlanan metnin konu bütünlüğünü “Yeterli” olarak değerlendirirken 10 alan uzmanı ise “Kesinlikle Yeterli” olarak değerlendirmiştir.

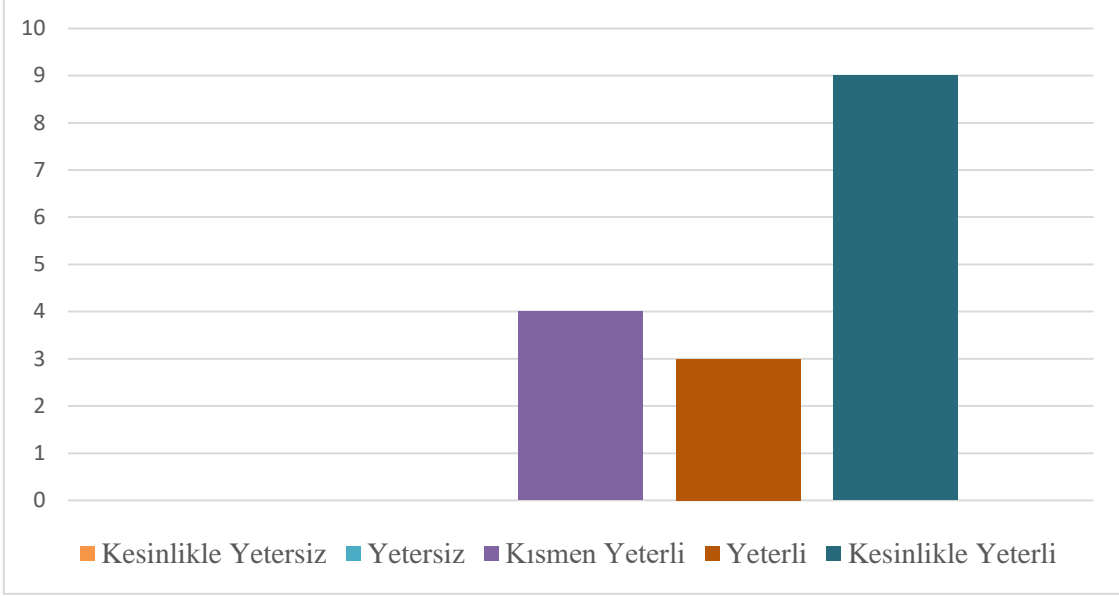
Şekil 2. 2: Uyarlanmış Metnin Söz Varlığının Hedef Seviye İçin Yeterliliğine Dair Uzman Görüşleri

Şekil 2. 2’de uyarlanmış metnin söz varlığının yeterliliğine yönelik uzman değerlendirmelerine yer verilmiştir. Alan uzmanlarından sadece 1’i uyarlanmış metnin

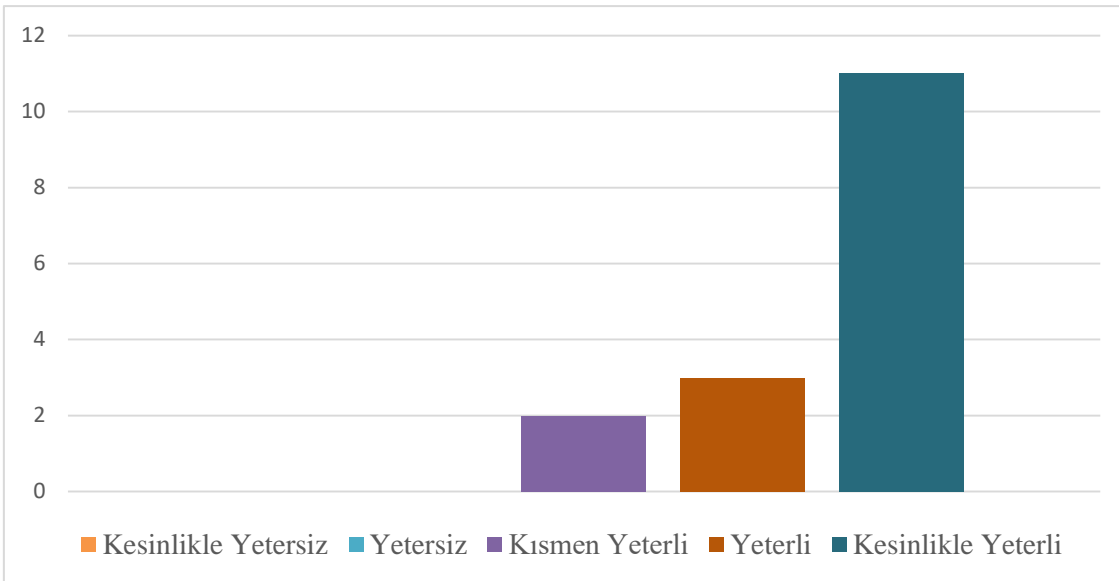
hedef seviye için yeterliliğine yönelik olarak “Kısmen Yeterli” derken 6’si “Yeterli” 9’u ise “Kesinlikle Yeterli” olarak değerlendirmiştir.

Şekil 2. 3: Uyarlanmış Metnin Dil Yapılarının Hedef Seviye İçin Yeterliliğine Dair Uzman Görüşleri

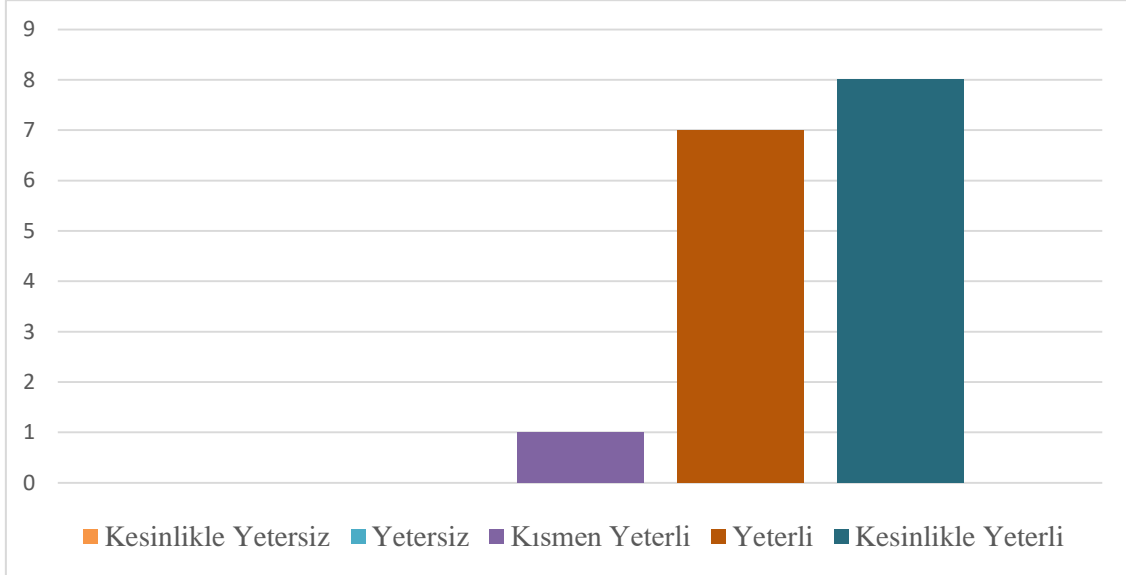
Şekil 2. 3’te uyarlanmış metnin dil yapılarının hedef seviye için yeterliliğine yönelik uzman değerlendirmelerine yer verilmiştir. Buna göre alan uzmanlarından 4’ü “Kısmen Yeterli”, 3’ü “Yeterli” 9’u ise “Kesinlikle Yeterli” olarak değerlendirmiştir.

Şekil 2. 4: Uyarlanmış Metnin Cümle Uzunluklarına Dair Uzman Görüşleri

Şekil 2. 4'te uyarlanmış metnin cümle uzunluklarına yönelik uzman görüşlerine yer verilmiştir. Alan uzmanlarının 2'si “Kısmen Yeterli” olarak değerlendirirken 3 alan uzmanı “Yeterli” 11 alan uzmanı ise “Kesinlikle Yeterli” olarak değerlendirmiştir.

Şekil 2. 5: Uyarlanmış Metinlerin Sınıf İçi Etkinliklerde Kullanılmasına Dair Uzman Görüşleri

Şekil 2. 5' te ise uyarlanmış metinlerin sınıf içi etkinliklerde kullanılabilmesine yönelik uzman değerlendirmelerine yer verilmiştir. Uzmanlardan 1'i “Kısmen Yeterli” olarak değerlendirirken 7'si “Yeterli” 8'i ise “Kesinlikle Yeterli” olarak değerlendirmiştir.

Ayrıca alan uzmanlarına gönderilen formun sonuna yukarıdaki soruların dışında eklemek istedikleri düşüncelere yönelik olarak bir alan boş bırakılarak düşüncelerini paylaşmaları istenmiştir. Uzmanların uyarlanmış metinlerle ilgili değerlendirmeleri doğrultusunda gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra uyarlanmış metinlere son şekli verilmiştir. Uzman değerlendirmeleri, görüş ve önerileri doğrultusunda yapılan değişikliklerle uyarlanmış metinlerin geçerlik ve güvenilirliğinin sağlandığı düşünülmektedir.

2.7.2. Başarı Testlerinin Geçerlik ve Güvenirliliğinin Sağlanması

Bu araştırmada, her bir hikâye için öğrencilere 20 okuduğunu anlama sorusu yöneltilmiş olup, bu soruların ölçülmek istenen yapıyı yeterli ve temsil edici biçimde kapsayıp kapsamadığını belirlemek amacıyla alan uzmanı 10 akademisyenin uzman

görüşüne başvurulmuştur. Kapsam geçerliliği, bir ölçme aracında yer alan maddelerin ölçülmek istenen yapıyı amaca uygun, yeterli ve kuramsal çerçeveye uyumlu biçimde temsil etme derecesini ortaya koyan temel geçerlik türlerinden biridir. Özellikle yeni geliştirilen ölçme araçlarında veya özgün soru formlarında, maddelerin hedeflenen içeriği ne ölçüde yansıttığının belirlenmesi, elde edilen bulguların bilimsel geçerliğini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle kapsam geçerliliği, yapı geçerliliği ve güvenilirlik analizlerinden önce ele alınması gereken kritik bir aşama olarak kabul edilmektedir. Kapsam geçerliliğinin nicel olarak değerlendirilmesinde en yaygın kullanılan yöntem CVI (Content Validity Index – Kapsam Geçerlik İndeksi)'dir. CVI, ölçme aracındaki maddelerin alan uzmanları tarafından içerik açısından ne ölçüde uygun bulunduğunu sayısal olarak ifade etmeyi amaçlamaktadır. Bu yöntemde maddeler genellikle 4'lü derecelendirme ölçeği kullanılarak değerlendirilmekte ve “uygun” olarak kabul edilen puanlar (3 ve 4) temel alınarak madde düzeyi kapsam geçerlik indeksi (I-CVI) hesaplanmaktadır. I-CVI, bir maddeyi uygun bulan uzman sayısının toplam uzman sayısına oranı şeklinde elde edilmektedir. Ölçeğin genel kapsam geçerliğini belirlemek amacıyla ise tüm maddelere ait I-CVI değerlerinin ortalaması alınarak ölçek düzeyi kapsam geçerlik indeksi (S-CVI) hesaplanmaktadır. Literatürde, 6–10 uzmanlı panellerde I-CVI değerinin 0,78 ve üzerinde olmasının kabul edilebilir, S-CVI değerinin ise 0,90 ve üzerinde olmasının yüksek kapsam geçerliğine işaret ettiği bildirilmektedir (Lynn, 1986; Polit ve Beck, 2006; Polit vd., 2007).

Tablo 2. 4: Başarı Testlerine Yönelik Uzman Görüşü Kapsam Geçerliliği Analizleri

Hikâyeler	S-CVI
Tutsağı Olan Papağanın Ticarete Giderken Hindistan'daki Papağanlara Kendisiyle Haber Gönderdiği Tacirin Hikâyesi	0,990
Kurtla Tilkinin Aslanın Yanında Ava Gitmeleri	1,000
Sağırın Hasta Komşusunu Ziyarete Gitmesi	1,000
Uyurken Ağzına Yılan Giren Adama Bir Beyin Eziyet Etmesi	0,990
Ayının Dostluğuna ve Vefasına Güvenmek	1,000
Meyvesini Yiyenin Ölümsüzleştiği Ağacı Aramak	1,000
Donmuş Ejderhayı Ölü Sanıp İplerle Bağlayarak Bağdat'a Getiren Yılan Avcısının Öyküsü	1,000
Şair ve Ona Caize Veren Padişah ile Caizeyi Artıran Ebu-l Hasan Adlı Vezirin Hikâyesi	0,995
Şehzade ile Büyücü Kadının Hikâyesi	0,990
Ayaz'ın Çarığı ile Postunu Sarayda Bir Odada Saklaması	0,990
Tabibin Kendisinde Sağlıktan Yana Umut Görmediği Hastanın Hikâyesi	0,985
Rüyasında Hazine Gören Adamın Hikâyesi	0,985

Tablo 2. 4’de başarı testlerine yönelik uzman görüşü kapsam geçerliliği analizlerine yer verilmektedir. Bu araştırmada, manzum hikâyelerde ilişkin 20 okuduğunu anlama sorusunun kapsam geçerliliği, alanında uzman 10 kişinin görüşleri doğrultusunda CVI (Content Validity Index) yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Uzmanlar her bir maddeyi 4’lü derecelendirme sistemi (1=uygun değil, 2=revizyon gerekli, 3=uygun, 4=çok uygun) ile puanlamış; 3 ve 4 puanlar “uygun” kabul edilerek madde düzeyi kapsam geçerlik indeksleri (I-CVI) hesaplanmıştır. Tabloda görüldüğü üzere, manzum hikâyelerin I-CVI değerleri 1,00 ile 0,985 arasında olarak bulunmuştur. Bu değerler, 10 uzmanlı paneller için önerilen kabul edilebilir sınırın üzerinde olup maddenin kapsam geçerliliği açısından yeterli olduğunu göstermektedir. Yapılan analizler, başarı testlerindeki soruların ölçülmek istenen yapıyı yüksek düzeyde temsil ettiği ve içerik geçerliğinin oldukça güçlü olduğunu ortaya koymaktadır. Tüm maddelerinin ortalaması alınarak hesaplanan S-CVI/Ave değerinin 1.00 olması okuduğunu anlama sorularının ölçülmek istenen yapıyı eksiksiz biçimde temsil ettiğini ve kapsam geçerliliğinin mükemmel düzeyde olduğunu göstermektedir. S-CVI/Ave değerinin 0,985-1.00 arası olması ise okuduğunu anlama sorularının ölçülmek istenen yapıyı yüksek düzeyde temsil ettiğini ve içerik geçerliğinin oldukça güçlü olduğunu göstermektedir.

2.8. Uygulama Süreci

Mesnevi’deki manzum hikâyelerin A2 seviyesine uyarlanmasının okuduğunu anlama becerisine etkisini tespit etmeyi amaçlayan bu çalışmanın uygulama süreci 3 aşamada gerçekleştirilmiştir.

Uygulama öncesi, öncelikle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin uyarlama çalışmalarını konu alan makale, bildiri, kitap bölümü ve lisansüstü tezler incelenerek kapsamlı bir araştırma yapılmıştır. Akabinde lisansüstü tezlerde metin uyarlama konusunda çalışma yapılan yazar ve eserler dikkate alınarak daha önce herhangi bir metin uyarlama çalışmasına konu olmayan Mevlâna’nın Mesnevi adlı eseri uzman görüşleri doğrultusunda uyarlama işlemine tabii tutulacak eser olarak belirlenmiştir. Çalışmaya konu olan yazarın belirlenmesinde, Mevlâna’nın Türk edebiyatının en önemli şahsiyetlerinden biri olması, eserlerinde verdiği mesajların evrensel nitelikte olması ve dünya çapında tanınırlığının üst düzeyde olması etkili

olmuştur. Uyarlama işlemine tabii tutulacak eserin seçiminde ise uzman görüşlerinin yanı sıra; Mesnevi'nin klasik bir eser olması, mesajlarının evrensel nitelik taşıması, eserin hâlâ güncelliğini koruması ve daha önce çalışılmamış olması belirleyici olmuştur. İnceleme nesnesi olarak Mesnevi seçildikten sonra eserin altı cildi incelenmiş ve metin uyarlama işlemleri kapsamında eserin hacmi, eserde yer alan hikâyelerin uzunluğu, konu bütünlüğü, söz varlığı, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nin A2 seviyesi tanımlayıcıları göz önünde bulundurularak eserin tamamına yönelik bir uyarlama işlemine gidilmemiştir. Öncelikle araştırmacı tarafından Mesnevi'nin 6 cildinden belirlenen 35 manzum hikâye betimsel analiz yöntemiyle tespit edilmiştir. Daha sonra “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Uyarlanacak Hikâyelerin Seçiminde ve Düzenlenmesinde Kullanılacak Ölçütler” şablonu oluşturularak belirlenen metinler 8 alan uzmanına gönderilmiştir. Alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda uyarlanacak metin sayısı 13'ye indirilmiş ve 1 metin pilot uygulamada, 12 metin ise çalışmada yer almıştır. Uygulamada kullanılan manzum hikâyeler Tablo 2. 5'te gösterilmiştir.

Tablo 2. 5: Uygulaması Yapılan Hikâyelere Ait Bilgiler

Hikâye No	Özgün Metin Adı	Cilt No.	Uyarlama Metin Adı
1. Hikâye	Tutsağı Olan Papağanın Ticarete Giderken Hindistan'daki Papağanlara Kendisiyle Haber Gönderdiği Tacirin Hikâyesi	1. Cilt	Tüccar ile Papağanın Hikâyesi
2. Hikâye	Kurtla Tilkinin Aslanın Yanında Ava Gitmeleri	1. Cilt	Kurtla Tilkinin Aslanın Yanında Ava Gitmeleri
3. Hikâye	Sağırın Hasta Komşusunu Ziyarete Gitmesi	1. Cilt	Sağırın Hasta Komşusunu Ziyarete Gitmesi
4. Hikâye	Uyurken Ağzına Yılan Giren Adama Bir Beyin Eziyet Etmesi	2. Cilt	Beyin Bir Yolcuya Yardım Etmesi
5. Hikâye	Ayının Dostluğuna ve Vefasına Güvenmek	2. Cilt	Ayının Dostluğuna ve Vefasına Güvenmek
6. Hikâye	Meyvesini Yiyenin Ölümsüzleştiği Ağacı Aramak	2. Cilt	Ölümsüzlük Ağacını Arayış

Tablo 2. 5: Uygulamasý Yapýlan Hikâyelere Ait Bilgiler (Devamý)

7. Hikâye	Donmuş Ejderhayý Ölü Sanıp İplerle Bađlayarak Bađdat'a Getiren Yýlan Avcısının Öyküsü	3. Cilt	Yýlan Avcısının Öyküsü
8. Hikâye	Şair ve Ona Caize Veren Padişah ile Caizeyi Artýran Ebu-l Hasan Adlý Vezirin Hikâyesi	4. Cilt	Şair, Padişah ve Vezirin Hikâyesi
9. Hikâye	Şehzade ile Büyücü Kadýnın Hikâyesi	4. Cilt	Şehzade ile Büyücü Kadýnın Hikâyesi
10. Hikâye	Ayaz'ın Çarýđý ile Postunu Sarayda Bir Odada Saklaması	5. Cilt	Ayaz'ın Çarýđý ile Postunu Sarayda Bir Odada Saklaması
11. Hikâye	Tabibin Kendisinde Sağlıktan Yana Umut Görmediği Hastanın Hikâyesi	6. Cilt	Hasta Adam, Sufi ve Kadý
12. Hikâye	Rüyasında Hazine Gören Adamın Hikâyesi	6. Cilt	Rüyasında Hazine Gören Adamın Hikâyesi

Tablo 2. 5'te görüldüğü üzere çalışmada Mesnevi'nin her cildinden manzum hikâyelerin yer almasına özen gösterilmiştir.

Uyarlama işlemi yapılacak manzum hikâyelerin uzman görüşleri doğrultusunda belirlenmesinden sonra hikâyeler; hikâyelerin bütünselliği, konu bütünlüğü ve mısralar arası geçişlere dikkat edilerek tekrar düzenlenmiştir. Düzenleme işleminden sonra uyarlama işlemine geçilmiştir. Bu bağlamda, uzun cümleler kısa cümlelerle, karmaşık dil yapıları A2 seviyesi dil yapılarıyla, kullanımı sık olmayan kelimeler daha sık kullanılanlarıyla, dolaylı anlatımlar doğrudan anlatımlarla, devrik cümleler kurallı cümlelerle değiştirilerek uzman değerlendirmesine sunulmuştur. Eş anlamlı sözcüklerin seçiminde Göz (2019) tarafından hazırlanan Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü'nden yararlanılmış ve frekans değeri yüksek olan sözcükler tercih edilmiştir. Uzmanların değerlendirmeleri doğrultusunda hikâyeler tekrar düzenlenerek çalışmaya son şekli verilmiş ve A2 seviyesine uygun ve uygulanabilir olduğuna karar verilmiştir.

Uygulama, 2023/2024 eğitim öğretim yılında İnönü TÖMER'de 03.01.2024-23.02.2024 tarihleri arasında A2 kurunda öğrenim gören 18 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Uygulamaya katılan öğrencilere öncelikle uygulama hakkında genel bilgilendirme yapılmış ve çalışmanın gönüllülük esasına dayalı olarak yürütüleceği belirtilmiştir. Araştırmanın uygulama süreci 8 haftalık zaman dilimini kapsamaktadır.

Uygulama belirtilen tarihler arasında -haftada 2 gün- İnönü Üniversitesi TÖMER’de, bizzat araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Araştırmacı, İnönü TÖMER’e her hafta birer gün arayla 2 gün giderek uygulamayı 8 haftada gerçekleştirmiştir. Araştırmacı, uygulamaya gittiği günlerde uygulamayı 2 ders saatinde gerçekleştirmiştir. Her ders saatinde 1 metin ve o metne ait soruların olduğu başarı testi katılımcılara uygulanmıştır. Uygulamanın ilk haftasında katılımcılara ilk gün uygulama ile ilgili genel bilgiler verilerek Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Metni ile Öğrenici Profili Anketi dağıtılmıştır. Uygulamanın ikinci gününde ise pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı, uygulamanın son haftasına kadar her hafta önce özgün metinleri, özgün metni uyguladığı haftayı takip eden haftalarda ise aynı metnin uyarlanmış hâlini katılımcılara uygulamıştır. Ayrıca her hafta hem özgün hem de uyarlama metinlerden sonra katılımcılara başarı testleri uygulanmıştır. Uygulamanın son haftasında ise uygulamaya katılmayan öğrencilerin eksiklikleri tamamlanarak uygulama tamamlanmıştır.

Tablo 2. 6: Uygulamanın İş Akış Takvimi

Uygulama Haftası	Uygulama Tarihi	Uygulama Saati	Uygulamada Yapılan İşlem
1. Hafta	04.01.2024	13.00-13.45	Katılımcılara uygulama hakkında bilgi verildi.
		13.55-14.40	Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu
	05.01.2024	13.00-13.45	Öğrenici Profili Anketi
		13.55-14.40	Pilot uygulama yapıldı.
2. Hafta (Özgün Metin-Başarı Testi)	09.01.2024	13.00-13.45	Tutsağı Olan Papağanın Ticarete Giderken Hindistan’daki Papağanlara Kendisiyle Haber Gönderdiği Tacirin Hikâyesi
		13.55-14.40	Kurtla Tilkinin Aslanın Yanında Ava Gitmeleri
	11.01.2024	13.00-13.45	Sağırın Hasta Komşusunu Ziyarete Gitmesi
		13.55-14.40	Uyurken Ağzına Yılan Giren Adama Bir Beyin Eziyet Etmesi
3. Hafta (Uyarlanmış Metin-Başarı Testi)	16.01.2024	13.00-13.45	Tüccar ile Papağanın Hikâyesi
		13.55-14.40	Kurtla Tilkinin Aslanın Yanında Ava Gitmeleri
	18.01.2024	13.00-13.45	Sağırın Hasta Komşusunu Ziyarete Gitmesi
		13.55-14.40	Beyin Bir Yolcuya Yardım Etmesi
4. Hafta (Özgün Metin-Başarı Testi)	23.01.2024	13.00-13.45	Ayının Dostluğuna ve Vefasına Güvenmek
		13.55-14.40	Meyvesini Yiyenin Ölümsüzleştiği Bir Ağacı Arayış
	25.01.2024	13.00-13.45	Donmuş Ejderhayı Ölü Sanıp İplerle Bağlayarak Bağdat’a Getiren Yılan Avcısının Öyküsü
		13.55-14.40	Şair ve Ona Caize Veren Padişah ile Caizeyi Artıran Ebu-l Hasan Adlı Vezirin Hikâyesi
5. Hafta (Uyarlanmış Metin-Başarı Testi)	30.01.2024	13.00-13.45	Ayının Dostluğuna ve Vefasına Güvenmek
		13.55-14.40	Ölümsüzlük Ağacını Arayış
	01.02.2024	13.00-13.45	Yılan Avcısının Öyküsü
		13.55-14.40	Şair, Padişah ve Vezirin Hikâyesi

Tablo 2. 6: Uygulamanın İş Akış Takvimi (Devamı)

6. Hafta (Özgün Metin-Başarı Testi)	06.02.2024	13.00-13.45	Şehzade ile Büyücü Kadının Hikâyesi
		13.55-14.40	Ayaz'ın Çarığı ile Postunu Sarayda Bir Odada Saklaması
	08.02.2024	13.00-13.45	Tabibin Kendisinde Sağlıktan Yana Umut Görmediği Hastanın Hikâyesi
		13.55-14.40	Rüyasında Hazine Gören Adamın Hikâyesi
7. Hafta (Uyarlanmış Metin-Başarı Testi)	13.02.2024	13.00-13.45	Şehzade ile Büyücü Kadının Hikâyesi
		13.55-14.40	Ayaz'ın Çarığı ile Postunu Sarayda Bir Odada Saklaması
	15.02.2024	13.00-13.45	Hasta Adam, Sufi ve Kadı
		13.55-14.40	Rüyasında Hazine Gören Adamın Hikâyesi
8. Hafta	20.02.2024	13.00-13.45	Eksik evrakların tamamlanması
		13.55-14.40	Eksik evrakların tamamlanması
	22.02.2022	13.00-13.45	Eksik evrakların tamamlanması
		13.55-14.40	Eksik evrakların tamamlanması

2.9. Araştırma Etiği

Bilimsel çalışmaların hazırlık aşamasından yayınlanmasına kadar geçen süreçte araştırmacıların uyması gereken birtakım kurallar, çeşitli yasal ve ahlaki ilkeler bulunmaktadır (Büyüköztürk, vd., 2021). Bu kural ve ilkelerin yerine getirilmesi bilimsel araştırmaların güvenilirliğine doğrudan etki etmektedir.

Bu araştırmada özgün metinlere yapılan uyarlama işleminin okuduğunu anlama başarısına etkisinin olup olmadığının tespiti amaçlanmıştır. Bu kapsamda 03.01.2024-23.02.2024 tarihleri arasında yapılacak uygulama için İnönü TÖMER'den 02.01.2024 tarihli ve E.43046 sayılı uygulama izni alınmıştır. Uygulama izni ekler bölümünde yer almaktadır. Uygulama yapılmadan önce katılımcılara, araştırmanın gönüllülük esasına dayalı olduğu ifade edilmiş olup katılımcı bilgilerinin gizliliği konusunda gerekli bilgilendirme yapılmıştır.

Ayrıca araştırmanın etik açıdan uygunluğunun değerlendirilmesi için Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi (EBYÜ) İnsan Araştırmaları Eğitim Bilimleri Etik Kurulu Başkanlığına başvurulmuştur. 29.12.2023 tarihli ve 14/10 sayılı Etik Kurul Onayı ekler bölümünde yer almaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma kapsamında elde edilen bulgular belirlenen alt problemler doğrultusunda sistematik olarak sunulmuştur. Elde edilen veriler SPSS 22.0 istatistik programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Özgün ve uyarlanmış metinlere ait başarı puanlarının karşılaştırılmasında bağımlı gruplar t testi kullanılmış, anlamlı farklılık bulunan karşılaştırmalar için Cohen's d etki büyüklüğü hesaplanmıştır

3. 1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın bu bölümünde “Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin ön test son test puanları arasında okuduğunu anlama seviyeleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yönelik bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 3. 1: Birinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçümler	Özgün Ort±SS	Uyarlanmış Ort±SS	N	t	p	Cohen's d
Hikâye 1	66.39±16.25	80.28±17.70	18	-4.452	0.000	1.049

Bağımlı Gruplar T-Testi

Tablo 3.1’de sunulan sonuçlara göre, Tutsağı Olan Papağanın Ticarete Giderken Hindistan’daki Papağanlara Kendisiyle Haber Gönderdiği Tacirin Hikâyesi adlı özgün metni anlama başarısı ($\bar{x}=66,39\pm 16,25$) ile Tüccar ile Papağanın Hikâyesi adlı uyarlanmış metni anlama başarısı ($\bar{x}=80,28\pm 17,70$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($t=-4,452$; $p<0,05$). Uyarlanmış metne ilişkin başarı puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiş olup, hesaplanan Cohen's $d=1,049$ değeri bu farkın büyük düzeyde bir etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, metnin uyarlanmış biçiminin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısını güçlü biçimde artırdığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3. 2: İkinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçümler	Özgün Ort±SS	Uyarlanmış Ort±SS	N	t	p	Cohen's d
Hikâye 2	60.28±17.02	78.61±15.03	18	-5.583	0.000	1.316

Tabloda yer alan bulgulara göre, Kurtla Tilkinin Aslanın Yanında Ava Gitmeleri adlı özgün metni anlama başarısı ($\bar{x}=60,28\pm 17,02$) ile aynı metnin uyarlanmış biçimini anlama başarısı ($\bar{x}=78,61\pm 15,03$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($t=-5,583$; $p<0,05$). Uyarlanmış metne ait başarı puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiş olup hesaplanan Cohen's $d=1,316$ değeri bu farkın büyük düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, metnin uyarlanmış biçiminin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısını belirgin biçimde artırdığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3. 3: Üçüncü Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçümler	Özgün Ort±SS	Uyarlanmış Ort±SS	N	t	p	Cohen's d
Hikâye 3	68.33±10.57	84.72±11.57	18	-7.831	0.000	1.846

Tablo 3.3 incelendiğinde, Sağırın Hasta Komşusunu Ziyarete Gitmesi adlı özgün metni anlama başarısı ($\bar{x}=68,33\pm 10,57$) ile aynı metnin uyarlanmış biçimini anlama başarısı ($\bar{x}=84,72\pm 11,57$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($t=-7,831$; $p<0,05$). Uyarlanmış metne ilişkin başarı puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiş olup, hesaplanan Cohen's $d=1,846$ değeri bu farkın çok büyük düzeyde bir etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, metnin uyarlanmış biçiminin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısını güçlü biçimde artırdığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3. 4: Dördüncü Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçümler	Özgün Ort±SS	Uyarlanmış Ort±SS	N	t	p	Cohen's d
Hikâye 4	75.28±10.64	89.72±9.47	18	-8.449	0.000	1.991

Tablo 3.4'te yer alan sonuçlara göre, Uyurken Ağzına Yılan Giren Adama Bir Beyin Eziyet Etmesi adlı özgün metni anlama başarısı ($\bar{x}=75,28\pm 10,64$) ile Beyin Bir Yolcuya Yardım Etmesi adlı uyarlanmış metni anlama başarısı ($\bar{x}=89,72\pm 9,47$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($t=-8,449$; $p<0,05$). Uyarlanmış metne

ilişkin başarı puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiş olup, hesaplanan Cohen's $d=1,991$ değeri bu farkın çok büyük düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, uyarlanmış metnin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısını son derece güçlü biçimde artırdığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3. 5: Beşinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçümler	Özgün Ort±SS	Uyarlanmış Ort±SS	N	t	p	Cohen's d
Hikâye 5	58.06±14.87	67.22±22.18	18	-3.766	0.002	0.888

Tabloda sunulan bulgulara göre, Ayının Dostluğuna ve Vefasına Güvenmek adlı özgün metni anlama başarısı ($\bar{x}=58,06\pm14,87$) ile aynı metnin uyarlanmış biçimini anlama başarısı ($\bar{x}=67,22\pm22,18$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($t=-3,766$; $p<0,05$). Uyarlanmış metne ilişkin başarı puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiş olup, hesaplanan Cohen's $d=0,888$ değeri bu farkın büyük düzeyde bir etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, metnin uyarlanmış biçiminin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısını anlamlı ve güçlü biçimde artırdığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3. 6: Altıncı Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçümler	Özgün Ort±SS	Uyarlanmış Ort±SS	N	t	p	Cohen's d
Hikâye 6	75.00±12.37	83.06±13.74	18	-5.300	0.000	1.249

Tablo 3.6'da yer alan bulgulara göre, Meyvesini Yiyenin Ölümsüzleştiği Ağacı Arayış adlı özgün metni anlama başarısı ($\bar{x}=75,00\pm12,37$) ile Ölümsüzlük Ağacını Arayış adlı uyarlanmış metni anlama başarısı ($\bar{x}=83,06\pm13,74$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($t=-5,300$; $p<0,05$). Uyarlanmış metne ilişkin başarı puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiş olup, hesaplanan Cohen's $d=1,249$ değeri bu farkın büyük düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, uyarlanmış metnin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısını belirgin ve güçlü biçimde artırdığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3. 7: Yedinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçümler	Özgün Ort±SS	Uyarlanmış Ort±SS	N	t	p	Cohen's d
Hikâye 7	68.61±14.73	77.50±17.59	18	-5.764	0.000	1.359

Tablo 3.7’de sunulan bulgulara göre, Donmuş Ejderhayı Ölü Sanıp İplerle Bağlayarak Bağdat’a Getiren Yılan Avcısının Öyküsü adlı özgün metni anlama başarısı ($\bar{x}=68,61\pm14,73$) ile Yılan Avcısının Öyküsü adlı uyarlanmış metni anlama başarısı ($\bar{x}=77,50\pm17,59$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($t=-5,764$; $p<0,05$). Uyarlanmış metne ilişkin başarı puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiş olup, hesaplanan Cohen’s $d=1,359$ değeri bu farkın büyük düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, uyarlanmış metnin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısını güçlü biçimde artırdığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3. 8: Sekizinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçümler	Özgün Ort±SS	Uyarlanmış Ort±SS	N	t	p	Cohen’s d
Hikâye 8	61.94±14.97	70.56±16.79	18	-5.536	0.000	1.305

Tablo 3.8’de yer alan bulgulara göre, Şair ve Ona Caize Veren Padişah ile Caizeyi Artıran Ebu-l Hasan adlı özgün metni anlama başarısı ($\bar{x}=61,94\pm14,97$) ile Şair, Padişah ve Vezirin Hikâyesi adlı uyarlanmış metni anlama başarısı ($\bar{x}=70,56\pm16,79$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($t=-5,536$; $p<0,05$). Uyarlanmış metne ilişkin başarı puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiş olup, hesaplanan Cohen’s $d=1,305$ değeri bu farkın büyük düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, metnin uyarlanmış biçiminin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısını güçlü biçimde artırdığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3. 9: Dokuzuncu Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçümler	Özgün Ort±SS	Uyarlanmış Ort±SS	N	t	p	Cohen’s d
Hikâye 9	56.94±12.14	67.22±14.78	18	-4.210	0.001	0.992

Tabloda sunulan bulgulara göre, Şehzade ile Büyücü Kadının Hikâyesi adlı özgün metni anlama başarısı ($\bar{x}=56,94\pm12,14$) ile aynı metnin uyarlanmış biçimini anlama başarısı ($\bar{x}=67,22\pm14,78$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($t=-4,210$; $p<0,05$). Uyarlanmış metne ilişkin başarı puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiş olup, hesaplanan Cohen’s $d=0,992$ değeri bu farkın büyük düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, uyarlanmış metnin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısını anlamlı ve güçlü biçimde artırdığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3. 10: Onuncu Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçümler	Özgün Ort±SS	Uyarlanmış Ort±SS	N	t	p	Cohen's d
Hikâye 10	69.17±11.28	78.89±14.51	18	-6.553	0.000	1.544

Tabloda yer alan bulgular incelendiğinde, Ayaz'ın Çarığı ile Postunu Sarayda Bir Odada Saklaması adlı özgün metni anlama başarısı ($\bar{x}=69,17\pm 11,28$) ile aynı metnin uyarlanmış biçimini anlama başarısı ($\bar{x}=78,89\pm 14,51$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($t=-6,553$; $p<0,05$). Uyarlanmış metne ilişkin başarı puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiş olup, hesaplanan Cohen's $d=1,544$ değeri bu farkın büyük düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, uyarlanmış metnin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısını güçlü ve belirgin biçimde artırdığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3. 11: On Birinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçümler	Özgün Ort±SS	Uyarlanmış Ort±SS	N	t	p	Cohen's d
Hikâye 11	79.72±13.23	88.33±14.25	18	-6.200	0.000	1.461

Tablo 3.11'de görüldüğü üzere, Tabibin Kendisinde Sağlıkta Yana Umut Görmediği Hastanın Hikâyesi adlı özgün metni anlama başarısı ($\bar{x}=79,72\pm 13,23$) ile Hasta Adam, Sufi ve Kadı adlı uyarlanmış metni anlama başarısı ($\bar{x}=88,33\pm 14,25$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($t=-6,200$; $p<0,05$). Uyarlanmış metne ilişkin başarı puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiş olup, hesaplanan Cohen's $d=1,461$ değeri bu farkın büyük düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, uyarlanmış metnin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısını güçlü biçimde artırdığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3. 12: On İkinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçümler	Özgün Ort±SS	Uyarlanmış Ort±SS	N	t	p	Cohen's d
Hikâye 12	77.78±14.47	85.00±13.93	18	-7.163	0.000	1.688

Tabloda yer alan bulgulara göre, Rüyasında Hazine Gören Adamın Hikâyesi adlı özgün metni anlama başarısı ($\bar{x}=77,78\pm 14,47$) ile aynı metnin uyarlanmış biçimini anlama başarısı ($\bar{x}=85,00\pm 13,93$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($t=-7,163$; $p<0,05$). Uyarlanmış metne ilişkin başarı puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiş olup, hesaplanan Cohen's $d=1,688$ değeri bu

farkın çok büyük düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, uyarlanmış metnin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısını oldukça güçlü biçimde artırdığını ortaya koymaktadır.

3. 2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın bu bölümünde “Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin ön test son test puanları arasında cinsiyet, ana dili ve eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yönelik bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 3. 13: Demografik Özelliklere Göre Birinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	n	Özgün	Uyarlanmış
Cinsiyet		Ort ± SS	Ort ± SS
Erkek	11	67.27±14.73	80.91±16.25
Kadın	7	65.00±19.58	79.29±21.10
MWU/Z=		34.500/-0.365	37.000/-0.137
p=		0.715	0.891
Dil Ailesi		Ort ± SS	Ort ± SS
Hami-Sami Dil Ailesi	9	57.78±12.28	77.78±16.98
Hint-Avrupa Dil Ailesi	6	79.17±15.30	87.50±12.55
Ural-Altay Dil Ailesi	2	75.00±7.07	90.00±7.07
$\chi^2_{kw} =$		6.852	1.999
p=		0.033	0.368
İleri Test (MWU)=		2>1 (p<0.05)	
Eğitim Durumu		Ort ± SS	Ort ± SS
Lisans	14	66.07±16.66	81.79±16.01
Yüksek Lisans	4	67.50±17.08	75.00±24.83
MWU/Z=		26.500/-0.160	25.000/-0.322
p=		0.873	0.748

Kruskal Wallis H-Testi, Mann Whitney U Testi

Tablo 3.13'te çalışma grubunun demografik özelliklerine göre Tutsağı Olan Papağanın Ticarete Giderken Hindistan'daki Papağanlara Kendisiyle Haber Gönderdiği Tacirin Hikâyesi adlı hikâyeye ait özgün ve uyarlanmış metinlerde okuduğunu anlama başarı puanlarının karşılaştırılması sunulmuştur. Cinsiyete göre yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, erkek ve kadın katılımcıların hem özgün hem de uyarlanmış metin başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>0,05). Dil ailesine göre gerçekleştirilen Kruskal Wallis H testi sonucunda, özgün metne ait başarı puanlarının dil ailesine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir ($\chi^2=6,852$;

$p < 0,05$). İleri analizde, Hint-Avrupa dil ailesine mensup katılımcıların özgün metin başarı puanlarının Hami-Sami dil ailesine mensup katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Buna karşılık, uyarlanmış metne ait başarı puanlarının dil ailesine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Eğitim durumuna göre yapılan karşılaştırmalarda ise katılımcıların hem özgün hem de uyarlanmış metin başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0,05$). Bu bulgular, birinci hikâyede uyarlanmış metnin okuduğunu anlama başarısının demografik değişkenlerden büyük ölçüde bağımsız olduğunu, özgün metinde ise dil ailesine bağlı farklılıkların ortaya çıkabildiğini göstermektedir.

Tablo 3. 14: Demografik Özelliklere Göre İkinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	n	Özgün	Uyarlanmış
Cinsiyet		Ort ± SS	Ort ± SS
Erkek	11	63.64±15.98	80.45±16.04
Kadın	7	55.00±18.48	75.71±13.97
MWU/Z=		27.000/-1.047	29.500/-0.825
p=		0.295	0.410
Dil Ailesi		Ort ± SS	Ort ± SS
Hami-Sami Dil Ailesi	9	56.11±17.10	76.11±17.28
Hint-Avrupa Dil Ailesi	6	70.00±14.14	86.67±11.26
Ural-Altay Dil Ailesi	2	57.50±24.75	72.50±10.61
$\chi^2_{kw} =$		2.296	3.466
p=		0.317	0.177
Eğitim Durumu		Ort ± SS	Ort ± SS
Lisans	14	60.00±16.29	78.57±15.37
Yüksek Lisans	4	61.25±22.13	78.75±16.01
MWU/Z=		27.500/-0.053	27.000/-0.107
p=		0.957	0.914

Kruskal Wallis H-Testi, Mann Whitney U Testi

Tablo 3.14'te çalışma grubunun demografik özelliklerine göre Kurtla Tilkinin Aslanın Yanında Ava Gitmeleri adlı metne ait özgün ve uyarlanmış metin okuduğunu anlama başarı puanlarının karşılaştırılması sunulmuştur. Cinsiyete göre yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, erkek ve kadın katılımcıların hem özgün hem de uyarlanmış hikâye başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0,05$). Dil ailesine göre gerçekleştirilen Kruskal Wallis H testi sonuçları incelendiğinde de katılımcıların hem özgün hem de uyarlanmış başarı puanlarının dil ailesine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmüştür ($p > 0,05$).

Eğitim durumuna göre yapılan karşılaştırmalarda da katılımcıların her iki hikâye türüne ilişkin başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Bu bulgular, ikinci hikâyeye ait özgün ve uyarlanmış metinlerde okuduğunu anlama başarısının cinsiyet, dil ailesi ve eğitim durumu değişkenlerinden bağımsız olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. 15: Demografik zelliklere Göre nc Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Demografik zellikler	n	zgn	Uyarlanmış
Cinsiyet		Ort $\pm$ SS	Ort $\pm$ SS
Erkek	11	65.00 $\pm$ 9.22	82.27 $\pm$ 12.52
Kadın	7	73.57 $\pm$ 11.07	88.57 $\pm$ 9.45
MWU/Z=		20.000/-1.702	27.000/-1.056
p=		0.089	0.291
Dil Ailesi		Ort $\pm$ SS	Ort $\pm$ SS
Hami-Sami Dil Ailesi	9	67.22 $\pm$ 13.49	82.78 $\pm$ 12.28
Hint-Avrupa Dil Ailesi	6	69.17 $\pm$ 8.61	86.67 $\pm$ 11.69
Ural-Altay Dil Ailesi	2	67.50 $\pm$ 3.54	92.50 $\pm$ 10.61
χ^2_{kw} =		0.343	1.361
p=		0.842	0.506
İleri Test (MWU)=			
Eğitim Durumu		Ort $\pm$ SS	Ort $\pm$ SS
Lisans	14	68.93 $\pm$ 11.63	86.79 $\pm$ 11.54
Yüksek Lisans	4	66.25 $\pm$ 6.29	77.50 $\pm$ 9.57
MWU/Z=		25.000/-0.324	14.000/-1.508
p=		0.746	0.132

Kruskal Wallis H-Testi, Mann Whitney U Testi

Tablo 3.15'ta çalışma grubunun demografik özelliklerine göre Sağırın Hasta Komşusunu Ziyarete Gitmesi adlı metne ait hem özgün hem de uyarlanmış metin okuduğunu anlama başarı puanlarının karşılaştırılması sunulmuştur. Cinsiyete göre yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, erkek ve kadın katılımcıların hem özgün hem de uyarlanmış hikâye başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Dil ailesine göre gerçekleştirilen Kruskal Wallis H testi sonuçları incelendiğinde, katılımcıların özgün ve uyarlanmış hikâye başarı puanlarının dil ailesine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Eğitim durumuna göre yapılan karşılaştırmalarda da katılımcıların her iki hikâye türüne ilişkin başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Bu

bulgular, üçüncü hikâyeye ait özgün ve uyarlanmış metinlerde okuduğunu anlama başarısının demografik değişkenlerden bağımsız olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. 16: Demografik Özelliklere Göre Dördüncü Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	n	Özgün	Uyarlanmış
Cinsiyet		Ort ± SS	Ort ± SS
Erkek	11	75.91±10.20	88.64±9.24
Kadın	7	74.29±12.05	91.43±10.29
MWU/Z=		36.000/-0.229	29.500/-0.833
p=		0.819	0.405
Dil Ailesi		Ort ± SS	Ort ± SS
Hami-Sami Dil Ailesi	9	71.67±7.50	88.89±9.61
Hint-Avrupa Dil Ailesi	6	84.17±7.36	93.33±7.53
Ural-Altay Dil Ailesi	2	75.00±14.14	92.50±3.54
χ^2_{kw} =		5.893	1.085
p=		0.053	0.581
İleri Test (MWU)=		2>1 (p<0.05)	
Eğitim Durumu		Ort ± SS	Ort ± SS
Lisans	14	77.50±10.14	91.43±8.64
Yüksek Lisans	4	67.50±9.57	83.75±11.09
MWU/Z=		13.000/-1.608	15.500/-1.357
p=		0.108	0.175

Kruskal Wallis H-Testi, Mann Whitney U Testi

Tablo 3.16’da çalışma grubunun demografik özelliklerine göre Uyarlanmış Metin Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması sunulmuştur. Cinsiyete göre yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, erkek ve kadın katılımcıların hem özgün hem de uyarlanmış hikâye başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Dil ailesine göre gerçekleştirilen Kruskal Wallis H testi sonucunda, dördüncü hikâyeye ait başarı puanlarının dil ailesine göre sınırdan anlamlılık düzeyine yakın farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($\chi^2=5,893$; $p=0,053$). İleri analizde, Hint-Avrupa dil ailesine mensup katılımcıların başarı puanlarının Hami-Sami dil ailesine mensup katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Buna karşılık, dördüncü hikâyeye ait başarı puanlarının dil ailesine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Eğitim durumuna göre yapılan karşılaştırmalarda ise katılımcıların hem özgün hem de uyarlanmış hikâye başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Bu bulgular, uyarlanmış

metnin okuduğunu anlama başarısının demografik değişkenlerden büyük ölçüde bağımsız olduğunu, özgün metinde ise dil ailesine bağlı sınırlı farklılıkların ortaya çıkabildiğini göstermektedir.

Tablo 3. 17: Demografik Özelliklere Göre Beşinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	n	Özgün	Uyarlanmış
Cinsiyet		Ort ± SS	Ort ± SS
Erkek	11	55.91±17.44	63.18±24.42
Kadın	7	61.43±9.88	73.57±17.96
MWU/Z=		25.500/-1.185	26.500/-1.102
p=		0.236	0.270
Dil Ailesi		Ort ± SS	Ort ± SS
Hami-Sami Dil Ailesi	9	52.22±16.42	58.33±19.53
Hint-Avrupa Dil Ailesi	6	63.33±12.52	76.67±22.29
Ural-Altay Dil Ailesi	2	70.00±7.07	90.00±7.07
$\chi^2_{KW} =$		4.332	4.110
p=		0.115	0.128
Eğitim Durumu		Ort ± SS	Ort ± SS
Lisans	14	57.14±16.02	65.71±22.18
Yüksek Lisans	4	61.25±11.09	72.50±24.66
MWU/Z=		22.000/-0.641	23.500/-0.485
p=		0.521	0.628

Kruskal Wallis H-Testi, Mann Whitney U Testi

Tablo 3.17’de çalışma grubunun demografik özelliklerine göre Ayının Dostluğuna ve Vefasına Güvenmek adlı metnin hem özgün hem de uyarlanmış metin okuduğunu anlama başarı puanlarının karşılaştırılması sunulmuştur. Cinsiyete göre yapılan Mann Whitney U testi sonuçları incelendiğinde, erkek ve kadın katılımcıların hem özgün hem de uyarlanmış hikâye başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Dil ailesine göre gerçekleştirilen Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre de katılımcıların özgün ve uyarlanmış hikâye başarı puanlarının dil ailesine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Eğitim durumuna göre yapılan karşılaştırmalarda ise katılımcıların hem özgün hem de uyarlanmış hikâye başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Bu bulgular, Ayının Dostluğuna ve Vefasına Güvenmek adlı hikâyeye ait özgün ve uyarlanmış metinlerde okuduğunu anlama başarısının cinsiyet, dil ailesi ve eğitim durumu değişkenlerinden bağımsız olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. 18: Demografik Özelliklere Göre Altıncı Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	n	Özgün	Uyarlanmış
Cinsiyet		Ort ± SS	Ort ± SS
Erkek	11	69.55±11.06	77.27±14.55
Kadın	7	83.57±9.45	92.14±4.88
MWU/Z=		12.500/-2.387	8.500/-2.781
p=		0.017	0.005
Dil Ailesi		Ort ± SS	Ort ± SS
Hami-Sami Dil Ailesi	9	70.00±12.50	77.22±16.98
Hint-Avrupa Dil Ailesi	6	80.83±11.58	88.33±6.83
Ural-Altay Dil Ailesi	2	82.50±10.61	92.50±3.54
χ^2_{kw} =		2.645	2.952
p=		0.266	0.229
Eğitim Durumu		Ort ± SS	Ort ± SS
Lisans	14	74.64±13.08	82.14±15.28
Yüksek Lisans	4	76.25±11.09	86.25±6.29
MWU/Z=		27.000/-0.108	27.500/-0.054
p=		0.914	0.957

Kruskal Wallis H-Testi, Mann Whitney U Testi

Tabloda, katılımcıların demografik özelliklerine göre Meyvesini Yiyenin Ölümsüzleştiği Ağacı Arayış adlı metne ait özgün ve uyarlanmış metin okuduğunu anlama başarı puanlarının karşılaştırılması sunulmuştur. Cinsiyete göre yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre hem özgün hikâye hem de uyarlanmış hikâye başarı puanlarının cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Kadın katılımcıların Meyvesini Yiyenin Ölümsüzleştiği Ağacı Aramak adlı özgün metinden aldıkları başarı puanlarının ($\bar{x}$ =83,57±9,45) aynı metnin uyarlanmış hâlden aldıkları ($\bar{x}$ =92,14±4,88) başarı puanlarına göre erkek katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir (sırasıyla $p<0,05$ ve $p<0,01$). Dil ailesine göre gerçekleştirilen Kruskal Wallis H testi sonuçları incelendiğinde, katılımcıların özgün ve uyarlanmış hikâye başarı puanlarının dil ailesine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Eğitim durumuna göre yapılan karşılaştırmalarda da katılımcıların her iki hikâye türüne ilişkin başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Bu bulgular, Meyvesini Yiyenin Ölümsüzleştiği Ağacı Arayış

adlı metne ait okuduğunu anlama başarısının cinsiyet değişkenine göre farklılaştığını, buna karşın dil ailesi ve eğitim durumu açısından anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır.

Tablo 3. 19: Demografik Özelliklere Göre Yedinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	n	Özgün	Uyarlanmış
Cinsiyet		Ort ± SS	Ort ± SS
Erkek	11	66.36±17.33	73.64±20.26
Kadın	7	72.14±9.51	83.57±11.07
MWU/Z=		30.500/-0.728	29.000/-0.878
p=		0.466	0.380
Dil Ailesi		Ort ± SS	Ort ± SS
Hami-Sami Dil Ailesi	9	64.44±16.09	72.22±19.54
Hint-Avrupa Dil Ailesi	6	77.50±12.94	87.50±14.05
Ural-Altay Dil Ailesi	2	60.00±0.00	67.50±10.61
χ^2_{kw} =		3.481	3.517
p=		0.175	0.172
Eğitim Durumu		Ort ± SS	Ort ± SS
Lisans	14	68.93±15.59	77.14±18.78
Yüksek Lisans	4	67.50±13.23	78.75±14.93
MWU/Z=		25.000/-0.320	27.500/-0.054
p=		0.749	0.957

Kruskal Wallis H-Testi, Mann Whitney U Testi

Tabloda, katılımcıların demografik özelliklerine göre Donmuş Ejderhayı Ölü Sanıp İplerle Bağlayarak Bağdat'a Getiren Yılan Avcısının Öyküsü adlı metne ait özgün ve uyarlanmış metin okuduğunu anlama başarı puanlarının karşılaştırılması sunulmuştur. Cinsiyete göre yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, erkek ve kadın katılımcıların hem özgün hem de uyarlanmış hikâye başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Dil ailesine göre gerçekleştirilen Kruskal Wallis H testi sonuçları incelendiğinde, katılımcıların özgün ve uyarlanmış hikâye başarı puanlarının dil ailesine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Eğitim durumuna göre yapılan karşılaştırmalarda da katılımcıların her iki hikâye türüne ilişkin başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Bu bulgular, Donmuş Ejderhayı Ölü Sanıp İplerle Bağlayarak Bağdat'a Getiren Yılan Avcısının Öyküsü adlı metne ait özgün ve uyarlanmış metinlerde

okuduğunu anlama başarısının cinsiyet, dil ailesi ve eğitim durumu değişkenlerinden bağımsız olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. 20: Demografik Özelliklere Göre Sekizinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	n	Özgün	Uyarlanmış
Cinsiyet		Ort ± SS	Ort ± SS
Erkek	11	62.73±15.55	70.91±19.47
Kadın	7	60.71±15.12	70.00±12.91
MWU/Z=		36.000/-0.228	35.500/-0.273
p=		0.820	0.785
Dil Ailesi		Ort ± SS	Ort ± SS
Hami-Sami Dil Ailesi	9	58.89±14.53	65.00±17.50
Hint-Avrupa Dil Ailesi	6	63.33±17.80	76.67±17.80
Ural-Altay Dil Ailesi	2	62.50±10.61	70.00±7.07
χ^2_{kw} =		0.503	1.262
p=		0.778	0.532
Eğitim Durumu		Ort ± SS	Ort ± SS
Lisans	14	60.36±14.47	67.86±16.61
Yüksek Lisans	4	67.50±17.56	80.00±15.81
MWU/Z=		20.500/-0.802	16.500/-1.229
p=		0.422	0.219

Kruskal Wallis H-Testi, Mann Whitney U Testi

Tabloda, katılımcıların demografik özelliklerine göre Şair ve Ona Caize Veren Padişah ile Caizeyi Artıran Ebu-l Hasan Adlı Vezirin Hikâyesi adlı metne ait hem özgün hem de uyarlanmış metin okuduğunu anlama başarı puanlarının karşılaştırılması sunulmuştur. Cinsiyete göre yapılan Mann Whitney U testi sonuçları incelendiğinde, erkek ve kadın katılımcıların hem özgün hem de uyarlanmış hikâye başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Dil ailesine göre gerçekleştirilen Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre de katılımcıların özgün ve uyarlanmış hikâye başarı puanlarının dil ailesine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Eğitim durumuna göre yapılan karşılaştırmalarda ise katılımcıların her iki hikâye türüne ilişkin başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Bu bulgular, Şair ve Ona Caize Veren Padişah ile Caizeyi Artıran Ebu-l Hasan Adlı Vezirin Hikâyesi'ne ait özgün ve uyarlanmış metinlerde okuduğunu anlama başarısının cinsiyet, dil ailesi ve eğitim durumu değişkenlerinden bağımsız olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. 21: Demografik Özelliklere Göre Dokuzuncu Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	n	Özgün	Uyarlanmış
Cinsiyet		Ort ± SS	Ort ± SS
Erkek	11	55.91±12.41	65.91±15.94
Kadın	7	58.57±12.49	69.29±13.67
MWU/Z=		33.500/-0.458	33.500/-0.464
p=		0.647	0.643
Dil Ailesi		Ort ± SS	Ort ± SS
Hami-Sami Dil Ailesi	9	55.00±10.31	64.44±18.11
Hint-Avrupa Dil Ailesi	6	56.67±11.69	70.83±9.17
Ural-Altay Dil Ailesi	2	75.00±0.00	77.50±3.54
χ^2_{KW} =		4.540	1.142
p=		0.103	0.565
Eğitim Durumu		Ort ± SS	Ort ± SS
Lisans	14	55.71±10.89	67.14±15.28
Yüksek Lisans	4	61.25±17.02	67.50±15.00
MWU/Z=		21.000/-0.752	27.500/-0.054
p=		0.452	0.957

Kruskal Wallis H-Testi, Mann Whitney U Testi

Tablo 3.21’de katılımcıların demografik özelliklerine göre Şehzade ile Büyücü Kadının Hikâyesi adlı metne ait hem özgün hem de uyarlanmış metin okuduğunu anlama başarı puanlarının karşılaştırılması sunulmuştur. Buna bağlı olarak cinsiyete göre yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, erkek ve kadın katılımcıların hem özgün metin hem de uyarlanmış metin hikâye başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Yine dil ailesine göre gerçekleştirilen Kruskal Wallis H testi sonuçları incelendiğinde, katılımcıların özgün metin ve uyarlanmış metin hikâye başarı puanlarının dil ailesine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Eğitim durumuna göre yapılan karşılaştırmalarda da katılımcıların her iki hikâye türüne ilişkin başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Bu bulgular, Şehzade ile Büyücü Kadının Hikâyesi adlı metne ait özgün ve uyarlanmış metinlerde okuduğunu anlama başarısının cinsiyet, dil ailesi ve eğitim durumu değişkenlerinden bağımsız olduğunu göstermektedir. Yani başka bir ifadeyle cinsiyet, dil ailesi ve eğitim durumunun katılımcıların başarı puanları üzerinde kayda değer bir etkisinin bulunmadığı söylenebilir.

Tablo 3. 22: Demografik Özelliklere Göre Onuncu Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	n	Özgün	Uyarlanmış
Cinsiyet		Ort ± SS	Ort ± SS
Erkek	11	66.36±11.64	76.36±14.33
Kadın	7	73.57±9.88	82.86±14.96
MWU/Z=		25.000/-1.234	29.500/-0.823
p=		0.217	0.411
Dil Ailesi		Ort ± SS	Ort ± SS
Hami-Sami Dil Ailesi	9	70.00±13.23	76.67±17.14
Hint-Avrupa Dil Ailesi	6	67.50±11.73	78.33±12.11
Ural-Altay Dil Ailesi	2	70.00±7.07	90.00±14.14
χ^2_{KW} =		0.126	1.164
p=		0.939	0.559
Eğitim Durumu		Ort ± SS	Ort ± SS
Lisans	14	70.00±11.60	78.21±14.49
Yüksek Lisans	4	66.25±11.09	81.25±16.52
MWU/Z=		23.500/-0.482	24.500/-0.375
p=		0.630	0.708

Kruskal Wallis H-Testi, Mann Whitney U Testi

Tablo 3.22’de katılımcıların demografik özelliklerine göre onuncu hikâyeye ait hem özgün hem de uyarlanmış metin okuduğunu anlama başarı puanlarının karşılaştırılması sunulmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda cinsiyete göre yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, erkek ve kadın katılımcıların hem özgün hem de uyarlanmış hikâye başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Dil ailesine göre gerçekleştirilen Kruskal Wallis H testi sonuçları incelendiğinde, katılımcıların özgün ve uyarlanmış hikâye başarı puanlarının dil ailesine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Eğitim durumuna göre yapılan karşılaştırmalarda da yine katılımcıların özgün ve uyarlanmış hikâye türüne ilişkin başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Tablodaki bulgulara göre hem özgün metin hem de uyarlanmış metin okuduğunu anlama başarısının cinsiyet, dil ailesi ve eğitim durumu değişkenlerinden bağımsız olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlara göre katılımcıların başarı puanları üzerinde cinsiyet, dil ailesi ve eğitim durumunun kayda değer bir etkisinin bulunmadığı söylenebilir.

Tablo 3. 23: Demografik Özelliklere Göre On Birinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	n	Özgün	Uyarlanmış
Cinsiyet		Ort ± SS	Ort ± SS
Erkek	11	74.55±13.69	84.55±16.65
Kadın	7	87.86±7.56	94.29±6.73
MWU/Z=		12.000/-2.433	24.500/-1.298
p=		0.015	0.194
Dil Ailesi		Ort ± SS	Ort ± SS
Hami-Sami Dil Ailesi	9	76.67±17.50	85.56±17.76
Hint-Avrupa Dil Ailesi	6	81.67±7.53	90.00±11.40
Ural-Altay Dil Ailesi	2	85.00±7.07	97.50±3.54
χ^2_{KW} =		0.668	1.066
p=		0.716	0.587
Eğitim Durumu		Ort ± SS	Ort ± SS
Lisans	14	78.93±14.44	88.21±14.76
Yüksek Lisans	4	82.50±8.66	88.75±14.36
MWU/Z=		24.000/-0.431	27.000/-0.109
p=		0.667	0.913

Kruskal Wallis H-Testi, Mann Whitney U Testi

Tabloda, katılımcıların demografik özelliklerine göre hem özgün hem de uyarlanmış metin okuduğunu anlama başarı puanlarının karşılaştırılması sunulmuştur. Cinsiyete göre yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, özgün hikâyede başarı puanlarının cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür ($Z=-2,433$; $p<0,05$). Buna göre kadın katılımcıların özgün hikâye başarı puanlarının ($\bar{x}=87,86\pm7,56$), erkek katılımcılara göre ($\bar{x}=74,55\pm13,69$) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşın, on birinci hikâyenin uyarlanmış başarı puanlarının cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Dil ailesine göre gerçekleştirilen Kruskal Wallis H testi sonuçları incelendiğinde, katılımcıların hem özgün hem de uyarlanmış hikâye başarı puanlarının dil ailesine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Eğitim durumuna göre yapılan karşılaştırmalarda da katılımcıların her iki hikâye türüne ilişkin başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Bu bulgular, on birinci özgün metin için cinsiyet değişkeninin belirleyici olabildiğini, uyarlanmış metinde ise okuduğunu anlama başarısının demografik değişkenlerden büyük ölçüde bağımsız olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. 24: Demografik Özelliklere Göre On İkinci Hikâyeye Ait Okuduğunu Anlama Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Demografik Özellikler	n	Özgün	Uyarlanmış
Cinsiyet		Ort ± SS	Ort ± SS
Erkek	11	74.55±11.50	83.18±12.51
Kadın	7	82.86±18.00	87.86±16.55
MWU/Z=		23.500/-1.367	29.500/-0.836
p=		0.172	0.403
Dil Ailesi		Ort ± SS	Ort ± SS
Hami-Sami Dil Ailesi	9	75.00±12.25	82.78±12.78
Hint-Avrupa Dil Ailesi	6	82.50±16.36	89.17±15.63
Ural-Altay Dil Ailesi	2	87.50±10.61	92.50±10.61
χ^2_{kw} =		1.893	1.556
p=		0.388	0.459
Eğitim Durumu		Ort ± SS	Ort ± SS
Lisans	14	80.00±12.86	86.79±12.34
Yüksek Lisans	4	70.00±19.15	78.75±19.31
MWU/Z=		16.500/-1.229	20.500/-0.817
p=		0.219	0.414

Kruskal Wallis H-Testi, Mann Whitney U Testi

Tabloda, katılımcıların demografik özelliklerine göre Rüyasında Hazine Gören Adamın Hikâyesi adlı metne ait hem özgün hem de uyarlanmış metin okuduğunu anlama başarı puanlarının karşılaştırılması sunulmuştur. Cinsiyete göre yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, erkek ve kadın katılımcıların hem özgün hem de uyarlanmış hikâye başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Dil ailesine göre gerçekleştirilen Kruskal Wallis H testi sonuçları incelendiğinde, katılımcıların özgün ve uyarlanmış hikâye başarı puanlarının dil ailesine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Eğitim durumuna göre yapılan karşılaştırmalarda da katılımcıların her iki hikâye türüne ilişkin başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Bu bulgular, on ikinci hikâyede özgün ve uyarlanmış metinlerde okuduğunu anlama başarısının cinsiyet, dil ailesi ve eğitim durumu değişkenlerinden bağımsız olduğunu göstermektedir.

3. 3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın bu bölümünde “Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin uyarlanmış metinlere ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusuna yönelik bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 3. 25: Uyarlanmış Metinlere Dair Öğrenci Görüşleri

Kod	Frekans	%
Basit, kolay ve anlaşılır	7	%43,7
Bilmediğim kelime yok	5	%31,2
Seviyeme uygun	4	%25
Toplam	16	%100

Tablo 3.25’e bakıldığında katılımcıların uyarlanmış metinlere yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Tabloya göre katılımcıların %43,7’si uyarlanmış metinleri özgün hâllerine nazaran daha kolay ve anlaşılır olarak değerlendirmiştir. Ö3 bu durum hakkında “*Uyarlanmış metinler daha basit ve anlaşılırdı, bu yüzden okurken zorlanmadım.*” şeklinde ifade ederken Ö8 ise “*Özgün metinleri anlamadım. Ama uyarlanmış metinleri biraz daha kolay anladım.*” şeklinde ifade etmiştir. Öte yandan katılımcıların %31,2’si ise uyarlanmış metinlerde bilmediği kelime sayısının olmadığını dile getirmiştir. Bu durumu Ö4 “*Okuduğum metinler diğerlerine göre daha kolay metinlerdi. Bilmediğim kelime neredeyse yok.*” şeklinde ifade etmiştir. Ö1 ise bu durumu “*Orijinal metinlerde geçen deyimleri anlamadım. Ancak sadeleştirilmiş metinlerde anlamadığım çok deyim yoktu.*” şeklinde ifade etmiştir. Katılımcıların %25’inin ise uyarlanmış metinlerin seviyesini kendi seviyelerine uygun olarak değerlendirdiği tespit edilmiştir. Ö6 bu durumu “*Metinleri okuyup anlamakta zorlandım. Seviyemin üzerinde olduğunu düşünüyorum.*” şeklinde ifade ederken Ö5 ise “*Özgün metinlere göre diğer metinleri daha rahat okuyup anladım.*” şeklinde belirtmiştir.

Öğrencilerin uyarlanmış hikâyelerle ilgili görüşleri değerlendirildiğinde öğrencilerin uyarlanmış hikâyeleri özgün hâllerine kıyasla daha kolay ve anlaşılır bulmuştur. Söz varlığı açısından da bilmedikleri kelime ve deyim neredeyse hiç

olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcıların çoğu uyarlanmış hikâyeleri kendi seviyelerine uygun olarak değerlendirmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Ayrıca çalışmanın sonunda bu alanda çalışma yapmayı düşünen araştırmacılara çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

4. 1. Birinci Alt Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin ön test son test puanları arasında okuduğunu anlama seviyeleri açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna dair elde edilen bulgular istatistiksel olarak uyarlanmış metinler lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir. Sonuçlar değerlendirildiğinde öğrencilerin uyarlanmış metinlerden aldıkları başarı puanları, özgün metinlerden aldıkları puanlardan çok daha yüksektir. Bu sonuçlar, uyarlanmış metinlerin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısını güçlü bir biçimde arttırdığını göstermektedir. İstatistiksel veriler de bu yargıyı güçlü bir şekilde desteklenmektedir. Ayrıca hesaplanan Cohen’s d değerleri öğrencilerin anlama seviyeleri arasındaki farkın uyarlanmış metinler lehine yüksek düzeyde bir etki büyüklüğüne sahip olduğunu göstermektedir.

Literatür incelendiğinde, bu sonuçların pek çok akademik çalışma tarafından da ortaya konulduğunu göstermektedir. Mevcut çalışmada ulaşılan en önemli sonuç, uyarlama metinlerin okuduğunu anlama başarısına yüksek düzeyde etkilediği yönündedir. Gür’ün (2024) yapmış olduğu çalışma da mevcut çalışma ile benzer sonuçları içermektedir. Gür, Mavisel Yener’in “Tırtıl Teyze” adlı öyküsünü A2 seviyesine uyarladığı çalışmasında gönüllü 17 öğrenciyle uygulama yapmış ve uygulama sonucunda uyarlanmış metnin özgün metne göre okuma hızını arttırdığı ve metnin kavranabilirliğini arttığı sonucuna ulaşmıştır. Yıldız (2024) Muallim Naci’nin “Ömer’in Çocukluğu” adlı hikâyesini B1 seviyesine uyarladığı çalışmasında yine benzer bir sonuca ulaşmıştır. Yarı deneysel modelin kullanıldığı çalışmada deney

grubuna uyarlanmış metinler, kontrol grubuna ise özgün metinler okutularak öğrencilerin metinlerin sonundaki okuduğunu anlamaya yönelik soruları cevaplandırmaları istenmiştir. Öğrencilerin test sonucunda aldığı puanlar analiz edildiğinde uyarlanmış metinleri okuyan deney grubunun özgün metinleri okuyan kontrol grubundan daha başarılı sonuçlar elde ettiği görülmüştür. Deney grubundaki öğrencilerin not ortalaması 74,1 iken, kontrol grubundaki öğrencilerin not ortalaması 52, 5 olarak tespit edilmiş ve sonuç istatistiksel olarak $p < 0,05$ düzeyinde deney grubunun lehine anlamlı olarak sonuçlanmıştır. Aytan vd.nin (2021) yapmış oldukları çalışmada, Suat Turgut'un Nasrettin Hoca Fıkraları adlı kitabında yer alan iki fıkraya uyarlanmış ve B1 seviyesinde öğrenim gören iki gruba uygulanmıştır. Uygulama sonucunda okuduğunu anlama sınavından elde edilen puanların anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Binzet'in (2024) yapmış olduğu çalışma da mevcut çalışma ile benzer sonuçlara ulaşmıştır. A2 seviyesine uyarladığı "Erik Çekirdekleri" öyküsünün uygulamasında uygulamaya katılan 12 öğrenciden 10'unun uyarlanmış metinlerden daha yüksek puanlar aldığı tespit edilmiştir. Aritmetik ortalamaya bakıldığında ise uyarlanmış metindeki ortalamanın %80, özgün metinde ise %63 olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar uyarlanmış metinlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrencileri tarafından daha kolay kavrandığını göstermektedir. Beler (2023) de Saik Faik Abasıyanık'ın hikâyelerini uyarladıktan sonra 5 öğrenci ile uygulama yapmış ve uygulama sonucunda öğrencilerin uyarlanmış metinleri hem daha hızlı hem de daha kolay anladıklarını gözlemlemiştir.

Özcan (2022) da uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlamaya etkisinin olup olmadığının tespitini amaçladığı çalışmada uyarlanmış metinlerin özgün hâllerine oranla daha kolay anlaşıldığını tespit etmiştir. Öğrencilerin uyarlanmış metinlerden daha yüksek puanlar aldığı tespit edilirken çalışma grubunun metinlerin özgün hâllerinden daha düşük puanlar aldıkları görülmektedir. Kaya da (2022) çalışmada Türk edebiyatının önemli yazarlarının denemelerini incelemiş ve dört denemeyi B1 seviyesine uyarlamıştır. Daha sonra özgün ve uyarlanmış metinleri okuyan öğrencilerin; metni okuma, anlama ve yorumlamadaki zayıf ve güçlü yönleri tespit etmek amacıyla farklı soru türlerinden oluşan bir sınav hazırlayarak cevaplandırmalarını istemiştir. 16 öğrenci ile yapılan uygulama sonucunda uyarlanmış metnin anlaşılabilirliğinin özgün metne göre daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır. Işık'ın (2022)

çalışmasında ise Mustafa Kutlu'nun "Rüzgârın Oğlu" adlı hikâyesi metin değiştirim teknikleri kullanılarak A2 seviyesine uyarlanmıştır. Çalışma sonrasında öğrencilerin değiştirilmiş metni anlamaya yönelik okuma anlama testinden aldıkları puanlar değerlendirildiğinde, öğrencilerin değiştirilmiş metni büyük oranda anladığı sonucuna varılmıştır. Ahmet'in (2021) yapmış olduğu çalışmada da uyarlama çalışmasının öğrencilerin okuduğunu anlama seviyesine olumlu katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Mevcut çalışmanın amaçlarından biri de Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde okuma materyali eksikliğinin giderilmesine yardımcı olmaktır. Literatüre bakıldığında uyarlanmış metinlerin üretilmesinin bir sebebi de mevcut çalışmada da dile getirilen yardımcı okuma materyali eksikliğinin giderilmesine katkı sağlamaktır. Son yıllarda özellikle ders kitaplarının yanında hedef kitlenin dil düzeyine göre uyarlanmış okuma kitaplarının olduğu görülmektedir (Ahmet, 2021). Okuma kitapları, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin okuma becerilerini pekiştirmektedir (Gün ve Şimşek, 2017). Özdemir ve Eroğlu (2022) yapmış oldukları çalışmada hedef öğrenci kitlesinin dil seviyesine uyarlanmış metinlerin okuma süreçlerine katkı sağlayan önemli bir kaynak olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin dil seviyelerine göre uyarlanmış metinlerin kullanılması onların metni daha rahat anlamalarını sağlamakta ve dersi takip etmekte işlerini kolaylaştırmaktadır (Yıldız, 2024). Yine çalışmada ulaşılan sonuçlardan biri de Türk edebiyatının önemli eserlerinin uyarlanmasının okuma becerisini geliştirmesinin yanı sıra Türk kültürünün tanıtılmasına da katkı sunmasıdır. Gürler (2017) de yapmış olduğu çalışmada mevcut çalışma ile benzer bir sonuca ulaşmıştır. Türk dilini ve kültürünü yansıtan edebî eserlerin sadeleştirilerek yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin kullanımına sunulması gerektiğini belirtmiştir. Beler de (2023) çalışmasında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sadeleştirilmiş metinler aracılığıyla öğrencilerin hem okuma anlama becerisinin geliştirebileceğini hem de Türk kültürünün tanıtılabileceğini belirtmiştir. Yine Ghaffarı (2020) de yapmış olduğu çalışmada A2 ve B1 seviyesine uyarladığı metinleri 2 gruba uygulamış ve uygulama sonucunda her iki gruptaki öğrencilerin uyarlanmış metinlerden oluşan soruları daha kolay çözdükleri ve daha başarılı olduklarını tespit etmiş ve bu doğrultuda uyarlanmış metinlerin öğrenciler tarafından daha anlaşılır bulunduğu sonucuna ulaşmıştır.

Literatürde yer alan bütün bu çalışmalar mevcut çalışma ile aynı doğrultuda sonuçlar tespit etmiş ve uyarlanmış metinlerin özgün hâllerine göre daha kolay ve

anlaşılır olduğu tezini güçlendirmiştir. Yapılan uygulamalar da bu bulguyu istatistiksel olarak desteklemektedir. Ayrıca bu çalışmaların bir taraftan eksikliği hissedilen okuma metni ihtiyacını azaltırken diğer taraftan da öğrencilerin Türk kültürünü tanımasına olanak sağlamaktadır.

4.2. İkinci Alt Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin ön test son test puanları arasında cinsiyet, ana dili ve eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusundan elde edilen sonuçlar ise şu şekildedir.

Cinsiyet durumuna göre yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre uygulaması yapılan hikâyelerden sadece altıncı ve on birinci hikâyelerde cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşma tespit edilmiştir. Altıncı hikâyede kadın katılımcıların özgün metin ve uyarlanmış metin başarı puanlarının erkek katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. On birinci hikâyede ise cinsiyete göre kadın katılımcıların sadece özgün metin başarı puanlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Diğer hikâyelerde ise cinsiyete göre yapılan Mann Whitney U testi sonuçlarına göre erkek ve kadın katılımcıların hem özgün metin hem de uyarlanmış metin başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuçlar uyarlanmış ve özgün metinlerde okuduğunu anlama başarısının cinsiyet değişkeninden büyük oranda bağımsız olduğunu göstermektedir. Ana dili değişkenine göre gerçekleştirilen Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre de uygulaması yapılan hikâyelerden sadece birinci ve dördüncü özgün hikâyelerde sınırlı anlamlılık düzeyine yakın farklılık tespit edilmesine rağmen istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir. İleri analizde Hint-Avrupa dil ailesine mensup katılımcıların başarı puanlarının Hami-Sami dil ailesine mensup katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ancak uygulaması yapılan diğer hikâyelerde ise hem özgün hem de uyarlanmış hikâye başarı puanlarında anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Bu sonuçlar, ana dili değişkeninin uyarlanmış ve özgün başarı puanları üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Eğitim durumu değişkenine göre yapılan karşılaştırmalarda ise manzum hikâyelerin hiçbirinde hem özgün hem de uyarlanmış metin başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır.

İkinci alt probleme ait sonuçlar da literatürdeki ilgili çalışmalarda ulaşılan sonuçlarla ağırlıklı olarak örtüşmektedir. Başkapan'ın (2023) yapmış olduğu çalışmada “Hasan Boğuldu” hikâyesi A2 seviyesine uyarlanmış ve akabinde İstanbul'da bir dil merkezinde A2 seviyesinde öğrenim gören iki farklı gruba uygulanmıştır. Uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlama başarısına etkisinin araştırıldığı çalışmada uyarlanmış metni okuyan öğrencilerin özgün metni okuyan öğrencilere göre daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Çalışmada ayrıca anlama başarısının; cinsiyet, yaş eğitim durumu gibi değişkenlerden etkilenip etkilenmediği de araştırılmış ve çalışma neticesinde bu değişkenlerin okuduğunu anlamaya herhangi bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Bilgiç'in (2021) çalışmasında Tarık Buğra'nın “Hayat Böyledir İşte” adlı hikâyesi metin değiştirim teknikleri kullanarak A2 seviyesine uyarlanmıştır. Son test kontrol gruplu deneysel modelin kullanıldığı çalışmada, A2 seviyesindeki 15 öğrenciye uyarlanmış metin 15 öğrenciye ise özgün metinler okutulmuş ve akabinde okuduğunu anlamaya yönelik soruları yanıtlamaları istenmiştir. Yapılan uygulamada öğrencilerin aldıkları puanlar SPSS programı ile analiz edilmiş ve yaş, cinsiyet, ana dili ve milliyet değişkenlerine göre karşılaştırılmıştır. Alınan sonuçlarda uyarlanmış metinleri okuyan deney grubunun daha yüksek puanlar aldığı tespit edilmiştir. Deney grubunun ortalaması 62,47 iken özgün metinleri okuyan kontrol grubunun ortalaması 54'te kalmıştır. Sonuçlar cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ise her iki grupta da kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha başarılı oldukları görülmüştür. Ana dili değişkenine göre yapılan analizlerde ise Arapça-Farsça dil grubu öğrencileri Avrupa-Asya dil grubu öğrencilerinden daha başarılı tespit edilmiştir.

Demirel (2019) uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlama başarısına etkisini tespit etmeyi amaçladığı çalışmada bir öyküyü A2 seviyesine bir öyküyü ise B1 seviyesine uyarlamıştır. B1 seviyesine uyarlanan öykünün uygulamasının yapıldığı çalışma sonucunda uyarlanmış metni okuyan grubun özgün metni okuyan gruba göre daha başarılı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bu çalışmada cinsiyet, yaş ve milliyet değişkenleri bağlamında elde edilen sonuçlar mevcut çalışmayla paralellik göstermektedir. İpek'in (2018) de yapmış olduğu çalışma sonucunda elde ettiği bulgular da mevcut çalışmayla benzer şekilde sadeleştirilmiş metinlerin özgün metinlere göre öğrencilerin okuma anlama seviyelerini arttırdığı yönündedir. İpek'in (2018) de yapmış

olduğu çalışma da cinsiyet değişkenine göre erkek öğrenciler ile kız öğrenciler arasında okuduğunu anlama seviyeleri bakımından anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Mevcut çalışmada ise sadece iki metinde sınırlı düzeyde kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha başarılı olduğu tespit edilmiş kalan on metinde anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Literatürdeki bu sonuçlar değerlendirildiğinde okuduğunu anlama başarısının cinsiyet, dil ve eğitim düzeyi değişkenlerinden büyük oranda bağımsız olduğunu göstermektedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin özgün ve uyarlanmış metinlere ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusundan elde edilen sonuçlar ise şu şekildedir.

Uygulamaya katılan 8 öğrenci ile gönüllülük esasları çerçevesinde görüşme yapılarak uyarlama hikâyeler hakkındaki görüşleri alınmıştır. Görüşme sonucunda elde edilen veriler içerik analiziyle değerlendirilerek birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan birincisi yapılan uyarlama çalışmasının hikâyelerin öğrenciler tarafından anlaşılabilirliğini arttırdığı yönündedir. Öğrenciler uyarlanmış hikâyeleri özgün hâllerine göre çok daha kolay anladıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerden elde edilen verilerden ulaşılan bir başka sonuç da uyarlanmış hikâyelerde bilinmeyen kelime ve söz öbeğinin olmadığı şeklindedir. Öğrenci görüşleri doğrultusunda öğrencilerin uyarlanmış hikâyeleri seviyelerine daha uygun buldukları da tespit edilen diğer bir sonuçtur.

Literatür incelendiğinde bu sonuçların ilgili araştırma sonuçlarıyla örtüştüğünü göstermektedir. Bilgiç (2021) yapmış olduğu çalışmada A2 seviyesine uyarladığı hikâye ile ilgili olarak 3 öğrenci ile görüşme yapmış ve görüşmeler neticesinde sadeleştirilmiş metnin anlamı daha anlaşılır kıldığını tespit etmiştir. Işık (2022) da yapmış olduğu çalışmada benzer sonuçlara ulaşmıştır. Işık (2022) Mustafa Kutlu'nun bir hikâyesini A2 seviyesine uyarlamış ve daha sonra 13 öğrencinin uyarlanmış metne yönelik görüşlerini almıştır. Çalışma sonucunda öğrenenlerin değiştirilmiş metni düzeylerine uygun buldukları sonucuna ulaşmıştır. Süner (2018) de çalışmasında mevcut çalışma ile benzer sonuçlara ulaşmıştır. Okuduğu metin ile ilgili olarak düşüncelerini belirttiği evet-hayır

değerlendirmesinde öğrenciler özgün metinlerde bilmedikleri kelime ve dil bilgisi yapısının çok olmasının metni anlamamalarına sebep olduğunu belirtmişlerdir. Asaroğlu (2023) de yapmış olduğu çalışmada Ahmet Ümit'in altı masalını B1 düzeyine uyarlamış, ardından çalışmaya katılan öğrenenlerden hazırlanan metnin B1 düzeyde yeterliliğine ilişkin bir anket uygulamıştır. Çalışma neticesinde öğrenenlerin %81'i uyarlanmış metnin gramer yapılarının kendi seviyelerine uygun bulmuştur. Yine katılımcıların %52,4'ü ilgili masalın kelimeler açısından kendi seviyelerine uygun bulmuştur. Burak (2024) da benzer bir sonuca ulaşmış ve hem katılımcıların hem de araştırmacının görüşleri doğrultusunda uyarlanmış metinlerin etkileşimli okuma yöntemiyle okunmasıyla öğrencilere çok yönlü katkılar sağladığını tespit etmiştir.

Bu bölümde öğrencilerin uyarlanmış metinler hakkındaki görüşleri değerlendirildiğinde öğrencilerin büyük bölümünün uyarlanmış metinlerin daha kolay ve anlaşılır olduğunu belirttiği görülmektedir. Ayrıca uyarlanmış metinlerin söz varlığının ve dil yapılarının da özgün hâllerine göre daha basit olduğu konusunda da hemfikir oldukları görülmektedir.

4.4. Öneriler

Çalışmanın bu kısmında, elde edilen bulgular doğrultusunda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında çalışma yapan araştırmacılara yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

1. Bu çalışma, uyarlanmış metinlerin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısına etkisi olup olmadığına yönelik olarak yapılmıştır. Çalışma diğer dil becerilerine yönelik olarak da genişletilebilir.
2. Mevcut çalışmada, Mesnevi'de yer alan hikâyeler A2 seviyesi öğrencilerine yönelik olarak uyarlanmıştır. Çalışmada kullanılan hikâyelerin diğer dil seviyelerine yönelik olarak da uyarlama çalışması yapılabilir.
3. Bu çalışmada, Mevlana'nın Mesnevi adlı eserinde yer alan hikâyeler uyarlanmıştır. Böylece bu uyarlamalar aracılığıyla adı geçen eser yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına kazandırılmıştır. Yapılacak yeni çalışmalarda yazarın farklı edebî eserleri de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına kazandırılabilir.

4. Metin uyarlama çalışmalarının bir amacı da yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında farklı dil seviyelerine yönelik bir kaynak havuzu oluşturmaktır. Bundan dolayı yapılacak benzer çalışmalarla bu kaynak havuzu daha da zenginleştirilebilir.
5. Bu çalışmada, uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlama başarısına etkisi okuma-anlama testi kullanılarak tespit edilmiştir. Yapılacak benzer çalışmalarda uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlama başarısına etkisi farklı ölçme araçları kullanılarak da yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Ahmet, S. (2021). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in 'Pembe İncili Kaftan' Hikâyesinin B1 Seviyesine Uyarlama Çalışması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Akar, E. (2023). *Eğitim Diplomasisi ve Türk Dış Politikasındaki Yeri* (Yayınlanmamış doktora tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akbayır, S., (2013). *Eğitim Fakülteleri İçin Cümle ve Metin Bilgisi*. Pegem Yayıncılık.
- Akıncılar, A. (2018). *Türkçe Öğrenen Yabancılar İçin Dede Korkut Hikâyeleri'nin B1 Düzeyinde Sadeleştirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akkaya, A. ve Doyumğaç, İ. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Türleri Ve Metin Türlerine Yönelik Etkinlik Örnekleri. İçinde A. A. Ahmed ve A. Fişekcioğlu (Ed.), *Dil Kullanıcısı Bağlamında Kuramdan Uygulamaya Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi* (s.371-412). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aktaş, H. B., ve Ay, S. (2021). Yabancı Dil Öğretiminde Geleneksel Metin Sadeleştirme Yaklaşımına Karşı Metindilbilimsel Sadeleştirme Önerisi: Bağlılık ve Bağdaşık Kavramları. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 94-102.
- Akyol, H. (2006). *Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Kök Yayıncılık.
- Akyüz, S. G. (2019). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dede Korkut Hikâyeleri'nden Yararlanılması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Allen, D. (2009). A Study of The Role of Relative Clauses in The Simplification of News Texts for Learners of English. *System*, 37(4), 585-599.
- Altunkaya, H. (2018). Dinleme Türleri. İçinde A. Akçay (Ed.), *Dinleme/İzleme Eğitimi*. (ss. 77-112). Nobel Yayıncılık.
- Arıcı, Z. (2025). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Türk Hikâyelerinin Uyarlanması: Ömer Seyfettin Baharın Tesiri Örneği. İçinde F. Tekin (Ed.). *Rumeli Filoloji Yazıları* (ss. 8-26). RumeliYA Yayıncılık Publishing.

- Arıcı, A. F. ve Taşkın, Y. (2019). Okuma Becerisinin Diğer Dil Becerileriyle İlişkisi. *International Journal of Field Education*, 5(2), 185-194.
- Arslan, A. ve Coşkun, A. (2012). Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı: Türkiye ve Dünyada Neler Oluyor?. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (20), 1-19.
- Asaroğlu, M. E., (2023). *Ahmet Ümit'in Masal Masal İçinde Adlı Eserinin Yabancılara Türkçe Öğretiminde B1 Düzeyine Uyarlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Aslan, Y., Yaylı, D., (2021). Dinlemenin Fiziksel ve Anlaksal Temelleri. İçinde N. Bayat (Ed.). *Dinleme ve Eğitimi*. (ss. 13-24). Anı Yayıncılık.
- Atalay, T. D. (2018). Okuma Becerisinin Temel Kavramları Okuma Eğitimi. İçinde B. Alyılmaz ve B. Ü. Karahan (Ed). *Okuma Eğitimi* (ss. 1-51). Anı Yayıncılık.
- Ay, R. (2020). *Ömer Seyfettin'in Diyet Adlı Eserinin A1-A2 Seviyesinde Sadeleştirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ay, Ö., ve Yasul, İ. (2023). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Keloğlan Masallarını A2 Düzeyine Uyarlama Denemesi. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 107-135.
- Aydın, N. K. (2025). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sabahattin Ali'nin Pazarıcı ve Arabalar Beş Kuruşa Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aydın, M. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma Kitaplarındaki Kelime Sıklığı ve Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi Çalışması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Aytaç, G. (2005). Okuma Eğitimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 461-470.
- Aytan, T., Göksel, A., ve Günaydın, Y. (2024). 2020 Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Metni'nde (CEFR) Dinleme Becerisi: Ölçekler ve Kazanımlar. *Journal of History School*, 51, 1192-1220.
- Aytan, T., Saydam, M., Akkaş, N., ve Güneş, G. (2021). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sadeleştirilmiş Metinlerin Okuduğunu Anlamaya Etkisi: Nasrettin Hoca Fıkraları Örneği. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 9(1), ss.230-242.

- Aytan, T., Çakır, T., Belikara, P., ve Ustaoglu, S. (2018). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Sabahattin Ali'nin "Ayran", Ayşe Filiz Yavuz'un "Kabak Tatlısı" ve Ömer Seyfettin'in "Üç Nasihat" Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlama Denemeleri. *Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi*, 13-15.
- Azizoğlu, N. İ., Tolaman, T. D., ve Tulumcu, F. İ. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Akademik Yazma Becerisi: Karşılaşılan Sorunlar ve Çözümleri. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 2(1), 7-22.
- Balcı, M., & Melanlıoğlu, D. (2020). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Üzerine. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 173-198.
- Bahşi, N., ve Özen, Y. Z. (2024). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Eğilimlerinin İncelenmesi. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 9(1), 39-69.
- Bakan, H. (2012). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Saik Faik Abasıyanık Meserret Otel* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Barış, H., ve Şen, Ü. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Kaygısı. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 4(2), 73-99.
- Başar, U. (2021). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Yunus Emre'nin Şiir ve Menkıbelerinden Yararlanma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23, 112-122.
- Başkan, A., ve Ustabulut, M. Y. (2020). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Anlama Becerileri (Dinleme ve Okuma). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 21, 39-55.
- Başkapan, A. (2023). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Hasan Boğuldu Hikâyesinin A2 Seviyesi Uyarlamasının Kullanabilirliği Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Belçer, F. E. (2023). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Saik Faik Abasıyanık'ın "Karanfiller ve Domates Suyu" ile "Bir Kaya Parçası Gibi Hikâyelerinin A2*

- Seviyesine Uyarlama Çalışması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Berardo, S. A. (2006). The Use of Authentic Materials in the Teaching of Reading. *The Reading Matrix*, 6(4), 60-69.
- Bhatia, V. K. (1983). Simplification v. Easification-The Case of Legal Texts1. *Applied Linguistics*, 4(1), 42-54.
- Bilgiç, B. (2021). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirme Teknikleri Çerçevesinde Tarık Buğra'nın Hayat Böyledir İşte Adli Hikâyesinin A2 Düzeyine Uygulanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Binzet, D. (2024). *Miyase Sertbarut'un Erik Çekirdekleri Öyküsünün Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi A2 Düzeyine Uyarlanması, Okuma Hızı ve Kavranabilirliği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Bolluk, D. B., ve Gülerer, S. (2023). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Halk Masalı Uyarlama Örneği: Keçi ile Kurt. *Folklor Akademi Dergisi*, 6(1), 45-58.
- Boylu, E. (2014). Dil-kültür ilişkisi ve İran'da Türkçe Öğretimine Etkisi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014(4), 19-28.
- Boylu, E., Şen, Ü. ve Çal, P. (2020). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültürel Simge Olan Şahsiyetlerin Kültür Aktarımı Aracı Olarak Kullanılması Üzerine Öğretici Görüşleri. İçinde İ. Kalenderoğlu ve P. K. Uysal (Ed.), *Türkçe Eğitimine Adana Bir Ömür Dr. Asiye Duman'a Armağan* (ss. 261-276). Pegem Akademi. DOI 10. 14527/9786257228800.
- Bozkurt, F. (2011). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Bir Metin Yöntemi Çalışması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bölükbaş, F. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Dil Düzeylerine Göre Sadeleştirilmesi. *International Journal Of Languages' Education and Teaching*, 1, 924-935.

- Bulutlu, H. (2024). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Mustafa Çiftçi'nin "Ağlaya Ağlaya Öldük Anam Bacım" Kitabının B1 Seviyesine Uyarlama Çalışması ve Okunabilirliği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Burak, Ö. G., (2024). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Orhan Kemal'in Bazı Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması ve Etkileşimli Okunmasına Yönelik Durum Çalışması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Burstein, J., Shore, J., Sabatini, J., Lee, Y. W. ve Ventura, M.(2007). The Automated Text Adaptation Tool. NaacHlt Demonstration Program. April 22-27, Rochester, New York, USA, 3-4.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F., (2021). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi. DOI: 10.14527/9789944919289.
- Creswell, J. W., Fetters, M. D., ve Ivankova, N. V. (2004). Designing a Mixed Methods Study in Primary Care. *The Annals of Family Medicine*, 2(1), 7-12.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları* (S. B. Demir, Çev. Ed.; 3. Baskı). Eğiten Kitap.
- Council of Europa (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment – Companion Volume*. Council of Europe Publishing.
- Crossley, S. A., Allen, D., ve McNamara, D. S. (2012). Text Simplification and Comprehensible Input: A Case for an Intuitive Approach. *Language Teaching Research*, 16(1), 89-108.
- Çağlar, E. (2018). *Bir Değer Tasnifi Denemesi ve Mevlana'nın Mesnevi'sinde Değerler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çangal, Ö., ve Kırış, A. (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen A2 Düzeyi Öğrencilerinin Dil Yapılarını Kullanma Alışkanlıkları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö9), 56-64.

- Çeçen, M. A. ve Çiftçi, Ö. (2007). İlköğretim 6. Sınıf Der Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Tür ve Tema Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 173, 39-49
- Çelik, N., ve Başutku, S. (2020). 2018 (CEFR) Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Yeni Açıklamalar Metninde Okuma Becerisine Yönelik İncelemeler. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 5(1), 91-118.
- Daelemans, W., Höthker, A. ve Sang. E. T. K. (2004). Automatic Sentence Simplification For Subtitling in Dutch And English. [Paper presentation] in Proc. of the 4th International Conference On Language Resources And Evaluation. Lisbon.
- Demircan, Ö. (2005). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*. Der Yayınları.
- Demirel, Ö. (2021). *Yabancı Dil Öğretimi*. Pegem Yayıncılık.
- Demirel, İ. F. (2020). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde B1 Seviyesinde Uyarlanmış Metinlerin Okuduğunu Anlama Başarısına Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, (6), 7-32.
- Demirel, İ. F. (2019). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Uyarlanmış Metinlerin Okuduğunu Anlama Başarısına Etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dilidüzgün, Ş. (2020). *Süreç ve Tür Odaklı Okuma ve Yazma Eğitimi*. Anı Yayıncılık.
- Dilidüzgün, Ş. (2017). *Metindilbilim ve Türkçe Öğretimi*. Anı Yayınevi.
- Doğan, Y. (2020). *Dinleme Eğitimi*. Pegem Akademi. DOI: 10. 14527/9786053641865
- Duman, G. B. (2013). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Materyal Geliştirme ve Materyallerin Etkin Kullanımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(2), 1-8.
- Duman, D. (2022). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Anlatma Becerisinde Süreç Değerlendirme Üzerine Bir İnceleme. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 5(2), 124-140.
- Durmuş, M. (2013a). İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Özgün ve Değiştirilmiş Dilsel Girdi Üzerine. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(1), 1291- 1306.

- Durmuş, M. (2018). Dil Öğretiminin Temel Kavramları Üzerine Düşünceler: Yabancılara Türkçe Öğretimi Mi, Yabancı Dil veya İkinci Dil Olarak Türkçe Öğretimi Mi?. *Türkbilig*, (35), 181-190.
- Durmuş, M. (2013b). İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Sadeleştirilmiş Metin Sorunları Üzerine. *Bilig*, 65, 135-150.
- Durmuş, M. (2013c). Metin Değiştirimin Dilbilimsel Süreçleri Üzerine. *International Journal of Social Science*, 6(4), 391-408.
- Emiroğlu, S. (2013). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinleme Sorunlarına İlişkin Görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11), 269-307.
- Er, O. (2021). Sorularla İkinci/Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi. İçinde Ö.T. Kara (Ed), *Sorularla Türkçe Eğitimi* (ss. 471-490). Asos Yayınları.
- Er, O., Biçer, N. ve Bozkırlı, K. Ç. (2012). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların İlgili Alan Yazını Işığında Değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1(2), 51-69.
- Erdem, İ. (2017). Konuşma ve Konuşmanın Unsurları. İçinde F. Temizyürek, İ. Erdem ve M. Temizkan, *Konuşma Eğitimi* (ss. 47-78). Pegem Akademi.
- Erdem, İ., & Bahşi, N. (2022). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Metinlerin Değer Aktarımı Açısından İncelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 20(43), 9-35.
- Erdil, M., ve Açık, F. (2021). Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı ile Türkçe Öğretim Setlerinde Dil Bilgisi İçeriklerinin İncelenmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 9(4), 130-161.
- Ergenekon, M. (2023). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dil Setlerindeki Sözvarlığı: A1 Düzeyi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Ergül, E., Mutlu, M., Usta, B., ve Çelebi, C. (2019). Türkiye’de Yabancılara Türkçe Öğretimi Alanında Hazırlanmış Lisansüstü Tezler Üzerine Bir Meta-analiz Çalışması. *Temel Eğitim*, 1(3), 39-52.

- Erişkin, S. (2022). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisi İçin Metin Uyarlama*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Eroğlu, S. (2015). *Metin Dilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin'in "Üç Nasihat" Hikâyesinin Yabancılara Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirme Denemesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Fırat, M., Yurdakul, İ. K., Ersoy, A. (2014). "Bir Eğitim Teknolojisi Araştırmasına Dayalı Olarak Karma Yöntem Araştırması Deneyimi". *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2 (1), 64-85.
- Fişekçioğlu, A. (2019). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Ölçütlerine Göre Türk Kültürü Tanımlayıcılarının Oluşturulması: B1 Dil Düzeyi Model Önerisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Üniversitesi.
- Gelmez, E. (2024). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Bağlamında Satuk Buğra Han Destanı'nın B1 Düzeyine Uyarlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ghaffarı, R. (2020). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dil Yeterliliklerine Uygun Edebî Metin Uyarlama* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Girmen, P., Kaya, M. F. ve Bayrak, E., (2010). Türkçe Eğitimi Alanında Yaşanan Sorunların Lisansüstü Tezlere Dayalı Olarak Belirlenmesi. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu içinde (ss. 133-138). Fırat Üniversitesi Yayınları.
- Göçer, A. (2019). *Yazma Eğitimi*. Pegem Akademi.
- Göçer, A. (2015). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Konuşma Becerisinin Kazandırılması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 21-36.
- Göçmen, E. (2018). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Otantik Dokümanların Kullanımı ve A1-A2 Düzeyinde Dil Becerilerine Etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Gültekin, İ. (2021). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı'nda Ortaokul Kademesi İzlenesi Üzerine Değerlendirme. Y. Yılmaz (Ed.), III. Uluslararası

Rumeli Dil, Edebiyat ve Çeviri Sempozyumu Bildiriler Kitabı içinde (ss. 1-11).
RumeliYA Yayıncılık.

Günay, D., (2013). *Metin Bilgisi*. Papatya Yayıncılık.

Gündüz, O., ve Şimşek, T. (2013). *Okuma Eğitimi El Kitabı*. Grafiker Yayınları.

Güdek, G. (2021). *Çocuklara Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Yeri, Önemi ve Kullanımı / Küçük Prens Romanının B1 Düzeyine Uyarlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Gündüz, U. (2024). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Edebî Metinlerin Yazınsal Göstergibilim Aracılığıyla Özetlenip Uyarlanması: Ayaşlı ve Kiracıları Örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güneş, F. (2022). Yazmanın Temel Bileşenleri. İçinde B. B. Ayrancı ve A. Başkan (Ed.). *Kuram ve Uygulamada Yazma Eğitimi*. (ss. 1-14). Pegem Akademi.

Güneş, F. (2021). *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller*. Pegem Akademi.

Gür, Ç. (2024). *Mavisel Yener'in Tırtıl Teyze Öyküsünün Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi A2 Düzeyine Uyarlanması, Okuma Hızı ve Kavranabilirliği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Gürler, S. (2017). *Ömer Seyfettin'in Hikâyelerinin Yabancılar Türkçe Öğretiminde A1-A2 Seviyesine Uyarlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Gürler, H. (2017). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Göz, İ. (2019). *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Hafif, A. (2024). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in Aşk Mektupları ve Bir Yudum Su Hikâyelerinin B1 Seviyesine Uyarlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

- Hasırcı, S. (2016). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisinin Yeri. İçinde F. Yıldırım ve B. Tüfekçioğlu (Ed.), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar-Yöntemler-Uygulamalar*. (ss. 115-128). Pegem Akademi.
- Haykır, H. A., ve Korkmaz, Ö. (2025). Yabancılara Özel Amaçlı Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama: Ömer Seyfettin'in "Kaç Yerinden?" Hikâyesi. *Edebiyat ve Beşeri Bilimler Dergisi*, (74), 152-183.
- Haykır, T., ve Üstten, A. U. (2019). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metin Seçimi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1633-1652.
- Işık, D. D. (2022). *Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenler İçin Metin Değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun Rüzgârın Oğlu Hikâyesi Örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- İltar, L. ve Açık, F. (2019). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metin Türlerinin Sınıflandırılması ve Ders Kitaplarında Yer Alan Okuma Metinlerinin Değerlendirilmesi. *Türkiyat Mecmuası*, 29(2), 311-346.
- İmer, K., Kocaman, A. ve Özsoy, A. S., (2011). *Dilbilim Sözlüğü* (191-192). Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- İnce, B. (2020). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Okuma Eğitimi. İçinde H. Karatay (Ed.), *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi El Kitabı*. (ss. 377-409). Pegem Akademi.
- İpek, M. E. (2018). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer İsimli Hikâyesinin Sadeleştirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İşcan, A. (2019). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan Çeşitli Kitaplar. İçinde. M. N. Kardaş (Ed.), *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi* (ss. 267-276). Pegem Akademi.
- Ju, J. H. (2018). A Comparative Study on Korean Reading Comprehension by Adjusting Vocabulary Levels. *Journal of Korean language education*, 29(4), 201-223.

- Kaplan, H. ve Doğru, M. (2022). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Bir Masal Uyarlama Örneği: Ağlayan Narla Gülen Ayva Masalı. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (31), 30-46.
- Karababa, Z. C. C., (2009). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 265-277.
- Kaplan, K. (2023). Maarif Vakfı İle Ankara Üniversitesi TÖMER Tarafından Hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı İncelemesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (33), 66-84.
- Kara, M. (2011). Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Doğrultusunda Türkçe Öğrenen Yabancılara A1-A2 Seviyesinde Türkçe Öğretim Programı Örneği. *Journal Of World of Turks*, 3(3), 157-195.
- Kara, M., ve Ghaffarı, R. (2020). Yabancılara Türkçe Öğretiminde A2 Düzeyi Dil Yeterliliklerine Uygun Edebî Metin Uyarlama. *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 5(2), 1-31.
- Karaağaç, G. (2013). *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu.
- Karatay, H., ve Kartallıoğlu, N. (2016). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenme Tutumu ile Dil Becerileri Edimi Arasındaki İlişki. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (4), 203-214.
- Kavaklı, M. (2025). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütlerle Ömer Seyfettin'in İnat ve Sivrisinek İsimli Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaya, M., ve Kardaş, M. (2020). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programı Üzerine İnceleme. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 1-20.
- Kaya, N. N. (2019). *Türk Destanlarının Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılacak Metne Uyarlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaya, B. S. (2022). *Türk Edebiyatındaki Denemelerin Yabancılara Türkçe Öğretimi İçin B1 Seviyesine Uyarlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kaya, M. (2018). *Dokuzuncu Hariciye Koşu ve Yılkı Atı Adlı Eserlerin Yabancılar İçin A2 Düzeyine Uyarlanması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Keleş, İ. (2023). *Sabahattin Ali'nin Değirmen Hikâyesinin Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen B1 Düzeyindeki Öğrenciler İçin Uyarlanması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Kemiksiz, Ö. (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitapları Üzerine Yapılan Araştırmaların Eğilimleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(Özel Sayı), 34-56.
- Kılınç, A. ve Tok, M. (2012). Yabancı Dil Olarak Türkçe Yazma Öğretimi. İçinde A. Kılınç ve A. Şahin (Ed.), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi* (ss. 256-278). Pegem Akademi.
- Kınay, D. E. (2016). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama. İçinde Editör F. Yıldırım ve B. Tüfekçioğlu (Ed.), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar-Yöntemler-Beceriler-Uygulamalar*. (ss. 289-323). Pegem Akademi.
- Kıztanrı, S. (2024). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde B1 Seviyesi İçin Metin Uyarlama: Billur Köşk Masalları Örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koç, D. K. (2015). Türkçenin Yabancı/İkinci Dil Olarak Öğretiminde Beceri Öğretimi. İçinde A. Sarıçoban (Ed.), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Metodolojisi* (ss. 158-188). Anı Yayıncılık.
- Konyar, M. ve Mercan, Ö. (2021). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metin Uyarlama: Sait Faik Abasıyanık Öykülerinin A2 Düzeyine Uyarlanması. *International Journal of Language Academy*, 9(4), ss. 140-164.
- Korkmaz, C. B., (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Metin Uyarlama. İçinde E. Boylu ve L. İltar (Ed.), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Politika, Program, Yöntem ve Öğretim* (ss. 123-145). Pegem Akademi. DOI: 10.14527/97860503700256.

- Kurudayıoğlu, M. (2020). Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi. İçinde H. Karatay (Ed), *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi El Kitabı* (47-80).Pegem Akademi.
- Kutlu, A. (2021). *Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Peyami Safa'nın Öykülerinin A2 Seviyesine Uyarlanması* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kurt, M. (2021). Yabancılara Türkçe Öğretiminin Güncel Sorunları içinde E. Boylu (Ed.), *Soru ve Cevaplarla Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi El Kitabı*. (ss.43-47). Pegem Akademi.
- Lynn, M. R. (1986). Determination and Quantification of Content Validity. *Nursing Research*, 35(6), 382–385.
- Maden, S. (2021). Yazma Kaygısı. İçinde M. N. Kardeş (Ed.). *Yazma Eğitimi*. (ss. 343-361). Pegem Akademi.
- Maldonado, B. (2023). *Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Molire'in Hastalık Hastası Adlı Eserinin A2 Seviyesine Uygun Uyarlama Çalışması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Margarido, P. R., Pardo, T. A., Antonio, G. M., Fuentes, V. B., Aires, R., Aluísio, S. M., ve Fortes, R. P. (2008, October). Automatic Summarization for Text Simplification: Evaluating Text Understanding by Poor Readers. *In Companion Proceedings of the XIV Brazilian Symposium on Multimedia and the Web* (ss. 310-315).
- Mazlum, D. E. (2014). *Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç Romanı ve Peyami Safa'nın Dokuzuncu Hariciye Koğuşu Romanının A1-A2 Seviyesine Uyarlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Memiş, M. (2021). *Yabancılara Türkçe Öğretiminin Güncel Sorunları*. Pegem Akademi.
- Mikaeel, N. N. (2025). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kuzey Irak Bölgesinden Derlenen Masalların B1 Düzeyine Uyarlanması* (Yayınlanmamış

- yüksek lisans tezi). Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Moralı, G. (2018). Suriyeli Mülteci Çocuklara Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar. *OPUS International Journal of Society Researches*, 8(15), 1426-1449.
- Mutlu, H. H., ve Gümüş, E. (2021). Akademik Çalışmalara Göre Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Güncel Sorunlar. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(25), 829-853.
- Ocak, Ö. (2022). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Hüseyin R. Gürpınar'ın "Ecir ve Sabır, Baltayla Doğuran Böyle Doğurur ve Papazın Eşeği" Adlı Hikâyelerinin B2 Seviyesinde Uyarlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Oğuztürk, O. (2019). *Tarihsel Metinlerin Yabancılara Türkçe Öğretiminde Materyal Geliştirme Açısından İncelenmesi: Dede Korkut Örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Önal, K. (2025). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlamaları ve Türk ve Dünya Masallarından Örnekler* (Yayınlanmamış doktora tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Örs, D. ve Kırılmaç, H., (2012). *Mesnevi*. Konya Büyükşehir Yayınları.
- Özbal, B. (2020). 2020 Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Tamamlayıcı Cilt: Güncellenen ve Eklenen Tanımlayıcı Ölçekler. İçinde O. K. Gül, B. Kurt ve C. C. Çakmakçı (Ed.), IV. Uluslararası Türklerin Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu (ss. 519-531).
- Özbay, M. (2005). *Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi*. Akçağ Yayınları.
- Özcan, H. Z. (2022). *Köroğlu Destanı'nın B1 Düzeyine Uyarlanmasının Okuduğunu Anlamaya Etkisi Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış doktora tezi). Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Özcan, H. Z., ve Batur, Z. (2021). A Bibliometric Analysis of Articles on Text Simplification: Sample of Scopus Database. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 9(2), 24-40.

- Saggion, H., Gómez-Martínez, E., Etayo, E., Anula, A. ve Bourg, L. (2011). Text Simplification in Simplext. Making Text More Accessible. *Procesamiento de Lenguaje Natural*, 1(47), 341-347.
- Sallabaş, M. E. (2012). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Konuşma Kaygılarının Değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 7(3).
- Sandom, M. (2013). *Investigation into the efficacy of text modification: What type of text do learners of Japanese authenticate?* (Doctoral dissertation, Open Access Te Herenga Waka-Victoria University of Wellington).
- Sarıkaya, B. (2018). Okumada Dikkat. İçinde O. Sevim ve Y. Söylemez (Ed.), *Okuma Eğitimi*. (ss. 63-75). Nobel Yayıncılık.
- Sarıöz, Ş. (2025). *Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Türk Masallarının B1,B2 Okuma Metni Olarak Uyarlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sayı, M. F., (2018). Okuma Eğitimiyle İlgili Temel Kavramlar. İçinde O. Sevim ve Y. Söylemez (Ed.), *Okuma Eğitimi* (ss. 1-10). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sever, S. (2015). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Anı Yayıncılık.
- Sever, S. (2004). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Anı Yayıncılık.
- Siddharthan, A. (2014). A Survey of Research on Text Simplification. *International Journal of Applied Linguistics*, 165(2), 259-298.
- Siddharthan, A. (2006). Syntactic Simplification And Text Cohesion. *Research On Language And Computation*, 4(1), 77-109.
- Shirzadi, S. (2014). Syntactic and Lexical Simplification: The Impact on EFL Listening Comprehension at Low and High Language Proficiency Levels. *Journal of Language Teaching and Research*, 5(3), 566-571.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G., (2019). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Specia, L. (2010). Translating From Complex to Simplified Sentences. *In Computational Processing of the Portuguese Language: 9th International Conference*, Propor 2010, Porto Alegre, RS, Brazil, April 27-30, 2010. Proceedings 9 (ss. 30-39). Springer Berlin Heidelberg.

- Spring, N., Rios, A., ve Ebling, S. (2021). Exploring German Multi-Level Text Simplification.
- Surkamp, C. ve Viebrock, B. (2018). *Teaching English as a Foreign Language: An Introduction*, Stuttgart: J. B. Metzler.
- Süğümlü, Ü., ve Bakdemir, S. (2023). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisi Sürecinin Değerlendirilmesi: Öğretici Deneyimleri ve Görüşleri. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 6(1), 82-100.
- Süner, R. (2018). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinlerin B1 Düzeyine Uyarlanması: Eskici Örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Şahin, B. (2023). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Şahin, H. ve Domazetova, Z. (2023). Türkçenin İkinci/Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metin Uyarlama. İçinde S. Alyılmaz, O. Er ve N. Şahin (Ed.), *Türkçenin İkinci/Yabancı Dil Olarak Öğretimi* (ss. 243-275). Duvar Yayınları.
- Şengül, K. (2014). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Alfabe Sorunu. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 3(1), 325-339.
- Şenyiğit, Y. (2020). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sözlü Dilin Kelime Sıklığı ve A1-A2 Seviye Sözlüğü* (Yayınlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şimşek, P. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Temel Materyaller: Okuma Metinleri ve Okuma Kitapları. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2017(8), 211-225.
- Şimşek, R., ve Erdem, İ. (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisi ve Kazanım İlişkisi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (22), 280-289.
- Şimşek, C. (2022). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Yazınsal Metinlerin Farklı Seviyelere Göre Uyarlanması: Fakir Baykurt-Barış Çöreği Örneği

(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Şimşek, E. (2022). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Efsane Metinlerinin Dinleme Metni Olarak B1 Seviyesine Uyarlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Şimşek, P. (2011). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metinleri ve Yardımcı Okuma Kitapları Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tayşi, E. K. (2023). Diller İçin Ortak Başvuru Metninde ve Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programında Okuma Becerisi İçinde Y. Ö. Uğurelli ve B. D. Orhun (Ed.), *Türkçe Öğretiminde Okuma Eğitimi El Kitabı*. (ss. 291-333). Pegem Akademi.

TDK Türkçe Güncel Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/>

Tiryaki, E. N. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 38-44.

Tokat, F. (2023). Yabancılara Türkçe Öğretimi İçin Uyarlanmış Tarihî Metinlerde Kültürel Motiflerin Dil İçi Çevirisi. İçinde D. Köksal ve G. Bulgan (Ed.), *Edebî Metinler ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi* (s. 147-164). Nobel Akademik Yayıncılık.

Toprak, F. (2011). Yabancılara Türkçe Öğretimi Kitaplarındaki Okuma Parçaları ve Diyaloglar Üzerine Bir Değerlendirme. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (29), 11-24.

Tuğrul, F. (2021). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Refik Halit Karay'ın Şeftali Bahçeleri Adlı Hikâyesinin A1-A2 Düzeyine Göre Sadeleştirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kilis 7 Aralık Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Türkiye Maarif Vakfı (2020). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı*. Matsis Matbaa Hizmetleri.

Ünalın, Ş. (2006). *Türkçe Öğretimi*. Nobel Akademik Yayıncılık.

Ünlütürk, S. (2024). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Klasik Edebî Metinlerin Kullanımı ve Samipaşazade Sezai'nin Kediler Adlı Hikâyesinin B1 Seviyesine*

Göre Sadeleştirilmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Vardar, B. (2007). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Multilingual Yayınları.
- Varışoğlu, C. (2018). Yabancı Dil Olarak Türkçe Konuşma Öğretimi. İçinde A. Şahin (Ed.), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*. (ss. 473-496). Pegem Akademi.
- Yano, Y., Long, M. H., ve Ross, S. (1994). The Effects of Simplified and Elaborated Texts on Foreign Language Reading Comprehension. *Language Learning*, 44(2), 189-219.
- Yaşar, S. A. (2019). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama Ve Memduh Şevket Esendal'ın Pazarlık Hikâyesinin A2 Seviyesine Göre Uyarlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yatmaz, H. (2024). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Hüseyin Su'nun Gülşefdeli Yemeni Adlı Hikâyesinin B1 Seviyesine Uyarlama Çalışması ve Okunabilirliği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Yaylı, D. (2019). Anadilinde ve Yabancı Dilde Okuma. İçinde D. Yaylı ve Y. Bayyurt (Ed.), *Yabancılara Türkçe Öğretimi Politika, Yöntem ve Beceriler* (ss. 74-84). Anı Yayınları.
- Yazar, E. G. (2024). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama Bağlamında Türk Masallarından Yararlanma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yazok, Z. (2020). *Yabancılara Türkçe Öğretimi Kapsamında Kemalettin Çalık'ın Piri Reis Adlı Eserinin B1 Seviyesinde Sadeleştirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı (2018). Yunus Emre Enstitüsü.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, C. (2003). *Türkçe Öğretiminde Alternatif Yöntemler*. Anı Yayıncılık.

- Yıldız, G. T. (2019). *Kaynak Eserlerin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılması: Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldız, N. D. (2024). *Yabancı Dil Öğretiminde Muallim Naci'nin Ömer'in Çocukluğu Adlı Anısının B1 Seviyesine Uyarlanması ve Okuduğunu Anlama Becerisine Etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Yılmaz, Y. (2021). *Yabancılarla Türkçe Öğretimi Kapsamında Ömer Seyfettin'in Bazı Hikâyelerinin B1 Seviyesine Uyarlanması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Zhu, Z., Bernhard, D., & Gurevych, I. (2010). *A Monolingual Treebased Translation Model For Sentence Simplification*. [Proceedings of the 23rd International Conference on Computational Linguistics]. 1353- 1361. Beijing, China.
- Woodsend, K., ve Lapata, M. (2011, 27-31 July). *Learning to Simplify Sentences With Quasi-Synchronous Grammar and Integer Programming*. [Association for Computational Linguistics.]. *Empirical Methods in Natural Language Processing*. ss. 409-420. Edinburgh, Scotland, UK.

EKLER

EK-1.: Etik Kurul Kararı

T.C

ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
İNSAN ARAŞTIRMALARI EĞİTİM BİLİMLERİ
ETİK KURULU KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi	29/12/2023
Protokol No	14/10
Araştırma Başlığı	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Mevlana'nın Mesnevisi'ndeki Hikâyelerin A2 Düzeyine Uyarlanması ve Uygulanması
Araştırma Türü	Karma yöntem araştırma
Araştırmacılar	Yusuf Ziya ÖZEN (Sorumlu Araştırmacı) Prof. Dr. Mahmut Abdullah ARSLAN (Danışman)
Karar	Başvuru dosyamıza ait araştırmanız etik açıdan uygun bulunmuştur.
Açıklama:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Etik Kurul Onayı, uygulama ve/veya veri toplama için araştırmacının ilgili kurum veya kuruluşlardan izin alma sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. 2. Kurul üyelerine ait araştırma önerileri görüşülürken, ilgili yönerge gereğince, öneri sahibi üye görüşmelere katılmamış ve oy kullanmamıştır.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Güldem DÖNEL AKGÜL
İnsan Araştırmaları Eğitim Bilimleri
Etik Kurul Başkanı

EK-2.: Araştırma Uygulama İzni

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü

Evrak Tarih ve Sayısı: 02/04/2024-E.430464

Sayı : E-72050044-100-430464
Konu : (Doktora Uygulama İzni / Yusuf Ziya
ÖZEN)

02/04/2024

İLGİLİ MAKAMA

Yusuf Ziya ÖZEN (TCKN: 26*****)'in 02.01.2024 tarihli dilekçesine istinaden; doktora eğitimi kapsamında "*Yabancılara Türkçe Öğretiminde Mevlana'nın Mesnevi'sindeki Hikâyelerin A2 Düzeyine Uyarlanması ve Uygulanması*" adlı çalışmasının Merkezimizdeki A2 düzeyindeki öğrencilere 03.01.2024-23.02.2024 tarihleri uygulanması uygun görülmüştür.
Bilgilerinizi ve gereğini arz / rica ederim.

Öğr. Grv. Dr. Hasan TUNCA
Müdür Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSMADMLU3R, Pin Kodu : 24882

Belge Takip Adresi :
<http://turkiye.gov.tr/ebd?eK=3837&eD=BSMADMLU3R&eS=430464>

Adres: İnönü Üniversitesi Merkez Kampüsü 44280 Battalgazi/Malatya
Telefon: 3774933 Faks: 0 422 341 00 32
e-Posta: tomer@inonu.edu.tr Web: <http://www.inonu.edu.tr/tomer>
Kep Adresi: inonunivresitesi@hs03.kep.tr

Bilgi için: Mustafa PEKER
Unvanı: Tekniker
Tel No: 04223774710

EK-3.: Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

T. C. ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ İnsan Araştırmaları Eğitim Bilimleri Etik Kurulu Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu (BGOF)

Sevgili öğrenciler, sizi Yusuf Ziya Özen tarafından yürütülen “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Mevlana’nın Mesnevi’sindeki Hikâyelerin A2 Düzeyine Uyarlanması ve Uygulanması” adlı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırma, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uyarlanmış metinlerin öğrencilerin okuduğunu anlama başarısına etkisinin olup olmadığının tespitini amaçlamaktadır. Araştırmanın 04 Ocak 2024- 23 Şubat 2024 tarihleri arasında yapılması planlanmaktadır. Yapılan bu çalışmada 20 sorudan oluşan son test başarı testi kullanılacaktır. Son test okuma-anlama becerisini ölçmeye yönelik olup 60 dakikalık bir zaman dilimi ayırmak gerekmektedir. Çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahiptir. Bu çalışmada elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacıyla kullanılacaktır. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya e-posta adresinden ulaşabilirsiniz.

“Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formundaki tüm açıklamaları okudum. Bana, konusu ve amacı belirtilen araştırma ile ilgili yazılı ve sözlü açıklama, aşağıda adı belirtilen kişi tarafından yapıldı. Araştırmaya gönüllü olarak katıldığımı, istediğim zaman gerekçeli veya gerekçesiz olarak araştırmadan ayrılabileceğimi ve kendi isteğime bakılmaksızın araştırmacı tarafından araştırma dışı bırakılabileceğimi biliyorum. Söz konusu araştırmaya, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın kendi rızamla katılmayı kabul ediyorum. 04.01.2024

Katılımcının:

Adı-Soyadı:

İmzası:

İletişim Bilgileri: e-posta:

Telefon:

Araştırmacının:

Adı-Soyadı:

İmzası:

İletişim Bilgileri: e-posta:

Telefon:

EK-4.: Öğrenici Profili Anketi

Öğrenici Profili Anketi

Cinsiyetiniz

- Erkek Kadın

Ana Diliniz:

Başka Bir Yabancı Dil Biliyor musunuz?

- Evet Hayır

Yaşınız:

- 18 ve altı 19-24
 25-29 30-44
 45-54 55 ve üstü

Eğitim Durumunuz

- İlkokul Ortaokul
 Lise Üniversite (Lisans)
 Yüksek Lisans Doktora

Ne zamandır Türkiye’de yaşıyorsunuz?

- 1-6 ay 6-12 ay
 1-2 sene 2-4 sene

Herhangi bir işte çalışıyor musunuz?

- Evet Hayır

EK-5.: Uzman Değerlendirme Formu

ALAN UZMANLARI GÖRÜŞME FORMU

Bu çalışma, Mevlana'nın Mesnevi'sinde yer alan manzum hikâyelerin A2 seviyesine uyarlanmasını amaçlamaktadır. Bu Uzman Görüşme Formu, Mesnevi'den metin uyarlama yöntem ve teknikleri kullanılarak A2 seviyesine uyarlanan metinlerin yeterliliğini ölçmek için hazırlanmıştır. Hazırlanan çalışmada A2 düzeyi için düzenlenmiş metinler, özgün hâlleri ve metinlere ait okuma-anlama soruları yer almaktadır. Lütfen size gönderilen metinleri okuduktan sonra A2 seviyesine yönelik olarak hazırlanan soruları ayrı ayrı değerlendiriniz.

Uzman Görüşme Formundan elde edilen veriler, yürütmekte olduğum doktora tezi için kullanılacaktır. Manzum hikâyelerin uyarlanmasında Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni, Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı ve Yunus Emre Enstitüsü'nün hazırladığı Yedi İklim Türkçe ders kitabındaki sözvarlığı ve dilbilgisi yapıları esas alınmıştır. Lütfen Uzman Değerlendirme Formu'nu yukarıdaki esasları dikkate alarak 1 (kesinlikle yetersiz) ve 5 (kesinlikle yeterli) arasında olacak şekilde yanıtlayınız.

Katılımınız ve değerli katkılarınız için teşekkür ederim.

Danışman
Prof. Dr. M. Abdullah Arslan

Doktora Öğrencisi
Yusuf Ziya Özen

Yaşınız:

- 20-29   30-39   40-49   50 ve üzeri

Cinsiyetiniz:

- Erkek   Kadın

Eğitim Durumuz:

- Lisans   Yüksek Lisans   Doktora   Diğer

Yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki tecrübeniz:

- 1-4 yıl
- 5-9 yıl
- 10-14 yıl
- 15-19 yıl
- 20-24 yıl
- 25-30 yıl

1- Özgün metnin konu bütünlüğünün korunması hakkında ne düşünüyorsunuz?

- 1 (kesinlikle yetersiz)
- 2 (yetersiz)
- 3 (kısmen yeterli)
- 4 (yeterli)
- 5 (kesinlikle yeterli)

2- Okuduğunuz metni sözcükleri açısından değerlendirdiğinizde hedef seviye için yeterliliği konusunda ne düşünüyorsunuz?

- 1 (kesinlikle yetersiz)
- 2 (yetersiz)
- 3 (kısmen yeterli)
- 4 (yeterli)
- 5 (kesinlikle yeterli)

3- Okuduğunuz metni, dilbilgisi yapıları açısından değerlendirdiğinizde hedef düzey için uygunluğu konusunda ne düşünüyorsunuz?

- 1 (kesinlikle yetersiz)
- 2 (yetersiz)
- 3 (kısmen yeterli)
- 4 (yeterli)
- 5 (kesinlikle yeterli)

4- Hedef düzey için uyarlanan metinlerin cümle uzunluğu hakkında ne düşünüyorsunuz?

- 1 (kesinlikle yetersiz)
- 2 (yetersiz)
- 3 (kesmen yeterli)
- 4 (yeterli)
- 5 (kesinlikle yeterli)

5- Hedef seviyesi için uyarlanan metinlerin sınıf içi etkinliklerde kullanılabilmesi konusunda ne düşünüyorsunuz?

- 1 (kesinlikle yetersiz)
- 2 (yetersiz)
- 3 (kesmen yeterli)
- 4 (yeterli)
- 5 (kesinlikle yeterli)

6- Yukarıdaki soruların dışında eklemek istediğiniz düşüncelerinizi aşağıdaki bölüme yazabilirsiniz.

EK-6.: Metin Seçim Ölçütleri

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde A2 Seviyesine Uyarlanacak Mesnevi'deki Hikâyelerin Seçiminde ve Düzenlenmesinde Kullanılacak Ölçütler

Sayın katılımcı, Yabancı dil olarak Türkçe öğretimde metin uyarlaması çalışmasında kullanılacak Mevlana'nın Mesnevi'sinde yer alan hikâyelerin seçiminde ve düzenlenmesinde kullanılacak ölçütler aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Vereceğiniz yanıtlardan elde edilecek veriler, yürütmekte olduğum doktora tezinde kullanılacaktır. Katılımınız ve değerli katkılarınız için teşekkür ederim.

Yusuf Ziya Özen

Doktora Öğrencisi

Hikâyelerin Seçiminde ve Düzenlenmesinde Kullanılacak Ölçütler	Evet	Hayır
Metinler öğrencilerin ilgisini çekecek unsurlar içeriyor mu?		
Metinler ders içi etkinliklerde kullanılmaya uygun mu?		
Metinler söz varlığını zenginleştirecek unsurlar içeriyor mu?		
Metinlerde bilinmeyen kelimeler yer alıyor mu?		
Metinler, konu bütünlüğüne sahip mi?		
Metinler Türk kültürüne ait unsurlar içeriyor mu?		
Metinlerde ahlaki değerlere aykırı ifadeler bulunuyor mu?		
Metinler evrensel değerler içeriyor mu?		
Metinlerin uzunluğu öğrenci seviyesine uygun mu?		
Metinler Türk dilinin anlatım zenginliğini gösteren unsurlar içeriyor mu?		
Metinde kutuplaştırıcı, olumsuz mesajlar var mı?		
Metinde kalıplaşmış ifadeler (deyim, atasözü vb.) yer alıyor mu?		
Metin, metinsellik ölçütleri bakımından uygun mu?		
Metinler, öğrencilerin sosyal hayatlarında karşılarına çıkabilecek konular içeriyor mu?		

Metinler, öğrencilere estetik duyarlılık kazandıracak nitelikte mi?

Metinler, öğrencilere kültür aktarımı sağlayacak unsurlar taşıyor mu?

Metinlerde olumsuz unsurlar yer alıyor mu?

Metinlerde açık ve örtük iletiler içeriyor mu?

Metnin ana düşüncesi açık ve anlaşılır mı?

Uyarlanacak Hikâyeler Tablosu

Uygun Uygun
değil

Padişahın hasta cariyeye âşık olması ve onu iyileştirmek için tedbir alması

Tutsağı olan papağanın ticarete giderken Hindistan'daki papağanlara kendisiyle haber gönderdiği tacirin hikâyesi

---

Kazvinlinin omzuna aslan resmi yaptırması ve iğne yarası yüzünden pişman olması

Kurtla tilkinin aslanın yanında ava gitmeleri

Sağırın hasta komşusunu ziyarete gitmesi

Rumlularla Çinlilerin ressamlık bilgisindeki iddiaya girmelerinin hikâyesi

---

Sufinin uşağa bineğine iyi bakmasını öğütlemesi ve uşağın lâhavle çekmesi

---

Padişahın yeni aldığı iki köleyi sınaması

Uyurken ağzına yılan giren adama bir beyin eziyet etmesi

Ayının dostluğuna ve vefasına güvenmek

Bahçivanın sufi, fakih ve şerif'i birbirinden koparması

Köpeğin yoksul bir köleye saldırması

İbrahim Edhem'in deniz kıyısındaki kerametleri

Meyvesini yiyenin ölümsüzleştiği ağacı arayış

Köylünün şehirliyi kandırması ve çokça ısrar edip dil dökerek davet etmesi

---

Çakalın boya küpüne düşüp boyanması ve çakallar arasında tavusluk savlaması

Donmuş ejderhayı ölü sanıp bağlayarak iplerle Bağdat'a getiren yılan avcısının öyküsü

Filin şekli ve niteliği konusundaki görüş ayrılığı

Bir şeyhin çocuklarının ölümüne ağlamayışı

Sufinin boş bir sofraya olan aşkını hikâyesi

Aktarlar çarşısında ıtır ve misk kokusundan rahatsızlanıp bayılan dericinin hikâyesi

---

Şair ve ona caize veren padişah ile caizeyi artıran Ebu-l Hasan adlı vezirin hikâyesi

---

Göl ve balıkçılar ile üç balıkçının hikâyesi ve her üçünün sonu

---

Kocasına: “eti kedi yedi” diyen kadının hikâyesi

Gece yarısı bir evin kapısı önünde sahur davulu çalan şahsın hikâyesi

---

Şehzade ile büyücü kadının hikâyesi

Sultan Mahmud ve Hintli kölenin hikâyesi

Ayaz'ın çarığı ile postunu sarayda bir odada saklaması

Soytarının seyyid şahı Tirmiz'i mat etmesi

Hasta adam,sufi ve kadı

Müslümanın bir Muğ'u dine davet etmesi

Rüyasında hazine gören adamın hikâyesi

Farenin kurbağa ile arkadaş olması

Üç oğluna vasiyet eden bir padişahın hikâyesi

Bir kişinin benden sonra malımı üç evladımdan en tembel olanı alsın, diye vasiyet edişi

---

EK-7.: “Tutsağı Olan Papağanın Ticarete Giderken Hindistan’daki Papağanlara Kendisiyle Haber Gönderdiği Tacirin Hikâyesi” Özgün Metin

Tutsağı Olan Papağanın Ticarete Giderken Hindistan’daki Papağanlara Kendisiyle Haber Gönderdiği Tacirin Hikâyesi

Bir tacirle onun bir papağanı vardı. Kafese hapsedilmiş, güzel bir papağandı.

Tacir, yol hazırlığına başlayıp Hindistan’a gitmeye niyetlenince,

Cömertliğinden her köleye, her cariyeye: “Çabuk söyle, sana ne getireyim?” dedi.

Her birisi ondan bir dilek diledi. O iyi adam hepsine söz verdi.

Papağana: “Sen ne armağan istersin, Hindistan ülkesinden ne getireyim sana?” dedi.

Papağan: Oradaki papağanları görünce benim hâlimi anlat.

Onlara, sizin özleminiz içinde olan falan papağan, semavi takdirle bizim mahpusumuzdur, de.

Size selâm söyledi, yardım diledi; sizden bir çare, bir kurtuluş yolu istedi.

Tacir adam, bu haberi ve cinsinden olanlara onun selâmını götürmeyi kabul etti.

Tacir Hindistan’ın ta ötelere varınca ovada birkaç papağan gördü.

Bineğini durdurup kuşlara seslendi, o selâmı ve emaneti verdi.

O papağanlardan birisi, epeyce titredi. Düşüp öldü de soluğu kesildi.

Tacir, bu haberi söylediğine pişman oldu. Bir canlının ölümüne neden oldum, dedi.

Yoksa bu, o papağancıkla akraba mıydı? Yoksa bunlar iki bedende bir ruh muydu?

Niye yaptım bunu? O haberi niye verdim? Bu ham söz yüzünden yaktım zavallıcığı.

Tacir, ticaretini tamamladı; muradına ermiş olarak evine geri döndü.

Her köleye armağan getirdi. Her cariyeye bağışta bulundu.

Papağan: Kulunuzun armağanı hani? Ne gördün, ne söyledinse anlat, dedi.

Tacir: Hayır, zaten ben bundan o sözü söylediğimden dolayı pişmanım; elimi çığnemedem parmağımı ısırmadayım, dedi.

Bilgisizliğim, kıt akıllığım yüzünden böyle ham bir haberi boşu boşuna niye götürdüm?

Papağan: “Ey Efendi! Pişmanlık neden, bu öfkeye ve üzüntüye sebep olan nedir?” dedi.

Tacir: Senin şikâyetlerini, sana benzeyen bir bölük papağana söyledim, dedi.

Papağanın birisi senin derdinin kokusunu aldı da ödü patladı, titreyip ölüverdi.

Ben, bunu niye söyledim diye pişman oldum, ama mademki söyledim, pişmanlık neye yarar?

Bu kuş, o papağanın ne yaptığıını işitince şiddetle titredi, düştü, kaskatı kesildi.

Tacir, onu böyle düşmüş halde görünce fırladığı gibi külahını yere çaldı.

Onu, bu renkte, bu halde görür görmez sıçrayıp yakasını yırttı.

“A hoş sesli güzel papağan! Nedir bu sana olan, niye böyle oldun?” dedi.

Vah vah benim güzel sesli kuşuma; vah vah benim solukdaşıma, sırdaşıma!

Vah vah benim hoş nağmeli kuşum; ruhumun neşesi, bahçem, feslehenim!

Süleyman’ın böyle bir kuşu olsaydı, o kuşlarla uğraşır mıydı hiç?

Eyvahlar olsun, ucuz bulduğum kuşun yüzünden çabucak çevirdim yüzümü.

Tacir, ateşler, kederler, feryatlar içinde, böyle yüzlerce darmadağın sözler söyledi.

Bazen birbiriyle çelişik sözler ediyor, bazen naz, bazen niyaz ediyor; bazen hakiki sevdadan, bazen mecazi sevdadan dem vuruyordu.

Tacir ondan sonra onu kafesten dışarı attı. Papağancık yüksekçe bir dala uçtu.

Ölü papağan, güneş doğudan nasıl hamle edip çıkıyorsa öylece uçuverdi.

Tacir, kuşun bu işine şaşırıp kaldı; bir şeyden haberi yokken birdenbire kuşun sırlarını gördü.

Yüzünü yukarı kaldırıp: Ey bülbül! Halini beyan et, bizi de nasiplendir.

O kuş, orada ne yaptı da sen ondan öğrenip bir oyun ettin; yaktın bizi, dedi.

Papağan: O kuş, yaptığı şeyle bana o güzel sesi ve muhabbeti bırak diye öğüt verdi.

Çünkü seni sesin tutsak etti deyip bu öğüdü vermek için kendisini ölü gösterdi.

Yani, ey sıradan seçkin herkese mutrip olan, benim gibi ölü ol da kurtul demek istedi.

Papağan ona hilesiz riyasız bir iki tatlı öğüt verdi, ondan sonra: Selâm sana artık ayrılık vakti, dedi.

Tacir ona: Allaha emanet ol, git. Şimdi bana yeni bir yol gösterdin, dedi.

Tacir kendi kendine: Bu benim öğüdümdür. Onun yolunu tutayım, çünkü bu aydın bir yoldur, dedi.

EK-8.: “Tüccar ile Papağanın Hikâyesi” Uyarlanmış Metin

Tüccar ile Papağanın Hikâyesi

Bir tüccarın papağanı vardı. Güzel bir papağandı ama kafeste hapisti.

Tüccar, Hindistan’a gitmek için yol hazırlığına başladı.

Tüccar cömert biriydi. Hizmetçilerine: “Çabuk söyleyin, size Hindistan’dan ne getireyim?” dedi.

Hizmetçilerin her biri tüccardan bir istekte bulundu. O iyi tüccar hepsine söz verdi.

Tüccar papağana: “Sen armağan ister misin? Hindistan’dan sana ne getireyim?” dedi.

Papağan tüccara: Oradaki papağanları gör. Onlara benim durumumu anlat, dedi.

Onlara, papağanım sizi çok özledi ancak benim kafesimde yaşıyor, de.

Size selam söyledi, yardımınızı istedi; kafesten kurtulmak için bir çare istedi.

Tüccar, papağanın bu sözlerini ve selamını Hindistan papağanlarına götürmeyi kabul etti.

Tüccar, Hindistan’ın uzak yerlerine gitti. Bir ovada birkaç papağan gördü.

Atından indi. Kuşlara seslendi, papağanının selamını söyledi.

O papağanlardan biri tüccarı dinledi. Çok heyecanlandı. Nefesi kesildi, düştü, öldü.

Tüccar bu haberi söyledi ama pişman oldu. Bir canlının ölümüne neden oldum, dedi.

Yoksa bu papağan, benim papağanım ile akraba mıydı? Yoksa bu papağanlar birbirlerini kardeş gibi çok mu sevdi?

Bunu neden yaptım? O haberi neden verdim? Bu gereksiz söz sebebiyle zavallıyı öldürdüm.

Tüccar alışverişi bitirdi. Muradına erdi. Evine geri döndü.

Bütün hizmetçilerine armağan getirdi. Hepsine armağan verdi.

Papağan: Benim hediyem nerede? Hindistan’da ne gördün, ne konuştun söyle, dedi.

Tüccar: Ben senin selamını götürdüm. Ama pişman oldum, dedi.

Bilgisizliğim, akılsızlığım sebebiyle böyle bir haberi boşu boşuna niye götürdüm?

Papağan: “Efendim! Neden pişman oldunuz? Bu öfkeye ve üzüntüye sebep ne?” dedi.

Tüccar: Senin şikâyetlerini bir grup papağana söyledim, dedi.

Papağanlar beni dinledi. İçlerinden biri senin derdini anladı. Daha sonra korktu, heyecanlandı ve öldü.

Ben bunu niye söyledim, dedim. Çok pişman oldum. Ama pişmanlık neye yarar?

Bu kuş, o papağan ne yaptı, duydu. Sonra heyecanlandı, düştü ve öldü.

Tüccar, onu bu durumda gördü. Hızlıca şapkasını yere attı.

Papağanı bu durumda gördü. Hemen gömleğini yırttı.

“Hoş sesli güzel papağan! Sana ne oldu, neden böyle oldun?” dedi.

Yazık oldu. Benim güzel kuşuma, yakın arkadaşına böyle ne oldu?

Yazık benim güzel sesli kuşum; bahçem, çiçeğim.

Sultan Süleyman böyle bir kuşa sahip oldu. Başka kuşlara bakmadı.

Eyvahlar olsun, kuşumu ucuza elde ettim. Bu sebepten ondan yüzümü çevirdim. Vazgeçtim.

Tüccar ateşler içinde bağırdı, üzücü sözler söyledi.

Bazen değişik sözler söylüyor, bazen dua ediyor, bazen insan sevgisinden bazen Allah sevgisinden söz ediyor.

Tüccar böyle konuştuktan sonra kuşu kafesten çıkardı. Papağan kafesten çıktı. Yüksek bir dala uçtu.

Ölü papağan, güneş doğudan gökyüzüne nasıl yükseliyor? Papağan da güneş gibi öyle gökyüzüne uçtu.

Tüccar, kuşun bu işine şaşırıp öylece kaldı. Hiçbir şeyden haberi yoktu. Sonra kuşun oyununu anladı.

Yüzünü gökyüzüne kaldırdı. Bülbüle seslendi. Bana oyun oynadın. Sebebini söyle. Ben de bu oyunun sebebini anlayayım.

Hindistan’daki kuş sana ne söyledi? Ondan ne öğrendin? Bizi böyle üzdün, dedi.

Papağan: O kuş bana güzel ötmeyi bırak, böylece kafesten kurtulursun, dedi. Bana öğüt verdi.

Çünkü tüccar seni güzel sesin için kafeste tuttu, dedi. Kafesten kurtulmak için kendini ölü gösterdi. Bana akıl verdi.

Yani, güzel sesli kuş! Benim gibi ölü ol, kafesten kurtul, dedi.

Papağan, hilesiz iki tatlı öğüt daha verdi. Ondan sonra selam etti. Oradan ayrıldı.

Tüccar papağana: Hoşça kal bana yeni bir yol öğrettin, dedi.

Tüccar kendi kendine: Bu öğüdü dinleyeyim. Çünkü bu öğüt beni kurtuluşa götürür, dedi.

10. Tüccarın papağanı hikâyenin sonunda özgür kaldı. ( ) ( )

C. Metne göre aşağıdaki soruların cevabı var ise (V), yok ise (Y) yazınız.

	<u>Var</u>	<u>Yok</u>
11. Tüccar neden Hindistan'a gidiyor?	( )	( )
12. Papağan Hindistan'a ne gönderiyor?	( )	( )
13. Tüccar Hindistan'a gidiyor mu?	( )	( )
14. Hindistan'daki papağanlar tüccarın papağanına yardım etti mi?	( )	( )
15. Tüccarın papağanı kafesten kurtuldu mu?	( )	( )

D. Aşağıda verilen sözcükleri eş anlamları ile eşleştiriniz.

16. armağan	a. vücut
17. soluk	b. gizem
18. beden	c. hediye
19. durum	d. nefes
20. sır	e. hâl

EK-10: “Kurtla Tilkinin Aslanın Yanında Ava Gitmeleri” Özgün Metin

Kurtla Tilkinin Aslanın Yanında Ava Gitmeleri

Aslan, kurt ve tilki av aramak için dağa gitmişlerdi.

Böylece birbirlerine arka çıkıp avlara sağlam tuzaklar kurmak...

Üçü birlikte o engin ovada, birçok güzel avlar yakalamak istemişlerdi.

Erkek aslan, onlardan ar ettiği hâlde yine de lütuf gösterip yoldaşlık etti.

Bu topluluk, o şevketli ve haşmetli aslanın yanında dağa doğru gittiklerinde,

Bir dağ öküzü, bir keçi, bir de semiz tavşan buldular; işleri rast geldi.

Savaşçı aslanın peşinde olanın kebabı, gece gündüz eksik olmaz.

Onları ölmüş, yaralamış, kanlar içinde sürükleyerek dağdan ormana getirdiklerinde,

Kurtla tilki, padişahlara yaraşır bir adaletle avların üleşileceğini umup ona tamah ediyorlardı.

İkisinin de tamahı, aslana yansdı. Aslan, o tamahların dayanağını anladı.

Aslan, onların kuruntularını anladıysa da bir şey demedi; o an için onları gözetti.

Ama kendi kendine a dilenci cimriler cezanızı göstereceğim size, dedi.

Benim görüşüm yeterli gelmedi mi size? Benim bağışım hakkındaki zannınız bu mu?

Akıllarınız, görüşleriniz benim görüşümdendir. Benim dünyayı süsleyen bağışlarımdandır.

Benim hakkımda böyle alçakça zanda bulunmak size mi kaldı a zamanın utançları?

Aslan bu düşünceyle açıkça gülüyordu. Aslanın gülümsemelerine güvenme.

Aslan: Ey kurt! Bunları paylaşır. A koca kurt! Adaleti tazele, dedi.

Paylaştırmada benim vekilim ol da sen nasıl bir cevhersin çıksın ortaya.

Kurt: Padişahım! Yaban öküzü senin payın. O da büyük, sen de büyüksün; iri ve çeviksin, dedi.

Keçi benim, çünkü orta boyda; a tilki, sen de yanlış yapmadan tavşanı al.

“Aslan: Ey kurt! Nasıl dedin, söyle hele? Ben varken nasıl “Biz ve sen” dersin?” dedi.

Kurt ne köpek oluyor da benim gibi benzersiz, görülmemiş bir aslanın önünde kendisini görüyor?

A kendini beğenmiş eşek! Beri gel, dedi. Yanına gelince pençe atıp onu parçaladı.

Onda olgun bir akıl ve görüş göremeyince, ceza olarak başını gövdesinden ayırdı.

Beni görmek seni kendinden geçirmede madem böyle canın inleyerek ölmesi gerek, dedi.

Madem benim huzurumda yok olmadın, senin boynunu vurmak hak oldu.

O başı dik aslan, iki başlılık ve ayrıcalık kalmasın diye kurdun kafasını kopardı.

Ondan sonra aslan yüzünü tilkiye dönüp: Yemek için bunları paylaşır, dedi.

Tilki secde edip: Ey seçkin padişah! Bu semiz öküz, senin kuşluk yemeğindir, dedi.

Şu keçi de, muzaffer padişaha öğle öğünü için yahni olur.

Şu tavşana gelince o da lütuf ve kerem sahibi padişahın akşam yemeğidir.

Aslan: “A tilki! Adaleti sen parlattın. Böyle paylaştırmayı kimden öğrendin?” dedi.

“A büyük kişi! Bunu nereden öğrendin?” deyince, tilki: Kurdun hâlinden a dünya padişahı, dedi.

Aslan: Bizim aşkımıza rehin oldun ya üçünü de götür, al, git, dedi.

Tilki o sırada, “Aslan, avları paylaştırmak için beni o kurdun ardından çağırdı.” diye diliyle yüzlerce şükür etti.

“Bunu sen paylaşır” diye önce bana emretseydi, kim ondan canını kurtarabilirdi.

Öyleyse, bizi öncekilerin ardından dünyaya getirene şükürler olsun.

EK-11.: “Kurtla Tilkinin Aslanın Yanında Ava Gitmeleri” Uyarlanmış Metin

Kurtla Tilkinin Aslanın Yanında Ava Gitmeleri

Aslan, kurt ve tikli av aramak için dağa gittiler.

Üçü birlikte geniş ovada birçok güzel av yakalamak istediler. Tuzaklar kurmak için birbirlerine destek oldular.

Erkek aslan, onlardan utandı ama yine de iyilik etmek için onlarla arkadaş oldu.

Kurt ve tilki, o büyük ve gösterişli aslanın yanında dağa doğru gittiler.

Dağda bir dağ öküzü, bir keçi, bir de şişman tavşan buldular; işleri yolunda gitti.

Savaşçı aslanın yanında gezdiler. Gece gündüz yemekleri eksik olmadı.

Avları öldürdüler, yaraladılar, kanlar içinde sürüklediler, dağdan ormana getirdiler.

Kurt ile tilki, şunu beklediler: Aslan avları adaletli paylaşsın. Ama aç gözlülük yaptılar.

Aslan kurt ve tilkinin aç gözlülüğünü ve bunun sebebini anladı.

Aslan onların şüphelerini anladı ama onlara bir şey söylemedi. Uygun zamanı bekledi.

Kendi kendine dilenci cimriler siz cezayı hak ettiniz, size cezanızı vereceğim, dedi.

Ben size belli bir pay vereceğim. Bu pay size yeterli gelmedi mi? Benim adaletim hakkındaki düşünceniz bu mu?

Sizin aklınız da düşünceleriniz de benim size iyiliğimdir. Bu iyiliklerim dünyayı süsledi.

Siz kimsiniz? Benim hakkımda nasıl kötü şeyler düşünüyorsunuz?

Aslan bu düşünceyle onlara açıkça gülüyor. Ama aslanın gülümsemelerine güvenme.

Aslan kurda seslendi: Bu avları adaletli bir şekilde paylaşır, dedi.

Paylaştırmada benim temsilcim ol. Ne kadar adaletli birisin görelim, dedi.

Kurt: Padişahım yaban öküzü senin hakkın olsun. O da büyük sen de büyüksün. Hem de hareketlisin.

Keçi benim olsun. Çünkü o da benim gibi orta boylu. Tilki de tavşanı alsın. Tavşan tam tilkiye göre.

Aslan kurda kükredi. Bu sözü nasıl söyledin? Bir daha söyle bakayım? Benim yanında sen nasıl olurda ben ve sen diyorsun?

Kurt kim oluyor da benim gibi benzeri görülmemiş bir aslanın önünde kendisini görüyor.

Kendini beğenmiş eşek, yanıma gel, dedi. Kurt yanına geldi. Aslan kurdu parçaladı.

Aslan kurdu akılsız ve düşüncesiz gördü. Bu sebepten onu öldürdü.

Beni görmek seni senden almadı. O zaman öl, dedi.

Benim karşımda yok olmadın, senin canını almak lazım.

Aslan, iki ayrı baş ve iki ayrı üstünlük olmaması için kurdun başını kopardı.

Ondan sonra aslan yüzünü tilkiye döndü. Tilkiye yemek için bu avları paylaşır, dedi.

Tilki aslanın önünde eğildi. Eşsiz padişahım! Öküz senin sabah yemeğin olsun.

Şu keçi de senin öğle yemeğin için çorba olsun.

Şu tavşan ise cömert padişahın akşam yemeğidir, dedi.

Aslan tilkiye adaleti sağladın, dedi. “Böyle adil olmayı kimden öğrendin?”

Tilkiye tekrar: “Bunu nereden öğrendin?” dedi. Tilki aslana: Padişahım kurdun durumundan öğrendim, dedi.

Aslan, tilkiye: Bizim sevgimizi fark ettin. Üç avı da al, götür.

Tilki o sırada aslana yüzlerce teşekkür etti. Çünkü aslan avları paylaştırmak için onu kurttan sonra çağırdı.

“Bunu sen paylaşır?” diye önce bana emir vermedi. Yoksa canımı aslandan nasıl kurtarabilirdim.

Allah bizi sonradan dünyaya getirdi. Bu sebepten ona şükürler olsun.

EK-12.: “Kurtla Tilkinin Aslanın Yanında Ava Gitmeleri” Metnine Yönelik Okuma-Anlama Soruları

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Aslan, kurt ve tilki ile nereye gidiyor?

- a) Ovaya   b) Tepeye
c) Dağa   d) Vadiye

2. Dağda hangi hayvanı avlamadılar?

- a) Yaban öküzü   b) Tavşan
c) Koyun   d) Keçi

3. Aslan, kurt ve tilki niçin birlikte dağa gittiler?

- a) Birlikte sohbet etmek için   b) Birlikte arkadaşlık etmek için
c) Birlikte piknik yapmak için   d) Birlikte av yakalamak için

4. Kurt avı nasıl paylaştırdı?

- a) Bütün avı aslana verdi.   b) Yaban öküzünü kendi aldı.
c) Tavşanı tilkiye verdi.   d) Keçiyi aslana verdi.

5. Tilki, aslana niçin teşekkür etti?

- a) Avı kurttan önce pay etmesini istemesine
b) Avı kurttan sonra pay etmesini istemesine
c) Avı pay etmesini istememesine
d) Avdan kendisine de pay vermesine

B. Metne göre aşağıdaki ifadeler doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

	Doğru	Yanlış
6. Aslan, kurt ve tilki ile birlikte dağa gitmedi.	( )	( )
7. Dağda yaban öküzü, keçi ve tavşan avladılar.	( )	( )
8. Kurt ve tilki aslanın adaletine güvenmediler.	( )	( )
9. Aslan kurdun avı pay etmesini beğendi.	( )	( )

10. Hikâyenin sonunda bütün avı tilki aldı. ( ) ( )

C. Metne göre aşağıdaki soruların cevabı var ise (V), yok ise (Y) yazınız.

	Var	Yok
11. Tilki kurdun avı pay etmesini beğendi mi?	( )	( )
12. Aslan kurdun canını aldı mı?	( )	( )
13. Kurt avı pay etmek istiyor mu?	( )	( )
14. Dağda hangi hayvanları avladılar?	( )	( )
15. Aslan tilkinin avı pay etmesini beğendi mi?	( )	( )

D. Aşağıda verilen sözcükleri eş anlamları ile eşleştiriniz.

16. kuruntu	a. eli sıkı
17. kafa	b. çehre, surat
18. cimri	c. baş
19. zaman	d. endişe, şüphe
20. yüz	e. vakit

EK-13.: “Sağırın Hasta Komşusunu Ziyarete Gitmesi” Özgün Metin

Sağırın Hasta Komşusunu Ziyarete Gitmesi

Hâlden anlar biri, bir sağıra: Komşun hasta oldu, dedi.

Sağır kendi kendisine: “Ben ağır kulağımla o gencin konuşmasından ne anlarım?” dedi.

Hele hasta olup sesi zayıflarsa... Ama çare yok, gitmek gerek.

Dudağını kımıldattığını görünce onu kendimce kıyaslar anlarım.

Ben: Nasılsın, a sıkıntılar çekenim, deyince o nasıl olsa: İyiyim ya da hoşum, diyecek.

Ben: “Şükürler olsun, ne yemek yedin?” derim. O da: Şerbet içtim ya da mercimek çorbası, der.

Ben: “Afiyet sağlık olsun, tabiplerden yanında kim var?” derim. O da: Filan, der.

Ayağı pek uğurludur; o geldi mi durumun düzelir, derim.

Onun ayağını biz de denedik, nereye gitse dilekler hasıl oldu.

O iyi adam. Bu kıyaslamalı cevapları hazırlayıp hastanın yanına gitti.

“Nasılsın” dedi. Hasta: Öldüm, deyince: Şükürler olsun, dedi. Hasta, bu söze pek içerleyip sıkıldı.

Bu nasıl şükür? Meğer o bize karşı kötüymüş, dedi. Sağır bir kıyasta bulundu ama o kıyas yanlış çıktı.

Ondan sonra ona: “Ne yedin?” dedi. Hasta: Zehir, deyince: Afiyet olsun, dedi. Hastanın öfkesi arttı.

Sonra da “Tedavi için tabiplerden yanına kim geliyor?” dedi.

Hasta: Yürü git be, Azrail geliyor, deyince: Sağır: Ayağı pek kutludur, sevin, dedi.

Sağır sevinerek dışarı çıktı. Şükür, böyle bir zamanda onu gözettim, dedi.

Hasta: Bu adam, bizim canımızın düşmanıdır; onun cefa madeni olduğunu bilemedik, dedi.

Hastanın hatırına, ona haber göndermek için her türden kötü şeyler geliyordu.

Kötü yemek yiyip de içi bulanan ve nihayet onu kusan kimse gibi hani.

Öfkeyi yenmek budur; onu kusma da karşılığında tatlı sözler bulasın.

Hasta sabrı olmadığı için kıvranıyor: Nerede o kahpe karılı puşt köpek?

Söylediklerini ona sayıp döksem. Çünkü o sırada içimdeki aslan uyumuştı.

Hasta ziyareti gönül almak içindir; bu, ziyaret değil, düşmanlık istemektir.

O, hizmet ettim, komşuluk hakkını yerine getirdim diye hoşça oturmuştu.

Oysa hastanın gönlünü kendisi yüzünden alevlendirmiş, kendisini de yakmıştı.

O sağırın seçtiği kıyas yüzünden on yıllık dostluk yok olup gitti.

EK-14.: “Sağırın Hasta Komşusunu Ziyarete Gitmesi” Uyarlanmış Metin

Sağırın Hasta Komşusunu Ziyarete Gitmesi

Akıllı bir adam sağır birine “Komşun hasta oldu.” dedi.

Sağır kendi kendine: “Benim kulağım duymuyor. Hasta komşumun konuşmasından ne anlarım.” dedi.

Aynı zamanda hasta. Bu sebepten yüksek sesle konuşamaz. Ama çare yok, gitmem gerek.

Sağır, kendi kendine şöyle dedi: Hasta komşumun dudağının hareket etmesine bakarım. Sözlerini tahmin ederim.

Ben ona: “Nasılsın?” derim. O da bana: “İyiyim komşu.” der.

Ben ona: “Yemek yedin mi?” derim. O da bana: “Şerbet içtim ya da mercimek çorbası yedim.” der.

Ben: “Afiyet sağlık olsun, doktorun kim?” diye, sorarım. O da: İsmi, söyler.

Ben de: “O doktorun ayağı şans getirir; o geldi mi iyileşirsin.” derim.

O doktoru biz biliriz; hangi hastaya gitti, onu iyileştirdi.

Sağır adam bu cevapları hazırladı. Sonra hastanın yanına gitti.

Hastaya: Nasılsın, dedi. Hasta: Öldüm, dedi. Sağır adam bu söze karşılık şükürler olsun, dedi. Hasta bu söze çok kızdı.

Kendi kendine: Bu nasıl sözler? Bu adam bizi sevmiyor, dedi. Sağır adam bir tahminde bulundu. Ama tahmini yanlış çıktı.

Ondan sonra hastaya: “Ne yedin?” dedi. Hasta: “Zehir, dedi. O da hastaya: “Afiyet olsun.” dedi. Hasta adam daha çok öfkeleni.

Sonra: “Tedavi için hangi doktora gittin?” dedi.

Hasta: Git işine. Azrail geliyor, dedi. Sağır, hastaya: Şanslısın, mutlu ol, dedi.

Sağır mutlu bir şekilde dışarı çıktı. Hasta komşuma böyle bir zamanda iyilik ettim, dedi.

Hasta kendine: “Bu adam bize düşmanmış; bilemedik.” dedi.

Hastanın aklına çok kötü sözler geldi, sağır adama söylemek için.

Aynı kötü yemekten sonra midesindeki yemekleri dışarı çıkarmış gibi hissetti.

Ama öfkeyi yenmek budur. Yani onun kötü sözlerine karşılık sen kötü bir cevap verme, bu zaten tatlı bir cevap vermektir.

Ancak hastanın sabrı bitti. Sağır komşusuna kızdı.

Komşusuna: “Bana kötü sözler söyledin. Yanıma gel de sana sözlerinin karşılığını vereyim.” demek içinden geldi.

Hasta ziyareti bir insanı sevindirmek içindir; bu, ziyaret değil, düşmanlık istemektir. dedi.

Sağır adam: “Hasta ziyareti yaptım, komşuluk görevimi yerine getirdim.” diye kendi de mutlu oldu.

Ama hasta komşusunu kızdırdı ve kendini yaktı.

O sağırın tahminleri yüzünden on yıllık dostluk bitti, yok oldu.

EK-15.: “Sağırın Hasta Komşusunu Ziyarete Gitmesi” Metnine Yönelik Okuma-Anlama Soruları

A. Uygun sözcüğü yuvarlak içine alınız.

1. Şerbet **ıçtim** / **ıçtin** ya da mercimek çorbası yedim, der.
2. Sağır mutlu bir şekilde **dışarıda** / **dışarı** çıktı.
3. Sonra **hastanın** / **hastadan** yanına gitti.

B. Metne göre aşağıdaki ifadeler doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

	Doğru	Yanlış
4. Sağır, hasta komşusunu ziyaret etti.	( )	( )
5. Hasta, sağır komşusunun evine gelmesine çok şaşırdı.	( )	( )
6. Hasta, sağırın sözlerine kızmadı.	( )	( )
7. Sağır, komşusunu ziyaret ettikten sonra evine mutsuz döndü.	( )	( )
8. Bu ziyaret, komşular arasındaki dostluğun bitmesine sebep oldu.	( )	( )

C. Uygun Sözcüğü seçiniz ve boşlukları doldurunuz.

sağlık / tedavi /dostluk / hasta / komşuluk

9. Hasta ziyareti yaptım, ... görevimi yerine getirdim, diye kendi de mutlu oldu.
10. Akıllı bir adam sağır komşusuna “Komşun ..... oldu.” dedi.
11. O sağırın tahminleri yüzünden on yıllık ..... bitti, yok oldu.
12. . Sonra: “.....için hangi doktora gittin?” dedi.
13. Ben: “Afiyet .....olsun, doktorun kim?” diye, sorarım.

D. Cümleleri okuyunuz ve uygun sözcüğü işaretleyiniz.

14. Ondan sonra hastaya: “Ne .....?” dedi.

- a) yemek   b) yedin   c) yerse   d) yermiş

15. Hastanın .....çok kötü sözler geldi, ona söylemek için.

- a) aklını   b) aklında   c) aklına   d) aklıma

EK-16.: “Uyurken Ağzına Yılan Giren Adama Bir Beyin Eziyet Etmesi” Özgün Metin

Uyurken Ağzına Yılan Giren Adama Bir Beyin Eziyet Etmesi

Bir akıllı ata binmiş geliyordu. Bu sırada uyuyan birinin ağzına yılan giriyordu.

Atlı, yılanı görüp hızını artırdı. Yılanı kovalamak istedi fakat yetişemedi.

Yardım etmeyi kafasına koyduğundan, uyuyan adama gürzüyle birkaç kez sertçe vurdu.

Uyuyan, gürz darbesiyle yerinden fırlayıp bir ağacın altına kaçtı.

Orada çok sayıda dökülmüş çürük elma vardı. Atlı dedi: Ey dertli! Ye bunları.

Ona o kadar elma yedirdi ki elmalar artık ağzından geri geliyordu.

A beyim! Diye bağıryordu adam, kötülük görmediğin hâlde neden bana musallat oldun?

Canıma kastın varsa bir kerede vur kılıcı, dök kanımı.

Ne uğursuz zamanda çıktın karşıma. Senin yüzünü görmeyene ne mutlu!

Ortada ne cinayet var ne kabahat ne de en ufak bir yanlış...Dinsizler bile bu zulmü reva görmezler.

Konuşurken ağzından kan akıyor. Allah'ım! Karşılığını artık sen ver.

O her an yeni bir beddua ederken, atlı onu çölde itip kakıyordu.

Adam rüzgâr gibi gelen atlıdan ve gürz darbelerinden kaçıyor ve kaçarken yere kapaklanıyordu.

Karnı dolu, uykulu ve bitkindi. Ayağında ve yüzünde bin türlü yara vardı.

Akşama dek koşuşturmaca sürdü. Sonunda adam, safra çıkarıp kusmaya başladı.

Bütün yedikleri çıktı dışarı. Yılan da yedikleriyle birlikte ağzından fırladı.

Adam ağzından çıkan yılanı görünce iyilik sahibi adamın önünde eğildi.

O iri ve kara yılanın korkunçluğunu görünce tüm acılarını unuttu.

Dedi: Sen rahmet Cebrail'isin ya da velinimet bir zatsın.

Seni gördüğüm an ne kutlu anmış. Ben ölmüştüm, bana yeniden can verdim.

Sen anneler gibi benimle ilgilenirken, ben eşekler gibi kaçıyordum senden.

Ey padişah! Ey şahlar şahı! Bunları ben değil cehaletim söyledi, mazur gör.

Bu duruma ilişkin azıcık bir bilgim olsaydı boş konuşur muydum?

Ey iyi hasletli kişi! Bana durumla ilgili bir sır verseydin o zaman seni çokça överdim.

Fakat hiç konuşmadan saldırdın, hiçbir şey söylemeden başıma vurmaya başladın.

Sersemledim, aklım başımdan gitti. Üstelik başımda zaten az bir beyin vardı!

Ey yüzü güzel, ey işi güzel! Beni affet. Söylediklerimi delilikten say.

EK-17.: “Bir Beyin Bir Yolcuya Yardım Etmesi” Uyarlanmış Metin

Bir Beyin Bir Yolcuya Yardım Etmesi

Akıllı biri ata binmiş, geliyor. Bu sırada yol kenarında bir adamın ağzına bir yılan girdi.

Atlı, yılanı gördü. Hızla adamın yanına geldi ama yılanı yakalayamadı. Yılan adamın ağzına girdi.

Atlı, uykudaki adama yardım etmeye karar verdi. Uykudaki adamın yüzüne elindeki demir sopayla sertçe vurdu.

Uykudaki adam demir sopanın acısıyla uyandı. Korkudan bir ağacın arkasına kaçtı.

Ağacın etrafında çok sayıda çürük elma vardı. Atlı, ona elmaları yemesini söyledi.

Atlının zoruyla adam çok fazla elma yedi. Artık midesi almadı.

Beyim, diye atlıya bağırdı. Ben sana bir şey yapmadım. Neden beni rahatsız ediyorsun?

Canımı almak mı istiyorsun? O zaman beni kılıçla öldür.

Ne kadar kötü bir zamanda karşıma çıktın. Yüzünü görmek istemiyorum.

Sana karşı en küçük bir yanlış ya da hata yapmadım. Dinsizler bile bu zulmü uygun bulmaz.

Adamın ağzından kan aktı. Atlıya ceza vermesi için Allah’a dua etti.

O, her an atlıya kötü sözler söyledi. Atlı da ona vurmaya devam etti.

Adam, atlıdan kaçtı ama bu sırada yere düştü.

Midesi dolu, uykulu ve yorgundu. Ayağında ve yüzünde bin türlü yara vardı.

Akşama kadar kavga devam etti. Sonunda adamın midesi bulanmaya başladı.

Midesindeki her şey dışarı çıktı. Bu sırada yılan da ağzından çıktı.

Adam yılanı gördü. Atlıya teşekkür etti.

Büyük ve siyah yılanı gördü. Bütün acılarını unuttu.

Atlıya şöyle dedi: Sen çok iyi bir adamsın.

Seni görmek ne kadar güzel anmış. Ben ölmüştüm, bana yeniden can verdim.

Sen bir anne gibi bana baktın. Ben eşekler gibi senden kaçtım.

Padişahım! Ben cahil biriyim. Sana kötü sözler söyledim. Beni affet.

Boş konuştum. Ama hiç bilgim yoktu.

Ey iyi yürekli kişi! Durum hakkında bilgi vermedin. Yoksa seni çok överdim.

Fakat hiç konuşmadın, hiçbir şey söylemedin. Hemen başıma vurmaya başladın.

Şaşırdım, aklım başımdan gitti. Biraz aklım vardı, onu da sen başımdan aldın.

Ey güzel yüzlü! İşi güzel! Beni affet. Kötü sözlerime değer verme.

EK-18.: “Bir Beyin Bir Yolcuya Yardım Etmesi” Metnine Yönelik Okuma-Anlama Soruları

A. Uygun sözcüğü yuvarlak içine alınız.

1. Hemen **başım** / **başımı** vurmaya başladın.
2. **Seni** / **sana** görmek ne kadar güzel anmış.
3. Korkudan bir **ağaca** / **ağacın** arkasına kaçıyor.
4. Uykudaki adamın **yüzüne** / **yüzünde** elindeki demir sopayla sertçe vuruyor.
5. Bu sırada yılan da **ağzını** / **ağzından** çıktı.

B. Metne göre aşağıdaki ifadeler doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

	Doğru	Yanlış
6. Akıllı, adama yardım etmedi.	( )	( )
7. Yılan adamın ağzından içeri girdi.	( )	( )
8. Atlı, adamın ağzından yılanı çıkarmak için yüzüne vurdu.	( )	( )
9. Atlı, uykudaki adama yılandan söz etmedi.	( )	( )
10. Adamın midesinden yılanı çıkaramadılar.	( )	( )

C. Uygun Sözcüğü seçiniz ve boşlukları doldurunuz.

yardım / çürük / ata / anne / yanlış

11. Ağacın etrafında çok sayıda .....elma var.
12. Akıllı biri ..... binmiş, geliyor.
13. Sana karşı en küçük bir .....ya da hata yapmadım.
14. Atlı, uykudaki adama .....etmeye karar veriyor.
15. Sen bir .....gibi bana baktın.

D. Metne göre aşağıdaki soruların cevabı var ise (V), yok ise (Y) yazınız.

	Var	Yok
16. Atlı, nereden geliyor?	( )	( )
17. Adamın ağzından yılan çıktı mı?	( )	( )

18. Adam neden uyuyor?

( )

( )

E. Okuduğunuz metin ile ilgili aşağıdaki sorulara cevaplayınız.

19. Atlı, ne g6rdü?

20. Adamın ağzından yılanı çıkarmak için ne yaptı?

EK-19.: “Ayının Dostluğuna ve Vefasına Güvenmek” Özgün Metin

Ayının Dostluğuna ve Vefasına Güvenmek

Bir ejderha bir ayıyı yutuyordu. Aslan yürekli bir adam gidip ayının imdadına yetişti. Âlemde mazlumların imdadına yetişen aslan yürekli adamlar vardır. Onlar mazlumların sesini duyduklarında hemen Hakk’ın rahmeti gibi yardıma koşarlar. Katıksız sevgi, adalet ve rahmet olup Hak gibi sebepsiz ve rüşvetsiz yardım edicidirler. Durup dururken neden ona yardım ediyorsun, dense, der ki onun çaresizliği ve acısı yüzünden.

Merhamet, aslan yürekli adamın avidir. Dünyada çare, dertten başka bir şey aramaz. Nerede dert varsa çare oraya gider. Neresi alçaksa su oraya akar. Ayı da o yiğit adamın iyiliğini görüp ejderhadan kurtulunca...

Yaralı ayı, tıpkı Ashabı Keyf’in köpeği gibi o yiğidin ardından ayrılmadı. O Müslüman, yorgunluk yüzünden uzanıp yattı. Ayı ise ona olan bağlılığıyla onun başında bekçilik etmeye başladı.

Biri oradan geçerken bu ne hâl kardeş, dedi. Bu ayı da nerden çıktı?

Adam olan biteni anlattı, ejderhadan söz etti. Öteki bre saf, dedi, ayıya güvenme.

Aptalın dostluğu düşmanlıktan kötüdür. Bir yolunu bulup böylesini baştan savmak gerek.

Adam, vallahi kıskançlığından böyle söylüyor, dedi. Yoksa ayı olduğuna ne bakıyorsun? Şu sevgiye bir bak.

Öteki dedi, aptalların sevgisi aldatıcıdır. Benim kıskançlığım onun sevgisinden iyidir. Hadi gel benimle, ayıyı kov gitsin. Ayıyı yeğleyip de kendi cinsinden olanı bırakma.

Adam dedi, git işine hasetçi. Öteki dedi, benim işim buydu ama sende talih yokmuş.

Ben ayıdan daha kötü olamam a muhterem, onu bırak da arkadaşın ben olayım.

Senin için kaygılanıyorum, kalbim titriyor. Böyle bir ayıyla ormanda gezme.

Elini tuttu ama o elini ondan çekti. Yolcu dedi, öyleyse ben gidiyorum; sen olgun bir arkadaş değilsin.

Dedi git, benim için tasalanma. Lüzumsuz adam, bilgiçlik taslama.

Adam tekrar dedi, ben senin düşmanın değilim. Ardımdan gelsen iyi olur.

Dedi, uykum var, beni bırak git. Öteki dedi, dost sözü dinle.

Dinle de akıllı birinin, bir dostun, bir gönül sahibinin yanında uyu.

Onun ısrarı karşısında adam sanılara kapıldı. Sinirlenip ona sırtını döndü.

Belki de bu beni öldürmeye gelmiş bir katil ya da bir şey uman dilenci veya ameledir.

Ya da beni dostumdan korkutmak üzere arkadaşlarıyla iddiaya girmiştir.

İçindeki fesat yüzünden aklına hiç iyi düşünce gelmiyordu.

Bütün iyi sanısı ayıya ilişkindi. Ayıyla aynı cinsten miydi neydi?

İtliği yüzünden akıl sahibini suçlayıp ayıyı müşfik ve âdil sandı.

O Müslüman sinirlenip içinden lahavle çekerek aptal adamı terk edip gitti.

Dedi, ben ısrar edip öğüt vermeye çalıştıkça onun kalbindeki kuruntular artıyor.

O hâlde öğüt yolu kapandı ve “Onlardan yüz çevir” buyruğu devreye girdi.

Adam uyuyor, ayı sinek kovalıyordu. Ancak sinek inat edip tekrar geliyordu.

Sineği o gencin yüzünden birkaç kez kovmuş ama sinek hemen dönüp geri gelmişti.

Ayı sineğe sinirlendi ve gidip iri bir taş alıp geldi.

Baktı ki sinek yine uykudaki adamın yüzüne konmuş.

Sineği ezmek için değirmen taşını kaldırıp sineğe vurdu.

Taş, uyuyan adamın yüzümü dümdüz etti ve şu meseli bütün dünyaya duyurdu:

Aptalın sevgisi, kesinlikle ayının sevgisi gibidir. Onun kini sevgi, sevgisi kindir.

Ahdi gevşek, yıkık dökük ve zayıftır. Lafı büyük, vefası cılızdır.

EK-20.: “Ayının Dostluğuna ve Vefasına Güvenmek” Uyarlanmış Metin

Ayının Dostluğuna ve Vefasına Güvenmek

Bir ejderha bir ayıyı yiyor. Cesur bir adam gitti. Ayıya yardım etti.

Dünyada cesur insanlar vardır. Muhtaç insanlara yardım ederler.

Bu insanlar, yardıma muhtaç insanların sesini duyarlar. Onlara hemen yardıma koşarlar.

Allah’ın sevgisi, merhameti ve adaleti gibi karşılıksız yardım ederler.

Bu insanlara başkalarına neden yardım ediyorsunuz diye sorarlar. Onlar şöyle cevap verirler: Onları çaresiz ve acı içinde görmemek için derler.

Merhamet, cesur insanların avidir. Dünyada çare, dertten başka bir şey aramaz.

Nerede dert var, çare oraya gider. Neresi alçak ise su oraya akar.

Ayı da o yiğit adamın iyiliğini gördü. Ejderhadan kurtuldu.

Yaralı ayı, aynı Ashabı Keyf’in köpeği gibi o yiğidin arkasından ayrılmadı.

O Müslüman ayıya yardım etti, yoruldu, yattı. Ayı ise onu korumak için başında bekledi.

Oradaki bir yolcu, bu ayı da nereden çıktı? Ne oluyor burada, diye sordu.

Adam her şeyi anlattı. Ejderhadan söz etti. Bana can borcunu ödemek için yanımda kalıyor, dedi. Öteki adam onu uyardı. Ayıya güvenme, dedi.

Aptalın dostluğu düşmanlıktan kötüdür. Bir çözüm yolu bul. Ayıdan kurtul, dedi.

Adam, vallahi kıskançlıktan böyle söylüyorsun. Ayının bana sevgisine bir bak, dedi.

Öteki dedi: Aptalların sevgisi insanı aldatır. Benin kıskançlığım ayının sevgisinden iyidir.

Haydi, benimle gel, ayıyı kov gitsin. Ayıyı bana üstün görme, beni tercih et, dedi.

Adam ona işine git, kıskanç dedi. Öteki adam ise benim görevim seni uyarmak ama sende şans yokmuş.

Ben ayıdan daha kötü değilim. Onunla arkadaşlığı bırak benimle arkadaş ol.

Senin için üzülüyorum, kalbim titriyor. Böyle bir ayıyla ormanda gezme, dedi.

Adam onun elini tuttu ama o elini çekti. Yolcu dedi: Ben gidiyorum, sen iyi bir arkadaş değilsin.

Adam git, benim için üzülme. Gereksiz adam, boşuna akıllılık yapma, dedi.

Adam tekrar dedi, ben senin düşmanın değilim. Arkamdan gel, bu senin için iyi olur.

Dedi, uykum var, beni bırak git. Öteki adam dost sözü dinle.

Akıllı bir dostun yanında yat, uyu, dedi.

Onun ısrarı karşısında adam sinirlendi ve ona sırtını döndü.

Kendi kendine: Belki bu yoksul adam beni öldürmeye geldi. Ya da benden bir şey istiyor.

Ya da beni dostumdan korkutmak üzere arkadaşlarıyla iddiaya girmiştir, dedi.

Adamın içindeki kötülük sebebiyle aklına hiç iyi düşünce gelmiyordu.

Bütün iyi düşünceleri ayı ile ilgiliydi. Ayı ile aynı soydan mıydı?

Terbiyesizliği sebebiyle akıllı adamı suçladı. Ayıyı sevimli ve adaletli sandı.

O Müslüman sinirlendi. Sabrı tükendi, aptal adamı bıraktı, gitti.

O Müslüman kendi kendine: Israr etmek ve öğüt vermek onu daha fazla şüphelendiriyor.

O zaman öğüt vermeyi bırakayım ve “Onlara ilgi gösterme” emrini dinleyeyim, dedi.

Bir zaman sonra adam uyuyor, ayı da sinek kovalıyor. Ancak inatçı sinek tekrar geri geliyor, adamın yüzüne konuyor.

Ayı, sineği o gencin yüzünden birkaç kez kovdu ama sinek hemen geri geldi.

Ayı sineğe kızdı ve gitti büyük bir taş aldı.

Baktı, sinek yine adamın yüzüne konmuş.

Sineği ezmek için taşı kaldırdı. Sineğe vurdu.

Taş, uykudaki adamın yüzünü parçaladı. Bu hikâyeyi de bütün dünyaya duyurdu.

Aptalın sevgisi, kesinlikle ayının sevgisi gibidir. Onun kini sevgi, sevgisi kindir.

Sözü zayıf ve güvenilmezdir. Sözü büyük, sevgisi azdır.

**EK-21.: “Ayının Dostluğuna ve Vefasına Güvenmek” Metnine Yönelik Okuma-
Anlama Soruları**

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Ayıyı kim kurtardı?

- a) Güçlü bir kadın   b) Cesur bir adam
c) Kendisi kurtuldu.   d) Hiçbiri

2. Ayı ejderhadan kurtulduktan sonra ne yaptı?

- a) Hemen ailesine, yuvasına döndü.   b) Hızda o yerden uzaklaştı.
c) Kendisini kurtaranın yanında kaldı.   d) Ejderhanın peşinden gitti.

3. Adam, ayıya ne karşılığında yardım etti?

- a) Karşılıksız iyilik yapmak için   b) Görevini yerine getirmek için
c) Ayıya borcunu ödemek için   d) Çok para kazanmak için

4. Yolcu ayı hakkında adama ne söyledi?

- a) Ayıya güvenebilirsin, dedi,   b) Ayıyla beraber yolculuk yap, dedi.
c) Ayıdan zarar gelmez, dedi.   d) Ayıya güvenme, dedi.

5. Bu hikâyeden nasıl bir ders alabiliriz?

- a) Dostluklar önemli değildir.   b) Dostlarımızı dikkatsiz seçelim.
c) Aptal insanlarla dost olalım.   d) Aptal insanlardan uzak duralım.

B. Metne göre aşağıdaki ifadeler doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

	Doğru	Yanlış
6. Cesur adam ayıya yardım etmedi.	( )	( )
7. Ayı kendisini kurtaran kişinin yanından ayrıldı.	( )	( )
8. Cesur adam ayıya karşılıksız yardım etti.	( )	( )
9. Oradaki bir yolcu ayı hakkında adamı uyarmadı.	( )	( )
10. Bazı insanların sevgisi insana büyük zarar verebilir.	( )	( )

C. Metne göre aşağıdaki soruların cevabı var ise (V), yok ise (Y) yazınız.

	Var	Yok
11. Adam ayıya yardım etti mi?	( )	( )
12. Ayı adamı yuvasına götürdü mü?	( )	( )
13. Yolcu ayı hakkında adamı uyardı mı?	( )	( )
14. Yolcu ayıyla dost oldu mu?	( )	( )
15. Yolcu ayıyla sohbet etti mi?	( )	( )

D. Aşağıda verilen sözcükleri eş anlamları ile eşleştiriniz.

16. yeğlemek	a. kıskanç
17. hasetçi	b. gam, endişe
18. lüzum	c. tercih etmek
19. buyruk	d. gerek
20. kaygı	e. emir

EK-22.: “Meyvesini Yiyenin Ölümsüzleştiği Ağacı Arayış” Özgün Metin

Meyvesini Yiyenin Ölümsüzleştiği Ağacı Arayış

Bir bilge, hikâye olsun diye Hindistan’da dedi, bir ağaç vardır.

Kim onun meyvesinden alıp yerse ne yaşlanır ne ölür.

Bir padişah, bunu doğru sözlü birinden duydu ve ağaçla meyvesine âşık oldu.

Divana mensup bilgili bir elçiyi Hindistan’a durumu araştırmak üzere gönderdi.

Elçi, söz konusu ağacı arayarak yıllarca Hindistan’da dolaştı, durdu.

Şehir şehir dolaştı bu amaçla. Ne ada kaldı ne dağ ne ova.

Kime sorsa, bunu ancak zırdeli arar, diye onunla alay etti.

Senin gibi zeki ve temiz kalpli birinin arayışı boşuna ve anlamsız olur mu hiç?

Onların iyi yaklaşımları apayrı bir tokattı. Bu, açıkça atılan tokattan daha çetindi.

Alaycı bir biçimde onu överek diyorlardı, filan korkunç bölgede...

Filan ormanda çok uzun, çok geniş ve her dalı kocaman olan yeşil bir ağaç var.

Padişahın aramakla görevli elçisi, herkesten başka bir haber duyuyordu.

Orada yıllarca seyahat edip durdu. Padişah ona mal mülk gönderiyordu.

Gurbette çok sıkıntılar çekti ama aradığını bir türlü bulamadı.

Aradığına ilişkin hiçbir belirti yoktu. Bu konuda haberden başka bir şeye ulaşılmıyordu.

Umut ipliği kopmuştu onun. Aradığını artık aramaz olmuştu.

Padişaha dönmek için yola koyuldu. Gözyaşı dökerek yol alıyordu.

Ağacı arayan nedimin umutsuzca konakladığı yerde, kerametli bir kutup, âlim bir şeyh vardı.

Nedim dedi, umutsuzca onun huzuruna varayım da onun dergâhından yola koyulayım.

Böylece onun duası bana yoldaş olsun. Çünkü kalmadı aradığımdan umudum.

Yaşlı gözlerle şeyhin huzuruna vardı. Bulutlar gibi gözyaşı yağdırıyordu.

Dedi, şeyhim, şimdi merhamet vakti. Umutsuzum, lütuf zamanı şimdi.

Şeyh dedi: Neden umutsuzsun, açıkla bakalım. Aradığın nedir? Neyin peşindesin?

Adam dedi: Bir ağacı arayıp bulmak için padişah beni seçti.

Dünyada nadir bir ağaçtır bu. Hayat suyunun kaynağıdır meyvesi.

Yıllarca aradım ama şu sarhoşların alay ve dalgasından başka bir iz bulamadım.

Şeyh gülerek dedi: Behey saf! Bu bilgin kişide bulunan bilgi ağacıdır.

Çok büyük, çok ilginç ve çok geniş bir ağaç bu. Okyanustan doğan bir hayat suyu.

Behey gafil! Sen dış yüzün peşine düşmüşsün. Bu yüzden anlam ağacından meyve yok sende.

Bazen ağaçtır adı, bazen de güneş. Bazen denizdir adı, bazen de bulut.

O tektir ve ondan yüz binlerce meyve çıkar. Onun en düşük meyvesi, sonsuz ömürdür.

O tek olsa da bin türlü şekli vardır. Bir tek olsa da sayısız adının olması doğaldır.

Bir kişi senin için babadır ama bir başkası için oğuldur.

Birisi için kahr ve düşman iken bir başkası için iyi ve güzeldir.

Ad peşinde olan güvenilir de olsa senin gibi umutsuzluğa ve ayrılığa düşer.

Neden bu ağaç adına takılıp kalarak umutsuz ve perişan olursun?

Adları bir yana bırakıp niteliklere bak ki nitelikler, öze ulaşmada sana kılavuz olsun.

EK-23.: “Ölümsüzlük Ağacını Arayış” Uyarlanmış Metin

Ölümsüzlük Ağacını Arayış

Bir bilge “Hindistan’da bir ağaç vardır.” dedi.

Kim o ağacın meyvesinden yer ise o kişi ölümsüz olur, dedi.

Bir padişah, bu sözü doğru sözlü birinden duydu ve ağaçla meyvesine âşık oldu.

Bir görevliyi Hindistan’a durumu araştırmak için gönderdi.

Görevli, söz konusu ağacı aradı. Hindistan’da yıllarca dolaştı.

Bu amaçla şehir şehir dolaştı.

Bu ağacı herkese sordu. Ona deli dediler, onunla alay ettiler.

Birçok kişi onunla alay etti, ona tokat attı. Çocukları ise görevliye:

Senin gibi zeki ve dürüst birinin arayışı boşuna değildir, diyordu.

Çocukların sözü görevliye başka bir tokattı. Bu sözü duymak tokat yemekten daha zordu.

İnsanlar alaycı bir şekilde onunla eğleniyor. Ağaç şu tehlikeli bölgede...

Ormanın içinde kocaman yeşil bir ağaç var, o ağaç ölümsüzlük ağacıdır, diye onunla alay ettiler.

Görevli kişi, herkesten başka bir haber duydu.

Hindistan’da yıllarca yolculuk etti. Padişah ise ona para gönderdi.

Ülkesinden uzak yerde çok sıkıntılar çekti. Bir türlü ağacı bulamadı.

Ağaca ait hiçbir iz yoktu. Bu konuda yalan haberden başka bir şey yoktu.

Görevlinin umudu tükendi. Ağacı aramaktan vazgeçti.

Padişaha dönmek için yola çıktı. Üzüntüsünden ağladı.

Görevlinin umudu tükendi. Dinlenmek için bir yerde durdu. Bu yerde bir bilge kişi vardı.

Görevli, umutsuz bir şekilde, bilge kişinin yanına gideyim. Sonra yoluma devam ederim, dedi.

O bilgenin duası bana yol arkadaşı olur. Çünkü hiç umudum kalmadı.

Bilgenin yanına gitti. Çok ağladı.

Bilgeye dedi: Çok umutsuzum. Bana acıyın, yardım edin.

Bilge dedi: Neden umutsuzsun, söyle bakalım. Ne arıyorsun?

Görevli dedi: Padişah bir ağacı bulmam için beni seçti.

Bu ağaç dünyada az bulunuyor. Ağacın meyvesi insanı ölümsüz yapıyor.

Yıllarca aradım. İnsanların alay etmesinden başka hiçbir iz bulamadım, dedi.

Bilge güldü. Sen çok saf birisin, dedi. Bu ağaç, bilgili kişilerdeki bilgi ağacıdır. Yani bilginin kendisidir.

Bu ağaç çok büyük, çok ilginç ve çok geniştir.

Ey bir şeyden habersiz kişi! Sen dış görünüşün peşine düşmüşsün, bilgi ağacını gerçek ağaç sanmışsın. O sebepten o ağacın dalından meyve alamamışsın.

O bilgiye bazen ağaç, bazen güneş, bazen deniz, bazen de bulut, derler.

O ağaç tektir ve yüz binlerce meyvesi vardır. Onun en değersiz meyvesi sonsuz hayattır.

O ağaç tektir ama bin türlü şekli vardır. Sayısız adının olması normaldir.

Bir kişi senin için babadır ama bir başkası için oğuldur.

Birisi için üzüntü ve düşmandır ama bir başkası için iyi ve güzeldir.

Kim o ağacı bir ad sanır da bir adın peşine düşer, senin gibi umutsuzluğa düşer.

Bu ağacın adını aramayı boş ver yoksa mutsuz olursun.

Adları bir tarafa bırak. Bir şeyin özelliklerine bak. Bu bakış bir şeyin özüne ulaşmada sana yol gösterir, dedi.

EK-24.: “Ölümsüzlük Ağacını Arayış” Metnine Yönelik Okuma-Anlama Soruları

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Padişah elçiyi (görevliyi) nereye gönderdi?

- a) Tacikistan’a   b) Hindistan’a   c) Pakistan’a   d) Afganistan’a

2. Elçi (görevli) Hindistan’da ne aradı?

- a) Elbise   b) Deve   c) Ağaç   d) Çiçek

3. Elçi(görevli) ağacı bulamadı. Sonra ne yaptı?

- a) Hindistan’da kalmaya karar verdi.   b) Padişaha dönmek için yola çıktı.
c) Padişaha hediyeler satın aldı.   d) Etrafa adamlar gönderdi.

4. Ağaçtan ilk kim söz etti?

- a) Padişah   b) Elçi   c) Vezir   d) Bilge

5. Ağacı aramasını kim istedi?

- a) Bilge   b) Padişah   c) Sultan   d) Görevli

B. Metne göre aşağıdaki ifadeler doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

	Doğru	Yanlış
6.Padişah ağacı bulması için kardeşini gönderdi.	( )	( )
7. Ağacın meyvesinden kim yer ise ölümsüz oluyor.	( )	( )
8.Elçi (görevli) ağacı ve meyvesini Pakistan’da buldu.	( )	( )
9. Elçi(görevli) ağacı bulmak için yıllarca Hindistan’da dolaştı.	( )	( )
10. Bilge o ağacın binlerce adı var, dedi.	( )	( )

C. Metne göre aşağıdaki soruların cevabı var ise (V), yok ise (Y) yazınız.

	Var	Yok
11. Padişah elçiyi (görevliyi) Hindistan’a gönderdi mi?	( )	( )
12. Görevli Hindistan’dan dönüşte hediye aldı mı?	( )	( )
13. Görevli durumu vezire anlattı mı?	( )	( )

14. Bilge ağaç hakkında bilgi verdi mi? ( ) ( )

15. Padişah ağacın meyvesinden yedi mi? ( ) ( )

D. Uygun sözcüğü yuvarlak içine alınız.

16. Bir görevliyi **Hindistan'a / Hindistan'ı** durumu araştırmak üzere gönderdi.

17. Senin gibi zeki ve dürüst birinin **arayışı / arayışa** boşuna değildir, diyordu.

18. **Padişahın / Padişaha** dönmek için yola çıktı.

19. Sen dış görünüşün peşine **düşmüşsün / düşmüşler**, bilgi ağacını gerçek ağaç sanmışsın.

20. Bir kişi senin için babadır ama bir **başkalar / başkası** için oğuldur.

EK-25.: “Donmuş Ejderhayı Ölü Sanıp İplerle Bağlayarak Bağdat’a Getiren
Yılan Avcısının Öyküsü” Özgün Metin

Donmuş Ejderhayı Ölü Sanıp İplerle Bağlayarak Bağdat’a Getiren
Yılan Avcısının Öyküsü

Bir yılan avcısı, efsunlarıyla yılan yakalamak üzere dağlara doğru gitti.
O yılan avcısı karlı günlerde dağın çevresinde büyük bir yılan arıyordu.
Orada kocaman ölü bir ejderha gördü ve onun görünüşünden yüreği korkuyla doldu.
Yılan avcısı şiddetli kış gününde yılan ararken ölü bir ejderha gördü.
Yılan avcısı o ejderhayı aldı ve insanları şaşırtmak için Bağdat’a geldi.
Ev direği büyüklüğündeki ejderhayı üç beş kuruş için sürükleyerek getiriyordu.
Bakın, diyecekti. Ölü bir ejderha getirdim. Bunu avlamak için neler çektim!
O, ejderhayı ölü sanıyordu ama iyice bakmamıştı, ejderha canlıydı.
O soğuktan ve kardan donup uyumuştur. Canlıydı da ölü gibi görünüyordu.
Şamatacı yılan avcısı Bağdat’a kadar geldi. Amacı çarşmayı birbirine katmaktı.
Adam, nehir kıyısına tezgahını açtı ve Bağdat şehrinde bir uğultu koptu.
Bir yılan avcısı ejderha getirmiş, eşine az rastlanır ilginç bir av yakalamış.
Yüz binlerce kıt akıllı toplanarak ona aptalca av oldu.
Onlar da yılan avcısı da bekliyordu. Maksat, dağınık durumdaki insanlar toplansın.
İnsan kalabalığı daha da artsın, daha çok bahşiş gelsin, daha güzel para biriksın.
Yüz binlerce boşa gezen bir araya geldi ve arka arkaya dizilip halka oluşturdu.
İzdihamdan kadın erkek seçilmez olmuş, seçkin ve sıradan insanlar kıyamet gibi birbirine girmişti.
Yılan avcısı sopasını salladıkça kalabalıktakiler başlarını uzatıyorlardı.
Zemheriden donmuş yılan ise yüz türlü çul ve örtü altında duruyordu.
Yılan avcısı, yılanı kalın iplerle bağlayarak ihtiyatlı davranmıştı.

Toplanma ve bekleşme süresince yılanın Irak güneşini vurmuydu.
Sıcak güneş yılanı ısıtmış ve soğukun etkisi yılanın bedeninden gitmişti.
Ejderha ölüyken şaşkıncu bir biçimde dirilmiş ve kendi kendine kıvılcılamaya başlamıştı.
Ölü yılanın kıvılcılamasıyla insanların hayretleri birken yüz bin olmuştu.
Bütün insanlar yılanın kıvılcısından hayretle çılgınlık atarak kaçmışlar.
Yılan bağlarını koparıyor ve iplerin kopma sesi her yana yayılıyordu.
Aslan gibi kürekleyen çirkin ejderha, bağlarını koparıp örtülerin altından çıktı.
Kaçış sırasında birçok insan öldü. Düşenlerle ölenlerden yüz yığın oluştu.
Yılan avcısı, dağdan ne getirmişim, diye korkusundan donakaldı.
Ejderha, o şaşkıncu bir lokmada yutuverdi. Haccac'a kan dökmek kolaydır.
Yılan bir direğe dolanıp sarılarak yediği kemikleri ufaladı.

EK-26.: “Yılan Avcısının Öyküsü” Uyarlanmış Metin

Yılan Avcısının Öyküsü

Bir yılan avcısı, yılan yakalamak için dağlara doğru gitti.

O yılan avcısı, soğuk günlerde dağın çevresinde büyük bir yılan aradı.

Dağda büyük, ölü bir ejderha gördü. Ondan çok korktu.

Yılan avcısı şiddetli kış gününde yılan aradı. Fakat ölü bir ejderha gördü.

Yılan avcısı o ejderhayı aldı ve insanları şaşırtmak için Bağdat’a geldi.

Upuzun ejderhayı para kazanmak için getirdi.

İnsanlara: “Bakın, ölü bir ejderha getirdim. Bu ejderhayı avlamak için çok zorluk çektim!” dedi.

Yılan avcısı, ejderhayı ölü sandı ama dikkatli bakmadı. Ejderha canlıydı.

Soğuktan ve kardan donmuş, uykuya yatmış. O sebepten yılan avcısına ölü gibi göründü.

Yılan avcısı Bağdat’a kadar geldi. Amacı çarşıda bir gösteri yapmaktı.

Adam, nehir kenarında dükkânını açtı. Bağdat şehrinde büyük bir gürültü oldu.

İnsanlar: “ Bir yılan avcısı ejderha yakalamış, getirmiş.” dediler.

Yüz binlerce akılsız insan avcının etrafında bir araya geldi. Avcıya paralarını verdi.

Avcı, daha fazla insanın bir araya gelmesi için bekledi. İnsanlar da avcıyla birlikte bekledi.

Avcı: Daha çok insan bir araya gelsin, istedi. Çünkü daha fazla para kazanacak.

Yüz binlerce işsiz insan bir araya geldi. Büyük bir topluluk oldular.

Kalabalıkta kadın erkek belli değildi. Birçok insan birbirine girdi.

Yılan avcısı sopasını salladı, insanlar onu izledi.

Soğuk havada ejderhanın üstü örtü ile kapalıydı.

Yılan avcısı, ejderhayı dikkatli bir şekilde kalın iplerle bağladı.

İnsanlar gösteriyi bekledi. Ama Irak’ta hava çok sıcaktı.

Güneş ejderhayı ısıttı. Bu yüzden ejderha uyandı.

Herkes ejderhayı ölü sandı. Fakat ejderha sıcaklığın etkisiyle hareket etmeye başladı.

Ölü ejderhanın uyanmasına herkes çok şaşırıldı.

Bütün insanlar ejderhanın canlanmasına çok şaşırıldı. Bağırıldılar ve kaçtılar.

Ejderha o sırada iplerini kopardı. Herkes bu sesi duydu.

Çirkin ejderha aslan gibi kükredi. Örtünün altından çıktı.

İnsanlar korkudan kaçtılar. Bu sırada birçok insan öldü.

Yılan avcısı dağdan ne getirmişim, dedi. Korkudan hareketsiz kaldı.

Ejderha avcuyu bir lokmada yedi.

Avcının kemiklerini kırdı.

EK-27.: “Yılan Avcısının Öyküsü” Metnine Yönelik Hazırlanan Okuma-Anlama Soruları

A. Uygun sözcüğü yuvarlak içine alınız.

1. O yılan avcısı, soğuk **günlerce/günlerde** dağın çevresinde büyük bir yılan aradı.
2. Yılan avcısı, ejderhayı dikkatli bir şekilde kalın **iplerle / iplerde** bağladı.
3. Yılan avcısı, **dağın /dağdan** ne getirmişim, dedi.

B. Metne göre aşağıdaki ifadeler doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

	Doğru	Yanlış
4. Yılan avcısı yılan avlamak için vadiye gitti.	( )	( )
5. Avcı, ejderhayı çok kolay yakaladı.	( )	( )
6. Yılan avcısı büyük bir ejderha gördü.	( )	( )
7. Ejderhayı Beyrut’a insanlara göstermek için getirdi.	( )	( )
8. İnsanlar ejderhayı görmek için kadın erkek toplandı.	( )	( )

C. Uygun sözcüğü seçiniz ve boşlukları doldurunuz.

şaşırtmak / nehir / lokmada / ölü / yakalamak

9. Ejderha, o şaşkınlı bir ..... yutuverdi.
10. Adam, ...kenarında dükkânını açtı.
11. Bu ejderhayı .....için çok zorluk çektim!” dedi.
12. Yılan avcısı o ejderhayı aldı ve insanları .....için Bağdat’a geldi.
13. Dağda büyük, ... bir ejderha gördü.

D. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

14. Avcı dağda ne gördü?

- a) yılan   b) ejderha
c) ayı   d) aslan

15. Yılan avcısına hikâyenin sonunda ne oldu?

a) Zengin oldu.   b) Çok para kazandı.   c) Ejderha öldürdü.   d) Rezil oldu.

E. Aşağıda verilen sözcükleri eş ya da yakın anlamları ile eşleştiriniz.

16. yakalamak

a. şaşkınlık

17. hayret

b. insan topluluğu

18. kalabalık

c. ele geçirmek

F. Okuduğunuz metin ile ilgili aşağıdaki sorulara cevap veriniz.

19. Yılan avcısının ejderhayı insanlara niçin gösteriyor?

20. Hikâyenin sonunda yılan avcısına ne oluyor?

EK-28.: “Şair, Padişah ve Vezirin Hikâyesi” Metnine Yönelik Okuma-Anlama Soruları

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Şair niçin şiir yazdı?

- a) Zevk için   b) Övgü almak için
c) Ödül almak için   d) Teşekkür etmek için

2. Padişah nasıl biriydi?

- a) Cimri   b) Sevimli
c) Cömert   d) Kıskanç

3. Padişah, şaire ne kadar hediye verdi?

- a) On altın   b) Yüz altın
c) Bin altın   d) On bin altın

4. Cömert vezir öldü. Yerine nasıl biri geldi?

- a) Cömert ve iyi yürekli   b) Dürüst ve bilgili
c) Kıskanç ve sinirli   d) Acımasız ve cimri

5. Yeni vezir şairin ödülünü azaltmak için padişaha ne dedi?

- a) Çok fazla borcumuz var, dedi.   b) Çok harcamalarımız var, dedi.
c) Çok gelirlerimiz var, dedi.   d) Çok altınımız yok, dedi.

B. Metne göre aşağıdaki ifadeler doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

	<u>Doğru</u>	<u>Yanlış</u>
6. Şair, ödül almak için şiirini padişaha götürdü.	( )	( )
7. Padişah şairin şiirini beğenmedi.	( )	( )
8. Padişahın veziri şairin ödülünü beş bin altına çıkardı.	( )	( )
9. Padişahın ikinci veziri cimri biriydi.	( )	( )
10. Şair ikinci şiirine de aynı ödülü aldı.	( )	( )

C. Metne göre aşağıdaki soruların cevabı var ise (V), yok ise (Y) yazınız.

	<u>Var</u>	<u>Yok</u>
11. Şair şiirini padişaha götürdü mü?	( )	( )
12. Padişah, şairi görmek istedi mi?	( )	( )
13. Şair şiir yazmayı bıraktı mı?	( )	( )
14. Şair ikinci kez şiir yazdı mı?	( )	( )
15. Acıması vezir padişahı aldattı mı?	( )	( )

D. Aşağıda verilen sözcükleri eş anlamları ile eşleştiriniz.

16. kıymetli	a. ümit
17. çaba	b. değerli
18. sınamak	c. gayret
19. masraf	d. denemek
20. umut	e. harcama, gider

EK-29.: “Şehzade ile Büyücü Kadının Hikâyesi” Özgün Metin

Şehzade ile Büyücü Kadının Hikâyesi

Bir padişahın içi dışı hünerlerle bezenmiş genç bir oğlu vardı.

Düşünde oğlunun ansızın öldüğünü gördü de padişah için dünyanın tadı tuzu kalmadı.

Yanışından göz pınarları kurudu, ateşinden gözünde yaş kalmadı.

Padişah, yanış ve acıyla öyle doluydu ki içindeki ah, çıkacak yol bulamıyordu.

Bedeni güçten düştü; ölecekti neredeyse. Ömür dolmamış olacak ki uyandı uykudan.

Uyanmasından dolayı ömründe daha önce görmediği bir sevince kapıldı.

Padişah, soyumun sürüp gitmesi için ona bir gelin almalı diye düşündü.

Dedi, bu doğan yokluk yolunu tutarsa onun yavrusu doğan olsun onun yerine geçsin.

Ben de soyumun sürmesi için oğluma iyi nitelikli bir eş alacağım.

Kötü huylu bir padişahın değil bir salihin soyundan kız olacağım ona.

Padişah, zahitle dünür olmayı yeğleyince bu haber saraydaki kadınların kulağına gitti.

Akıl noksanlığı yüzünden şehzadenin annesi, denklik dedi, akla ve nakle göre evlilikte şarttır.

Oysa sen dedi, cimrilik ve kurnazlık edip oğlumuzu bir yoksulla birleştirmeye çalışıyorsun.

Padişah dedi, salih kişiye yoksul demek yanlışır. Çünkü onun Allah vergisiyle gönlü zengindir.

Kadın nerde onda dedi, çeyiz olacak kentler, kaleler ya da saç olacak inciler, akçeler?

Git şurdan dedi, padişah dini dert edinmeyi seçenin öteki dertlerini Allah giderir.

Güzellikte benzeri yoktu ve kuşluk güneşinden parlaktı yüzü.

Buydu kızın güzelliği. Nitelikleri de öyle. O kadar güzel ki anlatılamaz.

Padişah, oğlunu özü sözü bir, salihlerin soyundan gelen kızla nikâhladığı sırada...

Tesadüfen büyücü bir koca karı da güzel ve yiğit şehzadeye âşıktı.

Kâbilli koca karı, Babil büyücüsünün kıskanacağı bir büyü yaptı ona.

Şehzade, çirkin koca karıya âşık olup gelini de düğünü de bir yana bıraktı.
Kara bir şeytan, Kâbilli bir kadın şehzadenin yolunu kesti ansızın.
Ferci kopmuş doksanlık koca karı, şehzadede ne akıl bıraktı ne fikir.
Bir yıl boyunca tutsaktı şehzade. Öpüp durdu kokmuş koca karının ökçesini.
Koca karıyla birliktelik mahvediyordu onu. Öyle ki zayıflayıp yarı canlı hâle gelmişti.
Başkaları onun zayıflığına üzülürken, büyüünün sarhoşluğuyla o kendinden habersizdi.
Padişaha zindan olmuştu bu dünya. Oğlansa gülüyordu onların ağlamalarına.
Padişah bu yenilgi karşısında çaresiz kalmış, gece gündüz kurban kesip zekât veriyordu.
Babası her çareye başvurdukça oğlunun koca karıya aşkı daha da artıyordu.
Sonunda padişah bunda mutlaka bir sır bulunduğuna ve artık tek çarenin yakarmak olduğuna kesinlikle inandı.
Padişahın, “Rabbim, Rabbim” diye yakarışıyla usta bir büyücü çıkageldi sonunda.
O büyücü o delikanlının koca karıya tutsak olduğu haberini duymuştu uzaktan.
Duyduğu üzere o koca karı büyücülükte eşsizdi ve onunla boy ölçüşecek kimse yoktu.
Padişah, bu oğlan elden gitti, ustalık ve güç bakımından el üstünde el vardır, yiğidim.
Öte yandan gelen benim gibi bir dâhi dışında hiçbir büyücü bu koca karıyla boy ölçüşemez.
Şehzade soluk benizli kalmasın diye onun büyüsünü bozmak için geldim ben.
Tan yeri ağarırken mezarlığa git... Duvarın yanında beyaz bir mezar var.
Kible yönünde orayı kaz da gör, Allah’ın kudret ve yaratışını.
Adam ağır bağları çözüp şehzadeyi sıkıntıdan kurtardı.
Delikanlı kendine gelip yüz türlü güçlkle padişahın tahtına doğru koştu.
Koltuğunun altında kılıç ve kefen olduğu hâlde secdeye kapanıp yere yüz sürdü.
Padişah şenlik düzenledi ve hem şehir halkı hem de muradına erememiş gelin sevindi.

EK-30.: “Şehzade ile Büyücü Kadının Hikâyesi” Uyarlanmış Metin

Şehzade ile Büyücü Kadının Hikâyesi

Bir padişahın çok yetenekli genç bir oğlu vardı.

Padişah bir rüya gördü. Rüyasında oğlu birdenbire öldü. Padişahın bütün tadı kaçtı.

Çok ağladı. Üzüntüsünden gözünde yaş kalmadı.

Padişahın yüreği acıyla doldu. Yüreğindeki acı dışarı çıkmak için yer aradı.

Vücudu zayıfladı, neredeyse öldü. Padişahın ölüm vakti gelmemiş, uykudan uyandı.

Rüyadan uyandı. Büyük bir sevinç hissetti.

Padişah, soyumun devam etmesi için oğluma bir gelin almam gerek, diye düşündü.

Oğlum ölür ise yerine onun oğlu geçer, dedi.

Ben de soyumun devamı için oğluma yetenekli bir kız alacağım.

Kötü bir padişahın kızını almayacağım. İyi huylu, sıradan bir ailenin kızını alacağım, dedi.

Padişahın sıradan bir aileyle akraba olmak istemesini saraydaki kadınlar duydu.

Şehzadenin annesi akıllı biri değildi. Padişaha: Bizim aileye eşit bir ailenin kızını alalım, dedi.

Sen oğlumuzu yoksul bir kızla evlendirmeye çalışıyorsun, dedi.

Padişah oğlunun annesine: İyi huylu, sıradan ailelere yoksul demek doğru olmaz. Çünkü onların yüreği zengindir, dedi.

Şehzadenin annesi: Kızın çeyizi nerede? Şehirler, kaleler, inciler, paralar?

Padişah şehzadenin annesine: Karşımdan git, dedi. Allah iyi huylu insanların her türlü derdini giderir, dedi.

Kızın güzellikte benzeri yoktu. Yüzü sabah güneşinden daha parlaktı.

Kız hem çok güzel hem de çok yetenekliydi.

Padişah, oğlunu dürüst bir ailenin kızıyla evlenmesini istedi. Tam düğün esnasında...

Tesadüfen yaşlı bir büyücü yiğit şehzadeyi gördü. Âşık oldu.

Kâbilli yaşlı büyücü şehzadeye büyü yaptı. Bu büyüyü Babil büyücüleri kıskandı.

Şehzade, çirkin büyücüye âşık oldu. Gelini de düğünü de bir yana bıraktı.

Kâbilli kötü büyücü şehzadenin ansızın önüne çıktı.

Bu yaşlı büyücü, şehzade de ne akıl ne düşünce bıraktı.

Şehzade bir yıl büyücünün esiri oldu. Onun ayaklarını öptü.

Büyücü ile birlikte olması şehzadeyi zayıflattı, neredeyse ölü duruma geldi.

Herkes onun zayıflığına üzüldü. Şehzade ise büyüünün etkisiyle kendinden habersizdi.

Padişaha bu dünya zehir oldu. Oğlu ise onların ağlamalarına güldü.

Padişah büyücü karşısında çaresiz kaldı, gece gündüz iyilik yaptı.

Şehzadenin babası her çareye başvurdu. Oğlunun yaşlı büyücüye aşkını bitiremedi.

Sonunda padişah bu işte bir sır var, dedi. Şehzadenin kurtulması için tek çare Allah'ın yardımındır, dedi.

Padişah Allah'a yalvardı. Sonunda usta bir büyücü geldi.

Şehzade yaşlı büyücünün esiriydi. Usta büyücü bu haberi uzaktan duydu.

Yaşlı büyücünün büyücülükte benzeri yoktu. Onunla yarışmaktan herkes çekindi.

Padişah usta büyücüye: Oğlunu kaybettik ama insan insandan üstündür, dedi.

Usta büyücü padişaha: O yaşlı büyücüyü benden başka kimse yenemez.

Yaşlı büyücünün büyüünü bozmaya geldim. Şehzade hasta kalmasın, dedi.

Padişaha sabah erken saatte mezarlığa git. Duvarın yanında beyaz bir mezar var.

O mezarın güneyini kaz, yaşlı büyücünün büyüünü gör, dedi.

Padişah mezardaki bağları çözdü. Oğlunu sıkıntıdan kurtardı.

Şehzade kendine geldi. Padişahın koltuğuna doğru zorlukla koştu.

Şehzadenin ceza vermeye gücü vardı. Ama bunu yapmadı. Allah'a şükretti.

Padişah şenlik yaptı. Hem şehir halkı hem de kız çok sevindi.

EK-31.: “Şehzade ile Büyücü Kadının Hikâyesi” Metnine Yönelik Okuma-Anlama Soruları

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Padişah rüyada ne gördü?

- a) Oğlu evlendi.   b) Oğlu öldü.
c) Oğlu kaçtı.   d) Oğlu bayıldı.

2. Padişahın oğlu nasıl biriydi?

- a) Yetenekli   b) Çalışkan
c) Tembel   d) Sinirli

3. Yaşlı büyücü padişahın oğluna ne zaman büyü yaptı?

- a) Düğünden önce   b) Düğün esnasında
c) Düğünden sonra   d) Hiçbiri

4. Padişah büyüü bozmak için nereye gitti?

- a) Saraya gitti.   b) Pazara gitti.
c) Ülke dışına gitti.   d) Mezarlığa gitti.

5. Şehzade büyüden kurtuldu. Sonra ne yaptı?

- a) Yaşlı büyücüye ceza verdi.   b) Allaha şükretti.
c) Babasına çok kızdı.   d) Hiçbir şey aklına gelmedi.

B. Metne göre aşağıdaki ifadeler doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

	<u>Doğru</u>	<u>Yanlış</u>
6. Padişahın rüyasında oğlu düğün yaptı.	( )	( )
7. Padişah oğluna zengin bir padişahın kızını buldu.	( )	( )
8. Şehzadenin annesi padişahın sözlerine karşı çıkmadı.	( )	( )
9. Yaşlı büyücüyu kimse yenemedi.	( )	( )
10. Hikâyenin sonunda kız mutlu oldu.	( )	( )

C. Metne göre aşağıdaki soruların cevabı var ise (V), yok ise (Y) yazınız.

	<u>Var</u>	Yok
11. Padişah rüyasında ne gördü?	( )	( )
12. Padişah uykudan uyandı mı?	( )	( )
13. şehzade başka bir ülkeye gitti mi?	( )	( )
14. şehzadenin annesi oğluna başka birini buldu mu?	( )	( )
15. şehzade büyücüye ceza verdi mi?	( )	( )

D. Aşağıda verilen sözcükleri eş anlamları ile eşleştiriniz.

16. kent	a. sihir
17. ansızın	b. rüya
18. büyü	c. işitmek
19. düş	d. birdenbire
20. duymak	e. şehir

EK-32.: “Ayaz’ın Çarığı ile Postunu Sarayda Bir Odada Saklaması” Özgün Metin

Ayaz’ın Çarığı ile Postunu Sarayda Bir Odada Saklaması

Ayaz, kurnazlığından bir iş etmiş, postuyla çarığını bir odaya asmıştı.

Her gün o boş odaya girer kendi kendine: Ululuğuna bakma, işte çarığın şu, derdi.

Padişaha: Onun bir odası var, oraya altın, gümüş küpleri koymuş, dediler.

Hiç kimseyi oraya sokmuyor. Kapısını da sürekli kapalı tutuyor.

Padişah: “Şaşılacak şey, o kölenin bizden gizleyip sakladığı şey ne ola ki?” dedi.

Bunun üzerine “Gece yarısı kapıyı aç, odaya gir” diye bir beye işaret etti.

Ne bulursan yağmala, sırrını da nedimlere ifşa et.

Bunca ikrama, sayısız lütfâ karşılık alçaklığından altın, gümüş saklıyor ha!

Gece yarısı o bey, otuz güvenilir adamla Ayaz’ın odasını açmak için sözleşti.

Nice yiğitler meşaleler yakmış, sevinerek odaya doğru gidiyor.

Padişahın emri böyle, odayı açacağız, her birimiz bir altın torbası alacağız, diyorlardı.

İçlerinden biri: Hey gidi altın da ne ki? Sen akikten, lalden, inciden haber ver, dedi.

Sultanın hazinesinin en has kuludur o. Hatta padişahın canından ötedir şimdi o.

Böyle bir sevginin yanında lalin, yakutun, zümrüdün, akiğin lafı mı olur?

Padişahın ona karşı bir suizannı yoktu. Sınamak için bir şaka yapıyordu.

Onu her türlü kirden, pislikten temiz buluyordu. Ama vehim yüzünden yine de yüreği titriyordu.

O birkaç kişi yüzlerce hırs ve heves içinde odanın kapısını hemen açtılar.

Adamlar içeri girip sağa sola bakındılar. İçeride sadece yırtık bir çarıkla bir post vardı.

Burası boş olamaz, dediler, çarık burada olsa olsa bir şeyleri gizlemek içindir.

Haydi, keskin kazmalar getirelim; odayı, yeri kazmayı deneyelim.

O topluluk her yanı kazıp aradılar. Delikler, derin çukurlar açtılar.

Toz toprak içinde, yüzleri sapsarı, utanmış bir hâlde padişahın huzuruna geri döndüler.

Padişah, mahsustan: “Koltuklarımızda altınlar, keseler yok; nedir bu hâl! dedi.

O emin adamlar, hep birlikte özür dileyip, ayın önündeki gölge gibi padişahın huzurunda secdeye kapandılar.

Utançlarından hepsi parmaklarını ısırıyor, her biri: Ey cihan padişahı, diyordu.

Kanımızı döksen sana helaldir, helal. Bağışlarsan bizim için bir nimet, bir lütuf olur.

Biz, bize yakışanı yaptık, A yüce padişah, sen de buyuracağını buyur artık.

Bağışlarsan umutsuzluğumuz dağılır gider, bağışlamazsan, bizim gibi yüzlercesi padişahımıza feda olsun.

Padişah: Hayır, bu isteğe, bu yanıp yakılışa ben cevap veremem, bu Ayaz’ın hakkıdır, dedi.

Ey Ayaz, yüzlerce sakınışı olan tertemiz Ayaz, suçlular arasında hükmet.

Bunun üzerine Ayaz: Bilirim ki bu senin ihsanıdır, yoksa ben şu çarıkla postum, dedi.

Ey Ayaz, şimdi gel de adaleti sağla. Dünyada ender bulunur bir adaletin temelini at.

Sana karşı suç işleyenler ölüme müstehaktır. Ama affını, hilmini umuyorlar yine de.

Ayaz: Padişahım, ferman tümüyle senindir. Güneş varsa yıldız yok olur, dedi.

Padişah: “Bu aşağılık kişileri huzurumdan uzaklaştır” diye kıdemli cellada emir verdi.

Bir taş uğruna emrimizi kıran bu aşağılık adamlar, benim huzuruma nasıl layık olurlar?

Bizim buyruğumuz, bu bozguncuların yanında, renkli bir taş uğruna horlandı, değersiz tutuldu.

Bunun üzerine o şefkatli Ayaz fırladığı gibi o ulu padişahın tahtına koştu.

Bu suçluların gafleti, küstahlığı senin affının çokluğundan ey af madeni.

Affet, ey bütün aflar sandığında bulunan, lütufta en öndesin sen, herkes senden geride.

Ben senin huzurunda ne diyebilirim, sana ne öğretebilirim?

Mademki adam ettin beni, yalvarırsam, kereminle yalvarışımı da dinle.

Bana duayı önceden ilham eden de sendin, sonunda kabulünün umudu da sen ol da,

O dünya padişahı, kulu hatırına suçluları bağışladı diye konuşayım.

EK-33.: “Ayaz’ın Çarığı ile Postunu Sarayda Bir Odada Saklaması” Uyarlanmış Metin

Ayaz’ın Çarığı ile Postunu Sarayda Bir Odada Saklaması

Ayaz, kurnazlığından bir şey düşünmüş. Eski elbisesi ile ayakkabısını bir odaya asmış.

Her gün o boş odaya girer, kendine: Büyüklüğüne bakma, işte ayakkabın şu, derdi.

Kıskanç görevliler padişaha: Ayaz’ın bir odası var. Oraya altın, gümüş saklıyor, dediler.

Hiç kimseyi o odaya sokmuyor. Kapısını da sürekli kapalı tutuyor.

Padişah: Çok şaşırdım. Ayaz bizden neyi saklar, neyi gizler ki? dedi.

Bunun üzerine padişah bir beye işaret etti: “Gece yarısı Ayaz’ın kapısını açın, odasına girin.” dedi.

Odaya ne buldunuz zorla alın, Ayaz’ın sırrını da arkadaşlarına anlatın.

Ayaz, bu kadar cömertliğime, iyiliğime karşı benden altın, gümüş saklıyor!

O bey, gece otuz adamla Ayaz’ın odasına girmek için birbirlerine söz verdiler.

Birçok yiğit meşaleler yakmış, mutlu bir şekilde Ayvaz’ın odasına doğru gidiyor.

Padişahın emri böyle, odayı açacağız, her birimiz çok altın alacağız, diyorlardı.

İçlerinden biri: Altın ne oluyor? Sen daha değerli taşlardan söz et.

Ayaz, sultanın en iyi adamıdır. Şimdi padişahın canı kadar değerlidir.

Böyle bir sevginin yanında değerli taşların sözü edilir mi? dedi.

Padişahın Ayaz’a karşı kötü bir düşüncesi yoktu. Onu denemek için bir şaka yaptı.

Padişah, Ayvaz’ı her türlü yanlış işten temiz gördü. Ama şüphe sebebiyle korktu.

O birkaç kişi çok büyük bir istekle odanın kapısını hemen açtılar.

Adamlar içeri girdiler. Sağa sola baktılar. Odanın içinde sadece eski bir ayakkabı ile elbise vardı.

Burası boş olamaz. Ayakkabının burada olmasının sebebi bir şeyleri gizlemek için olabilir, dediler.

Haydi, kazmalar getirelim; odayı, yeri kazmayı deneyelim, dediler.

O adamlar her tarafı kazdılar, aradılar. Derin çukurlar açtılar.

Elbiseleri kirli, yüzleri sapsarı olmuştu. Geri döndüler. Padişahın karşısında utandılar.

Padişah özellikle: “Ellerinizde altın yok, bu durum nedir böyle?” dedi.

Adamlar kendilerinden emindiler ama yanıldılar. Padişahın önünde eğildiler. Özür dilediler.

Hepsi utançlarından parmaklarını ısırıldılar. Padişahım dediler:

Ölmeyi hak ettik. Ama bizi bağışla. Bu bizim için büyük bir iyilik olur.

Büyük padişahım! Biz yanlış yaptık. Hakkımızdaki kararını ver.

Bizi bağışla. Umutsuzluğumuz bitsin veya bize ceza ver. Hepimiz senin için ölmeye hazırız.

Padişah: Hayır, bu isteklerinize ben cevap veremem. Bu isteğimize Ayaz cevap verebilir, dedi.

Padişah Ayaz’a seslendi. Ayaz, suçlular için kararını açıkla.

Bunun üzerine Ayaz: Padişahım, bu kararı vermek size düşer. Ben sizin yanınızda basit bir insanım, dedi.

Padişah: Ayaz şimdi adaleti sağla. Dünyada adalet az bulunur. Ama adaletli bir karar verebilirsin. Böylece başkalarına örnek olabilirsin.

Sana karşı suç işlediler. Ölümü hak ettiler. Ama yine de kendilerini bağışlamayı istiyorlar, dedi.

Ayaz: Padişahım, emir tamamen senindir. Güneş doğdu; yıldız yok olur, dedi.

Padişah adamlarına: Bu kötü kişileri yanımdan uzaklaştırın, dedi. Emir verdi.

Bu kötü adamlar, para için emrimizi dinlemediler. Benim yanımda olmayı nasıl hak ederler?

Bu kötü adamların yanında bizim emirlerimiz para uğruna değersiz sayıldı, dedi.

Bunun üzerine yardımsever Ayaz fırladı. Büyük padişahın süslü koltuğuna koştu.

Padişahım “Bu suçluların saygısızlığının sebebi senin çok merhametli olmandır.

Bu suçluları bağışla. Sen bağışlamada en öndesin, herkes senden geride.” dedi.

Ben senin yanında ne söyleyebilirim, sana ne öğretebilirim?

Beni adam ettin, yalvarırım sözlerimi de dinle.

Bana duayı sen öğrettin. Sonunda dualarımı kabul et.

Bu dünyanın padişahı, suçluları benim için bağışladı, diyebileyim.

EK-34.: “Ayaz’ın Çarığı ile Postunu Sarayda Bir Odada Saklaması” Metnine Yönelik Okuma-Anlama Soruları

A. Uygun sözcüğü yuvarlak içine alınız.

1. Ayakkabının burada olmasının sebebi bir şeyleri **gizlemek / gizleyiş** için olabilir, dediler.
2. Haydi, kazmalar getirelim; odayı, yeri **kazmayı / kazmaya** deneyelim, dediler.
3. Padişah: Bu kötü kişileri **yanımdan / yanıma** uzaklaştır, dedi.

B. Metne göre aşağıdaki ifadeler doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

	Doğru	Yanlış
4. Ayaz, odasında altın ve gümüş saklıyor.	( )	( )
5. Ayaz, kendini büyük görmemek için eski eşyalarını saklıyor.	( )	( )
6. Padişahın adamları Ayaz’ı vezire şikâyet ettiler.	( )	( )
7. Padişah, adamlarına Ayaz’ın odasına göndermedi.	( )	( )
8. Ayaz, padişahın suçluları af etmesini istedi.	( )	( )

C. Uygun Sözcüğü seçiniz ve boşlukları doldurunuz.

boş / padişah / yardımsever / hak / ayakkabı

9. Her gün o .....odaya girdi.
10. Bunun üzerine .....bir beye işaret etti: “Gece yarısı Ayaz’ın kapısını açın, odasına girin” dedi.
11. Bunun üzerine ..... Ayaz fırladı.
12. Benim yanımda olmayı nasıl ..... ederler?
13. Odanın içinde sadece bir ..... ile bir elbise vardı.

D. Cümleleri okuyunuz ve uygun sözcüğü işaretleyiniz.

14. Ben senin yanında ne söyleyebilirim, ... ne öğretebilirim?

- a) benden   b) bizi   c) sana   d) onun

15. Adamlar içeri ..... ve sağa sola baktılar.

- a) kırdı   b) diledi   c) yazdı   d) girdi

16. Hepsi utançlarından ..... ısırđılar.

- a) ayaklarını   b) parmaklarını
c) saçlarını   d) kulaklarını

17. Bu kötü adamların yanında bizim emirlerimiz para uğruna .....sayıldı.

- a) değersiz   b) zamansız
c) akılsız   d) kimsesiz

18. Elbiseleri kirli, yüzleri .....olmuştu.

- a) masmavi   b) sapsarı
c) yemyeşil   d) mosmor

E. Okuduğunuz metin ile ilgili aşığıdaki sorulara cevap veriniz.

19. Ayaz odasında ne saklıyor?

20. Ayaz, padişahın suçlular için hangi cezanın verilmesini istiyor?

**EK-35.: “Tabibin Kendisinde Sağlıktan Yana Umut Görmediği Hastanın Hikâyesi”
Özgün Metin**

Tabibin Kendisinde Sağlıktan Yana Umut Görmediği Hastanın Hikâyesi

Bir hasta tabibe gitti. Nabzıma bir bakıver, a hünerli kişi, dedi.

Tabip onun nabzını tutup hâlini anladı; iyileşmesine umut yoktu, iyileşmesi imkânsızdı.

Canın ne istiyorsa onu yap da bedeninden bu müzmin hastalık geçsin, gitsin.

Gönlün ne dilerse geri durma da sabır ve perhiz eziyet olmasın sana.

Sabri ve perhizi bu hastalık için zararlı bil, gönlün ne diliyorsa onu ortaya koy.

Ey amca! Allah böyle hastaya: “Ne dilermeniz yapın.” dedi.

Hasta: Haydi git, sana hayırlar gelsin a amcasının canı, ben ırmak kıyısına seyre gidiyorum, dedi.

Sağlığı için bir kapı açılın diye gönlünün dilediği gibi ırmak kıyısında dolaşıyordu.

İrmağın kenarında bir Sufi oturmuş, elini yüzünü yıkıyor, iyice temizleniyordu.

Hasta, Sufi'nin ensesini gördü, içinde ona bir tokat atma arzusu uyandı.

O aş düşkünü Sufi'nin ensesine bir tokat aşk etmek için elini kaldırdı.

İçinden: O tabibin bana dediği gibi, geçip gitsin diye arzumu yerine getirmezsem içime dert olacak, dedi.

Tokadı patlatınca şırak diye bir ses yükseldi. Sufi: Hey, hey! Seni yaramaz, kavat, dedi.

Ona bir iki yumruk savurmak, sakalını, bıyığını tek tek yolmak istedi.

Sufi enseye atılan bir tokada karşılık körlükle baş vermeye değmez, dedi.

Sufi düşmanını pek zayıf gördü de: Ben de şuna düşmanca bir yumruk vursam, dedi.

Bir yumruğumla kurşun gibi eriyip gidecek. Sonra da padişah bana eziyet edecek, kısas edilmemi emredecek.

Zaten çadır yıkılmış, direk kırılmış, yıkılmaya bahane arıyor.

Bu ölü adam için kılıç altında kısas edilmem pek yazık olur, pek yazık.

Düşmanına elini vuramayınca, onu kadıya götürmeyi karar verdi.

Ne de olsa kadı Hakk'ın terazisidir, onun hilesi şeytanın hilesinden ve oyunundan kurtuluş yeridir.

Ya da hükmün nasıl uygun görüyorsa kırbaç darbesiyle ona ceza ver.

Kadı dedi ki: Ey oğul! Kürsüyü kur da üzerine hayırdan, şerden bir resim çizeyim.

Vuran nerede? İntikamı alınacak yer neresi? Bu adam hastalıktan bir hayale dönmüş.

Şeriat, dirilerle zenginler içindir, mezardakiler için şeriat olur mu hiç?

Sufi: “ O hâlde, onun bana tokat atmasının karşılıksız, cezasız kalmasını reva mı görüyorsun öyle mi?” dedi.

Eşeğin kalles bir ayı gibi Sufilere yoktan yere tokat atması reva mıdır?

Kadı adama: “Senin azdan çoktan neyin var?” dedi. Adam: “Benim şu dünyada altı diremim var?” dedi.

Kadı: Sen üç kuruşunu kendin harca, öteki üç kuruşu da hiç laf söz etmeden ona ver, dedi.

Güçsüz, hasta, yoksul, zayıf bir adamdır. Ekmekle katık almak için ona da üç direm lazım.

Hasta adamın gözü kadı efendinin ensesine ilişti, onun ensesi, Sufi'ninkinden de güzeldi.

Tokadımın cezası pek ucuz deyip kadıya vurmak için elini kaldırdı.

Bir sır verecekmiş gibi kadının kulağına doğru eğildi, ensesine bir sille indirdi.

Dedi ki: “A iki düşman altısını birden alın da ben de kavgasız, gürültüsüz kurtulayım.”

Kadı öfkelenince Sufi, hey, dedi. Şüphe yok, senin hükmün adalettir, azgınlık ve sapıklık değil.

Sen bilmez misin ki benim için kazdığın kuyuya sonunda kendin düşersin.

Yargı vermedeki bu hükmün senin de ensene bir tokat indiriverdi.

Vay senin öteki hükümlerine, kim bilir onlar başına, ayağına neler getirecek?

Harcaman için üç dirhem gerek diye kerem edip bir zalime acırsın öyle mi?

Sen zalimin elini kes; hükmü, dizgini onun eline vermenin ne âlemi var?

A adaleti meçhul kişi! Sen, kurt yavrusuna süt veren keçiye benziyorsun!

EK-36.: “Hasta Adam, Sufi ve Kadı” Uyarlanmış Metin

Hasta Adam, Sufi ve Kadı

Bir hasta doktora gitti. Yetenekli doktor nabzıma bir bak, dedi.

Doktor hastanın elini tuttu. Nabzına baktı, durumunu anladı. İyileşmesine umut yoktu.

Hastaya dedi: Bu hastalığın çaresi canın ne istiyor? Onu yap. Böylece hastalığın iyileşir, dedi.

Canın ne istedi, hemen yapacaksın. Kendini geri durmaya zorlamayacaksın, dedi.

Sabrı bu hastalık için zararlı bil, canın ne istiyor yap, dedi.

Doktor, hasta amcaya: Allah böyle hastalara “Canınız bir şey istedi. Onu yapın.” dedi.

Hasta doktora: Haydi güle güle git amcasının canı. Ben nehir kenarına gezmeye gidiyorum, dedi.

Sağlığı yerine gelsin diye nehir kenarında gönlünce dolaştı.

O sırada bir Sufi nehir kenarında oturmuş, elini yüzünü yıkıyor, temizleniyor.

Hasta, Sufi'nin boynunun arkasını gördü. Canı Sufi'ye bir tokat atmak istedi.

Hasta, Sufi'nin boynunun arkasına tokat atmak için elini kaldırdı.

Kendi kendine: O doktor bana ne dedi, ben onu yapayım. İsteğimi yerine getireyim, içime dert olmasın, dedi.

Hasta, Sufi'nin boynunun arkasına bir tokat attı. Pat diye bir ses çıktı. Sufi hastaya: Seni yaramaz adam, dedi.

Sufi hastaya bir iki yumruk vurmak istedi. Saçını, sakalını çekmek istedi.

Sufi düşündü. Bir tokada karşılık düşüncesiz hareket etmeye değmez, dedi.

Sufi, düşmanını çok zayıf gördü. Ben de şuna bir yumruk atayım, dedi.

Ama hasta adam bir yumrukla ölebilir. Sonra padişah bana ölüm cezası verebilir, dedi.

Zaten hasta adamın vücudu çok zayıf, ölmeye sebep arıyor.

Bu ölü adam için ölüm cezası almama gerek yok, bana yazık olur, dedi.

Hasta adama vurmamaya karar verdi. Onu hâkime götürmeye karar verdi.

Hâkim kararı şeytanın hilesini bozar. Adaleti sağlar, diye düşündü.

Sufi, hasta adamın yanına gitti. Ondan şikâyetçi oldu.

Hasta adamı hâkime götürdü. Hâkime bu adama ceza verin, dedi.

Bana tokat atmasına karşılık ona uygun cezayı verin. Ya da biraz onu dövün, dedi.

Hâkim: Oğul, mahkemede olayı anlat, gereğini yapayım, dedi.

Sufi'ye: Seni kim dövdü? Kime ceza vereceğiz? Bu adam hastalıktan ölüye dönmüş.

Kanunlar canlılar ve zenginler içindir, ölüler için kanun mu olur? dedi.

Sufi: Hasta adamın bana tokat atmasını karşılıksız, cezasız kalmasını uygun mu görüyorsun, öyle mi? dedi.

Adamın bir ayı gibi Sufileri sebepsiz yere dövmesi uygun mudur?

Hâkim hasta adama: “Senin paran var mı?” dedi. Hasta adam: “Benim şu dünyada altı lira param var.” dedi.

Hâkim: Sen üç kuruşunu kendin harca, öteki üç kuruşunu da Sufi'ye ver, dedi.

Sufi'ye: Adam çok hasta, yoksul ve zayıf. Yiyecek alması için ona da üç lira lazım, dedi.

Bu esnada hasta adamın gözü hâkimin boynunun arkasını gördü. Sufi'ninkine göre daha güzeldi.

Tokadımın cezası çok hafif oldu, dedi. Hâkime vurmak için elini kaldırdı.

Hâkimin kulağına yaklaştı ve boynunun arkasına bir tokat attı.

Her ikisine birden dedi: Altı lira param var. Hepsini alın, beni rahat bırakın.

Hâkim öfkeleni. Sufi hâkime, dur, dedi. Emin ol. Senin kararın adalettir, haksızlık değil.

Hasta adama acıydın. Cezasını az verdin. Bana haksızlık ettin. Şimdi aynı haksızlık seni buldu.

Yanlış kararın yüzünden sen de tokadı yedin, dedi.

Yazık senin öteki kararlarına, kim bilir o kararlar başına neler getirecek?

Harcamak için üç lira gerek diye zalim adama acırsın öyle mi?

Sen zalimin elini kes, kararı onun eline vermenin ne anlamı var?

Adaletsiz kişi, dedi. Senin durumun keçinin kurt yavrusuna süt içirmesine benziyor, dedi.

EK-37.: “Hasta Adam, Sufi ve Kadı” Metnine Yönelik Okuma-Anlama Soruları

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Hasta, Sufi’yi nerede gördü?

- a) Deniz kenarında   b) Dere kenarında
c) Nehir kenarında   d) Göl kenarında

2. Hâkim, Sufi’ye tokat atmasına karşılık hasta adama hangi cezayı verdi?

- a) Hapis cezası verdi.   b) Para cezası verdi.
c) Ev hapsi verdi.   d) Hiçbiri

B. Uygun sözcüğün altını çiziniz.

3. Yetenekli doktor **nabzıma** / **nabzımı** bir bak, dedi.

4. Sufi, **düşmanında** / **düşmanını** çok zayıf gördü.

5. Hasta, **Sufi’nin** / **Sufi’ye** boynunun arkasına tokat atmak için elini kaldırdı.

C. Metne göre aşağıdaki ifadeler doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

	<u>Doğru</u>	<u>Yanlış</u>
6. Doktor, hastaya bir şeyin yok, dedi.	( )	( )
7. Hasta, Sufi’yi evinin önünde gördü.	( )	( )
8. Sufi, hastayı mahkemeye verdi.	( )	( )
9. Hâkim, hastaya büyük bir ceza verdi.	( )	( )
10. Sufi, hâkimin kararını beğenmedi.	( )	( )

D. Uygun Sözcüğü seçiniz ve boşlukları doldurunuz.

yaklaştı / zayıf / yumruk / yıkıyor / hareket

11. Hâkimin kulağına ..... ve bir tokat attı.

12. Sufi hastaya bir iki .....vurmak istedi.

13. Bir tokada karşılık düşüncesiz..... etmeye değmez, dedi.

14. Zaten hasta adamın vücudu çok....., ölmeye sebep arıyor.

EK-38.: “Rüyasında Hazine Gören Adamın Hikâyesi” Özgün Metin

Rüyasında Hazine Gören Adamın Hikâyesi

Kendisine mal ve akar miras kalmış biri vardı. Bütün mirası yemiş, çulsuz ve perişan kalmıştı.

Mirasla gelen malda vefa olmaz zaten. Çünkü murat alınmadan kalmıştır geçmişten.

Mirasyedi kolay bulduğu için kıymet bilmez. Çünkü onu elde etmek için pek zahmet çekmemiştir.

Hak sana bedava verdiği için sen de canının kıymetini bilmiyorsun be adam!

Para gitti, mal gitti, evler gitti. Mirasyedi adam viranelerdeki baykuşlar gibi kaldı.

Dedi, Rabbim, rızık verdin, gitti rızık. Ya bir rızık ver ya da ölümü gönder.

Eli avucu boş kalınca Hakk’ı anmaya başladı. Rabbim beni kurtar, diye tutturdu.

Adam rüya gördü, gaipten şöyle denildiğini duydu: “Zenginliğin Mısır’da belirecek.”

Mısır’a git. Senin işin orada düzelecek. Allah dileğini kabul etti. O, dilekleri kabul edendir.

Filan yerde büyük bir hazine var. Onun için Mısır’a dek gitmen gerek.

Haydi, bekleme, Bağdat’tan yola çıkıp Mısır’a, şeker kaynağı olan yere git.

O, Bağdat’tan Mısır’a doğru yola çıkıp da Mısır’ın yüzünü görünce sırtı ısındı.

Gaipten gelen sesin belirttiği sıkıntısını giderecek define Mısır’da olmalıydı.

Filan mahallede filan yerde gömülü çok nadir, çok seçkin bir hazine gömülü olmalıydı.

Fakat azığı neredeyse bitmiş, bir şeyi kalmamıştı. Artık halktan dilenecekti.

Fakat utanma ve hamiyeti eteğinden yakalamış, kendini sabretmeye zorluyordu.

Nefsi ise açlıktan kıvranıyordu. Dilencilik edip istemekten başka çare göremedi.

Dedi, gece yavaş yavaş çıkarım. Böylece karanlık sayesinde, dilenmekten utanmam.

Bu düşünce içinde mahalleye çıktı. Bu düşünceyle bir o oyana bir bu yana gidiyordu.

Kâh utanç ve konumu kendisine engel oluyor kâh açlığı dilenmesini söylüyordu.

Gecenin üçte biri, dilensem mi yoksa dudağım kuru mu yatsam diye bir adım ileri attı, bir adım geri.

Tesadüfen o günlerde usta ve acemi hırsızlar çoğalmıştı.

Bekçi onu böyle bir vakitte görüp iyice sopa atıp adamakıllı dövdü.

O fakirden ahlar, feryatlar yükseldi. Dedi ki vurma da doğruyu söyleyeyim.

Bekçi dedi, işte sana mühlet verdim, söyle bakayım gece nasıl geldin mahalleye?

Sen buralı değilsin, tanınmaz yabancısın. Doğru söyle, ne hile içindesin?

O da bir sürü yeminin ardından dedi ki ben, evler yakan yankesici değilim.

Ben, hırsızlık ve zorbalık adamı değilim. Ben Mısır'ın yabancısıyım, Bağdatlıyım.

Adam rüyasını ve hazineyi anlattı. O doğru söyleyince o kişinin gönlü ferahladı.

Bekçi dedi, sen ne hırsızsın ne de kötülük sahibisin. İyi adamsın ama saf ve aptalsın.

Hayal ve düş üzere bunca yol alırsın. Aklının belli bir ayarı yok senin.

Ben de defalarca aynı rüyayı gördüm. Rüyada deniyordu ki Bağdat'ta gizli bir define var...

Filan tarafta, filan mahallede gömülü. Söylenen yer bu zavallının mahallesinin adıydı.

Deniyordu ki define filanın evindedir. Git ara. O düşman, onun evini ve adını söylüyordu.

Diyordu bu rüyayı defalarca gördüm. Bağdat'ta, vatanda, bir define varmış.

Bu hayâl yüzünden hiç yerimden kalkıp gitmedim. Sense bir düşünle erinmeden geliyorsun.

Adam kendi kendine dedi, hazine benim evimde. Öyleyse nedir bu yoksulluğum, ağlayıp sızlamam?

Definenin başında yoksulluktan öldüm. Çünkü gaflet içindeyim, perdelenmişim,

Adam bu müjdeden mest oldu, derdi kalmadı. İçinden yüz bin hamdetti.

Müflis olduğum vehmine rağmen, büyük bir rızka eriştim, git hadi.

Beni ister ahmak bil, ister alçak. Ne istersen söyle bana, artık o define benim oldu.

O adam, rükûlarla secdelerle, senalarla şükürlerle Mısır'dan Bağdat'a döndü.

EK-39.: “Rüyasında Hazine Gören Adamın Hikâyesi” Uyarlanmış Metin

Rüyasında Hazine Gören Adamın Hikâyesi

Bir adama mal ve para miras kaldı. Fakat bu adam bütün mirası yedi, yoksul kaldı.
Zaten miras malından hayır gelmez. Çünkü bu para bedava geldi.
Bu sebeple insan, miras malının değerini bilmez. Çünkü onu kolay kazandı.
Allah sana bu malı bedava verdi. Bu sebepten sen değerini bilmiyorsun.
Para gitti, mal gitti, evler gitti. Mirasyedi adam, eski evlerdeki baykuşlar gibi kaldı.
Allah’a: Rabbim para verdin, değerini bilemedim. Şimdi ya tekrar ver ya da canımı al, dedi.
Adamın elindeki her şey gittikten sonra Allah’ı hatırladı. Rabbim beni kurtar, dedi.
Sonra adam rüya gördü. Rüyasında ona şöyle dediler: “Mısır’da zengin olacaksın.”
Mısır’a git. Senin için orada düzelecek. Allah isteğini kabul etti. O, istekleri kabul eder.
Bir yerde büyük bir hazine var. Onun için Mısır’a gitmen gerek.
Haydi, bekleme. Bağdat’tan yola çık. Mısır’a paraları bulmaya git.
Adam, Bağdat’tan Mısır’a doğru yola çıktı. Mısır’ı gördü, sevindi.
Rüyasındaki ses hazine Mısır’da, dedi. Mısır’daki hazine onun dertlerini giderecek.
Bu hazine, Mısır’da bir mahallede toprak altındaydı.
Fakat adamın yemeği neredeyse bitti, bir şeyi kalmadı. Dilenciler gibi insanların yardımına muhtaçtı.
Fakat insanlardan utandı. Kendini sabretmeye zorladı.
Canı açlıktan çok acıdı. İnsanlardan yardım istemekten, dilenmekten başka çare göremedi.
Kendi kendine “Gece yavaş yavaş çıkarım.” dedi. Böylece karanlıkta kimse beni görmez.
Bu düşüncelerle mahalleye çıktı. Mahallenin bir tarafından diğer tarafına gitti.
Bazen dilenmemek için kendine engel oldu bazen de kendine dilenmesini söyledi.

Gecenin üçte biri dilencilik mi yapayım yoksa aç mı yatayım, demekle geçti. Bir adım ileri bir adım geri attı.

Tesadüfen o günlerde Mısır'da hırsızların sayısı çok fazlaydı.

Polis, onu gece geç saatte gördü. Onu sopa ile iyice dövdü.

O yoksul adam bağırmaya başladı. Polise vurma da sana doğruyu söyleyeyim, dedi.

Polis, haydi sana zaman verdim, söyle bakalım gece mahalleye nasıl geldin? dedi.

Sen buralı değilsin, yabancısın. Doğru söyle, ne yapmak istiyorsun?

Yoksul adam yeminler etti. Sonra "Ben hırsız değilim."

Hırsızlık ve kötülük yapmadım. Ben Mısır'ın yabancısıyım. Bağdatlıyım, dedi.

Adam rüyasını ve hazineyi polise dosdoğru anlattı. Polis adama inandı.

Adama: Sen ne hırsızsın ne de kötü birisin. İyi adamsın ama aptalsın, dedi.

Bu kadar yolu bir rüya için geldin. Senin aklın yok.

Ben de sürekli aynı rüyayı gördüm. Rüyada bana şöyle dediler. Bağdat'ta gizli bir hazine var.

Mahallenin birinde, toprağın altında. Polis yoksul adamın mahallesinin adını söyledi.

Dedi, hazine şu adamın evindedir. Git ara. Polis adamın evini ve adını söyledi.

Bu rüyayı sürekli gördüm. Bağdat'ta bir hazine varmış.

Bu rüyadan dolayı hiçbir yere gitmedim. Sen bir rüya için buralara geliyorsun.

Adam kendi kendine dedi, hazine benim evimde. Ben niçin yoksulum diye ağlıyorum, üzülüyorum?

Hazinenin yanında yoksulluktan öldüm. Çünkü aklım başımda değil.

Adam, bu haberden çok mutlu oldu. Sıkıntısı kalmadı. İçinden yüz bin defa Allah'a teşekkür etti.

Yoksul kaldım, sandım ama büyük bir zenginliğe kavuştum, dedi.

Polise beni ister aptal bil ister kötü. O hazine benim oldu.

Yoksul adam binlerce defa Allah'a teŖekkür etti. Daha sonra Mısır'dan Bağdat'a geri döndü.

15. Bir adım ileri bir adım geri .....

E. Cümleleri okuyunuz ve uygun sözcüğü işaretleyiniz.

16. Bir yerde .....bir hazine var.

a) geniş   b) dar   c) büyük   d) çok

17. Polis, haydi sana zaman ....., söyle bakalım gece mahalleye nasıl geldin?
dedi.

a) sattım   b) kaldım   c) verdim   d) yazdım

18. Adamın elindeki her şey gittikten .....Allah'ı hatırladı.

a) ötesi   b) sonra   c) henüz   d) bazen

F. Okuduğunuz metin ile ilgili aşağıdaki sorulara cevap veriniz.

19. Miras malının değeri neden bilinmez?

20. Hikâyenin sonunda adam hazinenin yerini öğrendi mi?

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyadı: YUSUF ZİYA ÖZEN	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Fakülte	Fen-Edebiyat Fakültesi
Bölümü	Türk Dili ve Edebiyatı
Yüksek Lisans	
Üniversite	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Enstitü Adı	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı
Programı	Türk Dili ve Edebiyatı
Makale ve Bildiriler (Varsa)	
<p>1. Bahşi, N., ve Özen, Y. Z. (2024). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlama Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Eğilimlerinin İncelenmesi. <i>Aydın Tömer Dil Dergisi</i>, 9(1), 39-69.</p> <p>2. Özen, Y. Z. (2024). Yabancı / İkinci Dil Öğretiminde Kültür ve Kültürel Etkileşim Adlı Eser Üzerine. <i>Bezgek Yabancılara Türkçe Öğretimi Dergisi</i>, 3(2), 146-153.</p>	